

PSALMY.

Tomaczył i objaśnił,

Dⁿ J. Cylkow.

WARSZAWA.

W Drukarni Aleksandra Ginsa.

Świętokrzyska Df. 97.

—
1855.

KSIĘGA PSALMÓW.

Ps. 1.

1. Szczęsny mąż, który nie szedł za radą niegodziwych, a na drodze grzeszników nie postął, a w kole szylerców nie zasiadł.

2. Lecz w nauce Bożej ma upodobanie i zakon Jego bada dzień i noc.

3. I będzie jako drzewo zasadzone nad strumieniami wód, które owoc daje w czasie swoim, którego liść nie więdnie, a wszystko co czyni się powiedzie.

4. Nie tak niegodziwi; bo są jako plewa którą rozwieje wiatr.

5. Przetoż nie ostoja się niegodziwi na sądzie, ani grzesznicy w gronie sprawiedliwych.

6. Albowiem świadom Bóg drogi sprawiedliwych, a ślad niegodziwych zaginie.

Ps. 2.

1. Czemu burzą się ludy, a narody knują zamysły próżne.

2. Powstają królowie ziemi i książęta radzą spolem, przeciw Bogu i pomazańcowi Jego.

Ps. 2. Napisany przez Dawida w pełnem poczuciu swojej godności i potęgi. Król Izraelski jest nie tylko pomazańcem Bożym, ale podług dawnego prawa i synem Jego (ob. 2 Sam. 7, 14. Ps. 89, 27, 28), zastępcą Jego rządów nad pierworośnym Jego ludem (Krod. 4, 22, Dent. 8, 5, 14, 1. 32, 6. Jer. 63, 16. Hos. 11, 1). Błada więc tym, którzy się nie ukorzą i do uległości nie wrócą. Czas powstania tego psalmu z dokładnością oznaczyć się nie daje, w każdym razie ułożonym został po zwycięgu zwyciężczych wojen wzmiarkowanego króla. *Great* powołując się na Zach. 9, 9-10, uważa go za utwór Chiskijasa. *Paulus, Ewald, Dieck* i inni przypisują go Salomonowi, albo prorokowi Natanowi.

1. *חַסַּד* wyraża zdziwienie nad zachwaleń przedsięwzięciem, które do żadnego celu nie prowadzi.

2. „Królowie ziemi” śmiały powstawać przeciw pomazańcowi Bogu! Takie miano nosi król Izr. 1 Sam. 12, 3. 24, 7. 26, 9. *עַמּוּד* *נִיף* od *עָרַב*

ספר תהלים

א

1 אֲשֶׁר־יֵאָמֵר אִישׁ לֹא הִתְקַדַּח בְּעֵצַת רְשָׁעִים וּבְדַרְכֵי חַטָּאִים לֹא יִלְכֹּד וּבְמַטְעֵב לַיִּם לֹא יִשָּׁב :

2 כִּי אִם־בְּתוֹרַת יְהוָה חָפְצוּ וּבְחֻמְרוֹתַי יִהְיֶה יוֹמָם וּלְיָמָיו :

3 וְהָיָה כְּעֵץ שְׂתוּל עַל־פְּלֵי אֵינָם אֲשֶׁר פְּרִיֹו יִמְן בְּעֵתוֹ :

4 וְגֵלְדוֹ לֹא יִבֹּל וְכֹל אֲשֶׁר־יִשְׁאֵל יִצְלָח :

5 לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם־כְּפֶלֶא אֲשֶׁר־יִדְפְּנוּ רוּחַ :

6 עַל־כֵּן לֹא־יִקְוּוּ רְשָׁעִים בְּמַשְׁפַּט חַטָּאִים בְּעֵת צַדִּיקִים :

7 כִּי־יִבְרַח יְהוָה הַרְדָּף צַדִּיקִים וְהַרְדָּף רְשָׁעִים תֵּאָבֵד :

ב

1 לָמָּה רִנְּנוּ גוֹיִם וְלֹא־יָדְעוּם יִשְׂרָאֵל :

2 יִתְיַבֹּב וּכְלִבְיָאֵרֶץ וְרוּחֵם נִסְרֹד־יִתֵּן עַל־יָדָיו וְגֵל־

כִּי־יִשְׁרָאֵל :

Ps. 1. Stanowi wstęp do całej księgi i jest niejako zapowiedzią ogólną jej treści. Z układu psalmu widnieje porównanie, które czyni Dawid między przejawem życia, a życiem tych wszystkich, którzy go nieśluszenie swobodowali; między celem, którego sam dostąpił, a marnym końcem tych, którzy w wrogich zamiarach na drodze jego stanęli.

1. *עַמּוּד* stat. constr. od zaginionej formy *עָמַם* *slap.* *עָמַר* podwójnie znaczenie. *עַמּוּד* oznacza wytrawność, *חַטָּא* pospolitego złoczyńcę, *לֹא* zjadliwego szylercę.

2. Ob. Dent. 17, 19. Joz. 1, 8. gdzie monarchom izraelskim bezstanne, pilne badanie zakonu zaleconem zostało.

3. Drzewo „zasadzone” w przeciwieństwie do dziko rosnącego, którego nikt nie pielęgnuje. *עַמּוּד* odnosi się do człowieka.

4. *עַרְוָה* od *עָרַב*.

6. „Świadom” tyle co „opiekuje się, czuwa” Dent. 2, 7. Hos. 13, 4. Iani: „miluje Gen. 18, 19.

3. Wielu powiada o duszy mojej: Nie ma dlań zbawienia u Pana. — Sela.

4. Ale Tyś o Boże, tarczą moją, chwałą moją, i co podnosisz głowę moję.

5. Głosem moim do Boga wołam, a On odpowie mi z góry świętej Swojej. — Sela.

6. Kładę się i zasypiam; budzę się, bo Bóg wspiera mnie.

7. Niejękam się krocii ludu, które zewsząd mnie oblegają.

8. Powstań o Boże, wspomóż mnie Panie mój, bo porazisz wszystkich wrogów moich szczęki, zęby niegodziwych pokruszysz.

9. U Boga ocalenie; nad narodem Twoim błogosławieństwo Twoje. — Sela.

Ps. 4.

1. Przewodnikowi chóru, przy towarzyszeniu instrumentów smyczkowych. Psalm Dawida.

2. Na wezwanie moje, odpowiedz mi Panie słusności mojej, w niedoli rozprzestrzeniałeś mi, zmiłuj się nademną i wysłuchaj modlitwę moję.

3. Synowie ludzcy! dopóki będzie chwala moja w powiecerce? upodobacie sobie marność, poszukiwać będziecie fałszu? — Sela.

4. Wiedzieć, że odznaczył Bóg wiernego Sobie, Bóg słyszy, gdy wołam do Niego.

5. Drżycie, a nie grzeszcie; rozważajcie w sercach waszych na łożach waszych, i usmiercie się. — Sela.

Ps. 4. Odnosi się prawdopodobnie do powstania Soby, po ukonczonym wojnie z Absalomem.

2. Wtór słubst, nie jak wielu używającoż zasa, *וְיָחִי הַיּוֹם*. Wieszcz stwierdza bowiem przedewszystkiem słusność swojej sprawy, na którą się w całym podnie powołuje. „W niedoli”, w wojnie z Absalomem. *בְּחַיֵּי* rozprzestrzenił, wyprowadził na swobodę.

3. *וְיָחִי הַיּוֹם* w przeciwstawieniu do *וְיָחִי הַיּוֹם* oznacza zwykle dostojnych ludu, por. ps. 49, 8. *הַיּוֹם* zapewne przywódzów rokoszu, *וְיָחִי הַיּוֹם*, 212 słudnie przedzwyczajenia.

4. *וְיָחִי* właściwie przejęty miłością ku Bogu i ludziom.

5. Chirycie spokojnie rozważaj, że postępowanie wasze jest grzeszem przeciw Bogu, którego w osobie Jego pomagająca znieważacie. *וְיָחִי הַיּוֹם* od *וְיָחִי*.

3 רבים אָמְרוּ לְנַפְשִׁי אֲנִי יִשְׁעֵהָ לִּי בְּאֲזֵינִים סֵלָה :

4 וְאָמַר יְהוָה בְּזֶן בְּעֵדֵי כְבוֹדִי וּבְרִים רֹאשִׁי :

5 קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא וּבְעֵגְלֵי סֵטֶר כִּדְרֵשׁ סֵלָה :

6 אֲנִי שָׁכַבְתִּי וְהִיאֵשָׁה הִרְוַחְתִּי כִּי יְהוָה יִסְכְּנֵנִי :

7 לֹא־אֶקְרָא מִדְּבַחֹת עִם אֲשֶׁר סָבִיב שְׁמוֹ עָלַי :

8 הָשִׁיב יְהוָה וְדִרְשֵׁנִי אֲהִי יְהִי־רַחֲמֶיךָ אֶת־קִלְיָאֲבִי :

לְחֵי שֵׁן רִשְׁעִים שִׁבְרֵתִי :

9 לְיְהוָה הִנְיָשָׁה עַל־עֵמֶת כִּרְכַּתְךָ סֵלָה :

7

1 לִמְצָה כְּנִינֹת כִּסֹּסֶר לְחַד :

2 כִּקְרָא עָגְנִי וְאֵלֶּךְ צִדְקוֹ בְּצִד הַיְחַבֵּת לִי הִגִּי :

וְשִׁמְעֵה תְּפִלָּתי :

3 כִּגְרֵאִישׁ עֲרִיפָה כְבוֹדִי לְקִלְסָה תִּתְחַבֵּן רֵיחַ הַקְּדוֹשׁ :

כִּגֵּב סֵלָה :

4 וְדַעַת יְהִי־הַפֹּלֶה יְהוָה הַסִּיד לִי יְהוָה יִשְׁמְעֵה כִּקְרָא אֲלוֹי :

5 רָגַז וְאֵל־הַחֲטָא אֶקְרָא בְּלִבְכֶם עַל־מִשְׁבַּחְכֶם וְרַגַּז סֵלָה :

3. *כִּגְרֵאִישׁ* jak *לִי אֲמַרִי* Gen. 30, 13. *עֲרִיפָה* w for. *עֲרִיפָה*.

5. *קוֹלִי* acc. respectivus, „głosem moim”, „głosem, uślicie. Nie opisał mi, i nadal pomocy Swej mi nie odmówi. Przed zbudowaniem świątyni znajdowała się już arka przymierzna na górze Cyon.

6. Pomimo zbliżającej się ciężkiej walki, kładzie się i zasypia spokojnie. *וְיָחִי הַיּוֹם* od *וְיָחִי* = *וְיָחִי*.

7. *וְיָחִי* od *וְיָחִי* = *וְיָחִי*, eliptycznie dopełnić *וְיָחִי*.

8. Porównanie wrogów do dzikich zwierząt, nieszkodliwych gdy im w ręcznej walce szczęki skruszono. *וְיָחִי הַיּוֹם* od *וְיָחִי*.

9. *וְיָחִי* odnosi *Elu Sora* do szczupłego orszaku Dawida, który mu wiernym pozostał, zdaje się jednak, że tu mowa o całym ludzie, o którym troskliwy król w żadnym położeniu nie zapomina.

- 6 Oflarujcie obary sprawiedliwości i ufajcie Bogu.
- 7 Wielu powiada: któż wskaże nam dobro? Zwróć nam światło oblicza Twojego Boże.
- 8. Daleś radość sercu memu, z chwilą gdy zboże ich i wino obrodziło.
- 9. W spokoju zarazem kładę się i zasypiam, bo Ty Boże sam pozwalasz mi bezpiecznie spoczywać.

Ps. 5.

- 1. Przewodnikowi chóru, przy towarzyszeniu fletów. Psalm Dawida.
- 2. Słowa moje usłysz Boże; wyrozumiej westchnienia moje.
- 3. Usłysz głos skargi mojej, królu mój i Panie, gdy się modłę do Ciebie.
- 4. Boże, zrana usłyszysz głos mój, zrana zwracam się do Ciebie i czekam.
- 5. Bo nie jesteś Bogiem, który upodobał sobie nieprawość, nie przebywa przy Tobie zło.
- 6. Nie ostaną się zachwalcy przed oczyma Twemi, nienawidzisz wszelakich złoczyńców.
- 7. Gubisz kłamców, człkiem krwi i zdrady brzydzisz się Bóg.
- 8. A ja w wielkiej łasce Twojej, wstąpię do domu Twojego, ukorzę się w przybytku Twoim świętym, w hołdzie przed Tobą.
- 9. Boże, prowadź mnie w sprawiedliwości Twojej, wobec czyhających na mnie, utwórz przedmną drogę Twoją.

- 2. פזן westchnienie albo myśl, od ruz jak ruz od ruz .
- 4. „uszykować”, bez obiektu „uszykować się”. *Ab Eze* dopełnia: „modlitwą moją”.
- 5. ruz zam. ruz. ruz.
- 6. מלפני od מן „bliznąć” polyczeniem światłem, przechwalać się.
- 7. Maj krawawy: Drog.
- 8. Przybytek w Szyto nosil tak samo jak późniejsza świątynia minie Ez. 23, 19, 34, 26 i ruz i Sam. 1, 9, 3, 3. — מן określa dokładnie sytuację modlącego się, który nie będq kapłanem, do właściwego przybytku wstepu nie miał, ruzuzm. lit. od ruz.
- 9. ruz od ruz patrzć, cxyhad, odrćniać od ruz poch. od ruz a pokr. z ruz wrogować. ruz jak ruz .

וְכַח וְכַח אֱלֹהֵי יְהוָה
 רַבִּים אֲמִרִים מִיִּצְחָקוֹ מִיּוֹב נִשְׁחַלְשֵׁנוּ אִךְ פִּגְרוֹ יְהוָה
 נִתְקַהַל שִׁמְחָה בְּלִבִּי מִפֶּתַח דְּוָגָם וְיִצְחָקָם רַבּוֹ
 בְּשִׁלְיָם יִצְחָק אֲדַבְּבָה וְאַלֶּן כִּי אֲמַתָּה יְהוָה לִבְרֵךְ לְכַסֵּם
 הַיְדִבְנִי

7

לְמַעַן אֲלִיִּתְחַלְּלוּת מִסֹּד לְרוּחַ
 אֲמִיר וְאַנְוִיָּה יְהוָה בְּיַהּ הַיְדִבְנִי
 הַקְּטִיבָה לְסוֹף שִׁשֵׁי מִלְּפָנֶי וְאַלֶּן כִּי אֲמַתָּה אֲתַפְּלֵל
 יְהוָה בְּקֹר תִּשְׁמַע קוֹלִי בְּקֹר אֲמַתָּה יְהוָה וְאַנְוִיָּה
 כִּי לֹא אֵל הַפֶּן רִשָּׁע וְאַתָּה לֹא יִרְתָּ רַע
 לֹא יִתְחַבֵּוּ הַיְדִלִּים לְעַד עֲנִיָּה שְׁלֵמָה בְּרַפְעֵל אֶן
 הַאֲבֵר דְּבָרִי בְּגֹב אִישׁ דְּרִים וְסִרְמָה יְהִעֵם ו יְהוָה
 וְאַלֶּן כִּי רַבִּים הַקְּרִי אֲמִיר בְּיַהּ אֲתַפְּלֵה אֲלִיִּתְחַבֵּל
 הַיְדִבְנִי
 יְהוָה וְאַלֶּן בְּאַנְוִיָּה לְמַעַן שְׁתַּרְרֵה נִיִּשָּׁר יְיָ כִּי לְמַנִּי
 בְּרַבִּי

- 6. Nawróć się, nie składać więcej ofiar w kunktowniczych zamysłach, (por. 2 Sam. 15, 12) i zaniechać Boga, którego najlepiej wiadomo, co dobru waszemu przysięka.
  - 7. Wielu wygłasza już z uprzedzeniem powrót pokoju i łączącego się z nim dobrobyt. ruz zam. אָפֵן — אָפֵן .
  - 8. Najwyższą radość zarazem w chwili głym widział, że pomysłność ludu wzrasta.
  - 9. Cokolwiek jednak przeciwiey moji postanowia, spokojnym zostaną. ruz lit. od ruz ob. Dent. 32, 12. וְאַנְוִיָּה lit. od ruz .
- Ps. 5. Welte kom. 3pł. wymierzony przeciw pastercom Dawida na dworze Szela, a zwłaszcza przeciw Dugowi. Tułaję się w pustyni, w okolicach morza Martwego wiesz, zwraca się do Boga z prośbą, aby go wysłuchał. Złazim Grotos, służyły za czasów króla Menasze i wzmagającej się wtedy politeistycznej reakcji.

7. Zmożony jestem łkaniem, skrapiam co noc me posłanie, łzami łoże moje zalewam.

8. Zamroczyło się od strapienia oko moje, zgrzybiało przez tylną gnębniących mnie.

9. Odstąpcie odemnie wszyscy złoczyńcy, gdyż wysłuchał Bóg głos płaczu mego.

10. Wysłuchał Bóg błaganie moje; Bóg modlitwę mą przyjął.

11. Zawstydzeni i zatrwożeni wielce! wszystkie wrogi moje, pierzchają! szańbieni w jednej chwili.

Ps. 7.

1. Pieśń Dawida, którą zaśpiewał Bogu z powodu Kusza Beniaminity.

2. Boże Panie mój, w Tobie szukam obrony, ocal mnie od wszystkich przesładowców, i wyzwól mnie.

3. By nie porwał jako lew, życia mego, szarpiąc gdy niema zbawcy.

4. Boże Panie mój, jeżeli to uczynił, jeżeli jest bezprawie w rękę mojęm.

5. Jeżeli odpłacić przyjacielowi złem, ja co wyzwolilem przesładowającego mnie niewinnie.

6. Niech ściera wróg duszy meje; niech ją pojma, i rozdepcze po ziemi żywot mój, a sławę meję w proch niechaj strąci. — Sela.

7. Powstań o Boże, w gniewie Twóim, wystąp przeciw zaciełości ciemiężców moich, czyniąw nademną, ustanów sąd.

7. גַּשְׁתִּי בַאֲזָנוֹתַי אֶשְׁמָה בְּכֹל־יְהוָה טַחְתִּי בְדַמְשֵׁי עַרְשִׁי
אֶשְׁמָה :

8. גַּשְׁתִּי מִצָּעַם עֵינַי אֶשְׁמָה בְּכֹל־יְהוָה :
9. סוּרוּ מִנִּי כָל־פְּעֻלֵי אֹן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל בְּכֹנֵי :
10. שָׁמַע יְהוָה תַּחֲנוּנֵי יְהוָה תַּפְּלוֹתַי יְהוָה :
11. יִשְׁמַע וְיִבְרָא מֵאֵל כֹּל־אֲוִיבֵי יִשְׁבֹּנוּ יַגִּישׁ רֶגַע :

1

1. יִשְׁמָע יְהוָה אֱשֵׁר־יֵשֵׁר לִיְהוָה עַל־דְּבָרֵי־טַחְתִּי כִּי־יִשְׁמָע :
2. יְהוָה אֱלֹהֵי הָאֱדוּמִים וְהַיִּשְׁמָעִי מִכְּדָרְדָרַי וְנִדְבָעֵי :
3. פְּרִי־עֵרְוָה בְּאֶרֶץ נִגְמָה פֶּקֶד וְאֵין מַצִּיל :
4. יְהוָה אֱלֹהֵי אֲמִישֵׁתַי יֵאָמֵר אֲשֵׁר־עָלַי בְּכַפֵּי :
5. אֲסִגְמָלְתִּי שֹׁלֵט רַע וְאֶחְזָקָה צוּרֵי רִיבִים :
6. יִרְדֵּף אֲוִיבֵי וְנִגְמָשׁ יִהְיֶה וְיִרְטֹם לְאֲרֹן הָאֱלֹהִים וְכִבְדוֹ וְלִעֲרֹב יִשְׁבֹּנוּ סֵלָה :
7. קִשְׁמָה יְהוָה וְכַאֲפֶה רָגַשׁ בְּגִבְרֹתַי צוּרֵי עֲשָׂרָה אֱלֹהִים
מִשְׁפַּט צִדִּיק :

2. *עַרְשִׁי* *לף*. od *טַחְתִּי*, od *טַח*.
3. Obrac najwyższemu niebezpieczeństwa. „By nie porwał”. Kuz. Wedle *Ela Ely* użył tu słowo *רַע* dla oznaczenia *רָעִים* karku ofiary, na który zazwyczaj lew się rzuci. *Sept.* i inni: „Nikt nie wybawia”. *כֹּנֵי* postarzając *כֹּנֵי*. por. *Treny* 5, 8. *Ps.* 136, 24.
4. Jeżeli uczynił to, o co mnie obwiniają.
5. *אֲשֵׁר* zam. *אֲשֵׁר* *ו* *Ps.* 41, 10. *Jer.* 29, 10. *Obad.* 1, 7. *Sept.* i *Vulg.* „Jeżeli odwetował płaczącemu mi złem”. *מִכְּדָרְדָרַי* zmianiem *מִכְּדָרְדָרַי* zam. *מִכְּדָרְדָרַי* i „gnębilem”. *פְּרִי־עֵרְוָה* jak *Raschi*: „ograbiłem”. *Kimchi*, *Ewald* i inni: „Ja który nie tylko sam nie dopuściłem się odwetu, ale go z rąk Abisajona ocaliłem. 1 Sam. 26, 8.
6. *יִשְׁבֹּנוּ* z *כַּל* i *יָבֵט*. *כֹּנֵי* *לף*. od *כֹּנֵי*.
7. Inni uważają za *וְנִגְמָשׁ* za verb. trans. „I rozbeźdł dla mnie sądz powiesziany”.

7. *כֹּנֵי* *לף*. od *כֹּנֵי*. *כֹּנֵי* od *כֹּנֵי*.
8. *רַע* o waroku „ciemiężca”, o kościach „kruszeł”, stąd *רַע* mól. *Raschi*: „zeszkliło się oko moje”, por. *כֹּנֵי* latarnia, szkło.
11. Na widok powstającego z łoża bohater pierzchają. *כֹּנֵי* zam. *כֹּנֵי*. Por. *Iliad* 34, 20.

Ps. 7. Dawid błaga o pomoc, a czując się wolnym od ranczonego nań ciężkiego oskarżenia, wywa Boga, aby go w obliczu zgromadzonych pokoleń ludu oszpecił i jawnie niewinnosć jego stwierdził. Z otuchą wygląda wyrok, który niegodziwych oszczerców potępi. Psalm odnosi się prawdopodobnie do zarzutu czynionego Dawidowi przez Beniaminitę Szymel, który go publicznie o wytrącenie całego domu Saula obwiniał. Ob. 2 Sam. 16, 5. Powszeczenie odnosi go do epoki Saula.
1. *כֹּנֵי* od *כֹּנֵי* — *כֹּנֵי* zmianiem *Kochava* zam. *כֹּנֵי* :.

8. A zbór narodów otoczy Cię, a po nad nim wzniesiesz się ku wysokości.

9. Boże który sądzisz narody, rozsądź mnie Boże; wedle sprawiedliwości mojej i niewinności niech się dzieje mi.

10. Niech się skończy tedy złość niegodziwych, abyś podźwignął sprawiedliwego, Ty co badasz serca i wnętrzności, Boże sprawiedliwy!

11. Tarcza moja u Boga, który wspomaga prawych sercem.

12. Pan sędzią sprawiedliwym, i Pan groźnym jest wciąż.

13. Jeżeli się nie nawróci; miecz Swój wyostrzy, łuk Swój naciągnie i wymierzy go.

14. I dlań przygotuje narzędzia śmierci, strzały Swe palcami uczyni.

15. Ołóż poczyna bezprawie i brzemieniam jest zabugą, a rodzi fałsz.

16. Dół kopie i wydrąży go,—a wpadnie w przepaść, którą przygotował.

17. Zwraca się niedola na głowę jego, a na jego ciemną strogość jego spada.

18. Chwalicie boga Boga wedle sprawiedliwości Jego, i wysławiać imię Boga Najwyższego.

Ps. 8.

- 1. Przewodnikowi chóru Gitejezyków. Psalm Dawida.
- 2. Boże Panie nasz, jak wspaniałe imię Twoje po wszystkiej ziemi, coś wznioł świętość Twoją na niebiosach.

10. Jasy wykopane przez myśliwych, a pokrywane gałkami i łowami dla zbawienia dzikich zwierząt, albo dla zasadki na nieprzyjaciela.

Ps. 8. Wieszsz stwierdzaliśmy, że majestat Boży, Jego imię i chwala tylko przez ludzi, przez te słabe i znikome istoty uznano zostały, pyta się, czemu jest człowiek w obce ogrosem i wspaniałości stworzenia, że jego umianie taką ma wagę? Człowiek, — odpowiada, — jest najmniejszym tworem ziemi i najwyższym jej panem, obdłł sun Bóg w posługę wszystko co ziemia i morze nosi, powołał sun wszystkie siły natury słuhować i dla tego objawia się w nim głównie Jego chwala i majestat. Złanianie niekt. odnosi się ten psalm do czasów przesładowań Judaizmu, a stał wyrażenie wiary i wiary; przenawia wszelkie przeciw temu rozlany w psalmie spokój.

2. Wznioł tylko raz Jezus, Neh. 10, 30. Imperat. zam. praet. tak w inf. Gen. 46, 3.

8 ועדת לאמים תסובבה, ועליה למרום ישבה :

9 יהיה ויון עמים שפגמי יהיה בצדקו ויחפו עלי :

10 יקראו לאו רשעים ויקבצו צדק ויבנו לבות וקלות אלהים צדק :

11 נגני על אלהים משיש ישראל :

12 אלהים שפגט צדקו ואל ועם בכלאים :

13 אסלא ישב חרבו ילחוש הששו דרך ויבונה :

14 ואל ויבנו בלמים חצו לרקום יפעל :

15 הגה תבלאו ויהיה עשל ויגד שחר :

16 בור ברה ויהפרו ופל בשחת יפעל :

17 ישב עשלו בראשו ועל סדקו חפסו ירד :

18 אורה יהיה בצדקו ואמורה שמיחה עלינו :

ח

1 למנצח על התחית מנצח לדוד :

2 יהיה ארצנו מודארוי שנה בכל הארון אשר חנה ודוד על השקום :

8. Zbór narodów, tu pokoleń Izr. Por. Dent. 28, 8 Caley naród otoczy Boga, który zstąpi niekiedy na ziemię i na tronie do sądu zasiędnie. Zł. Naś zborem, zwróć na wywyższeniu, na wzniesionym wysoko tronie. Tak zasiadali królowie Wschodu do publicznego sądzienia swoich poddanych.

9. "Przed ty dom. Zerg. 523. Aichler: 177."

10. "Przed ty dom. Zerg. 523. Aichler: 177."

12. Grodzny codzieln, gotowym w każdej chwili sprawiedliwość wymierzyć. Imni: Bóg sądzi sprawiedliwego, a Pan tego, który Go gniewa — codzieln. Jozephe czyta ועם ואל zam. 12.

13. Miecz swój wyostrzy, Bóg, wedle innych niegodziwy.

14. Imni: Na samego siebie przygotował narzędzia śmierci. W starożytności obiekano często groty palną materyą, która przed wystrzałem zapalano. Rasi: czyta ולרקום יפעל i t. „dla strącających”. Ede Euz: groty szarowane w ogniu.

15. 52n właściciel był przy porodzie, tu: „początek”. Ta sama ret. Eg. Joz. 33, 11. Hiob 15, 35.

3. Przez usta dzieci i niemowląt utwierdziłeś Sobie chwałę, wobec przeciwników Twoich, by usmierzyć wroga i mściwego.

4. Gdy spoglądał na niebiosa Twoje, dzieło piękści Twoich, księżyc i gwiazdy, które ustanowił.

5. Czemże jest człowiek, że pamiętasz o nim, a syn człowieczy, że nań zważasz.

6. A upośledziłeś go o mało od bóstwa, i chwałę i blaskiem nwieńczyłeś go.

7. I postanowiłeś go władcą nad dziełami rąk Twoich, wszystko poddałeś pod stopy jego.

8. Trzody i bydło wszelkie, jak i zwierzęta dzikie.

9. Ptactwo nieba i ryby morza, wszystko co ciągnie po drogach morskich.

10. Roże, Panie nasz, jak wspaniałem imię Twoje po wszystkij ziemi.

Ps. 9.

1. Przewodnikowi chóru, z powodu śmierci, Benowi Psalm Dawida.

2. Chwalisz chęć Boga, całem sercem, opowiadać wszystkie cnda Twoje.

3. Cieszyć się chęć i radować w Tobie, wysławiać imię Twe Najwyższy.

4. Że pierzchły wrogci moje wstecz, upadły i zginęły przed obliczem Twojem.

5. Bo przeprowadziłeś sprawę moję i spór mój, zasiadłeś na tronie, sądzisz sprawiedliwy.

6. Zgromiłeś ludy, zgubiłeś plegodziwego, zgładziłeś imię ich na wieki wieków.

9. Co żyje w morzu. *Hauptfeld* odnosi *עַד* do człowieka.

Ps. 9. Pieśń tryumfalna po odniesionem zwyciężtwie nad nieprzyjacielem, którego wódz w bitwie poległ. Zwycięstwo takie odniósł Dawid nad Sobachem wodzem Stryczków i innych podległych mu ludów i był może, że psalm niniejszy do tego faktu się odnosi.

- 1. Pieśń porucznika chórowi Bena do wykonania. Oh, wstęp.
- 2. Przejście od jedynj do drugij osoby często się powtarza.
- 4. Okoliczność będąca główną osnową i podunką pieśni.

3 כִּי עוֹלָיִם וְיִגְדִילֵי יַמֶּיךָ עַל לִמְעַן צִוְרֶיךָ לְחַשְׁבֵּית
אֵיב וּמְתָנֶקֶם :

4 כִּי אֲרָאָה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֲנִי עֲמֹמֶךָ יָרֵחַ וְכוכְבִים אֲשֶׁר
בְּתוֹנָה :

6 מִהֲאֵינִים כִּי תִהְיוּנָה וּכְדֹרֵימֵי כִי תִפְקֹדֶנּוּ :

6 וְתִחַסְדֹוּ מִעַם מֵאֲלֹהִים וְכְבוֹד וְהַדָּר תַּעֲשֶׂהוּ :

7 הַמִּשְׁתַּלְחֵם בְּמַעַל יְדֵיךָ כֹּל שֶׁתָּה תַחַת יְדֵיךָ :

8 צַה וְאֲלֵפִים בְּלֵם וְגַם בְּרַחֲמֵי שָׁרֵי :

9 צַפּוֹר שִׁשִׁים וְהֵן הֵם עֲלֵיךָ אֲרֻחֹת יָמִים :

10 יִהְיֶה אֲדֹנָיִךְ מִהֲאֵרֵךְ לִמְךָ בְּכֹל הָאָרֶץ :

10

1 לִמְעַתָּה עֲלֵימֹות לָבֵן מִטּוֹר לְדָוִד :

2 אֲדֹנָי יִהְיֶה בְּכֹל לְבִי אֲשַׁפֵּה בְּלִבְךָ אֲלֹהֵיךָ :

3 אֲשַׁחֲסֶה וְאֲגַלְלֶה בְּךָ אֲמִתָּה שֶׁתָּה עֲלֵיךָ :

4 בְּשִׁיב אֵיבֵי אֲחֵרֵי יְבִשְׁתָּ וְאֲכַדְתָּ מִסְפָּדֶיךָ :

5 כִּי עֲשִׂיתָ מִשְׁפָּטֵי דֹרֵינִי יִשְׁכַּת לְכֹפֵא שִׁפְטֵי צַדִּיק :

6 גַּעֲרָה נֹיִם אֲבֹרָה רִשְׁעֵי שִׁפְטֵי מִחֵית לְעֵלִים וְעַד :

3. Z ust „Aziet” określono ludzi jako istot słabych i wątłych w chwale *oh. ps. 68, 35. Geant* czyta *עוֹלָיִם* i dopowiada *לִמְךָ*.

4. Brak wzmianki o słodem, wskazuje, że psalm ułożony był podczas pięknej, wschodniej nocy, kiedy urozcyziła cięza zsiadająca naturę do wzniesionych uczuć pobudza. Wieszcz spogląda już na nieco niższe gwiazdami, już na ziemię i rozliczne jej twory i pyta się czemu jest w porównaniu z tępą wszystkióm człowiek, że jego porzucenie Boga, tak wielkie ma znaczenie.

7. Wrogu, skończone spustoszenia na zawsze, a miasta, które zburzyłeś, zaginęła pamięć o nich.

8. Ale Bóg wiocznie zasiada, ustanowił do sądu tron Swoj.

9. A On sędzi świat w sprawiedliwości; wyrokuje o narodach wedle słuszości.

10. I będzie Bóg twierdzą uciśnionemu, twierdzą w czasach niedoli.

11. I nfać będą Tobie, którzy znają imię Twoje, bo nie opuścisz szukających Cię, o Boże.

12. Śpiewajcie Bogu, który zamieszkał na Cyonie, rozprowadzacie między narodami dzieła Jego.

13. Bo mściciel krwi, On zapamiętał ich, nie zapomniał wołania uciśnionych.

14. Zmiłuj się nademną Boże, spojrz na nędzę moją od nieprzyjaciół moich, którzyś mnie wyniósł z bram śmierci.

15. Abym opowiadał wszystką chwałę Twoją u wrót córy Cyonu, abym się cieszył pomocą Twoją.

16. Popadły ludy w przepaść, którą zgutowały; w sidła, które zastawiły uwikłała się noga ich.

17. Dał się poznać Bóg, sprawiedliwość wymierzył, w dziele rąk własnych opłatał się niegodziwy.—Higgajon Sela.

18. Znijdą niegodziwi do grobu; wszystkie ludy co zapomniały Pana.

19. Bo nie zawsze zapomnianym jest ubogi, nadzieja biednych nie znika na wieki.

20. Powstań o Boże, niech się nie rozzuchwali śmiertelny, niech sążone będą ludy przed obliczem Twojem.

21. Rzuć Boże, postrach na nich, niech wiedzą ludy, że ludźmi są.

7 האֵלֹהִים הַיְהוָה הַרְבֹּת לַעֲשֵׂה וְעִוְרִים נִתְּשֶׁת אֲבָר וְכָרַם הַמָּהָה :

8 וַיְהִי לְעוֹלָם יִשְׁבֵּן מִנֵּי לְמִשְׁפַּחַת בְּקִיָּא :

9 וְהוּא יִשְׁפֹּט תִּבְלַב בְּצִדְקָה יִדּוּן לְאֵמִים בְּמִשְׁפְּרִים :

10 וַיְהִי יְהוָה טִשְׁבֵּב לְהַךְ טִשְׁבֵּב לַעֲתוֹת בְּצִדְהָ :

11 וּבְקִטְרוֹ בָּךְ יִדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עֲוֹבֶת הַרְשֵׁף יְהוָה :

12 וְסוֹד לְיְהוָה יִשְׁבֵּן צִוּן תִּגְדּוּן בְּשֵׁמִים עֲלִילוֹתָיו :

13 כִּי דַרְשׁ דְּמִים אֲתָם וְכִר לֹא יִשְׁבֵּת עֲצֻבַת עֵינַיִם מִיֵּשׁ׃ :

14 הַגְּדִיל יְהוָה וְרַחֵם עָלֵינוּ מִשְׁנֵאֵל מִדְּמוּמֵי מִשְׁעָרֵי מוֹת :

15 לְמַעַן אֲסַפְּרָה בְּלִיִּי תִהְיֶהֱתִיךְ בְּשִׁעֲרֵי בַת־מִצְרַיִם :

אֵלֵהָ בִישְׁעֶיךָ :

16 מִבְּשֵׁי טוֹים בְּשֵׁת עֵשׂוֹ בְּרִשְׁתּוֹן לְמַעַן וּלְכַבֵּד בְּרָלָם :

17 מִדְּבִי וְיְהוָה טִשְׁבֵּט עֲשֵׂה בְּפִגְל בְּפוֹי נִקְשָׁ רִשְׁעֵי הַצִּוּן :

סֵלָה :

18 יִשְׁבֹּן רִשְׁעִים לְיִשְׁאֵלָה כִּלְטוֹים שְׁבֹתוֹ אֵלֵהֶם :

19 כִּי לֹא לַעֲשֵׂה יִשְׁבֵּת אֲבָיוֹן הַקֹּהֵל עֵנִים מִיֵּשׁ׃ הַאֲבָר :

לֵאמֹר :

20 קוֹטֵה יְהוָה אֵלֵינוּ אֲנִים יִשְׁבֹּנוּ טוֹים עֲלִפְנֵיךְ :

21 שִׁיתָה יְהוָה וְסוֹדָה לְרַחֵם יְהוָה טוֹים אֲנִים תִּמְהָה סֵלָה :

7. Wrogu, nie bójciez więcej pustoszyć, a klęka którą dzisiaj poniosłeś, zańmiła wszystkie dawniejszo twoje przewagi wojenne, o których nikt już nie wspomni. *וּכָרַם הַמָּהָה* jak *Kimchi*, *Ein Era*, *Hitzig* i *Mend.* Inaczej *Poebse*, *De Wette* i inni, którzy biorą *עוֹר* w znaczeniu abiorowin, *זִמְּ* Nieprzyjaciółce znikli, a wrogi (*עוֹר* por. I Sam. 28, 16.) które wytypiłeś i t. d. Za tym wykładem przemawia tylko *מִתָּה מַס*, „mista” bowiem są rodz. *זֵד*, — *זֵד* od *זָה*.

8. Jerolimna jest niby matka, mieszkaący córka. *וְיְהִי לְעוֹלָם יִשְׁבֵּן מִנֵּי לְמִשְׁפַּחַת בְּקִיָּא*

17. „przygotowuje sobie sieć”. *וְיִשְׁבֵּן מִנֵּי לְמִשְׁפַּחַת בְּקִיָּא* czytają jednak *וְיִשְׁבֵּן מִנֵּי לְמִשְׁפַּחַת בְּקִיָּא* „opłatał się”. *וְיִשְׁבֵּן מִנֵּי לְמִשְׁפַּחַת בְּקִיָּא* = wódz nieprzyjacielski *וְיִשְׁבֵּן מִנֵּי לְמִשְׁפַּחַת בְּקִיָּא* podług Sektary *וְיִשְׁבֵּן מִנֵּי לְמִשְׁפַּחַת בְּקִיָּא*, *Steinbock*: uderzcie w bęben. *Mend.*: co za wyśi wespania!

20. *וְיִשְׁבֹּנוּ טוֹים עֲלִפְנֵיךְ*

21. *וְיִשְׁבֹּנוּ טוֹים עֲלִפְנֵיךְ* przypomnia ludziom, że są ludźmi, by się nie uosili pychą i że i względem innych ludzi, jako względem ludzi zachowywać się należy.

12. Prośba o dalszą pomoc. *וְיִשְׁבֹּנוּ טוֹים עֲלִפְנֵיךְ* „któryś mnie wspomni”, wedle wyobrażeń bowiem wieczna znajdują się bramy śmierci.

14. Prośba o dalszą pomoc. *וְיִשְׁבֹּנוּ טוֹים עֲלִפְנֵיךְ* „któryś mnie wspomni”, wedle wyobrażeń bowiem wieczna znajdują się bramy śmierci.

12. Powstań Boże, Panie podnieś dłoń Twoją, nie zapominaj ucisionionych!

13. Czemuż ma być niegodziwiec Pana; mawiać w sercu swojém: Ty nie poszukujesz.

14. Widzisz jednak Ty! niecnosć i krzywdę widzisz, by odplacić ręką Twoją, na Tobie polega nieszczęśliwy, osieroconego Ty byłeś pomocą.

15. Skrusz ramię niegodziwca; a złoczyńcy, obyś złości jego szukał, a nie znalazł więcej.

16. Bóg królem na wieki wieków, znikną pogany z ziemi Jego.

17. Życzenia ucisionionych usłyszysz o Boże; pokrzepisz ich serce, wysłucha ucho Twoje.

18. Byś sprawiedliwość wymierzył sierocie i ucisionemu, by nie wielmożył się więcej człowiek tój ziemi.

Ps. 11.

1. Przewodnikowi chóru; Dawida. Bogu powierzam się. Jakże wam mówić do duszy mojej: schrońcie się na górę waszą, niby ptak.

2. Bo otóż niegodziwi napięli luk, założyli strzałę na cięciwę, by wystrzelać w ciemności prawych sercem.

3. Gdy podstawy zburzone będą, sprawiedliwy cóż uczyni.

4. Bóg w przybytku świętości Swojej, Bóg, którego w niebiosach tron, oczy Jego widzą, powieki Jego badają synów ludzkich.

5. Bóg sprawiedliwego doświadczca, a niegodziwego i milującego bezprawie nienawidzi dusza Jego.

6. Jakby deszcz spuszcza na niegodziwych błyskawice, ogień i siarkę, a wiatr speki jest udziałem ich czary.

widliwego doświadczca i na ciężkie próby wystawia, ale upadł mu nie pozwala. Chwila powstania ps. Miśdź omazyć się nie daje, *Uraiy* odnosi go do epizodu podanego w 2 Sam. 21, 17. gdy ludzie Dawida nań naczelni, aby z boju się cofnąć i nie zagaśli pochodni Izraela, *Stowary* powołując się na 1 Sam. 28, 19. do epoki Saula.

1. „Schrońcie się”, ty i towarzysze twoi. Wielu rozumie pod *צור* górę Cyea.

2. Słowa otoczenia Dawida.

6. *עש* zam. *עָשָׂה* sing. od *עָשָׂה* czernieć, kopać = *עש*, *עָשָׂה*, *עָשָׂה*. (Fwst) „Udział ich czary”, los ich.

12 *קָמָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵל יְשׁוּעָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עֵינֵינוּ עִי*
 13 *עֲלֵמָה וְנֶאֱמַר רָשָׁע וְאֱלֹהִים אֲמַר קָלְלוּ לֹא תִדְרֹשׁ*
 14 *רָאִתָּה כִּירְאָתָהוּ וְלֹא יִבְלַע וְכַעַם וְתַבִּיבִים לִתְהַלֵּךְ בְּהַרְךָ עֲלֵיךְ*
 15 *יִעֲזֹב הַלְכָה יְהוָה אִתָּה וְהָיָה עֵינֶךָ*
 16 *שָׁבַר יְרוּגָה רָשָׁע וְרֵעַ תִּדְרֹשׁ רָשָׁעוֹ בְּלִחְמָאָה*
 17 *יִהְיֶה כְּלֶךְ עֹלָם וְגַד אֲבָדוֹ תִּים כְּאֲרָצוֹ*
 18 *תֵּאֵת עֵינֵינוּ שְׂמֵחָה יְהוָה תִּבְרָן לְפָנֵי תִקְשֵׁב אֲנֹנֶךָ*
 19 *לִשְׁמֵחַ יְהוָה יְהוָה בְּלִיחְמָאָה עֹד לְעֵרְוֹ אֲנֹשׁ כִּירְאָתוֹ*

יא

1 *לְכַנְנָה לְדָרֶךְ בְּיַהוָה וְחִסִּיתִי אֶף תִּאֲמָרוּ לְנַפְשׁ טָרוֹ טִי*
 2 *תִּרְבֵּם צָפֹר*
 3 *כִּי הִנֵּה הַרְשָׁעִים יִדְרֹבֹן לִשְׁתִּי כֹנֵנִי חָצֵה עֲלֵיחֶר לִירֹחַ*
 4 *כְּטֹאֲפֵל לְיִשְׂרָאֵל*
 5 *כִּי הַשְׁמֹת וְיִרְאֹן צָרִים כִּירְפָעֵל*
 6 *יְהוָה וְהִכְלֵל קִרְוֹ יְהוָה בְּשִׁמְשֵׁם כִּסְאָ עֵינֵינוּ יְהוָה*
 7 *שְׂמֵחָה יְהוָה בְּנֵי אֲדָם*
 8 *יִמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פְּתִים אֲשֶׁר וְגַפְרִית וְרוּחַ וְלַעֲפֹת כְּנֵה*
 9 *כֹּסֵם*

14. „Widzisz” w przeciwstawieniu do w. 11. *חַסִּיתִי* *לְנַפְשׁ* od *חָסָה*.
 15. *Stowary* odnosi *טָרוֹ* do *עַרְוָה*.
 18. *כִּי טָרוֹ* por. Ps. 148, 7. albo zam. *הָרָץ*.

Ps. 11. Bliższe otoczenie Dawida — derałca mu, aby na dalsze niebezpieczeństwa się nie garał. Nieprzyjaciel toczy walkę w ciemności, podstępem i zdradą. Gdyby on, naczelni państwa od skrytobójczego znaczu zginął, wszystkie podstawy narodowego bytu by się zachwiały, a wtoły cobyś sprawiedliwym czynić zostawał. Dawid powołuje się jednak na niewzruszoną ufność swoją w Boga, który uprawdliwie sprza-

Ps. 13.

1. Przewodnikowi chóru, Psalm Dawida.
2. Dopókiż Boże zapominadź mnie będziesz zupełnie, dopókiż odwracadź będziesz oblicze Twoje odemnie?
3. Dopókiż układać będę rady w duszy mojej, będzie troska w sercu mojem codziennie; dopókiż wynosić się ma wróg mój nademną?
4. Wejrzyj, odpowiedz mi Boże; Panie mój, oświeć oczy moje, bym nie zasnął śmiercią.
5. Niech wróg mój nie powie: zwycięgłem go; przesławcy moi niech się nie cieszą, żem się zachwiał.
6. A ja ufam w miłosierdzie Twoje, rozraduje się serce moje pomocą Twoją; wysławiać będę Boga, bo łaskę znalazł na mnie.

Ps. 14.

1. Przewodnikowi chóru, Dawida. Rzecz nieczemny w sercu swoim: niemasz Boga; zepsuli, skazili postępkami swoimi, niema czyniącego dobro.
2. Bóg z nieba spogląda na synów ludzkich, by zobaczyć, czy jest kto rozumny, szukający Boga.
3. Wszystko odatąpiło, pospółu się zepsuli; niema czyniącego dobro, niema ani jednego.
4. Czyż nie mają poznać wszyscy złoścyncy, co pożerają lud mój, spożywają jako chleb, Boga, którego nie wzwali.
5. Tam zatrwożą się trwożą, gdyż Bóg jest w pokolenia sprawiedliwem.
6. Zamysłami biednego gardzić możecie, ale Bóg jest obroną jego.

Ps. 14. Odnosi się prawdopodobnie do zdrady Achitofela. Wiersz 7 nie mający żadnego związku z tekstem przeniesiony został z ps. 53, który stanowił podniejęcie, do (innej) okoliczności zastosowaną redakcyą tego psalmu. Por. ps. wzmiarkowany.

4. „Lud mój” tu miano przesławianych przez Absalona stronników Dawida. „Tam”, nieokreślone miejsce gdzie kara ich spotka. *Elw. Eins.*: „na tén samóm miejscu”.
6. *אשר יפ.* od *ו*.

י

1. לִמְנַחֵם סִסְיֹד לְדָוִד :
2. עַד-אֵינָהּ יִדְוֶה הַשְׁכַּחְתִּי גַּם-עַד-אֲנִיחָהּ הַסְתִּיר אֶת-פְּנֵיךָ סִסְיֹד :
3. עַד-אֵינָהּ אֲשֵׁרֶת עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי יָנוּן בְּלִבִּי וַיִּסַּם עַד-אֵינָהּ יָרוּם אֲבִי עָלַי :
4. הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהֵי הָאֲרֶזֶה לְעֵינַי שְׁרָאֲשֹׁן הַחַמָּה :
5. שְׁרָאֲשֹׁר אֲבִי בְּלִבִּי לְעֵינַי כִּי אֲמַטֶּם :
6. וַיִּצְאֵן הַסְתִּיר בְּחַמָּה לִבִּי לִפְנֵי-עֵינֶיךָ אֲשֵׁרֶה לְיְהוָה כִּי נִסְתֵּר עָלַי :

י

1. לְכַנְחֵם לְדָוִד אֲשֶׁר נָבַל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הַשְׁחַחְתוּ הַתְּעַיְבוּ עֵלְיָהּ אֵין עֲשֵׂה-טוֹב :
2. יְהוָה שִׁשְׁפֹּחַם הַשְׁחַחְתָּ עַל-בְּנֵי-אָדָם לָרְאוּת הַיָּם סִסְיֹד לְדָוִד אֶת-אֱלֹהִים :
3. הַכֹּל כִּי יִדְוֶוּ נִאֲמָרוּ אֵין עֲשֵׂה-טוֹב אֵין גַּם אֲדָר :
4. הַיָּם יִרְשֵׁל כִּי-לִפְנֵי עֵלְיָ אֵין אֲבִי עֲשֵׂי אֱבֹלוֹ לְחַם יְהוָה לֹא יִרְאֵם :
5. נֶאֱמַר הַחַח פִּתַּח כִּי-אֱלֹהִים בְּרוּר עֲדִיק :
6. עֲשֵׂה-עֲנֵי תְבַיֵּשׁ כִּי יְהוָה סִסְיֹד :

Ps. 13. Wyróżnieniej wskazówki historycznej ps. niezawiera. *Könch i De Vete* uważają go za pieśń narodową. *Servetus* odnosi go do epoki podziałów pod Saula. 1 Sam. 27, 1.

1. *נ* jak Ps. 74, 1. „Zupełnie”.
3. Plany ocalenia.
4. *י* inni: *נחמתי* „pokrzepiaj, orzeczuj” por. 1 Sam. 14, 27.

7. Ucaudownij łaskę Twoję, który wybawiasz od przeciwników, ufających prawicy Twojej.

8. Strzeż mnie jako żrenięcą oka, w cieniu skrzydeł Twoich ukryj mnie.

9. Przed niegodziwymi, którzy mnie napadają; przed wrogami, którzy zawzięcie mnie atakują.

10. Tuczne serce swe zamknęli, usta ich przemawiają z wysoka.

11. Na każdym kroku teraz atakują nas; oczy swoje zwracają, by nas powalić o ziemię.

12. Podobny do lwa, pragnącego zera, do lwiatka, siedzącego w ukryciu.

13. Powstań Boże, uprzedź go, połóż go płazem; wy-baw życie moje od niegodziwca, tego miecza Twojego.

14. Od tłumów, które są ręką Twoją, od tłumów tej ziemi. Ich udział w tym życiu, a darami Twemi napelniasz ich żywot; mają pełnię synów, a zostawiają nadmiar dzieciom swoim.

15. Ja zaś w prawości ujrzą oblicze Twoje; nasycę się za przebudzeniem, postacią Twoją.

Ps. 18.

1. Przewodnikowi chóru. Przez służbę Bożego, Dawida, który wypowiedział Bogu, słowa pieśni tej, gdy wy-bawił go Bóg z rąk wszystkich nieprzyjaciół i z ręki Saula.

14. מרו pl. od niezn. קר mąż, w fen. jak lar. maa. קרל żwiał znakomy od קרל przeraża, tworzy, niszczyć — stąd קרל ladaia albo kre. קר skarbnica od קר chwale. Inni: nasycają się synowie. wzm. אף od נו .

15. Wieszcz tego wszystkiego jest pochawiony, ale nie traci nadziei, że ujrzy Boga w sprawiedliwości, kiedy poniesza niesprawiedliwość Jego wyrównaną bólem, קרח „ca przebudzeniem się”, odnosią wszyscy do przyszłego życia.

Ps. 18. Pieśń dziękczynna w której solżiwu Dawid przebiega pa-tulecią cały zawół swój, pełna walk i niebezpieczeństw, z których go jed-nak Bóg zwycięsko wyprowadził. Chwał. upatruje w tym hymnie obraz życia ludu Izr. Jego zapasów, niechęci i wyzwolenia. Z maloznacznemi zmianami omówiczonej równie w 2 Sam. gdzie tworzy rozdz. 22.

1. „a w szczególności z ręki”, por. wv rco Jez. 2, 1.

7 הפלה הסורה מוציע חוסים ממתחממים בימנה :

8 אשמתי באישון בתענו בעל כנפיה תסחיני :

9 מפני רשעים ון שדוני איבי כנפם קיפו עלי :

10 חלבט מגרו פיטו דברו בנאות :

11 אטרט עתה ככנתי כטט כי ענינים ישירו לנמות

קארין :

12 דמנו בארה יכסוף לטרף וככפיר ישב במסתרים :

13 קמה יהיה קומה פניו הרכישו פלמה גפש מרע

חרבה :

14 מנעים ודה ו יהיה מסתים מחור חלקם כתיים וצפיה

15 וי תמלא כנסם יבקש כגום והיעור יתום לשלילהם :

16 אני בצרק אחות פנה אולבעה בהריון המנתה :

יח

1 לקנצח לעבר יהיה יהוד אשר דבר ו יהיה את דברי

השירה הזאת כיום ו העל יהיה ארט מכה כל איביו ומר שאול :

7. Tak Eze 48. i Mod. Inni który wybawiasz prawicę Twoją.

8. Podobno ret. fig. Dent. 32, 11. שמו for. zbroń. od שמו dla od-bijającego się w żrenicy obraz wystraszającej się w nią osoby. Podobno קר córka oka, Gwazt rozumie שמו ciemność oka „Pod tieniem skrzy-deł” porównanie wzięte od ptaka, który skrzydłami plukęta swe ochrania.

9. שמו od שר grabić, niszczyć. Niekt. מוטו בשטח przed śmiertel-nyimi wrogami. אף od קף. od קף.

10. Inni: thester, dobrobyt zalał ich usta. Ob. Syd 3, 22.

11. Pomiełali! Oczy swoje wytrzeszczają, by niemi wodzić po-ziemi.

13. Inni zam. כתיב. Inni: zam. כתיב. Inni: zam. כתיב. Inni: zam. כתיב.

15. I puścił strzały Swoje i rozproszył ich, i błyskawicami cisnął i zmieszał ich.

16. I ukazały się łożyska wód, i obnażyły się posady świata od groźby Twojej Boże, od zadęcia wichru gniewu Twojego.

17. Sięgnął z wysokości i wziął mnie, wydobyl z tani wielkiej.

18. Ocałił mnie od wroga potężnego, od nieprzyjaciół moich, choć mocniejsi byli odemnie.

19. Napadli mnie w dniu mego nieszczęścia, ale stał się Bóg podporą moją.

20. I wywiódł mnie w przestronność, wybawił mnie, bo upodobał Sobie we mnie.

21. Wynagradza mnie Bóg, wedle sprawiedliwości mojej, wedle czystości rąk moich odpłaca mi.

22. Albowiem przestrzegalem dróg Bożych, i nie byłem odstępując od Pana mojego.

23. Bo wszystkie Jego ustawy są przedemną, a od praw Jego nie odstępuję.

24. I jestem cały oddany Jemu, i strzegę się od grzechu mojego.

25. Przeto oddaje Bóg mi wedle sprawiedliwości mojej, wedle czystości rąk moich przed oczyma Jego.

26. Z miłosiernym postępujesz miłosiernie, z mężem nieskazitelnym nieskazitelnie.

27. Ze szczerem postępujesz szczerze, a z przewrotnym walczysz.

28. Bo lud uciśniony wybawiasz, a oczy wywyższone poniżasz.

29. Tak, Ty rozświecasz pochodnię moją, Wiekuisty Pan mój rozjaśnia ciemność moją.

30. Bo Tolaż przełamie szyki, i Panem moim przestąpię mury.

31. Pan, nieskazitelna droga Jego, słowo Boże czyste, tarczę On dla wszystkich, którzy ufają Mu.

32. Bo któż Bogiem, prócz Wiekuistego, i któż opoką, prócz Pana naszego.

27. *נָחַד* od *נָחַד* wybierać, w moralnym znaczeniu oczyszczać. *ברצון* *לפ.* od *לרצו* wól, silnie się współzawodniczyć, nie przebiegając w środnach.

28. *מִי לֹא* od *לֹא*. Światło i ciemność, tylko co zaczęcie i niedola.

30. *פָּנָי* *פֹּהֵר*. z *פָּרַח*.

31. *פֶּרֶץ*. *פְּרִיץ*. 30, 5. *בְּרַח* właściwie: ten to jest Bóg, sprawiedliwym On dla wszystkich, a przyrzeczenia Jego siemylbne.

32. Tylko On obronił moim.

15. נִשְׁלַח חֲצֵי וַיִּפְצֵם וּבְרָקִים - וְנִהַרִם :

16. וַיֵּרָא אֶפְסֵי טֶמֶס נִגְלָה מִסְקוֹת הַבַּיִת בְּהִשְׁתַּחֲוֹת

יְהוָה סִנְשִׁיט רִיחַ אַפְנִי :

17. יִשְׁלַח בְּמִרוֹם יְקָרָא לְמַעַי טֶמֶס רִבִּים :

18. יִצְלִינִי מֵאֵיבֵי מֵי וַיִּטְלֵנִי כִּי אֲמַנּוּ מַמְנִי :

19. יִקְרַמְנִי בְּיוֹם אֵדִי וְרִי יְהוָה לְמַשְׁכֵּן לִי :

20. וַיִּצְלֵנִי לְמִרְחֵב הַחַיִּי כִּי הִפְצֵן בִּי :

21. וַיִּטְלֵנִי יְהוָה בְּצִדְקָתוֹ כִּבְרֹתַי יֵשֶׁב לִי :

22. כִּי־יִשְׁפֹּטֵנִי בְּרִבֵּי יְהוָה וְלֹא־רִשְׁעֵתִי מֵאֵלָיו :

23. כִּי־לֹא־יִשְׁפֹּטֵנִי לְעֵדוּת וְהִקְדִּיפוּ לֹא־אֲסוּר מֵנִי :

24. וְאֵדֵי הַטֶּמֶס עָמָּה וְאֶשְׁחַד מַשְׁנֵי :

25. וַיִּשְׁבֵּי־יְהוָה לִי בְּצִדְקָתוֹ כִּבְרֹתַי לְעֵדוּת עֵינָיו :

26. עֵשֶׂה־סֵד הַחֶדֶד עִשְׂבֵּר הַטֶּמֶס הַחֶמֶס :

27. עִשְׂבֵּר הַחֶדֶד וְעֵשֶׂה־עֵלֶם הַחֶמֶל :

28. כִּי־אֲתֵמָה עִשְׂנֵי חֲסִידֵי וַיִּשְׁמַע רַבּוֹת הַשָּׁמַיִל :

29. כִּי־אֲתֵמָה חֲסִיד נֶהַר וְהָיָה אֵלָיו יָעִת חֲסִידֵי :

30. כִּי־יִקָּרֵא אֲרֹן נְדוּד וְכִאֲלוֹ אֲדִלְגֵּשׁוּר :

31. הָאֵל הַטֶּמֶס הָרִבִּי אֲמַתַּת יְהוָה צִדְקָתוֹ כִּמֶּן הוּא לְכֹל ו

הַחֲסִידִים כִּי :

32. כִּי עַם אֱלֹהִים כִּפְלֵעֵנִי יְהוָה וַיִּטְעֶנּוּ וְהִתִּי אֲדִלְגֵּנּוּ :

32. כִּי עַם אֱלֹהִים כִּפְלֵעֵנִי יְהוָה וַיִּטְעֶנּוּ וְהִתִּי אֲדִלְגֵּנּוּ :

15. Ich: nieprzyjaciół. 27 od 22v, por. Gen. 49, 23.
16. Barza wyrzuciła wody z łożyska, tak, że dno morza się ukazało.
17. Wedle starożytnych wyobrażeń spoczywała ziemia na podwalinach.
18. Wyjście z tani przestroni.
21. Przyrzeczą ocalenia była niewinność moja.
26. Bóg wynagradza każdego wedle zasługi.

33. Pan, który opasał mnie siłą, i uczynił prostą drogę moją.

34. Upodobniał nogi moje do jelenich, a na wyżynach moich mnie stawia.

35. Wprawia ręce moje do boju, że naciągają luk spłowy ramiona moje.

36. I daleś mi tarzę wyławienia Twego, a prawica Twoja wspierała mnie, a pobliżliwość Twoja uwielmożyła mnie.

37. Rozszerzyłeś kroki moje podemną, i nie zachwiały się stawy moje.

38. Ścigałem wrogi moje i doгнаłem je, i nie wróciłem ażem je wytopił.

39. Skruszyłem je, że nie mogły powstać; padły pod stopy mojemu.

40. Tak opasałeś mnie mocą do boju, powaliłeś przeciwniki moje polemnie.

41. I wrogów moich podałś mi kark, a nieprzyjaciół moich zgładziłem.

42. Wolali, a nikt nie pomógł; do Boga, a nie odpowiedział im.

43. I starłem ich jak proch na lica wiatru, jak błoto ulic rozrzuciłem ich.

44. Wybawiłeś mnie od zatargów ludu, ustanowiłeś mnie głową narodów; lud, którego nie znalazłem służy mi.

45. O których ze słucho ucha zasłyszałem, synowie obczyzny schlebują mi.

46. Synowie obczyzny omdleli, i drżąc uchodzą z zamków swoich.

47. Żyw Bóg, pochwaloną niech będzie opoka moja, wywyższonym Pan zbawienia mego.

48. Pan, który użyzył ponasę mi, i poddał narody polemnie.

49. Który mnie wybawił od wrogów moich, a nad przeciwniki moje wyniósł mnie; od męża srogięgo ocalił mnie.

50. Przeto sławie Cię chęć między narodami o Boże, i miarciu Twójemu śpiewać będą.

51. Który wielkimi czyni zwycięstwa króla Swego i świadczy łaskę pomazańcowi Swemu, Dawidowi i rodowi jego na wieki.

הַאֵל הַמַּאֲרִיץ חֵיל וְחַן תַּסִּים דְּרָבִי : 33
 מִשָּׁה גְּלִיל בְּאֵלֹת וְעַל בְּמַלְי יִשְׁטִינִי : 34
 מְלִמְד יָדִי לַטְּלַחְמָה וְתַתָּה קַשְׁדֵּינִי־שִׁיחָה יְרוּעָתִי : 35
 וְתַקְוִי־לִי מִגֹּן יִשְׁעֶךָ וְיִסְתַּךְ הַסֶּבֶר־נִי וְהִנְחֶנֶּה דְרָבִי : 36
 תְּחַרֵּב צַעֲרֵי תַחְתָּי וְלֹא מַעֲדוּ קַסְתִּי : 37
 אֲדַרְוֶה אִיבֵי וְאִשְׁנִים וְלֹא־אֲשׁוּב עַד־בְּלוֹתִם : 38
 אֶסְחָצֵם וְלֹא־יִכְלוּ קוֹם יִפְלוּ תַתַּת בְּנֵי־י : 39
 וְתַאֲרִיץ חֵיל לַטְּלַחְמָה תְּכַרְעֵה הַנְּפִי תַחְתָּי : 40
 וְאִיבֵי נִתְתָּה לִי עֶרְפָּה וּמִשְׁלָא אֶעֱמִיתֶם : 41
 יִשְׁטוּ וְאֵן מִשְׁטַע עֲלֵי־יְדֵיךָ וְלֹא עִנְם : 42
 וְאִשְׁחָקֶם כַּעֲפֹר עַל־פְּגִירוֹת כְּטִים וְהַעֲזֵת אֲרִיקֶם : 43
 תִּלְחַטְנֵי מַרְבֵּי עִם תִּסְמְנֵי לְרֵאשִׁי טִים עִם לֹא־יִדְעֵשׁוּ : 44
 לְשִׁטַּע אֹזן יִשְׁטַע לִי בְּגִינְכֶם וּכְחִשְׁרֵי : 45
 בְּגִינְכֶם יִבְלוּ וְיִחַדְטוּ מִסִּבְּוֹתֵיכֶם : 46
 הַיְדִיעָה בְּקִרְוֹן עֲוֵרֵי יְרוּסִים אֲדֹתֵי־יִשְׂרָאֵל : 47
 הַאֵל בְּתוֹחַ נִחְמַס לִי וּבְדָבָר עֵשִׂים תַּחְתָּי : 48
 מַשְׁלֵחֵי בְּאִיבֵי אֶם מִתְּרַבֵּי תְרוּמַתִּי מֵאִשִּׁי חֶקֶס תַּחְתָּי : 49
 עֲלִיבִן אֲדַרְוֶה כְּטִים וְיִדְעָה וְלִשְׁמֶךָ אֲמַרְהָ : 50
 מְגִדֵּי־יִשְׁעֵיט מִלְּכֵי וְעִשָּׂה הַסֵּד לְקִשְׁיֹחוֹ לְדָבָר וְלִדְרֵנִי : 51
 עַד־עֵלִים :

43. *אֵן* *אֵף* od *פּוֹ* wyrzucić.
 44. *חֵיל* wewnętrznych zwichnięz.
 45. *עֲוֵרֵי* w *סֵף*, nie znaczy jak pospolicie (l. słuchają mnie.
 46. *רֵבִי* w *Chalá*, podobakiwat, *drad*, *im*; chromać, por. 2 Sam. 22, 46.
 49. *חֵיל* wrogów zewnętrznych i wewnętrznych i od Saula.

51. Obdarzył mnie siłą i raciością w walce odpórnej i zwycięzej, że mogłem zajmowało przód nieprzyjaciół wyżyny zdobywać. Por. Hab. 3, 19.
 55. *רֵבִי* *רַחֵם* *זַמֵּן*, *רַחֵם* *פּוֹל*, od *רַחֵם* zginąć, narzekać.
 57. Obraz śmiejącego natarcia na stanowiska nieprzyjaciół.
 41. Por. Ek. 23, 27.

Ps. 19.

1. Przewodnikowi chór. Psalm Dawida.
2. Niebiosa opowiadają chwale Pana, a dzieła rąk Jego wygłasza nieboskłon.
3. Dzień dniowi podaje hasło, a noc nocy przekazuje wieść.
4. Bez mowy, bez wyrazów, nie słychać głosu ich.
5. Po całej ziemi rozchodzi się ich dźwięk, aż na krańce świata ich słowo, kiedy słońce namiot postawił.
6. A ono jak obdubienie wychodzi ze swój komnaty, ciesz się jak bohater, by przebiedz drogę.
7. Od krańca niebiosa wschód Jego, a Jego obieg do krańców ich; a nie nie ukryte przed żarem Jego.
8. Nauka Boża słuskała, orzeźwia duszę; świadectwo Boże wiarygodne, uczy mądrości prostodusznego.
9. Rozkazy Boże proste, rozweselają serce; przykazania Boże jasne, oświeca oczy.
10. Bojaźń Boża czysta, ostoi się na wieki; ustawy Boże prawdą, sprawiedliwie spolem.
11. Pożądanie od złota i szczerego złota mnóstwa, słodsze od miodu i patoki się rozpylającej.
12. I sługa Twój ustrzeżony przez nie, w przestrzeżeniu ich sowita nagroda.

7. מִיַּם אֶרֶץ אֲשֶׁר-הָיָה קִיָּאָה, kolowad. Rozciągając ciepła i syrcin słońce, od jednego do drugiego krańca nieba przebiegające, prowadzi do porównania z innym słońcem, które Bóg przez naukę objawioną w świecie moralnym rozpałił.
8. מִיַּם אֶרֶץ אֲשֶׁר-הָיָה קִיָּאָה, nauka Boża w ogólnem jej znaczeniu. To nie znajdują się na przewodności i matactwie. Por. Ps. 115, 6.
11. מִיַּם אֶרֶץ אֲשֶׁר-הָיָה קִיָּאָה, od złota—złoty od złota skrapiał, „oczyszczony miod” — złoty płaszcz miodowy, pokr. z zu rozlewał się, rozpylił, oznacza prawdopodobnie sączący się miod daktylowy.
12. Wieszcz sówi z własnego doświadczenia. מִיַּם אֶרֶץ אֲשֶׁר-הָיָה קִיָּאָה, „stopa” j. zakończeniem ciała, nagroda ostatecznym rezultatem czynu. Kisch.

יט

- 1 לְקִנְיָת מִסְמֹר לְדָוִד :
- 2 הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֱלֹהִים וְתִשְׁבַּח לְדָוִד כְּגֵד הַרְקָמִי :
- 3 וְיִס לְיִס יִבְעֵי אִפֶּר וְלִלְלָה לְלִלְלָה וְיִתְהַדְּשָׁה :
- 4 אִזּו אִפֶּר וְאִזּו דְּרָקִים לְבִי נִשְׁבַּע קוֹלִים :
- 5 כְּבִלְדֵּי־דָרְאוֹן ! יִצָּא קוֹם וּבְקִנְיָת תַּבֵּל סִלְהִים לְשִׁפְשֵׁף שֵׁם אֱלֹהֵי בְרָהֶם :
- 6 וְהוּא בַחֲתָן יִצָּא מִחֶפְצֵי יְשִׁיעַ כְּנֹבֵר לְרִוֵן אֶרֶץ :
- 7 מְקִנְיָת הַשָּׁמַיִם ! מִצִּיָּא וְהִקְפַּחְתָּ עַל־קִנְיָתָם וְאִזּו נִסְפִיר מִחֶפְצֵי :
- 8 הַעֲרִית יְהוָה תְּמִטָּה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוּת יְהוָה נֶאֱמָתָה מְקִינְיָת פְּתִי :
- 9 פְּקִינָה יְהוָה יִשְׂרָאֵל מִשְׁמַחֲלֵב מִצִּוּת יְהוָה בְּרָה סֵאִירַת עֵינַיִם :
- 10 יִדְאָת יְהוָה ! מְדוּרָה עֲשֵׂרַת לְעֵד מִסְּפִירֵי־הַיְהוָה אֲמַת צִרְקוֹ יִתְּוֹ :
- 11 הַתְּחַמִּיִם מְקִיב וּמִצָּו רַב וְיִשְׁרָאֵל מְדֻבֵּשׁ וְנֶפֶשׁ צוֹמֵם :
- 12 גִּם־עֲבֹדָה נִזְוֵר בְּהֶם בְּשִׁמְרִים עֲקֵב רַב :

Ps. 19. Cely świat widzialny głosi przez swoje istnienie i swoją wielkość i potęgę i mądrość Boga. Nagle przejście od przyrody do nauki objawionej dało powód do wniosku, że to dwie odrębne pieśni — w takim jednak razie nie miałyby ani pierwsza zakodowania ani druga początku.

3. Insi sum. יִצָּא קוֹם לְעֵד מִצִּיָּא.
4. Insi sum. יִצָּא קוֹם לְעֵד מִצִּיָּא, którech by głosu nie słyszano.
5. מִצִּיָּא מִחֶפְצֵי, struna, a w przenośni dźwięk; tak też Ydy. „sonna” Insi: „prawo” por. Jez. 20, 10. Wieszcz wybierał sobie na skraju widnokrepu gdzie niejako ziemia z niebem się styka ona namiot, do którego słońce wieczornem wchodził a zrana wychodził.

13. Mimowolnie błędy, któż je spostrzeże, od skrytych oczyści mnie.

14. Ale i od rozmyślnych oddal służę Twój, by nie owdlańczył mnie; wtedy będę nieskazitelny i oczyszczony od grzechu wielkiego.

15. Oby znalazły upodobanie słowa ust moich i myśli serca mojego przed Tobą o Boże, opoko moja i wytwócieliu mój.

Ps. 20.

1. Przewodnikowi chóru. Psalm Dawida.

2. Niech wysłucha cię Bóg w dzień niedoli, ochroni cię imię Boga Jakóba.

3. Niech szle ci pomoc z świątyni, i z Cyonu cię wesprze.

4. Niech wspomni wszystkie ofiary twoje, a calopalenie twoje niech Mu miłym będzie. — Sela.

5. Niech da ci wodle serca twojego, i wszystkie zamysły twoje niech spełni.

6. Wtedy ucieszysz się zwycięstwem twojem, i w imię Pana naszego chorągiew podniesiem. Oby spełnił Bóg wszystkie życzenia twoje.

7. Teraz wiem, że wspomnoże Bóg pomazańca Swego, że go wysłucha z niebios Swoich świętych, przez potężne czyny zbawczój prawicy Swojój.

8. Ci wozami, a ci rumakami, a my imieniem Boga, Pana naszego, chlubiłny się.

2. W dniu bitwy. Imię Boga Jakóba wypisane na chorągwiach Izraelskich.

4. tak biorą niekt. jak *נחמה* *נח* Lev. 2, 9. *נחמה* Jez. 66, 3. i t. „oby ułotnił”. *נחמה* (by je za tłuste, za cenne i mile uważał — tak *Rassi*. Inaczej *Elu* *Et*. i *Kischi*: „oby spocielił” *נח* w *pid* oznacza jednak z popiołu oczyścić.

6. *נחמה* *נחמה* „magnificabimur”, *Elu* *Et*. „podniesiem sztandar”, *Symonides* „zatkniemy sztandar na wyżynach”, zwykła oznaka zwycięstwa w starożytności. *Devald* uważa *נח* za spokr. z *נח* i t. „w imię Boże wywyższym”.

7. *נחמה* teraz wszak poznałem już z poprzednich doświadczeń, że Bóg i t. d.

8. *נחמה* „chlubić wspominać”, por. Amos 6, 10.

13 *שְׁלֵימוֹת מִיִּדְוֹן מִכִּסְפֵּי רֹחַ נִקְיָי*

14 *בְּשֵׁם כְּבוֹדִים וְהִשָּׁח עֲבָדֶיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין אִתָּם וְנִקְיָי*

מִפִּשְׁעֵי רֵב

15 *יְהִי לְרָצוֹן וְאֶבְרָכֶיךָ וְהִצִּיָּו לְפִי לִפְנֵיךָ יְהִי עֲרִי*

וְנִקְיָי

ב

1 *לְכַנְפֵיךָ מִשְׁמֵר לְרוּחִי*

2 *יִשְׁמַח יְהִי בְּיָמֵי עֲרִי וְשִׁבְחֶיךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל*

3 *יִשְׁלַח עֲרֵיךָ מִיִּצְיֹן וּמִצִּיּוֹן יִשְׁעֶיךָ*

4 *וְיִבֶר כְּלִמְתֻמֶיךָ וְעֹלְתֶיךָ יִדְשָׁנֶיךָ מִלֶּחֶם*

5 *יִתְרַחֵק בְּלִבְבְּךָ וְהִלְעֵצְתֶךָ יִמְלֵא*

6 *גְּרָנֶיךָ בְּיִשְׁעֶיךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִרְגַּל יִמְלֵא יְהִי כִלִּ-*

מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ

7 *עֲקֵי יְהִי כִי יִדְשָׁע וְיְהִי מִשִּׁירֵי יַעֲזֵב מִשְׁמֵר קִרְשֵׁי*

כְּבוֹדוֹת יִשְׁע וּמִיָּו

8 *אֱלֹהֵי בְּרֵכֶב וְאֱלֹהֵי בַמֵּסֵס וְאֱלֹהֵינוּ בְּשֵׁם יְהִי אֱלֹהֵינוּ*

נִקְיָי

13. *נחמה* = *נחמה* bezwzględne, nierozmyślne przekroczenie i przeto dla duszy ukryte.

14. *נחמה* wedle *Rassi*, *Kischi* i innych zam. *נחמה* występki rozmyślne, *נחמה* *נחמה* *נחמה* *נחמה* — *נחמה* przyczyna wzięta za skutek, tyle co *נחמה* kara.

Ps. 20. Lud zgromadzony w świątyni życzry składającemu ofiary i gotującemu się do wojny Królowi powodzenia i zwycięstwa. Sądząc z napisu Psalm poświęcony jest Dawidowi, prawdop. w chwili gdy wojśka jego wyruszyła po raz drugi przeciw Ammonitom. Por. 2 Sam. 11. Zdaniem *Grœtza* mowa tu o Jojazaru i wojaie jego z Nechonanem.

- 9. Oni poklekali i legli, a my stojmy i trzymamy się.
- 10. Boże wspomóż! Król oby nas wysłuchał w dzień wołania naszego.

Ps. 21.

- 1. Przewodnikowi chóru. Psalm Dawida.
- 2. Boże potęgą Twoją cieszy się król, a Twoją pomocą jakże raduje się wielce.
- 3. Pragnienie serca jego dałeś mu, a życzenia jego ust nie odmówiłeś. — Sela.
- 4. Bo uprzędziłeś go błogosławieństwem szczęścia, włożyłeś na głowę jego koronę szczyrozołą.
- 5. O życie prosił Cię, dałeś mu je, długie dni na wieki wieków.
- 6. Wielka chwała jego z pomocy Twojej, sławę i świętość włożyłeś nań.
- 7. Albowiem czynisz go błogosławieństwem na zawsze, orzeźwiasz go radością oblicza Twojego.
- 8. Albowiem król ufa Bogu, i za łaską Najwyższego nie zachwieje się.
- 9. Dosięgnie ręka Twoja wszystkie wrogi Twoje, prawica Twa najzdziwniej nieprzyjacioly Twoje.
- 10. Uczynisz je jako piec ognisty w chwili uniesienia Twego, Bóg w gniewie Swoim je zniweczy i pożre je ogień.
- 11. Ród ich z ziemi zagubisz, a potomstwo ich z podród synów ludzkich.
- 12. Albowiem zastawili na Ciebie zło, knuli zdradę, a nie nie dokazali.
- 13. Zwróciłeś ich barki, ciężki Twojemi mierząc ku twarzy ich.

4. מוֹדֵי קָדְשׁוֹ. Dalesz mu zwycięstwo przedaj niżeli się spoziewał. Wedle *Abn Ex.* jest ta mowa o Koronie Króla Ammonitów. 2 Sam. 12, 30.

5. O zachowanie życia w boju błagał cię, obdarzyłeś go życiem długim, albo też królestwem wiecznym, podług przyrzeczenia, 2 Sam. 7, 13, 16. Ps 89, 5. że ród jego panował nie przestanie.

7. Przedmiotem błogosławieństwa, por. Gen. 12, 2, 3. וַיִּרְוּ יוֹדֹם od 7: napelnia go tą radością, jaką daje pewność niesmiertelnej opieki Bożej.

10. שׁוֹב עֲצָמוֹ "gniew". Król byłże narzędziem gniewu Bożego. *Græc.* czyta: כּוֹסֵם.

12. 12. zastawiali zamórki.

- 9. הָמִיָּה בָרַשׁ וַנְּפֹלוּ וְאֵנָנוּ קָמְנוּ וְנִתְעַדָּד׃
- 10. יְהוָה דִּשְׁעֵנָה הַמֶּלֶךְ יִעֲנֵנוּ כִּי־סָרְמָנוּ׃

כב

- 1. הַמְּנַחֵם מִצָּרוֹת לְדָוִד׃
- 2. יְהוָה בְּעֵנָה יִשְׁמְדוּמֵתָה וּבִשְׁעוֹתָיָה מִיָּד יְהוָה מִיָּד׃
- 3. תֵּאָתֹת לְבוֹ נִתְתֶּה לֹא וְאִשֶׁת שִׁמְתוֹ בְּלִמְעֵת סוֹה׃
- 4. כִּי־תִקְרָמֵנוּ בְּרִכּוֹת מֵאֵב הַשֵּׁית לְרֵאשִׁית עֲמֻתָּה פֹּה׃
- 5. חַיִּים׃ וְשָׁלֵם מִיָּד נִתְתֶּה לְיָאָרֶךְ יָמִים עֲלֵיָם וְעַד׃
- 6. נְדָוִל כְּבוֹדוֹ בִּישְׁעוֹתָיָה יְהוָה וְתִרְדַּר הַשֵּׁת עֲלֵיו׃
- 7. כִּי־הִשְׁתִּית בְּרִכּוֹת לְעַד תִּתְרַדוּ כְּשִׁמְתָה אֶת־פְּנֵיךְ׃
- 8. כִּי־הִמְלִיךְ בְּמַחַם כִּבוֹדוֹ וּכְתַר עֲלֵיוֹן בְּלִיַּשֵׁת׃
- 9. תִּמְצָא יָרֵךְ לְכֹל־אֵיבֹיךָ יְמֵיָהּ תִּמְצָא מִנְּהָיָה׃
- 10. הַשִּׁתְּמָה׃ וְכִתְּנֵר אֵשׁ לְעַת פְּנֵיךָ יְהוָה בְּאֶפְסוֹ וַיִּבֹל עֵם וְתִאָכְלֶם אֵשׁ׃
- 11. פָּרִישׁוּ מֵאֶרֶץ הַחֵבֶר וּזְרָעִים מִבְּנֵי אֲדָם׃
- 12. כִּי־נִשַׁב עֲלֵיךָ רֵגֶה תִּזְקֹו מִטָּה בְּלִיַּיְכֹו׃
- 13. כִּי הִשְׁתַּמְתָּ שָׂבָם בְּמִתְרֵיהֶם תִּכְנֹו עַל־פְּנֵיהֶם׃

9. וַיִּרְוּ לוֹ, od ty umarzał, pozostał silnym, niewzruszonym.
10. *Vulp. Sp.* i niektórzy z nowszych Kom. przesuwają akcent pod wyraz וְתִאָכְלֶם i th: Boże, wspomóż Króla!

Ps. 21. Pieśń tryumfalna po odniesieniu zwycięstwa, podług innych hymn w rocznicę koronacji śpiewany. Nadane temu ps. mesjańskie znaczenie nie ma żadnej podstawy. Wedle *Græcos*, który głównie ma w. 5-ty się powołuje, ułożony został za czasów Chizkijasa, wedle *Hitziga* za czasów Usasjana, wedle *Schwabera* po powrocie Dawida ze zwycięskiej wojny z Absalonem.

3. *רַחֵם* w Talmudzie *סוֹטָה* żądanie, *Russi* i *Abn Ex.* wyrażenie.

14. Podnieś się Boże mocą Twoją, opiewać i wysławiać będziemy potęgę Twoją.

Ps. 22.

1. Przewodnikowi chóru, na nutę: „fania zorzy”, pieśń Dawida.

2. Panie mój Panie, czemuś mnie opuścił, daleki od wspomnienia mnie, od słów skargi mojej.

3. Panie mój, wołam we dnie, a nie odpowiadasz mi, i nocą, a nie mam spokoju.

4. A Ty jednak święty, zasiadający wśród chwały Izraela.

5. Tobie ufali ojcowie nasi, ufali, a wybawiłeś ich.

6. Do Ciebie wołali, a byli ocaleni, Tobie ufali i nie byli zawstyżeni.

7. A ja — robak, a nie mąż, pośmiewisko ludzi, i wzgarda tłumu.

8. Wszyscy co widzą mnie, urągają mi, ścigają usta, potrzęsają głową.

9. Niech poruczy to Bogu! niech go wybawi; ocali go, bo upodobał go Sobie.

10. Albowiem Tyś wywiódł mnie z łona, złożyłeś mnie bezpiecznie u piersi matki mojej.

11. Na Tobie polegałem od urodzenia, od żywota matki mojej, Paucem moim Ty.

12. Nie oddalał się odemnie, bo niedola blizka, bo nie-ma wybawcy.

13. Otoczyła mnie byków gromada, mocarze Baszanu oblegli mnie.

14. Rozwarli na mnie paszczę swą, jako lew co porywa i rzezy.

15. Jako woda jestem rozlany, rozeszły się wszystkie członki moje, serce moje jako wosk roztopione wśród wnętrzości moich.

1. Porównanie przenikających promieni słońca do rogów zwierząt dało początek nazwaniu intrzeczki łanją zorzy. Por. בקר בקר i בקר .

4. Kimś! A Ty przenajświętszy, władco, chwalo Izraela czyżbyś spokojnie na niedolę moją spoglądał?

9. Słowa sztyderców. Sz imp. zam. fut. dop. należy ורבו i por., Przyp. 16, 3. Ps. 27, 5. w pszm. כי może mieć i przeciwne znaczenie: bo upodobał sobie Boga.

13. Gromada byków = tłumy potężnych wrogów. Baszan słynął bojującymi pastwiskami. Deut. 32, 14.

14 רוקה ויהי בענה וישירה וגו' ונברכה

כב

1 לְמַנְצֵחַ עַל־אֵילַת הַשָּׁחַר כְּסִטּוֹר לְדָוִד :

2 אֵלֵי אֱלֹהֵי לְבָבָה עֲזַבְתָּנִי דְרִיזָה שִׁשְׁעֵנֶי דְבַרִי שָׁאֲנִי :

3 אֱלֹהֵי אֲהָרָא יִסָּם וְלֹא תִשְׁעָה וְלִילָה וְלֹא דִמְתָה לִי :

4 וְאַתָּה קָדוֹשׁ וְיִשָּׁב תְּהִלֹּת יִשְׂרָאֵל :

5 בְּהַ כְּסִטּוֹ אֲכַתֵּשׁ כְּסִטּוֹ וְתִפְלִטֵמוּ :

6 אֲלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְנִמְלִטֵמוּ בְּהַ כְּסִטּוֹ וְלֹא־בֹשׁ :

7 וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אֵישׁ חֲרַפְתָּ אִים וְכוּי־ים :

8 כְּלִדְאֵי יִלְעֵט לִי וְיִפְסִידוּ בְשִׁפְתַי יִנְעֹשׂ רֹאשׁ :

9 גַּל אֶל־יְרֵדָה וְיִפְלִטֵמוּ יִלְיָדוּ כִי תִפֶּן בּוֹ :

10 כִּי־אַתָּה נָתַתְּ מִכְּבֹדְךָ עַל־שָׁרֵי אֲפִי :

11 עֲלִיהַ הַשְׁלֵכְתִי בְּרַחֵם מִכְּבֹדְךָ אִמִּי אֱלֹהֵי אֲתָה :

12 אֶל־חֲרִתְךָ מִנֵּי בְרִיָּדָה קְרוּבָה כִי אֲנִי עֵזֶר :

13 מִכְּבֹדְךָ פְּרִים רַבִּים אֲבִירֵי בָשָׂן כְּהִרְוִי :

14 פָּעַז עָלַי פִּיהֶם אֲרִיָּה מִרְקָה וְשָׂאָה :

15 כְּמִים נִשְׁכַּחְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָל־עֲצָמֹתַי יְהִי לְבִי בְדוֹנָה

יָסֵם בְּרִיזָה מִנֵּי :

13. Ps. 22. ramię zam. qy karę, tyl. Por. Ps. 18, 41.

Ps. 22. Nie wiadomo w jakiej sytuacji Dawid ps. ten napisał. Filippus, odnosi go do czasów prześladowań przez Saula, kiedy wieszce od wszystkich opuszczony po pustyni się tułał w największej żyjąc nędzy i ustawicznym niebezpieczeństwie. Rasi, Kinski, Rossum i Ew. odnoszą go do cierpień ludu w niewoli Babilońskiej. Hitzig przypisuje go Jeremjaszowi, wskazując na rozdz. 37, 11—21. Tłumaczenia messjaniczne zupełnie przez nowszych kom. zarzucone zostały.

30. Spożywają, korząc się wszyscy moiżni ziemi, przed Nim klękają wszyscy zstępujący w proch, i kto duszy swęj nie pożywił.

31. Potomstwo służyć Mu będzie, opowiadać o Panu pokoleniom.

32. Zejdą się, i wygłaszać będą sprawiedliwość Jego ludowi, który się narodzi, że On tego dokonał.

Ps. 23.

1. Psalm Dawida. Bóg pasterzem moim, nie zbywa mi na niczém.

2. Na błoniach zielonych daje mi się wylegać, do wód spokojnych prowadzi mnie.

3. Duszę moję orzeźwia, wodzi mnie po ścieżkach cnoty, gwoli imieniu Swojemu.

4. I choćbym szedł po dolinie cieni, nie będę się bał złego, bo Ty ze mną; laska Twoja i podpora Twoja, one mnie pocieszają.

5. Zastawiasz przedemną stół, w obec wrogów moich; namaszczaś olejem głowę moję, kielich mój przelewa się.

6. Tak, szczęście i laska podążają za mną po wszystkie dni życia mego, i zamieszkać w domu Bożym na długie czasy.

Ps. 24.

1. Dawida pieśń.—Boga jest ziemia i wszystko, co ją wypełnia, świat i jego mieszkańcy.

2. Bo On nad morzami ją utwierdził, i nad rzekami ją umocnił.

Ps. 24. Ułożony z okoliczności przeniesienia arki na górę Cyon do zbudowanego przez Dawida namiotu. Por. 2 Sam. 6, 12. i Kron. 15, 1. Uroczysty pochód powoła się najprzód po równinie, zleziez na górę i staje szczyście u starożytnych, bo czasów Abrahama sięgających brać Salem. Na trzech tych momentach owsił wieszsz wspaniałą swoją pieśń. Wedle *Synodusy* ułożony przy okoliczności wkroczenia Dawida do nowo zdobytych od Sennasymów Jerozolimy.

2. Wieszsz naszedz te słowa swoje na poszukiu Gen. 1, 9. 10. wole którego ziemia stopała się z podział pokrywających jęj powierzchnię wód się wywnęzła. Por. Ps. 104, 5. 130, 6.

30 אֵלֶּלּוּ וּשְׁתַּחֲוּוּ | בְּלִדְשֵׁנֵי אֶרֶץ | לִפְנֵי יְהוָה | כָּל־יֹרְדֵי
אֲפֵר וְנִפְשׁוּ | לֹא חַיָּה :

31 וְרַע יִעֲבֹרֵם | יִסְפֵךְ | לִפְנֵי יְהוָה :

32 אֲבָא וְיַגִּידוּ | צְדִקְתּוֹ | לְעַם | לְכֹל בְּיַעֲשֶׂה :

כג

1 טוֹטֵר לְהוָה יְהוָה | רָעִי | לֹא אֲחֵר :

2 בְּנֵאוֹת דָּשָׁא | יִרְבִּיצֵנִי | עַל־סֵם | מְנַחֵם | יַחֲלֵנִי :

3 נַפְשִׁי יִשְׂבֹּג | יַחֲזֵק | בְּמַעֲלֵי־צִדִיק | לְפָנָיו | שְׁמוֹ :

4 עַם כִּי־אֵלֶיךָ | בָּנִיא | צְלוֹטָה | לֹא־אֵיֶרָא | רַע | כִּי־אֲתָה | עִמָּךְ |

שִׁקְמוֹתֵי וְיִשְׁמְעֵנִי | רַחֲמֵי | יְהוָה :

5 תִּלְעָדֵךְ | לִפְנֵי | שְׁלֹחַ | עֲנֵךְ | צִדְקָה | דִּשְׁנָה | בְּשִׁמּוֹ | רֵאשִׁי

כֹּסֵי רוּחַ :

6 אֵלֶּךָ | טוֹב | וְחֵסֵךְ | יִרְדֹּפֵנִי | בְּלִי־יָפֵךְ | תַּג | וְשִׁבְתִּי | בְּבֵית | יְהוָה

לְאֶרֶץ | מִסִּים :

כד

1 לְהוָה | טוֹטֵר | לְיְהוָה | הָאָרֶץ | וּמִלְאוֹתָהּ | תִּלְבַּל | וְיִשְׁבִּי | בָּהּ :

2 כִּי | הוּא | עַל־יְשִׁימִים | יִסְתָּה | וְעַל־יְהוּדֹת | וְיִגְוֶנָה :

30. Korzyś Mu się będą w szczęście, ażrówo bogaci jak biedni. *Grzesz* czyta *ל' zam. 74* .

Ps. 23. Napisany przez Dawida, prawdopodobnie w późniejszej epoce jego życia, kiedy po burzliwych przejściach chwil spokoju i szczęścia doznawał.

1. *טוטר* *ל' dop.* רבי, por. Neh. 9, 20.

2. *ישב* *piel* od *ישב* .

4. *עם* *tu* konstator pasterza.

5. Przy wielkich uczach namaszczone gości wonnemi olejkami.

6. *ישב* *wiel.* zam. *יבתי* „a mieszkam moje” będzie, będą żył w bojaźni Bożej.

3. Któż wstąpi na górę Bożą, i kto stanie na miejscu Jego świętém.

4. Czystych rąk i nieskażonego serca, który nie podał fałszowi duszy swojej, i nie przysięgał obłudzie.

5. Odbiera błogosławieństwo od Boga, i nagrodę od Pana Swego wybawienia.

6. Takim jest pokolenie Jego czcicieli, szukających Oblicza Twego, to Jakób.—Sela.

7. Wzniescie bramy wierzchy swoje, i rozwińdźcie się wrota odwieczne, niech wnijdzie król chwały.

8. Kto to ów król chwały? Bóg mocny i potężny, Bóg potężny w boju.

9. Wzniescie bramy wierzchy swoje, rozwińdźcie się wrota odwieczne, niech wnijdzie król chwały.

10. Kto to ów król chwały?—Bóg zastępów, On to król chwały.—Sela.

Ps. 25.

1. Od Dawida.—Do Ciebie Boże duszę moję wnoszę.

2. Panie mój na Tobie polegam; obym się nie powstydział, oby nie ucieszyli się wrogowie moji nademną.

3. I wszyscy, którzy Ci ufają, nie zawstydzą się; zawstydzą się przeniwierzający się naprzótno.

4. Drogi Twoje, Boże, daj mi poznać, ścieżki Twoje wskaż mi.

5. Wdróż mnie w prawdę Twoją i naucej mnie, boż Ty Bogiem wylawienia mego, za Tobą tęsknię dzień cały.

3 כִּי יִשְׁעָה בְּגֵר יְהוָה וּפְרִי יִסְתֵּם בְּמִקְדָּשׁ קִדְשׁוֹ :

4 גִּבּוֹר כַּפַּיִם וּבְגֵר לִבָּב אִישׁ לֹא יִנְשָׂא לִנְשָׂא נַפְשׁוֹ וְנֶשֶׁךְ יָדָיו נִשְׁבַּע לְמִקְדָּשׁ :

5 יִשְׂא בְרַכְהָ מֵאֵת יְהוָה וּבְרַכְהָ סֵאלֵהּ יִשְׁעוֹ :

6 וְהִ יְהוָה הַרְשֵׁה יִישׁוּיִי כִּי בְּחַלְשֵׁי סִנְיִי יִעֲקֹב סֵאלָה :

7 שָׂא שְׁעוּרִים וְרֵאשִׁיבִם וְהִנְשֵׂאוּ פִתְחוֹ עֵלְמָם וְיִבְאוּ מִלְחָמָה :

8 כִּי יְהִי מִלְחָ הַמִּלְחָמָה יְהוָה עִזּוֹ וּבְגוּר יְהוָה גְּבוּר סֵאלֵהָ :

9 שָׂא שְׁעוּרִים וְרֵאשִׁיבִם וְשֵׂאוּ פִתְחוֹ עֵלְמָם וְיִבְאוּ מִלְחָמָה :

10 כִּי יְהוָה יְהִי מִלְחָ הַמִּלְחָמָה יְהוָה עֲזָאָתָה יְהוָה מִלְחָמָה :

כה

1 לַיהוָה אֱלֹהֵי יְהוָה נַפְשִׁי אֲשָׂא :

2 אֲלֵמִי בַת בְּשׂוּמִי אֲלֵאֲבֹדָה אֲלֵי עֲלֵנוֹ אֵיבֵי לִי :

3 נֶסֶם בְּלִי אֲדֹק לֹא יִבְשֵׁ יִבְשֵׁ הַבְּוֹדִים רֵחֵם :

4 וְדַבְּרָה יְהוָה לִי אֲדַבְּרָה לִפְנֵי יְהוָה :

5 הִדְרִיבֵנִי בְּחַסְדְּךָ וְהַלְמֵנִי בִּרְאֵמָה אֲלֵנוֹ יִשְׂעֵי אֲזִיתָה לְקִימִי בְּיַהֲוִים :

das 25, 22), a we wszystkich wyprawach wojennych Izraelitom towarzysząca. Por. Num. 10, 35. Deut. 23, 15.

Ps. 25. Prośba o pomoc w utrapieniu i niedoli. Wieszek poczuwa się wprowadzić do winy, ale Bóg mu wybaczy i poprowadzi go odąty drogami Swojemi. Dłta układu alfabetycznego—brakuje tylko **z** i **p**—powątpiewa wielu o dokładności napisu, odnosząc ps. do cierpienia ludu w niewoli. Inni uzasadniają to twierdzenie wyrażeniem **עַל מַעַל** w wierszu 13. Jakoby jedynie do nadzieli powrota do Palestyny stosować się mogącym.

2. *Ko.* i *Hitzig* przesadzają **וְהוֹדוּ** do pierwszego wiersza, ały się drugi od 2 rozpoczął, możnaby wszakże przestawić **וְהוֹדוּ** — **לִי זִמְנָה**.

3. **בְּוֹדִים** ci którzy Boga lekkościąnie odstąpili, wedle innych, którzy wiersza nieśluszenie przesładują.

5. Dzień cały, wciąż.

3. Por. Ps. 15. 1. *תִּתֵּן* góra Cyon, wedle innych Jerozolima. Por. Jez. 68, 20.

4. Wedle zaznaczonego nie przez Masorę lecz przez Jakoba ben Chaima, *Keri* należałoby **לִי**. Kto nie wyzywa darownie **וְהוֹדוּ** Mnie, t. j. Juliana Mojego. *Sternsky* odnosi również **וְהוֹדוּ** do Boga. Por. Amos 6, 8. zdaniem *Gratz* nowa tu o kulwochwalcwie.

6. Ci to są prawdziwi pobodni i oni tylko godni na miejscu *tém* stanąć. **וְהוֹדוּ** pokolenie, oznacza często i pewną klasę ludzi. *Or.* Ps. 12. 8. 14, 6. *Przed* **וְהוֹדוּ** *Sup.* **וְהוֹדוּ**.

7. Orszak stanął u brzo i wzywa je, aby się rozwarły i rozszerzyły. Niejedem władca i wiedz zwycięzki przechodził przez nie, ale teraz wkraca król najwyższy, bohatery najpotężniejszy, misanowic arka przynierza, uważana za miejsce objawienia się majestatu *Bożego* (*Kao-*

6. Wspomnij na miłosierdzie Twoje Boże, i na łaskę Twoją, bo odwieczne są.

7. Grzechów mej młodości i przewinień moich nie pomij; w łasce Twojej pamiętaj o mnie, wodle dobroci Twojej, Boże!

8. Dobrym i prawym jest Bóg, przeto wskazuje występny drogę.

9. Wiraża pokornych w prawo; wskazuje skromnym drogę Swoję.

10. Wszystkie ścieżki Boże są miłością i prawdą, dla przestrzegających przymierz a świadectw Jego.

11. Dla imienia Twego Boże wybacz winie mej, jakkolwiek wielką ona.

12. Kto ów maż, który się Boga boi; wkaże mu drogę, którą obrać winien.

13. Aby dusza jego w szczęściu zamieszkała, a ród jego odziedziczył ziemię.

14. Roki Boga są dla tych, co go się boją, a przymierze Jego, by je objawił im.

15. Oczy moje zawsze ku Bogu, bo On wydobędzie z siłel nogi moje.

16. Zwróć się do mnie i zlitaj się nademną, bo samotny i biedny jestem.

17. Udroczenia serca mego mnożą się, z utrapień moich wyprowadź mnie.

18. Wejrzyj na nędzę i cierpienie moje, i odpuść wszystkie grzechy moje.

19. Spójrz na nieprzyjaciół moich, bo ich tak wielu, a nienawiścią srogą, nienawidzą mnie.

20. Zachowaj duszę moją i ocal mnie; niech się nie zawstydy, żem zausfal Ci.

21. Niewinność i prawość ochronią mnie, bo w Tobie mam nadzieję.

22. Wybaw Panie, Izraela ze wszystkich utrapień jego.

14. Układ wierza j. następujący: וַיִּשָׂא לְעַיְנָי לַיהוָה .
17. Imi uwadają וַיִּרְוּוּ praet. zam. fut. w formie opt; aby się rozszerzyły, sfołgowaly udroczenia serca mego. For. וַיִּרְוּוּ zam. וַיִּרְוּוּ .
21. Niewinność moja.
22. Wierza ten stanowi prawdo-pod. późniejszy dołatek lit. For. Fa. 14. 7.

6 זְכוֹר חַסְדְּךָ יְיָ וְרַחֲמֶיךָ כִּי מִיְסֻלְּמִים הָיִיתָ :

7 הַחַסְדִּים נִשְׁמְרוּ וְהַפְּשָׁעִים אֲלֵי-הַיְיָ וְכִי-לִי-חַסְדְּךָ יְיָ :

8 כִּי-טוֹב וְיִשְׂרָאֵל יְיָ וְיִרְאֵה עַל-כֵּן יְיָ וְיִרְאֵה חַסְדָּיִם בְּרַחֲמֶיךָ :

9 וְיִרְאֵה עֲוֹנוֹת בְּמִשְׁפַּטְּךָ וְיִלְמַד עֵינַיִם דְּרֹכֶיךָ :

10 כִּלְ-אֲרָחוֹת יְיָ וְיִרְאֵה חַסְדְּךָ וְאֶמְתָּ לְעַמִּי כְרִיחוֹ וְעֵדוּתֵיךָ :

11 לְמִשְׁפַּחַת-שִׁבְתְּךָ יְיָ וְלִשְׁלֹחַת-לִבִּי כִּי רַב־יְהוָה :

12 מִי יְהִי הָאִישׁ וְיֵאדָּם יְיָ וְיִרְאֵה יִרְאֵה בְרַחֲמֶיךָ יְיָ וְיִרְאֵה :

13 גִּפְשֵׁי בְּטוֹב תִּלְוֶן וְרַחֲמֵי יְיָ יִרְאֵה אֲרֹן :

14 סֹד יְיָ וְיִרְאֵה לִירְאָיו וְכִרְיֵהוּ לְהוֹדִיעַם :

15 עֵינַי תִּסְדֵּךְ אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל כִּי יֵהָא יְהוָה מִנְשֵׁת בְּנִלְיָ :

16 מְנַה-אֱלֵי וְתַגִּי כִּי-יִחַד וְתַגִּי אֲנִי :

17 צִדוֹת לִקְבֵי הַרְחִיבוּ מִמְצֻקוֹתַי וְהַצִּיאֵנִי :

18 רְחִימֵנִי וְגַמְלֵה לְשֵׁא לְכֹל-הַחַטָּאוֹתַי כִּי אֲנִי :

19 רַחֵם אֲנִי כִּי-רַבּוּ וְהִצִּיאֵה חַסְדְּךָ שְׂאֵמֹנִי :

20 שְׁמֵרָה גִּפְשֵׁי וְהַצִּיאֵנִי אֶל-אֲבוֹשׁ כִּי-חַסְדֵּיךָ בְּךָ :

21 הַמְּשִׁיבֵה יִצְרוּנִי כִּי מִוִּיתֶיךָ :

22 פְּדֵה-אֲלֵהֵם אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכָּל-צָרוֹתָי :

* כלל א

7. nra enfaticznie: Ty, który naniętności indakich nie znaax.
9. יִסֵּר dla równego brzenia z יִסֵּר .
11. n. odnosi Gress: do שָׁרָה „głgł wielkimi on”.
13. וְיִרְאֵה חַסְדְּךָ i nacępliwie żyć w przeciwniatwie do חַסְדְּךָ po niedz zagładzie. For. Ps. 37. Razi, Kiecki i Michalew odnoszą pierwszą część zdania do przyszłego życia.

Ps. 28.

1. Od Dawida.—Do Ciebie Boże wołam, opoko moja, nie bądź głuchym dla mnie; bo gdy milcząc odwrócisz się odemnie, podobnym będę do zastępujących do grobu.

2. Słuchaj głosu prośb moich, gdy wołam do Ciebie, gdy wznoszę ręce moje do przybytku Twego świętego.

3. Nie porywaj mnie z bezbożnymi, i ze złoczyńcami, głoszącymi pokój dla bliźnich, gdy złość mają w sercu swojem.

4. Oddaj im według spraw ich, i w miarę złości uczynków ich; podług dzieła rąk ich oddaj im ich zapłatę.

5. Bo nie zważają na sprawy Boże i dzieła rąk Jego; oby ich zburzył, a nie odbudował ich.

6. Błogosławiony Bóg, albowiem wysłuchał głos prośb moich.

7. Bóg mocą i tarczą moją. W Niego ufano serce moje i wspomógłony zostałem, i nieczuło się serce moje; przeto pieśnią moją dzięki Mu złożyć.

8. Bóg obroną ich, i twierdzą zbawczą pomazańca Swego On.

9. Wspomóż lud Twój i błogosław dziedzictwu Twojemu; bądź im pasterzem i piastuj ich na wieki.

Ps. 29.

II. Psalm Dawida.—Nieście Bogu, Synowie Boży, nieście Bogu chwałę i cześć.

כח

1 קָרוֹב אֱלֹהֵי יְהוָה | אֶתְּרָא צוֹרֵי אֱלֹהֵי תַחְתָּיִם פִּתְחוּתָהּ
סִמְנֵי וְנִסְיָוֵהוּ עִמָּוֶרְבֵי כּוֹד :

2 שִׁמְעֵה קוֹל תְּהַמְנוּ בִשְׁמֵעַ אֱלֹהֵי בְנֵי אֶל־דָּבִיר
הַרְשָׁה :

3 אֶל־הַסִּבְכֵי עִמְדָשְׁעִים וְעִם־פְּעֵלֵי אֹן דִּבְרֵי שֵׁשׁ עַם־
בְּיָהֶם וְהִשֵּׁה בְלִבָּם :

4 חוֹדְתֵם בַּפְּעֵלֶם וְהַרְעוּ עַמְלֵי־לֵהֶם בַּמַּשְׁעָה גְדִיָּהֶם תָּן לָהֶם
הַיָּד וְנִשְׁמָע לָהֶם :

5 כִּי לֹא יָבִיטוּ אֶל־פְּעֵלֹת יְהוָה וְאֶל־מַשְׁעָה יְהוָה אֲרָסָם וְלֹא
יִבְגֹּם :

6 בָּרוּךְ יְהוָה כִּי־שִׁמְעֵה קוֹל תְּהַמְנוּ :
7 יְהוָה עָשׂ וּמְנִיָּה בּוֹ בַחֶסֶד לִבֵּי וְגַם־גְּרָהֵי בַיָּעֲלֹ לִבָּן

וּמִסִּיָּרֵי אֲיֵרוּט :
8 יְהוָה עֲרִלְמוֹ וְתַמְנוּ יִשְׁעוֹת מִשְׁוֹת וְהוּא :

9 וְהַשְׁמֵה אֶת־עֶסְקָה וְהַרְבֵּה אֶת־עֲבֹלֹתָהּ וְרָגַם וְנִשְׁאָם עַד
הַשָּׁמַיִם :

כט

1 סוֹמֵר לְהוֹד לְהוֹד הִבּוֹ לְיִשְׁהָה בְּגַן אֱלֹהִים הִבּוֹ לְיִשְׁהָה כְּכּוֹד וְגֵזוּ :

6. Pewny wysłuchania wyraża z góry swoją wdzięczność.
8. „Wł odnosi się do naroda.
9. „Dziedzictwo Twoje”, tak nazywa już Mojżesz lud Izr. Ex. 19, 24. Deut. 9, 26. i t. d. z przyczyny zawartego u stóp Synaju przymierza.
Ps. 29. Napisany w czasie sroczącej się burzy. Wioszczy kołczy zapewnieniem, że lud Izr. wszelkie burze przetrwa.
1. „Wł” nie synowie potężnych, lecz wyższe istoty. Por. Ps. 83, 7. 103, 20. „Wł” to j. także nazwa gwiazd. Por. Hiob 38, 7. Mysł jest ta: Łądale prócieli trwogą nie mogą w tak groźnych chwilach Boga chwalić. 17 jak Ps. 8, 3.

Ps. 29. W głównych punktach podobny do ps. 26, z tą wszakże różnicą, że nie przemawia tu sprawiedliwy w ocznieniu swój niewinności, lecz król w swym i ludu swego imieniu. Uboższy prawdziw, w czasie powstania Absalona, Inni powołując się na wyraz „Wł” odnoszą psalm do późniejszej epoki.
2. „Wł” wł. mównica, miejsce z którego Bóg przemawia, i Król.
3. 19. oznacza przenajświętsze gdaie umieszczoną była arka przymierza i skąd wyrokli Boga wychodziły.
4. „Wł” słowo „Wł” dosł. pościągaj, łączy się w heb. z pojściem o karze. Por. Hiob 24, 22. Ezech. 32, 20.
5. Ob. Jer. 5, 12. Jer. 24, 6. Nie zważają na dowody surowej Jego sprawiowości.

2. Niescie Bogu cześć imienia Jego; korczcie się przed Wielkustym w nastroju świętym.
3. Głos Boży nad wodami; Pan chwały zagrzmiął, Bóg nad wodami wielkimi.
4. Głos Boży w potędze; głos Boży w majestacie.
5. Głos Boży lamie cedry; drugocę Bóg cedry Libanu.
6. I podrzuca je, jakoby cielęta, Liban i Szirion, jak bawoleta.
7. Głos Boży krzesze płomienie ognia.
8. Głos Boży wstrząsa puszcza, wstrząsa Bóg pustynią Kadesz.
9. Głos Boży wstrząsa dęby, i ogolaca bory, a w przybytku Jego wszystko głosi chwałę.
10. Bóg w czas potępy panował, i panować będzie król na wieki.
11. Bóg moc ludowi Swemu da, Bóg pobłogosławi lud Swój pokojem.

Ps. 30.

1. Psalm, pieśń na poświęcenie domu przez Dawida.
2. Wynosić Cię będę Boże, boś mnie wywiódł z toni, i nie uradowałś nieprzyjaciół moich.

Ps. 30. Pieśń dziękczynna po ustaniu zarazy morowej z powodu Ezezenia ludu wybuchłej. Dawid stał wroty na szczycie swój potęgi, a uwielbiony pycha umiał, że potęgi tej nie już nie słamie. Zostana kłębka była ciężką dlań nauką. Ukorzył się i szludowawszy w pobliżu Jerozolimy ołtarz na bojeńniku nabytym od Arabów, jerezbłgał Boga. Ob. 2 Sam. 24. i Kron. 21. Ołtarz ów poświęcił słowami: „ten jest dom poświęcony wielkustemu Bogu” czyniąc zarazem przygotowania do wystawienia wielkiej świątyni. Por. i Kron. 22. 1. Wollé *Das Her.* ubiół Dawid ps. niulejasy z okoliczności poświęcenia swego pałacu. *De Wette, Herok.* i inni uważają napis za wskazówkę melodyi i tl. na nutę poświęcenia domu. *Grant:* myśli o poświęceniu świątyni za czasów Makka-bejskich.

2. *nóv wł.* czepał, wydobył z toni.

- 2 תבו ליהוה כבוד שם השמחתו ליהוה בתורתו
: קרב
- 3 קול יהוה על המים אלהי הקבור והמים יהוה על-מים
: רבים
- 4 קול יהוה בים קול יהוה בהר
: קול יהוה שבר ארצו ושבר יהוה את ארצו הקבון
: והקדים כמרגע לפניו ושיון כמו קרבאים
: קול יהוה תעב רבבות אש
: קול יהוה תל סדבג וקול יהוה סדבג קרב
: קול יהוה ותול אילות ונחשף גרות וכתבולו כן
: אמר קבור
- 10 יהוה למבול יעב ושבר יהוה סדבג לעולם
: יהוה עז לעמי וגו יהוה וברך את עמי בשלום

5

- 1 סאטור שיר תבת הברית ליהוה
: ארובות יהוה כי רחמי וגו לא שמתה איבי לי

2. *nóv* chwałę Mu przynależną. *קרב* *nóv* w stroju odświętym, w ornatkach kapłańskich, przenośnie: w nastroju uroczystym w najgłębszej czci. Por. 2 Kron. 20, 21. Inni: w czci świętej jak *nóv* *Pr* *us* Por. Ps. 94, 9. *Grant:* w majestacie świątyni.

3. Głos Boży — grzmot. Barza naciągnięła ze strony morza aż do *על הסם*.

5. Sroczą się początkowo na Libanie w stronie północnej, burz ogarnia stopniowo cały kraj, aż do pustyni Kadesz na południu.

6. Szirion, Hermon.

9. *nóv* od *nóv*, *nóv* dęb. Por. Gen. 49, 21. Inni: daje rodzaj sarnosy stosownie do starego podania, że szczególnie sarny trwoga sąjęte przed wczesnie rzucają *כחיל* w przyrodzie albo w niebie. Por. Ps. 11, 4.

10. *2v*: zasiadał na tronie, panował.

3. Boże Panie mój, wołałem do Ciebie, a Tyś mnie uleczył.

4. Boże, wywiódłeś z otchłani duszę moją, utrzymałeś mnie przy życiu, żem nie zatąpił do grobu.

5. Spiewajcie Bogu pobożni, dziękujcie imieniu Jego Świętemu.

6. Bo chwilę trwa Jego gniew, a życie całe Jego łaska; wieczorem gości płacz, z rana—wesele.

7. A ja rzekłem w powodzeniu mojem: nie zachwieję się na wieki.

8. Boże w łasce Twojej, ustanowiłeś na górze moją potęgę; ukryłeś oblicze Twoje, a byłem strwożony.

9. Do Ciebie Boże wołałem, do Pana się modliłem.

10. Jakiż pożytek ze krwi mojej, gdy znajdę do grobu; czyż może wielbić Cię proch, wygłaszać prawdę Twoją.

11. Wysłuchaj o Boże i zmiłuj się nademną; Boże, bądź wybawcą moim.

12. Wtedyś przemienił żalobę mą w tancie, rozwiązałeś wór mój, i przepasałeś mnie uciechą.

13. Aby Cię opiewała sława i nie zamilkła; Boże, Panie mój, wiesznie Cię wyśławiać będę.

Ps. 31.

1. Przewodnikowi chóru, Psalm Dawida.

2. Do Ciebie Boże chronię się, obym nie zawstydział się na wieki; w sprawiedliwości Twojej wybaw mnie.

3. Skłoń ku mnieucho Twoje, rychło ocal mnie; bądź dla mnie opoką warowną, zamkiem obronnym, prawdy pomocy mojej.

12. Wór, szaty żalobne, które Dawid i starsi ludu włożyli. Oh. i Kram. 21, 16.

13. Chwała ocalonego narodu. Inni וצדך דשך, dusza, zam. פצצד Per. Ps. 10, 3.

Ps. 31. Synagoga hist. niejaona. Niekt. odnoszą go do ucieczki przed Absalomem, Lev. i Dstaję przypisują go Jeronaszowi, a to na zasadzie podobieństwa w. 14-go z Jer. 20, 10. a w. 12-go z Jer. 22, 8. co jednak bynajmniej dowodu nie stanowi, mógł bowiem przeciwnie Jer. czepiać od Dawida.

דִּי־הָיָה אֵלַי שְׁמֵי אֵיךָ וּתְרַפְּאֵי :

4 דִּי־הָיָה הַלְעִילֵת כִּי־שָׁאֵל נַפְשִׁי חַיִּילִי מִיְדֵי יָדְךָ בָּר :

6 וּפְנֵי לִי־הָיָה חֲסִידֵי וְהוֹדוּ לְכֹר קִרְבִּי :

6 כִּי רָגַע בְּאִפִּי חַיִּים בְּרַצֹּנִי בְּשֶׁרֶב יָלַח כִּבִּי וּלְבָבִי רָנָה :

7 וְאֲנִי אִמְרָתִי בְּשִׁלְטִי בְּלֹא־אִמָּוֶת לְעֹלָם :

8 דִּי־הָיָה בְּרַצֹּנֶךָ הַעֲשִׂיתָה לְיָדַי עַל הַחֲסִידִת פִּלְגֵי הָיָיִ

נִבְהֵל :

9 אֵלַי הָיָה אֶרְאָה וְאֵל־אֵינִי אֶחְתָּן :

10 מִה־בָּצַע בְּדַם בְּרִדְתִּי אֶל־שֵׁמֶת הַיּוֹדֶת לְשֵׁר הַעֲדֵךְ :

11 שְׁמַע־יְהוָה וְהִנֵּנִי דִי־הָיָה הָיָה וְעוֹל לִי :

12 הַפִּקֵּת מִסִּפְרִי לְמִלְחָל לִי פִתְחַת שָׁן וְתִאֲרַע שִׁמְחָה :

13 לְשָׁן וְחֲסִידִי כָבוֹד וְלֹא יִהְיֶה יָהִם דִּי־הָיָה אֵלַי לְעֹלָם :

אֵיךְ :

לֵא

1 לְמַנְצֵה מִיְמֵד לְרוּחַ :

2 כִּי־יְהוָה חֲסִידִי אֶל־אֶבְרָהָה לְעֹלָם בְּצִדְקָתֶךָ פִּלְמֵנִי :

3 הַפִּה אֵלַי וְאֵיךְ סִתְּרָה הַלְעִילֵנִי הָיָה לִי וְלְיֹדֵעֵשֶׁוּ

הַבִּיחַ מְצֹלוֹת לְהַשְׁעֵנִי :

3. Uleczylesz mnie t. j. lud mój.

4. Tak wolle Kerk. Dstaję i Inni tl. wolle Kerk.

5. Wapomienienia, tyle co Inni. Per. Ps. 97, 12.

6. / Inni: wola trwaga w Jego gniewie, życie w Jego łasce. Posp.

12. jak Lev. 19, 13. wieczorem szła płacz.

13. = יִהְיֶה לִי = góra Cym oznacza tu całe państwo. Posp. 17

8. = יִהְיֶה לִי = góra Cym oznacza tu całe państwo. Posp. 17

9. Fat. zam. pracl.

10. Słowa modlitwy w niebezpieczeństwie wyrzeczona. Posp. 17

11. = בְּרִדְתִּי = w kłopotach.

4. Bo skała moja i warownią moją Ty, i dla imienia Twojego kieruj i prowadź mnie.

5. Wywiedz mnie z sidła tych, które zastawili na mnie, boś Ty obroną moją.

6. W ręce Twą poruczam ducha mego; wybawiasz mnie Boże, Panie isty.

7. Nie nawidzę oddanych próżnym marnościom, gdyż ja Bogu ufam.

8. Raduję się i cieszę miłosierdziem Twojem, który wejrzales na niedolę moją, poznales utraπenia duszy mojej.

9. I nie wydales mnie w moc wroga, a postawiłes na swobodzie nogi moje.

10. Zlituj się nademną Boże, bo biada mi; zamroczyło się od żalości oko moje, i dusza moja i żywot mój.

11. Bo spełniło się w trosce życie moje, a lata moje w westchnieniach, zwałata w grzechu siła moja, a kości moje zanikły.

12. Gwoli przesładowcom moim jestem hańbą, nawet sąsiadom moim wielce; postrachem znajomych. Spotykaljący mnie na ulicy, usuwają się odemnie.

13. Zapomniany jestem, jak umarli, z serca; podobny do naczynia zużytego.

14. Albowiem słyszę obelżywość tłumu, zbiegowisko dokola, jak się zmawiają wespół na mnie; by odebrać mi życie przemysłiwają.

15. A ja na tobie polegam; Boże, rzekłem: Panem moim Ty.

16. W ręku Twoim losy moje; wybaw mnie z mocy wrogów i przesładowców moich.

17. Zaświeć obliczem Twojem nad sługą Twoim; wspomóż mi w łasce Twojej.

18. Boże, obym się nie zawstydził, żem wzywał Ciebie; niech zawstydzą się niegodziwi i zamilkną w grobie.

11. Przez przez następstwa mego grzechu, przez karę, którą zolaści na mnie.

12. Układ wiejska: „Stam się hańbą i postrachem wielkim sąsiadów i znajomych“.

13. Do człowieka, który nikomu już potyoczonym być nie może.

11. w. schadzka por. Ps. 59, 1. Jer. 20, 10. Inni: strach. Zam. w. 11. czyt. *Groes*: *הרעס*.

16. *רעס* czasy i zmienione w nich zdarzenia—koleje, losy.

17. Por. Ps. 4, 7. Num. 6, 26.

18. *לשאל* = *לשאל* Jer. 51, 14.

4 בִּי־סֵלָע וּמְצוּרֹתַי אַתָּה וְלִמְצוֹן שִׁמְךָ מִתְּרֵי וְתַהַלְלֵי :

5 תּוֹצִיאֵנִי מִכַּשְׂמַת זֶן מִמֶּנּוּ לִי כִי אַתָּה מִצְוֹן :

6 בְּיָדְךָ אֶמְקֶד רֹחִי כִּי־יָדְךָ אֶתִּי יְהוָה אֵל אִמֶּת :

7 שָׁמַיִ הַשְׁמַרִים הַבְּלִיָּשָׁא וְאֵלֵי אֵלֵי־יְהוָה כִּמְחַתִּי :

8 אֲנִילָה וְאֶשְׁתַּחֲוֶה בְּחִסְדְּךָ אֱשֶׁר רָאִיתִי אֶת־עֵינַי יְהוָה :

בְּצִדוֹת נַפְשִׁי :

9 וְלֹא הִסְתַּחֲטִי בְּדִמְיֹתַי הַגְּשֵׁמָה בְּמִדְתְּךָ רִגְלִי :

10 תַּעֲנֵי יְהוָה כִּי צִד לִי עֲשֵׂשֶׁה כְּעֵשֶׂה עֵינַי וּבִסְתֵי :

11 כִּי כָל־בְּנֵי־חַיִּי וְשׂוֹנֵי בְּאֵמְתָה כָּל־בְּנֵי־חַיִּי וְעַמִּי :

עֲשֵׂשֶׁה :

12 מִקְּלִי־צִדֵי־יְהוָה תִּרְפָּה וְלִשְׁלֵלִי אֶסֶד וּפְתַח לִסְתֵי :

דָּא בְּחַיִּי נִרְדֵּי מִמֶּנִּי :

13 גִּשְׁתַּחֲוֶה בְּפֶתַח סֶלֶב יְהוָה כִּכְלֵי אֶבֶד :

14 כִּי שִׁמְעֵתִי אֶפְתֵּחַ רַבִּים מְנוּחֵי סֶלֶבִים בְּהַשְׁמַרִים יְדֵי עַל :

לְהַחֲת נַפְשִׁי וְקִמְט :

15 וְאֵלֵי עֲלֶיךָ כִּמְחַתִּי יְהוָה אֶסְתַּחֲוֶה אֵלֶיךָ אַתָּה :

16 בְּיָדְךָ עֵשֶׂתִי הַיִּלְלֵנִי כִּסְדֵי־אֵיבֵי וְיִסְדֵי :

17 הַאֲרִיָּה מְנוּחֵי עַל־עֲבֻדְךָ וְיִשְׁעֵי־בְּחִסְדְּךָ :

18 יְהוָה אֵלֵי־אֲבוֹשָׁה כִּי קָרָאתֶךָ אֶבְשֵׁי וְשִׁעִים יְדֵי :

לְשָׁאֵל :

4. Por. Ps. 23, 3.

6. *מִצְוֹן* praes. zam. fut.

7. *Próżne marności* = *halwany*, *bożykczka*, w przeciwi. do *עֵשֶׂה* Jer. Jon. 2, 9. Wielk. czyt. *עֵשֶׂה*.

8. *עֵשֶׂה* *עֵשֶׂה* Konstr. podobna: Ex. 33, 12. W tym i w następnym w. praes. zam. fut.

9. Ob. 2 Sam. 22, 50.

10. *עֵשֶׂה* Ob. Ps. 6, 8. Ciępienia duszy łączą się z ciępieniem fizycznym.

19. Niechui oniemieją usta kłamliwe, co mówią o sprawiedliwym hardo, wyniosłe i pogardliwe.

20. Jak wielką dobroć Twoją, którą zachowałeś dla bogobojnych, którą przygotowałeś dla ufających Ci w obec synów ludzkich.

21. Oślaniasz ich osłoną oblicza Twego od knowań ludzi, ukrywasz ich w namiocie przed zwałą plemion.

22. Błogosławion Bóg, że cudownie łaskę Swą okazał mi w grodzie obłożonym.

23. A jam rzekł w przerażeniu mojem: jestem odtrącony z przed oblicza Twego; aleś słyszał głos modlitwy mojej, gdy wołałem do Ciebie.

24. Miłujcie Boga wszyscy pobożni Jego; wiernych strzeże Bóg i odpłaca sownie pysznemu.

25. Bądźcie silni, i niech się utwierdzi serce wasze, wy wszyscy, co macie nadzieję w Bogu.

Ps. 32.

1. Dawiida dumanie: Szczęsny, komu odpuszczony występki, wybaczony grzech.

2. Szczęsny człowiek, któremu nie pocztya Bóg winy, a niema w jego duchu złudzenia.

3. Bo gdyjm przemilczał, próchniały kości moje, a jęczałem cały dzień.

4. Bo dzień i noc ciężyla na mnie ręka Twoja, zanikł tuk mój od upałów lata.—Sela.

niewoli Bóg, gdy chwila wyzwobodzenia, czyli łaska Boża się zbliżała **לפי שז**.

1. **חֹסֵן** Ob., wstęp. **שָׂוִי** zam. **שָׂוִי** czyj grzech uniczojony albo pokryty tak, że śladu po nim nie pozostało.

2. Złudzenia, że wina jego nie byłaby dostrzeżona.

3. Gdyjm milczał, gdyjm się z winy mojej przed Bogiem nie wyznawał, gnębił i pochrzał mnie niepokój. **לִבִּי** w pierwiastkowym znaczeniu „rozpaść się”.

4. **לִי** Świadomość winy jest ciężkłąm przysięgającóm mnie brzemieniem. **שָׁוִי** wł. zamienionym został, snikł. **לִי** krew i sokli żywotne. Lato Palestyny nie przynosi deszczu, większa część strumieni wysycha, a roślinność wszelka więdnie. Do takiego skwarowego lata porównywa wiezsz trawiący go ogień wewnątrznego niepokój.

תְּאַמֵּנָה שִׁשְׁתֵּי שָׁנָה תְּהַכֵּרֹת לַעֲבָדֶיךָ לְעַמֵּךְ בְּנֵי־אֶרֶץ : וְכֹחַ :

וְכֹחַ רֶב שִׁבְרָה אֲשֶׁר־צִפְנָה לְרִאשֹׁן רַגְלָה לְחַסִּים בְּךָ : וְגַד בְּנֵי אֲדָם :

סָתַמְתִּים | בְּסֶטֶר פָּנֶיךָ מִרְכַּבְתִּי אִישׁ הַצִּפְנָה בְּסֶבֶה מְרִיב : לְשָׁנֹת :

מִרְיֹן יִרְעָה בְּרֵה־פִלִיא מִתְּרוּ לִי גַעֲזֵי מִצָּזָר :

וְאֲנִי אֲמַדְתִּי בְּחָפְזִי לְנִזְוֹתִי מִגֶּזֶר לַעֲבָדֶיךָ אֲבֹל אֲשַׁמְעָה : קוֹל תְּהַצִּיחֵנִי בְּשִׁנְיִ אֲלֶיךָ :

אֲהַבֵּו אֶת־יְהוָה בְּלִחְסָדָיו אֲבֹנִים נָצַד יְהוָה וּמִשְׁלֵם עַל־ : יְהִי יֵשַׁע נַפְשִׁי :

חֲזִק וְאַמְנֵן לְבַבְכֶם בְּלִבְמִיתֵי־לֵהוָה :

לֵב

לֵהוֹדוֹת מִבְּגִיל אֲשֶׁר־נִשְׁרִפְשָׁה בְּסוֹי מִחֶסֶד :

אֲשֶׁר אֲדָם לֹא־יִחַסֵּב יְהוָה לוֹ עֵץ וְאֵזן בְּרוֹחַ רְמָה :

כִּי הִרְשִׁיעִי בְּלִי עֲצָמַי בְּשִׁנְאֵלִי בְּלֵהֵם :

כִּי אִיִּם לִלְוֵה | הִדְבַּר עַל־יָדְךָ נִדְבַח לְשִׁי בְּתִרְבֵּי : קִדְוֵי סֵלָה :

20. **תָּוִשׁ** wł. ukrył, przesaczył. Por. Przyp. 19, 22. **נִזְוֹת** publiczne, w oczach wszystkich.

21. **עֵץ** od **עֵצָה** powiązany ob. **Ex. 28, 29.** **זָדָד** „nieczystość” jak **קָסָה** łunt od **קָסָה** wiązać, **לִשְׁמֹר** jętyki, naroby. **כִּסְבֵּה** zam. **מִכְשָׁה** obraz bez-pięciorstwa.

22. **לְוִי** Inni: jak w warośm nicieje, zam. **לְוִי**. **פִּלְלוּ** konstr. **Ps. 11, 1. Jez. 21, 8. Serebery**; w **Keila 1 Sam. 23.**

23. **נִשְׁרִיפְשָׁה** zam. **נִשְׁרִיפְשָׁה** **Ps. 88, 6.** albo **נִשְׁרִיפְשָׁה** **Jona 2, 5.**

24. **לֵב עַל עֵץ** pod. **לֵב עַל עֵץ** **Lev. 5, 21.**
Ps. 32. Większość komentatorów odnosi ten ps. do grzechu Dawida względem Urjazza i odpowiedzialności mu przybaczaniu, **2 Sam. 12. Serebery** do grzechu liczenia ludu. Por. **2 Sam. 24, 10.** Inni do czasów

5. Grzech mój wyznałem Tobie, a winy mojej nie tałem; rzekłem: wyjawię przestępstwa moje Bogu, a Tyś odpuścił winę grzechu mego.—Sela.

6. O to modlił się winien każdy pobożny do Ciebie, czasu w którym znaleźć Cię może, by wylew wód wielkich go nie dosięgnął.

7. Tyś ochroną mi, od niedoli strzeżesz mnie, hymnem zbawienia otaczasz mnie.—Sela.

8. Uczynię cię roztropnym, wskażę ci drogę tę, po której postępować masz, utwierdź na tobie oko moje.

9. Nie bądźcie jako koń, jako muł bezrozumny, którego nżłā i wędzidłem żuchwę kielznać, bo nie zbliży się kłobie.

10. Wiele cierpień przypada niegodziwemu; a ufającego Boga łaska otacza.

11. Radujcie się w Bogu i cieszcie się sprawiedliwi, i weselcie się wszyscy szczerego serca.

Ps. 33.

1. Weselcie się sprawiedliwi w Bogu; prawym przystoi chwala.

2. Wystawiajcie Boga cytrą, lirą dziesięciostunną śpiewajcie Mu.

3. Śpiewajcie Mu pieśń nową, udatnie zagrajcie przy odgłosie trąb.

4. Bo rzetelne jest słowo Boże, a każde Jego dzieło prawdziwe.

znf. uczynić niemym: כִּיפּ לֹא תִשְׁמָעְךָ nie zbliży się do ciebie, nie będzie ci posłuszny, nie da się prowadzić.

10. Niegodziwemu który nie żaluje i trwa w grzechu swoim. חַרְחַר זָמַר .

Ps. 33. Hymn ogólny trzeci, prawopodobnie dla liturgicznego nżytku ułożony, nie odnosi się do szczególnego historycznego wypadku. Autor nie podany. Złaniem *G-racta* ułożony po powrocie z niewoli Babilońskiej i pokonaniu przez mōłā kolonij wrogich zamysłów otaczających ją plemion. Por. Ps. 147.

1. nowo wedle jednych pōd od נָחַח a przyrostem ו w miejsce Dageza—wedle innych *szf.* od נח.

2. Por. Ps. 92, 4.

3. Pieśń nowo ułożona, opiewająca nowe cuda Boże, której i kapłani na trąbach wtórować mają.

הַטְּאִילִי אֲדַרְבֵּךָ וְעֵצֵי לֹא־כִסְיִי אֲטִהִי אֹרְחִי עַל־פְּשָׁעֵי לִירוּתָהּ וְאֶתְּהָ נִסְתַּחֵת עֵינֵי הַטְּאִמִּי סֵלָה :

6 על—את וְהַפְּלֵל כְּלִרְחִיטֵד וְאֵלֶיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה רַק לְשִׁמְחָה כִּי־מֵרְבִים אֵלֹהֵי לֹא־יֵשֵׁי :

7 אֶתְּהָ סִפֵּר לִי טַעַם הַעֲרִנֵי רַגְוּ פִלֵּם הַסּוֹבְבֵי סֵלָה :

8 אֲשִׁיבֶנְךָ וְאֹרְךָ בְּהַרְרֵנִי תִלְךָ אֲמַעֲזָה עֲלֵיךָ שְׂעִי :

9 אֲדַרְבֵּיךָ וְכִסֵּם כְּפַרְדֵּי אֲנִי הַבֵּן בְּמַטֵּה וְרַסֵּם עֵרְוֵי לְכֹלֵם כֹּל קָרִב אֵלֶיךָ :

10 רַבִּים מִבְּאֵמִים לִרְעֵעַ וְהַבְּטִיחָ בִּירוּתָהּ חֶסֶד יִסּוֹכְבֵנוּ :

11 שְׂפִיךָ בִּירוּתָהּ וְגִילֵוֹ צִדִּיקִים וְהִרְגִּיעַ כְּלִי־יִסְרָאֵל :

לנ

1 רַגְוּ צִדִּיקִים בִּירוּתָהּ לְיִשְׂרָאֵל נְאֻם תְּהִלָּה :

2 הִרְוֵ לִירוּתָהּ כְּכֹנֹן בְּנֹכַח עֲשׂוֹר וְאֶרְדֵּלוּ :

3 שִׁירוּ לִי שִׁיר תְּהִלָּה הַיְמִינִי עִנְן בְּתַרְבִּיעָה :

4 מִיִּשְׂרָאֵל דְּבַר־ירוּתָהּ וּכְלִי־מִשְׁחָה בְּאֵמִיעָה :

5. וְהַטְּאִילִי אֲדַרְבֵּךָ = עין טמא = עין טמא ירה od טמא fut. sam. praet. אֲדַרְבֵּךָ .

6. Inni: w chwili gdy nieszczęście, następstwo jego winy, go spotyka. Por. Gen. 44, 16. By tylko w ręce nieprzejścił nie wyjdł, aby go nie ludził, lecz Bóg sam karal. אֲשִׁיבֶנְךָ אֲנִי הַבֵּן בְּמַטֵּה וְרַסֵּם עֵרְוֵי לְכֹלֵם . Por. 2 Sam. 24, 14.

7. Teraz zwraca się do każdego oharzonego grzechem, וְהַטְּאִילִי אֲדַרְבֵּךָ = עין טמא = עין טמא ירה od טמא fut. sam. praet. אֲדַרְבֵּךָ .

8. Teraz zwraca się do każdego oharzonego grzechem, וְהַטְּאִילִי אֲדַרְבֵּךָ = עין טמא = עין טמא ירה od טמא fut. sam. praet. אֲדַרְבֵּךָ .

5. Miłuje sprawiedliwość i prawo, miłosierdzia Bożego pełnia jest ziemia.

6. Słowem Bożem niebiosa stanęły, technieniem ust Jego wszystkie ich zastępy.

7. Skupia niby w ścianę wody morza, składa w zbiorniki tonie.

8. Niech boi się Boga cała ziemia, przed Nim niech drżą wszyscy mieszkańcy świata.

9. Albowiem On rzekł, a stało się, On rozkazał, a stanęło.

10. Bóg wywraca zamiary pogan, niweczy zamysły ludów.

11. Postanowienie Boga na wieki się ostoł, zamysły serca Jego z pokolenia w pokolenie.

12. Szczęsny naród, którego Bóg jest Panem, lud, który wybrał na dziedzictwo Swoje.

13. Z niebios spogląda Bóg, widzi wszystkie syny Adama.

14. Z przybytku siedziby Swojej spoziera na wszystkich mieszkańców ziemi.

15. Który kształtuje wraz serca ich, który zna na wszystkie sprawy ich.

16. Króla nie wybawia mnogie wojsko, a bohatera nie ocala pełnia siły.

17. Zawodny rumak w wygranej, i potęgą swęj mocy nie uchroni.

18. Otóż oko Boże nad wielbicielami Swoimi, nad ufającymi miłosierdziu Jego.

19. By wybawić od śmierci duszę ich, i zachować ich życie podczas głodu.

20. Dusza nasza wygląda Boga, naszą pomocą i tarczą On.

21. Albowiem w Nim raduje się serce nasze, bo w imię święte Jego pokładamy nadzieję.

22. Niech będzie miłosierdzie Twoje Boże nad nami, jaśnejszy zaufali Tobie.

5 אֱלֹהִים צְדָקָה וּמִשְׁפָּט תִּסְדָּר יְהוָה מִלֵּאָה הָאָרֶץ :

6 בְּדִבְרֵי יְהוָה שָׁמַיִם גִּישָׁו וּכְרוּחַ פִּי בְלִבְבָבָם :

7 כִּסֵּם בְּגַד מִן הַיָּם נִחַן בְּאֵצְרוֹת הַתְּהוֹמוֹת :

8 יִירָא אֱדוּהָ בְּלִבְהָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יִתְרוּ בְּלִישְׁבֵי תִבְלָה :

9 כִּי הוּא אִמְרָ וַיְהִי וַיֵּרָא עֲוֹנוֹ וַיַּעֲמֵד :

10 יְהוָה הִפִּיד עֵצָה נְטִים הָיָא מִחֲשָׁבוֹת עַמִּים :

11 עֵצָה יְהוָה לְעוֹלָם תִּמְסֹד מִחֲשָׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר :

12 אֲשֶׁרֵי רָעוּ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַעֵם וּ כְחַד לְנַחֲלָה לּוֹ :

13 בְּשִׁמְסֵם הַבָּיִט יְהוָה רָאָה אֶת־בְּלִבְבֵי הָאָרֶם :

14 מִקְבֻצֹּת־שִׁבְתֵּי הַשָּׁמַיִת אֶל בְּלִישְׁבֵי הָאָרֶץ :

15 מִיַּעַד יִשַׁד לָבֶם הַמִּבִּין אֶל־בְּלִישְׁבֵי הַשָּׁמַיִת :

16 אִין הַסֵּלָה נִשְׁעָה בְּרִב־חַלְל נִבְדֹר לֹא־יִנְעַל בְּרִב־

בָּה :

17 לְשֹׁדֵר הַסּוּם לְחִשְׁבָּה וּכְרִב חִיָּלוֹ לֹא יִטְלֵם :

18 הַגֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יִרְאֵוֹ לִטְהַלְלֵם לְחֹדֶד :

19 לְהַעֲלֵל מִטּוֹת נַפְשָׁם וּלְחַלְתֵּם בְּרַעֲב :

20 גַּפְשֵׁת חֲבֵתָה לְיְהוָה עֲרַנְתָּ וּמִנְנֵתָ הוּא :

21 בִּירְבוּ יִשְׁמַח לִבֵּנָ כִּי בָשֵׁם קִרְשֵׁוּ בְּחַנּוּתָ :

22 יְהִי־חֹדֶדֶן יְהוָה עֲלֵינוּ כְּאֲשֶׁר יִתְּלֵנוּ לָךְ :

12. Bógu dla tego ludowi który Boga ufa, i który mu przyrzeczenia Swoje spełnia.

13. חַד הַיָּם אֶף, od 222. Opatrność Boża ogarnia wszystkich.

14. חַד וְלִי. przesłanką wzrokiem, pokr. z שִׁבְחָה. Por. 1 Król. 8, 39.

15. Spozna sprawiedliwy, który nie zna na czynu jedynie, ale i na popęd serca.

7. Omówienie Gen. 1, 9. wyrażające וַיִּרְאֵוּ עַם וַיִּרְאֵוּ עַם przez 70 wł. nazwy, wal, od 700 narzecz. Kurtyo morskie jest zbiornikiem tal.

8. כִּי יִשִׁי חַנּוּן כִּי לֵילֵוּ כִּי חַנּוּן.

9. Omówienie Gen. 1, 2.

10. חַד אֶף, od 700 = 70 rozbiłaj, niweczy. חַד אֶף, od 700 = 70 rozbiłaj.

Ps. 34.

1. Od Dawida. Kiedy zataiwszy rozum swój przed Abimelechem, a wygnany odszedł.

2. Wielbić będę Boga każdego czasu, zawsze chwala Jego w ustach moich.

3. Bogiem się chlubi dusza moja; niech usłyszą uciśnieni i pocieszą się.

4. Wynoście Boga wraz zemną, i wywyższajmy imię Jego spolem.

5. Szukałem Boga i wysłuchiwał mnie, a ze wszystkich niepokojów moich wybrał mnie.

6. Spojrzeli ku Niemu i rozpromienieni byli, a oblicza ich nie pociadły.

7. Ten oto biedny wołał, a Bóg usłyszał, i ze wszystkich utrapień wyzwolił go.

8. Rozłożył się anioł Boży dokola wiernych Jego, i wybrał ich.

9. Posmakujcie i zobaczcie jak dobrym Bóg; szczęśny mąż, co chroni się do Niego.

10. Czczycie Boga Święci Jego, bo niemasz niedostatku dla bogobojnych.

11. Lwięta lakną i głód cierpią; a szukającym Boga nie zbraknie wszelkiego dobra.

12. Pójdźcie dzieci, posłuchajcie mnie, bojaźni Bożej nauczę was.

13. Któryż mąż, co pragnie życia, miluje dni swoje, by oglądał dobre.

7. Więszcz wskazuje na samego siebie.
 8. *מִיֶּזֶק* w sing. uważał tu należy za imię zbiorowe.
 9. *וְעַתָּה* zakosztował, przenośnie, rozpoznawał. Por. w. 1 nin. ps.
 10. *מִיֶּזֶק* zam. *מִיֶּזֶק* imp. od *מִיֶּזֶק*.
 11. Lwięta, które przemocą pożywienie zdobywają, oznaczają tu niegodziwych w przeciwstawieniu do bogobojnych, którzy w żadnym położeniu z drogi nieuczciwości nie zstępują. Por. Ps. 35, 17.
 12. *וְעַתָּה* poposłite miano słuchaczy w mowie dydaktycznej. Por. Przyp. 2, 1, 3, 1.
 13. Ta sama Konstr. Deut. 20, 8. *וְעַתָּה* zam. *וְעַתָּה* Por. Ps. 26, 12.

לד

1 לְדָוִד בְּשִׁנְתּוֹ אֶת־יִשְׁעוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּגְרָשׁוּ
 וַיִּלָּךְ :
 2 אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי :
 3 בְּרוּחַ תְּהִלָּה נִפְשׁ יִשְׁכַּח עֲנִיִּים וַיִּשְׁחָדוּ :
 4 גִּדְּלוּ לַיהוָה אֱלֹהֵי וַגְּדֹמְסָה שִׁמְעוּ יְהוָה :
 5 דַּבְּשׁוּ אֶת־יְהוָה וַעֲנֵנוּ וּמְבַלְבְּלוּתֵי הַעֵינָיו :
 6 הִבְטוּ אֵלָיו וַהֲרֹו וּפְנֵיהֶם אֶל־יְחַפְּרוּ :
 7 וְהָ עַתָּה הֲרֵא וַיהוָה שִׁמְעַ וּמְבַלְבְּלוּתֵי הַיִּשְׁעֵשׁ :
 8 הִנֵּה נִלְאֵת־יְהוָה לְעַיִן וַיִּחַלְּצֵם :
 9 חֲשַׁבְנוּ וַיֵּרֵא בִּרְמִיב וַיהוָה תִּזְכֹּר וַיִּחַדְּכֵם :
 10 יֵרֵא אֱלֹהֵי אֶת־יְהוָה קִדְּשׁוּ לֵי אֵן סִסְמוֹר לִדְבָרָיו :
 11 בְּפִירִים רֵשׁ וַהֲעִבוּ וַהֲדַשׁ יְהוָה לֹא־יִחַסְרוּ כָל־
 טוֹב :
 12 לְבָרְגִים שִׁשְׁעֵרְלוּ יִרְאֵת יְהוָה אֲלֹמְדָם :
 13 סִיִּהֲאִישׁ תְּהַפֵּץ דְּוִים אֲתֵב יָסִים לִרְעֵאת טוֹב :

Ps. 34. Pieśń dziękczynna porządkiem alfabetycznym ułożona, początki dydaktycznej i napominającej treści. Napis określający okoliczność historyczną prawie dosłownie wzięty z 1 Sam. 21, 14. *De Vette, Ewald, Zenz, Graetz* i inni uważają jednak ten ps. za utwór późniejszej epoki.
 1. *עַתָּה* wł. snak, w przenośni rozsądek: gdy zmienił rozsądek, gdy udawał obłąd. Abimelech jest ogólnym mianem królów filistyńskich, tu oznacza Achisza króla Gat. P'o szczęśliwem wyjściu z zagradającego mu tam niebezpieczeństwa ułożył ten psalm.
 6. *וְהָ* rzucił promienie, przen. jasność z radości. *וְהָ* pokr. z *וְהָ* błędną, w ogóle zmienił się na twarzy.

14. Strzeż języka swego od zła, i ust twoich od mowy zdradnej.

15. Stroń od złego, a czyń dobrze, pragnij zgody i ubiegaj się za nią.

16. Oto oko Pańskie ku bogobojnym, a ucho Jego ku ich błaganiom.

17. Gańw Boga na złoczyńców, by zgładzić z ziemi ich pamięć.

18. Wołają, a Bóg słucha, i ze wszystkich cierpień ich wyzwala.

19. Blizkim Bóg złamanym w sercu; skruszonych w duchu wspomaga.

20. Łączne są dolegliwości sprawiedliwego, ale ze wszystkich wybawia go Bóg.

21. Strzeże wszystkie członki jego, ani jeden z nich nie uszkodzony.

22. Uśmierca niegodziwego zło; a wrogi sprawiedliwego potępieni będą.

23. Wyzwala Bóg duszę sług swoich, a nie będą potępieni wszyscy, co ufają Mu.

Ps. 35.

1. Od Dawida. Rozpraw się Boże z tymi, którzy prawną się ze mną; zwalcz tych, co przeciw mnie walczą.

2. Chwyć za puklerz i tarczę, a powstań ku obronie mej.

3. Porwij oszczep i stań zaporą przeciw prześladowcom moim; rzeknij duszy mej, pomocą twoją Ja.

4. Niech zawstydyła się i zapłoną, którzy czyhają na życie moje, niech pierzechną i zarumienią się, którzy myślą o zagubie mej.

Wedle własności komentatorów wymierzony przeciw potwarzom Dawida na św. Saur. Por. 1 Sam. 26, 19.

2. *sz* posp. puklerz, tarcza, inni kolezga od $\text{זָרַח} = \text{זָרַח}$ ściagać, ściekać, przepasać biodra do walki.

3. Niektórzy: *וּבְ* rodzaj oszczepu, włócznia, gr. *szarpieć*, jednak bez zaradki, wątpić bowiem należy, czy ta broń Szytów znana była autorowi.

4. *וּבְ* *sz* od *זָרַח* = *sz* ustępować, cofać się.

נָצַח לְשׁוֹנֵן מִדַּע וְשֹׁפֵטִים מִכָּבֶד מִדָּמָה : 14

סוֹר מִדַּע וְעֹשֶׂה טוֹב בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרִפְאוּ : 15

עֵינֵי יְהוָה אֲלֵעֲדָתָם וְאָזְנוֹ אֲלִישְׁעָתָם : 16

פִּנְיָ יְהוָה בַּעֲשֵׂה רַע לְהַכֹּת מִאֲרֹן זִכְרָם : 17

אֶעֱקוֹ יְהוָה שִׁמְעוּ וּמְכַרְצוֹתֵם הַצִּילֵם : 18

מִרֹכָב יְהוָה לְנִשְׁבָּרֵי לֵב וְאֶת־הַקְּאִירוֹת יִשְׁעֵי : 19

רַבּוֹת רַעוֹת צָרִים וּמְכַלֵּם יִצְלִיט יְהוָה : 20

שֹׁטֵר כָּל־עֲשׂוֹתָיו אֶחָד מִנֵּהָ לֹא נִשְׁכַּחַת : 21

הַמִּשְׁתָּה רִנְּנוּ רַעוֹה וְיִצְאֵה צָרִים יִאֲסֹמוּ : 22

פֹּדֵה יְהוָה נַפְשׁ עַבְדּוֹ וְלֹא יִאֲסֹמוּ כָּל־הַחַיִּים בּוֹ : 23

לה

1 לְרוּחַ | רִיבֵה יְהוָה אֶת־יְרֵבֵי אֹהֶם אֶת־לְחֵמֵי :

2 חֲמֵה מִן | וְנִהַ וְהִקְחָה בַּעֲרֹתַי :

3 וְהִבֵּה וְנִצַּח וְסִנֵּה לְקִרְאֵת רִדְפֵי אֹהֶי לְנַפְשִׁי יִשְׁעֵתָה :

4 יִבְשׂוּ וְהִלְכֵם מִכְּהַנֵּה נַפְשִׁי יִסֵּה אֶתְרוֹ וְיִחַפְרוּ חֲשָׁבֵי :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

הַשָּׁמַיִם :

14. Odpowiedź na pytanie w poprzednim wierszu.
17. Jeżeli to utwór późniejszej epoki znaczyłyby *שָׁמַיִם* z Palestyny.

18. Wołają; gły wołają w skrzusze.
22. Por. Przypowiesi 1, 32, 5, 22.

Ps. 35. Cały psalm rozpada się na trzy strofy z których każda się kończy zapewnieniem głębokiej i niezmiennej wdzięczności ku Bogu.

5. Niech będą jak plewa w obec wiatru; a anioł Boży niechaj ich rozproszy.

6. Niech będzie droga ich ciemna i śliska, a anioł Boży niechaj ich ściga.

7. Gdyż bez przyczyny zastawiali mi zgubne sidła swoje, bez przyczyny poskopywali życie moje.

8. Niech spotka go zaguba bezwiednie; a sidła, które ukrył niech uwikłają go, z losokotem niech wpadnie w nie.

9. A dusza moja rozradaje się w Boga, nieciszy się pomocą Jego.

10. Wszystkie członki moje zawołają: Boże, kto równy Tobie, który wyhawiasz biednego od silniejszego, biednego i ubożego od łupieżcy.

11. Stawają świadki przepocy, o czem nie wiem bada- ja mnie.

12. Flacą mi złém za dobre; osierocona dusza moja.

13. A ja, w czas ich niemory, widziałem wór żalobny, trapiłem postem duszę moją, a modlitwa moja do pierzi mej wracała.

14. Jak gdyby przyjncielem, jakby bratem można był, Makalem się; jakoby w żalobie po matce w czerni pochyli- lem się.

15. A oni w upadku moim cieszą się i grונadzą, grונadzą się przeciw mnie oszczerzy których nie znam, szarpią mnie i nie pojrzejstają.

16. Z obłudnymi szydercami i pochlebami ostrzą na mnie zęby.

piersi odbijając się w nią mocnissim cehem. *Rassl.* sby modlitwa moja na mnie się zidziła.

14. Niepokojenie: przyjaciel, brat, matka. *חֲבוֹתַי דָּמָה לִּי*. *דָּמָה לִּי* *עֲוֹת* od *קָבַל* nie od *קָבַל*.

15. *זָבַח* w l. chronos. *עָשָׂה* = *עָשָׂה* którzy uderzają, ranią, (językiem) oczerniają. Por. *Hib* 30, 8. *לְנִי* = z arab. *قن* plotkacz. Szarpają moje sławę.

16. *עָרַב* = krągłego kształta ciasto, pierzywo. I *Król* 17, 12. od *עָרַב* = *עָרַב* Dusi: wespół z pochlebającymi szydercami za chleb, wespół z pasyżantami, którzy za kąs chleba sławę niewiarynych oczerniają. *לְנִי* = *עָרַב* (Y. *Sanh.* p. 101. *עָרַב* *עָרַב* jak *Jez.* 32, 6. *מִלְּנִי*: wy- głaszające bezbożne bluźnierstwa. *עָרַב* *מִלְּנִי* *עָרַב* *עָרַב*.

5 יְהוָה כִּמֶּן לַפְּגֵרוֹת וּמְלֹאכָה יְהוָה הָרָחָק :

6 וְהִירָדְבָם חֶשֶׁף וְחִלְקֵהֶם וּמְלֹאכָה יְהוָה רִדְפָם :

7 כִּי־חָסֵם סַמְנוּלֵי עֲצוֹת רִשְׁתָּם חָסֵם חֶרֶן לְנַפְשִׁי :

8 תְּבוֹאֲרוֹ שׂוֹאֵה לֹא יִדְעֵה וְרִשְׁתִּי אֲשֶׁר־מִנְּעֵן הַלְּקָרוֹ כְּשֹׂאֵה יִפְלֶי־קָה :

9 וְנַפְשִׁי תִגְדַּל בְּיִדְהָ תְּשִׁיב בִּישְׁעֶיהָ :

10 יִכְרַל עֲצוּמֵי וְהִתְנַתְּהָ יְהוָה כִּי כִסְיָהּ מִצִּיל עַיִן מִחֶרֶן מִנְּעֵן וְעַיִן וְאִכּוּן מִנְּעוּלוֹ :

11 וְקִסְוֵן עֵר חָסֵם אֲשֶׁר לֹא־יִדְעֵתִי יִשְׁאֲלוּנִי :

12 וְיִשְׁלֹטֵנִי יִרְעָה תַחַת טוֹכָה שְׂכֹל לְנַפְשִׁי :

13 וְאֲנִי וְכֹהֹלָהֶם לְנֹשֶׁף שָׂקָ עֲנֵתִי כַּעֲסֵם נַפְשִׁי וְחִפְלֵתִי עַל־חֶרֶן הַשָּׂבִיב :

14 כִּרְגַל כְּאֲחֵרִי הִתְחַלַּכְתִּי כַּבְּרִיאִים קָרַר שִׁתִּי :

15 וּבְצִלֵּי שִׁמְשׁוֹ וְנֹאסֵפוֹ נֹאסֵפוֹ עַל גִּבּוֹם וְלֹא יִדְעֵתִי קִרְעֵי וְלֹא־דָרְסוּ :

16 הַתְּרִיף לְעַיִן מִנְּעֵן חֶרֶן עַל־נַפְשִׁי :

* קטן 92

5. Por. Ps. 40, 15. Trzy momenta kłękni: niech się cofną, pierza- cina, a wyższą siłą gwałni rozprószy się rozproszą *וְהוּא* *זֶמַר* *וְהוּא* *וְהוּא*.

6. *חֶשֶׁף* redupl. od *חָלַק* gładkie, śliskie ścieżka.

7. *חָסֵם* *חָסֵם* dół siecią pokryty = zasada. *חֶרֶן* *לָקַח* *חָרַב* z *חָרַב*.

8. „Bezwiednie” tu nagle, niespodzianie. *Suff.* w zn. zbiorowém.

10. Zakuszenie pierwszej strofy.

11. Niekt. odnoszą te słowa do I Sam. 21, 10.

12. *לְנִי*: *עָרַב* *עָרַב* do *עָרַב* = sirociotwo duszy mojej.

13. Gdy dotknęło ich cierpienie, modlili się z głową zwieszoną. Por. I *Król*, 18, 42. *לְנִי*: modlitwa moja powtarzała się wciąż w mojej

17. Panie dopókiż patrzyć na to będziesz, odwiedź duszę moją od ich zgubnych zamysłów, od lwiat moję dyną.

18. Wysławiać Cię będę w zborze wielkim, wśród ludu licznego chwalić Cię będę.

19. Niech nie mają ze mnie uciechy, ci co mnie nie-
nawidzą niesłusznie, a wrogują bez powodu; niech nie mru-
gają okiem.

20. Bo nie zgodę głoszą, a na spokojnych tój ziemi
słowa zdradne zmyślają.

21. Rozwiernają na mnie usta swoje, wołają: otóż! otóż!
widzi to oko nasze.

22. Widzisz to Boże, nie zamiełz; Panie nie oddalaj
się odemnie.

23. Obadź się a ocud dla prawa mojego, Boże mój i Pa-
nie dla sprawy mojej.

24. Sądź mnie po sprawiedliwości Twojej Boże, Panie
mój, a niech nie mają ze mnie uciechy.

25. Niech nie powiedzą sobie: otóż jest życzenie nasze,
niech nie powiedzą: unicestwiliśmy go.

26. Niech się zawstydyją i zarumienią spolem, co cieszą
się niedolą moją; niech okryją się hańbą i sromotą, którzy
wynoszą się nademnie.

27. Niech się uradują i ucieszą ci, co pragną uspra-
wiedliwienia mego, i niech mawiają zawsze: wywyższon
niech będzie Bóg, który życzy pokoju słudze Swojemu.

28. A język mój będzie opowiadał sprawiedliwość Two-
ję, dzień cały chwale Twoję.

Ps. 36.

- 1. Przewodnikowi chóru, Od sługi Bożego, od Dawida.
- 2. Słowo występkę do niegodziwego w sercu mojem.
Nie ma bojaźni Boga przed oczyma Jego.

2. Głos występkę do niegodziwego jest we wnętrzu serca mojego, przesnika je głęboko i boleśnie. Zamiast bliższego wynuszczenia pod-
szepciów występkę, podaje wiersz ostateczny ich rezultat: nie ma bo-
jaźni i t. d. *Ensi* i *Neod*: występek głosi niegodziwemu, tak mulem
w sercu mojem. *Sept.* i *Udy*, czytają 15: Głos występkę przechowuje
niegodziwy w sercu swojem, Iani uważają 5 w 15-16 jako nota ge-
nitivi.

17 אֵינִי כֹסֵף הַרְאֵה הַשִּׁיבָה נַפְשִׁי מִסְּאִיִּים כִּפְמוֹתַי

יִחְדְּתוּ :

18 אֲדַבֵּר כְּהַגֵּל כִּבְּעַם עֵצוֹם אֶהְלֹךְ :

19 אֶל־יִשְׁכְּחוּלִי אֵיבֵי שִׁמְרֵי שְׂנְאֵי תָם יִקְרְאוּנִי :

20 כִּי לֹא שָׁלוֹם יִדְבְּרוּ וְעַל וְהִגְיָאוּרָו רַבְרֵי מִרְמוֹת

יִחְשְׁבוּ :

21 וְחִיבוּ עָלַי פִּיִּים אִמְרוּ הֵאָה וְהֵאָה הָאֵתָה עֵינֵינוּ :

22 רֵאִיתָה יְהוָה אֶל־תַּחֲרֹשׁ אֵינִי אֶל־תַּחֲרֹק סִנְיִי :

23 הַעֲדִיָה וְהַקְדִּיעָה לְמִשְׁפַּחַת אֱלֹהֵי וְאֵינִי לְרֵיבִי :

24 שִׁפְמֵנִי בְּעֲדֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֶל־יִשְׁכְּחוּלִי :

25 אֶל־יִאֲמְרוּ בְלִבָּם הֵאָה נַפְשֵׁנוּ אֶל־אֲמְרוּ כֹל עֵתוֹ :

26 יִבְשׁוּ וְיִחְפְּרוּ וְיִהְיוּ שִׁפְטֵי רַעֲתֵי יִלְכְּשׁוּבָשֶׁת וּבְלִפְתָּה

הַמַּעֲבִילִים עָלַי :

27 יִגְנוּ וְיִשְׁכְּחוּ הַצַּדִּיק צָדִיקוֹ וְיִאֲמְרוּ חֲסִיד יִגְבַּל יְהוָה

הַחֲפִיץ שָׁלוֹם עֲבָרוּ :

28 וְרִשְׁוֵי הַתְּהַגָּה צָדִיקוֹ כִּלְחֵיִם הִתְלַחֵק :

לו

1 לְמַנְצֵחַ לְעַבְדֵי־יְהוָה הַדָּוִד :

2 נֶאֱמַר־שָׁשַׁע לְרִשְׁעֵי בְּקִרְבִי לִבִּי אֶזְרֹא־פִתְחֵי אֲזֵינִים לְגַנֵּן

עֵינָי :

17. *awer* od *aw* = *naw* . Moje jedyny, jak Ps. 22, 21.
 18. Zakochanie drugiej strofy. Por. Ps. 22, 26.
 19. *Zam. Udy* . *U* . Por. 1 Sam. 2, 3.
 22. *Udy* przeciw. do *Udy* . Por. Ps. 10, 14.
 Ps. 36. Przedstawił niejako podobieństwo do psalmu 14, i 53.
 Czas ułożenia psalmu oznaczyć się nie daje. *Gutz* odnosi go do epoki
 przedawania prawowierczych za panowania króla Jujakima.

3. Bo schlebia mu w oczy, by znalazł grzech jego, by nienawidzić.

4. Mowa ust jego nieprawdę i obłuda, pomija by stać się mędrszym i poprawić się.

5. Nieprawdę zamysła na łożu swoim, stanął na drodze niedobrą, złość nie brzydzi się.

6. Boże do niebios sięga miłosierdzia Twoje, niezawodność Twoja pod obłoki.

7. Sprawiedliwość Twoja jako góry najwyższe, Twoje wyroki jako głębia niezmierna, człowieka i zwierzę wspomagasz Boże.

8. Jak cenna jest łaska Twoja, Panie, a synowie Adama, którzy pod cieniem skrzydeł Twoich się chronią.

9. Nasyceń obfitością domu Twojego, a stramieniem rozkoszy Twoich napawasz ich.

10. Bo z Tobą źródło życia, w świetle Twojem oglądamy światło.

11. Rozciągnij łaskę Twoję nad tymi, co poznali cię; a sprawiedliwość Twoję na prawych sercach.

12. Niech nie nastąpi na mnie noga pychy, a ręka bezbożnych niech mnie nie potrąca.

13. Tam już padają złoczyńcy, porażeni i niemogą powstać.

Ps. 37.

1. Dawida psalm. — Nie obruszaj się na złoczyńców nie zajrzyj czyniącym nieprawdę.

2. Bo jak trawa wprędce będą podcięci, i jako chwast zielony powiedną.

3. Zaufaj Bogu i czyń dobrze, żyj w kraju i pielęgnaj prawdę.

Ps. 37. Pieśń dydaktyczna, porządkiem alfabetycznym słobona od pierwszych słów opisano sprawiedliwość Bożą. Monotonną treść psalms, będącego prowadzeniem pilniejszym utworu polnisi po części wzniósł jego forma.

- 1. *וְעַתָּה לֹא*, od *וְעַתָּה*. Por. Przyp. 24, 19.
- 2. *וְעַתָּה לֹא*, od *וְעַתָּה*.

3. *De Feno*: Nie opuszczaj kraju dla panującego w nim ucisku wadliwych. *Rozsi* bierzący imper, za fat: a wtedy żył bopłazca w kraju polycyjajc owace niezłomnej twój wiary, npv jak *Hom. 9, 2. Stasley* żyj w kraju i pokrzepiaj się tą wiarą, że uszczęśliwie złoczyńców przynajm. *Imi* npv, podajaj, skłaniaj się ku prawdzie, por. Przyp. 13, 20, 15, 11, 29, 3. Najlepiej *może Gwiazd*: *חַמְצוֹת* npv chleby żywić się w nim uczciwie.

- 3 *כִּי־הִתְחַלֵּק אֱלֹהֵי בְּעֵינָיו לִמְצָא עֵוֹנוֹ לִשְׂמָא :*
- 4 *דְּכִרְיָמֵי אֲנִי וּמִצָּמֵה הִלֵּל לְהִשְׁבִּיל לְחַיִּיב :*
- 5 *אֲנִי וְיִחְסֵב עַל־מִסְתָּבָיו יִתְצַב עַל־דָּרַךְ לֹא־יִשׁוּב וְיָנֶה :*
- 6 *יְהִי כִּי־תִשְׁמַע תְּהִלָּה אֲמַנְתָּה עַד־שִׁמְחָה :*
- 7 *צִדְקָתְךָ וְהַגְּדִירְךָ אֵל מִשְׁפָּחֶיךָ תִּתּוֹם רַבָּה אֲרָם וּבְרָכָה :*
- 8 *וְהִשְׁמַח יְהוָה :*
- 9 *מִתְחַלֵּק חִדְקָה אֱלֹהִים וּבְנֵי אֲרָם בְּעַל גַּלְפֵיךָ יִחְסֹו :*
- 10 *וְיִזְנוּ מִשְׁמֵחַ בֵּיתְךָ וְיִגְדֵל עֲבָדֶיךָ מִשְׁמָם :*
- 11 *כִּי־יִשְׁמַח מִקּוֹר שִׁמְחָה בְּאֶרֶץ נֹאֲדִיאוֹר :*
- 12 *מִשְׁמָה חִדְקָה לִדְעִיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל :*
- 13 *אֵל־חַבּוּבָאֵי רַבֵּל נֹאֲדֵה וְיִזְרְשָׁעִים אֵל־חַגְרָנֵי :*
- 14 *שִׁם גַּלְפֵי פְּעָלֵי אֲנִי הוּא וְלֹא־יִכְלוּ קוֹם :*

לו

- 1 *לְרֹד וְאֵל־תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֵל־תִּתְקַא בְּעֵינֵי עֹלָה :*
- 2 *כִּי כְּחֵצֵר מִתְרֵה יִמְלוּ וְכִי־רַק הֵשֵׁא יִמְלוּ :*
- 3 *כְּמַח בְּרֹשֶׁת וְעֵשֶׂה־שׁוֹב יִשְׁכֹּחַ־אֲדָו וְרַעַה אֲמַנְה :*

- 3. *חֵלֵק* por. Przyp. 2, 16. „głaskłisi słowami schlebiać”, *חֵלֵק* npv pochłeni. *ib. 28, 23. וְיָנֶה* odnosi się do *חֵלֵק*.
- 4. Po wyrazie „pomija” dorozumiewa się ualezy „powodności”, *וְיִזְנוּ* dep. *וְיָנֶה*.
- 5. *Imi* rozumieją *רַבֵּל* *רַבֵּל*. Por. Ps. 4, 5, 17, 3.
- 6. *חַמְצוֹת* zam. *npv* por. *Deut. 9, 1. Niebios, obłoki, tu obrax nie-skończoności.*
- 9. *חַמְצוֹת* zam. *חַמְצוֹת*.
- 10. *חַמְצוֹת* por. *Ester 8, 14.*
- 12. *חַמְצוֹת* dep. od *חַמְצוֹת*.
- 13. „*Yam*”, miejsce nieokr. albo w którym nieprzyjacieli wieszczą się zebrali. *וְיָנֶה* od *חַמְצוֹת*. *pract. zam. fat.*

4. I napawaj się Bogiem, a spełni życzenia serca twój.

5. Porucz Bogu drogę twoją, i polegaj na Nim, a on dokona.

6. I wywieździe jak światło sprawiedliwość Twoją, a prawo Twoje jak jasne południe.

7. Podłaj się Bogu i wyczekuj go, nie zazdrość temu, któremu się powodzi, człowiekowi, który spełnił zamiary.

8. Zaniechaj gniewu, i porzuć zapalczywość, nie obruszaj się, bo to jedynie do ziego.

9. Albowiem złoczyńcy zatraceni będą, a ufający Bogu, oni odziedziczą ziemię.

10. A jeszcze chwilla, a nie będzie niegodziwego; spojrzysz na miejsce jego, a nie masz go.

11. Ale pokorni posiadą ziemię i napawać się będą pełnią pokoju.

12. Knuje niegodziwy przeciw sprawidliwemu i ostrzy mań zeby swoje.

13. Pan uraga mu, bo widzi że nadchodzi dzień jego.

14. Miecza dobyli niegodziwcy, naciągnęli łuk swój, by porazić biednego i uciśnionego, by wytracić postępujących przestą drogą.

15. Miecz ich przebije ich serce, a łuki ich połamane będą.

16. Lepiej z małym sprawidliwemu, niż w dostatku niegodziwcom wielu.

17. Albowiem ramiona niegodziwców połamane będą, a wesprze sprawidliwych Bóg.

18. Zna Bóg losy nieskazitelnych, a dziedzictwo ich wieczne będzie.

19. Nie zawstydzą się w złą godzinę, a w dni głodu będą nasyчени.

16. Przyp. 15, 16. *Krochmal*: *סוּסוּ* = *סוּסוּ* *Raszi*: *לֶפֶזָה* garstka strąnków sprawidliwego, niż tłum niegodziwców przemożnych.

17. *Ramiona* = *potęga*. *Flanjoński* wojska pomocnicze, por. Ps 83, 9. Dan. 11, 15.

18. Ps. 1, 6. *Dni* = *losy*, *eb*. Ps. 31, 16.

19. *szu* oznacza również *trwogę*, *trąkę*. Por. Jer. 14, 4.

4 וְהִתְעַנְנָה עֲלֵי־יָדָי וְהִרְדֵּף מִשְׁמָלָה לִּפְנֵי

5 נִלְוֵה עֲלֵי־יָדָי וְרֹכֵף וְכִסֵּף עָלָיו וְנָטָה יַעֲשֶׂה

6 וְיִצְאָה כְּאוֹר צְדָקָה וְכִסְפָּהּהָהָה כְּצִדְקָה

7 וְזֶה וְלִיְהִי וְהִתְחַלֵּל קִו אֶל־יְהוָה דְּבַר־לֵשׁ דְּרָבָה

כְּאִישׁ עֵשֶׂה חֲסוּת :

8 הֲרָף מֵאֵף וְעֹזב חֲסֵה אֶל־יְהוָה אֵף קָדַע :

9 כִּי־יִשְׁרָעִים יִפְרֹחוּ וְקֵץ יִהְיֶה נִפְשֵׁי יִשְׂרָאֵל :

10 וְעוֹד מִשֵּׁשׁ וְאֵין רֵשַׁע וְהִבְהִינַת עֲלֵי־מִקְוֵה וְאֵנִי :

11 וְעֵנִים יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַנְנָה עֲלֵי־רֵב שְׁלוֹם :

12 וְאֵם רֵשַׁע לְצִדִּיק חֲרָף עָלָיו שְׁנוֹ :

13 אֲדַנֵּי יִשְׁחָדֵל בְּרִיאָה כִּי־בָא יוֹם :

14 חֲרָב וּפְתָח רֵשָׁעִים וְרֹכֵף מִשְׁמָלָה לְחַפֵּל עַי וְאֲבָיוֹ

לְמַטְחֵי יִשְׂרָאֵל :

15 חֲרָבִים תִּבְאֵה בְּרֹבֵם וְקִשְׁתוֹתֵם תִּשְׁבְּרֵנָה :

16 מִיָּב מֵעַתָּה לְצִדִּיק מִיָּמִין וְרֵשָׁעִים רְבִים :

17 כִּי יִדְוֶשֶׁת רֵשָׁעִים תִּשְׁבְּרֵנָה וְסוֹמֵךְ צְדִיקִים יִדְוֶה :

18 יִנְעַע יְהוָה עַי חַסִּידִים וְנִחַלְתֶּם לְעֵלְמֵם תִּתְּנָה :

19 לֹא־יִבֹשׁ בְּעַת רֵעָה וּבְיוֹם רַעְיוֹן יִשְׁבֹּעַ :

5. Droga = *los*. Por. Jer. 12, 1. Ps. 22, 9.

8. Bo to jedynie do naciśnięcia ziego przykładu cię dostrzawdzi.

9. Ps. 25, 13. *Imi*: odziedziczą ziemię, powrócą do ojczyzny.

14. Ps. 11, 2.

15. Ps. 7, 15—17.

35. Widziałem niebożnika przemożnego, rozpierającego się niby samorasie drzewo zielone.

36. A przemiął i otóż nie ma go, szukałem go a nie znalazł się.

37. Strzeż niewinnego, patrz prawego, bo przyszłość jest dla męża pokoju.

38. A występni wytepieni będą sołem, przyszłość niegodziwych zniweczona jest.

39. A zbawienie sprawiedliwych od Boga, On obroną ich w czas niedoli.

40. Wspomaga ich Bóg i ocala ich, ocala ich od niegodziwych i wybawia ich, bo zaufali Mu.

Ps. 38.

1. Psalm Dawida na wspomnienie.

2. Boże w gniewie Twoim nie karć mnie, w oburzeniu Twojem nie karaj mnie.

3. Bo strzały Twoje utkwily we mnie, a tknęła mnie ręka Twoja.

4. Ani cząstki zdrowej w ciele mojem w obec gniewu Twego, nicna spokoju członkom moim w obec grzechu mego.

5. Bo winy moje przerosły głowę moją, jako brzemie ciężkie, przeciążają mnie.

6. Zaropiały i zajątrzyły się rany moje, dla głupoty mej.

7. Pokrzywiłem się, pochylilem bardzo, cały dzień w żalobie chodząc.

8. Albowiem biodra moje pełne zgorzeli, a nic zdrowego w ciele mojem.

Występku przeciw Urzasowi i trapiących go na wspomnienie tego czynu ciężkich wyrzutów sumienia. Cały układ przypomina ps. 6-ty.

2. Por. Ps. 6, 2.

3. Por. Ps. 32, 4. *וְעוֹד אֵיךְ* od *עוֹד*.

4. Cierpienia fizyczne będące skutkiem cierpień moralnych.

5. Porównanie winy do powodzi.

6. *וְעוֹד אֵיךְ* od *עוֹד*.

7. Por. Ps. 35, 14. Jer. 21, 3. *וְעוֹד אֵיךְ* = *עוֹד* i *עוֹד*. *לִפְנֵי*.

8. *לִפְנֵי* part. *אֵיךְ* od *לִפְנֵי* *פָּלִיט*, *לֹא*. *עוֹד*.

35 רֵאִיתִי רֵעֵי עֲרִיזִים וּמְתַעֲרֵה כְּאַרְזֵה בְּעֵצָה 35

וַיִּעְבֹר וַיִּהְיֶה אֵינֶנּוּ וְאִבְקִישׁוּ וְלֹא נִמְצָא 36

וְשָׁמְרֵהֶם וְרֹאֵה יִשְׂרָאֵל כִּי־אַחֲרֵית רֵשָׁעִים שְׁלֵמוֹת 37

וְרֵשָׁעִים יִשְׁמְרוּ וַיִּחַר אַחֲרֵית רֵשָׁעִים נִכְרָתָהּ 38

וַיִּשְׁעַת צְדִיקִים מִיְּהוָה מְעוֹם בְּעַת צָרָה 39

וַיִּתְקַם יְהוָה וַיִּפְלֹטֵם וַיִּפְלֹטֵם מִרֵשָׁעִים וַיִּשְׁעֵם כִּי 40

הַטוֹב 41

לח

1 מוֹקֵד לְדוֹד לְחֵבֶרֶת 1

2 יְהוָה אֵל־בְּהִמְצֵפָה תִּכְרַחֲנִי וּבְחַסְדְּךָ תִּסְמְנֵנִי 2

3 כִּי־חֲצֹקָה נִחְרַחְבִּי וַתִּנְחַת עָלַי יְהוָה 3

4 אֲדוֹמָתָם בְּבִשְׂרֵי סִמְנֵי אֲדוֹמָתָם אֲדוֹשְׁלִים בְּעֵצֵם סִמְנֵי 4

הַטָּהוֹר 5

5 כִּי־עֲשֵׂנִי עֲבָרוֹ רֵאשִׁי כְּמִשְׁאֵל לְכֹד וַיִּבְרוּ מִמֶּנִּי 5

6 הַבָּאִישׁ נִשְׁמוּ חֲבוּרָתִי מִמֶּנִּי אֲחֵרִי 6

7 גַּעְיָתִי שִׁחִי עֲרִמְמָד כִּלְיֹתָי קֹדֶר הַלְבָּתִּי 7

8 כִּי־בִשְׂרֵי מֵלֶךְ נִהְלֵה וַאֲנִי מֵהֶם בְּבִשְׂרֵי 8

35. Zdanie swoje stwierdza autor własnym doświadczeniem. *עַרְזִים* straszny, strogi, przemożny. *וּמְתַעֲרֵה* wł. wylował się, przem. o drzewie się rozszerzał. *עַרְזֵה* drzewo jeszcze nie przeroszone, na pierwotkowym swoim gruncie kwitnące, od *עַר* jaśnieć, kwitnąć.

37. Inni: Strzeż niewinności, zwalaj na prawości. *עֲרִיזִים* szczepiliwa przyszłość. Por. Jer. 29, 11. Według innych, potomstwo. Przep. 24, 20.

Ps. 38. Ułożony przez Dawida pod wpływem moralnych i fizycznych cierpień którym uległ prawdopodobnie w skutek popełnionego

- 9. Strętwiałem i skruszyłem się wielce, jęcząc ze wzburzenia serca mego.
- 10. Panie obecnem Tobie całe pragnienie moje, a westchnie moje przed Tobą nie ukryte.
- 11. Serce moje kolnace, opuściła mnie siła moja, a światło oczu moich, i ono nie zostało się przy mnie.
- 12. Przyjaciele moi i towarzysze od plagi mojej strony, a bliźcy moi złała stanęli.
- 13. A zastawiają sidła co żądają duszy mojej, a pragnący nieszczęścia mego miotają obelgi, i zdrwały cały dzień knują.
- 14. A ja jak głuchy nie słyszę, i jak niemy, co nie otwiera ust swoich.
- 15. I stałem się jak człowiek, który nie rozumie, a nie ma w uszach odprawy.
- 16. Bo Ciebie Boże wyczekuję; Ty odpowiesz Boże Panie mój.
- 17. Bom rzeki: niech nie mają uciechy ze mnie; gdy się chwileje noga moja, niech nademnie się nie wynoszą.
- 18. Bom ja na upadek gotów, a ból mój obecny mi zawsze.
- 19. Bo winę mą wyjawiam, a pokutuję za grzech mój.
- 20. A wrogi moje żyją, wzmacniają się, mnożą się nie-nawidzący mnie niesłusznie.
- 21. I odplacający ziemi za dobre, którzy mnie przesła-dują, za to że dążę za dobrém.
- 22. Nie opuszczaj mnie Boże Panie mój, nie oddalaj się odemnie.
- 23. Pospiesz na ratunek mój Panie, pomocy moja.

Ps. 39.

- 1. Przewodnikowi chóru Jedutunowi. Psalm Dawida.
- 2. Rzekłem: Strzedz będąc dróg moich, bym nie zgrzeszył językiem moim; utrzymam ustom moim zamknięcie, póki niegodziwy przedemną.

Ps. 39. Wieszsz wystawiony na ustawiczne ciosy łon, na zawody i cierpienia, postanowił zranu poddać się w milczenia przeznaczenia swojego. Obawia się bowiem aby utyskiwaniem swoim Boga nie obraził. Ból jednak przeszedł, a z uciskanej pierśi wypada narazie skarga.

2. wst. Dent. 25, 5. Ezech 38, 11. Aby szemrać moje nie było powodem publicznego zgorszenia.

- 9 נפְנִיתִי וּנְדַבַּרְתִּי עֲדֵימָאד שְׁאֵלֹתַי מִתְרַמַּת לִּי :
- 10 אֲדֹנָי נִגְדָה כְּלִימָאוֹתַי וְאֵהֵלֵי מִמֶּנּוּ לֹא־מִסְתַּרָה :
- 11 לִבִּי סִחֲרֹר עֲקֹבַי כִּי וְאֹד עֵינַי נִסְיָהִם אֵן אֵלַי :
- 12 אֲהַבֵּן אֲרַעִי מִמֶּנּוּ נִגְשֵׁי יַעֲשִׂדוּ וְקִרְבֵּי מִתְרַמַּת עֲשִׂדוּ :
- 13 וַיִּקְשְׁוּ וּמִבְּהֵשׁ נִפְשִׁי וַיִּרְשַׁע רֵעֵמִי דְבַר הַיָּהּ וּמִרְשָׁתוֹ כְּלִימָהִם דִּמְוָ :
- 14 וְאֲנִי כִחֲרַשׁ לֹא אֲשַׁמְעֵ וְכֹאֲלִים לֹא יִפְתַּחֲפוּי :
- 15 וְאֲדֹנָי בֹאֵשׁ אֲשִׁר לֹא־שִׁמְעֵ וְאֵן לִפְּוֵי תִסְכֹּחַת :
- 16 כִּי־לֵב יִהְיֶה הַחֲלֹמִי אֲתָה תִעֲנֵה אֲדֹנָי אֲלֵמִי :
- 17 כִּי־אֲפַרְתִּי מִן־שִׁמְדֹתַי בְּמִטַּשׁ רִגְלִי לְעֵלֵי הַיְהִלָּה :
- 18 כִּי־אֲנִי לְפִלַע נִבְוֹן וּמִכְאוֹבֵי נִגְדֵי תִסִּיד :
- 19 כִּי־עֵינַי אֲנִי אֲרַאֵב מִחֲשָׁאוֹתַי :
- 20 וְאֲבִי הַיִּים עֲצֹמוֹ אֲרַבֵּי שְׁאֵלָה שְׁמֵרָ :
- 21 וּמִשְׁלֹמֵי רֵעֵה פִתַח מִוִּכְהָ יִשְׁמְעֵנִי תַתַּח רִדּוּפֵי־יָדַי :
- יְהִי כִי מִטֹּב :
- 22 אֲלִי־תִשְׁבְּעֵנִי יִהְיֶה אֲלֵמִי אֲלִי־תִתְרַמַּת מִמֶּנּוּ :
- 23 תִּישָׁה מִלִּוְדֵי אֲדֹנָי תִּישְׁמְעֵנִי :

לֵב

- 1 לְמַנְצֵה לְיִהוֹשֻׁעַ לְיִשְׁרָאֵל כִּי מִוִּכְהָ לְדָוִד :
- 2 אֲפַרְתִּי אֲפַסְתֵּה דְרָבִי מִחֲשָׁאוֹ בְּלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרָה לִפִּי מִחֲשָׁאוֹ בְּקֹדֶר רֵשַׁע לִלְבָבִי :

9. דב. ח. א. 10. 20. פס. 2. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ps. 40.

1. Przewodnikowi chóru. Dawida pieśń.
2. Czekać czekałem Boga, a skłonił się ku mnie i wysłuchał wołanie moje.

3. I wydobył mnie z otchłani ogłuszającej, z grzązkiego bagna, i postawił na opoce nogi moje, upewnił kroki moje.

4. I dał w usta moje pieśń nową, chwałę Panu naszymu; ujrzą to tłumy a ulekną się i zaufają Bogu.

5. Szczęsny mąż, który uczynił Boga nadzieją swą, i nie zwrócił się ku hardym i zwolennikom kłamstwa.

6. Wiele spełniłeś Ty Boże, Panie mój cudów i zamysłów Twoich dla nas; nie nie dorówna Ci, by wymówić i wygłosić, zbyt liczne są, by je wymenić.

7. Ofiar bitych i śniednych nie żądasz, w uszy mi to wpoiles, całopalenia i obywatel rozgrzeszeń nie wymagasz.

8. Tedy rzekłem, oto przybyłem ze zwojem księgi przepisanej mi.

9. Spełniać wolę Twoją, Panie pragnę, a nauka Twoja we wnętrzu mojem.

10. Zapowiadam zbawienie w zborze licznym, oto warg moich nie powściągam, Boże, wiesz o tem.

11. Sprawiedliwość Twą nie ukrywam w sercu mojem, « prawdzie i pomocy Twojej opowiadam, nie taję łaski i niezawodności Twojej przed zбором licznym.

5. Początek pieśni. שׁוֹמֵר דַּמְיוֹ, nsi w wianą siłę **שׁוֹ** od **שׁוֹ** skłaniający się ku kłamstwu, kn temu co ufnóć iudzką zawodził.

7. Za podobne łaski uodczy się Najwyższemu wdzięczności, ale w jaki sposób ją Bogu okazać? Ofiar wznak śadnych nie potrzebuje. לֹא יִשְׁלַח לְפָנָי קֹרְבָן, ryś, tu otwieraj uszy, wpojad.

8. Wtedy, gdym szukał sposobu wyrażenia Ci mojej wdzięczności, nuzylitru stanął przed Tobą z księgą zakonu, aby świadczyła, że spełniłem wszystko co mi przepisanum zostało. **לֵךְ אֶרֶץ** przepisywał komu, 2 król. 22, 13.

9. Wiesz, powołuje się na wszystkie swoje zasługi.

ט

לְבַבְךָ לְדַעַת מִסְתוֹר : 1
מִיָּה קִוִּיתִי יְהוָה וְהוֹ אֵלַי וְיִשְׁמַע שְׁמִיעָתִי : 2
וְגִלְגָּלִי וּמִסְתוֹר שָׁמַיִם מִסְתוֹר הַרְגוּ וְהָסַם עַל־פְּלִעַע וְלִדְלִי : 3
בְּתוֹךְ אֲשֵׁרֵי : 4
וְהִלַּח בְּלִי אֶשֶׁר תְּהִי הַהֵלֶה לֹא־תֵנֶה. וְדָא רַבִּים וְיִגְרֵא : 4
וְנִבְטָח בְּיְהוָה : 5
אֲשֵׁרֵי וְהִבֵּר אֲשֵׁרֵי־שָׁם וְהִיָּה מִכְסֵּה וְלֹא־פָנָה אֶל־הַדְּבָרִים : 5
וְשָׁמַר כְּגֹב : 6
רַבּוֹת עֲשִׂיתָ אֵלֹהִים יְהוָה אֱלֹהֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּבְחַדְשֵׁי־ךָ : 6
אֲלֵי־נִי אֶל־יָךְ אֱלֹהֵי אֲנִידָה וְאֲרַבְרָה לְעֵשֶׂה מִסְתוֹר : 7
וְזֶכֶר וּמִנְהָה אֶל־הַחֲפֵצָה אֲנִים כִּרְתִּי לִי שְׁלֵה וְהִטְטֵאֵה : 7
לֹא שָׁמַחְתָּ : 8
אֵל אֲשֵׁרֵי הַהִר־בְּאֵתִי בְּמִלְחָמֹתֶיךָ כְּתוֹב עָלַי : 8
לְעֵשֶׂה רַבּוֹת אֲלֵי־הַחֲפֵצָה וְהִרְחֵקְתָּ מִיָּדִי מָוֶה : 9
כִּשְׁמֵרֵי צָדִק וּבְהִלָּה רַב יְהוָה שָׁמַח לֹא אֲבָלָא יְהוָה : 10
אֵלֵי יְהוָה : 11
צִדְקָתְךָ לֹא־בִקְשִׁיתִי בְּרִחֶה לִי אֲמִנְתָּה וְהִשְׁמַעְתָּה : 11
אֲשֵׁרֵי לֹא־בִחַרְתִּי מִסְתוֹר וְאֲמַחֲרֶה לְלֵהֶל רַב : 12

Ps. 40. Zda się że Dawid ułożył ten psalm w czasie rokowań Sedy. Wiersz 14—18, stanowił w nieco zmienionej redakcyi ps. 70. Nie zwracający uwagi na napis odnozą go do czasu wywoleńca ludu z niewoli. Babilońskij).

3. No jama, głębia, per szum: głębia granicy, pełna wód szumiących. For. Ps. 65, 8. Jex. 17, 12. Iani: ze zgubstj jamy. 11] trzęsawisko, od 11] krolód. we topiel, loto.

4. Dał mi powód do nowj pieśni. שׁוֹמֵר דַּמְיוֹ gra wyrazów.

12. Ty Boże nie uchylisz miłosierdzia Twojego odemnie, laska i niezawodność Twoja niechaj zawsze mnie strzegą.

13. Albowiem opadły mnie klęski bez liczby, dosięgnęły mnie winy moje, a nie mogę ich przejrzeć, liczniejsze są niż włosy głowy mojej, a serce moje opuszcza mnie.

14. Racz Boże ocalić mnie, Boże na pomoc mi pomiesz.

15. Niech zawstydzą się i zarumienią spolem, czyhający na życie moje, aby je porwać, niech pierzchną i okryją się hańbą pragnąca nieszcześcia mojego.

16. Niech osłupieją ze sromoty, ci, którzy szczeniują na mnie-hej, hej!

17. Niech ucieszą i uradują się w Tobie wszyscy pożąający Cię, niech powtarzają wciąż: wielkim jest Bóg, miłujący zbawienie Twoje.

18. Ja zaś biedny i nędzny, Pan o mnie pomyśli, pomocą moją i zbawcą moim Ty, Panie mój nie zwlekaj.

Ps. 41.

1. Przewodnikowi chóru. Psalm Dawida.

2. Szczęsny kto ma wzgląd na biednego, w dzień niedoli ocali go Bóg.

3. Bóg go ustrzeże i zachowa przy życiu; szczęsnym będzie na ziemi i nie odda go na wolę wrogów jego.

4. Bóg go wesprze na łożu boleści, cale posłanie jego odmienisz w chorobie jego.

powiernika Jonaha, który podczas choroby Dawida ogłosił królom Adonije. Por. 1 król 1.

2. וְכִלְיָהוּ od כלל pokr. a כָּפַף przenikać okiem, mieć wzgląd. Inni zaglądał, odwiedzał, por. Przyp. 21, 12.

3. וְרַחֵם od רָחַם = miłował nie odda go. וְעָזַר por. Psalm 27, 12.

4. Odmienić łożo boleści = uzdrowić. מַעֲדָה: przelać, udogodzić. Strabery: Ty, który cale posłanie jego odmienisz. Gracis: byלך וְעָזַר.

12 אֵתָה יְהוָה לֹא יִהְיֶה רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וְאַמְתָּךְ תִּמְרֵי יִצְרוּנִי :

13 כִּי אֶפְשׂ עָלַי רַעוּת עַד-אֵין מִסְפָּר הַשְּׁעִנִּי עֲוֹנֹתַי וְלֹא יִכְלִי לִרְאוֹת עֵצֶם מַשְׁעֵרוֹת רֹאשִׁי וְלִבִּי עֲזָבֵנִי :

14 רַחֵם יְהוָה לְחַיִּלִּי יְהוָה לְעֹרְוֵי הַיֶּשֶׁת :

15 יִבְשׂוּ וְיִחַפְּרוּ וְיִדָּח מִבְּקִרְיָת גַּפְשִׁי לְסַפְתָּהּ יִשְׁטוּ אֲזוּזֵי וְיִכְלִטוּ חִמְצֵי רַעוּתִי :

16 יִשְׁטוּ עֲלַי עַבְבֵי בְשָׂתֶם הָאֲמָרִים לִי הֵאָחָה הָאָח :

17 הַיֵּשֶׁט וְהַיִּשְׁמָטוּ בְךָ בְלִי-מִבְּרִיתֶיךָ יִצְרוּ תִמְרֵי עֵרְלֵי יְהוָה אֲדָבִי הַשְּׁעֵתָה :

18 וְאֲנִי עָנִי וְאֲבִיוֹן אֲדָנִי הִשְׁבִּילֵי עֲוֹנֹתַי וּסְפִלְטֵי אֲהָה אֲלֵנִי אֲלֵתְּאֵתָךְ :

טז

1 לְמַנְצֵחַ הַקּוֹמֵד לְדָוִד :

2 אֲשֵׁרִי מִשְׁבִּיל אֲדָבִיל כִּי־וָה יִסְמְרוּ יְהוָה :

3 יְהוָה יִסְמְרוּ וְיִחַדּוּ יִאֲסַר אִישׁ יָדוֹ בְּאַרְצוֹ וְאֲלֵתְּאֵתָהּ בְּגַפְשֵׁי אֲבִיו :

4 יְהוָה יִסְעֲרוּ עֲלֵעֲרֵשׁ דָּוִד כִּלְיָהוּ מִבְּקֵת כְּחֵלֶד :

13. רַחֵם od רָחַם = miłował.
14. Por. Ps. 70.
15. וְעָזַר od עָזַר = pomagał z powodu. non interj. por. Ps. 35, 21, 25.
17. Por. Ps. 35, 27.

Ps. 41. Wieszczę obłędnie chory i zarazem od wiarołomnych przyjaciół opuszczony, czuje żywo osamotnienie swoje. Niektórzy upatrują w wymienionym powierniku, Mełchomta lub Achitofela i wnioskują stąd o słodzeniu ps. w czasie powstania Absalona, Strabery uważają za owego

5. Jam rzekł: Boże zmiłuj się nademną, uzdrów duszę moją, bom zgrzeszył Tobie.

6. Wrogi moje mówią: źle ze mną, kiedyż umrze i zaginie imię jego.

7. A gdy przyjdzie kto odwiedzić, fałsz mówi, serce jego zbiera niegodziwości, wychodzi on na ulicę i rozgłasza.

8. Społem przeciw mnie szepcą, wszyscy nienawidzący mnie, na mnie kują; biada mi.

9. Sprawa żgubna rozlana w nim, a gdy się położył, już nie powstanie.

10. Nawet przyjaciel mój, na którym polegałem, który jadł chleb mój, podniósł na mnie stopę.

11. A Ty Boże zmiłuj się nademną, dźwignij mię, a odplacę im.

12. Przez to poznam, żeś Sobie upodobał we mnie, gdy nie zatryumfuje wróg mój nademną.

13. A mnie, dla niewinności mojej wspierasz mnie, i stawiasz przed Sobą na wieki.

14. Błogosławiony Bóg, Pan Izraela od wieczności do wieczności. Amen i amen.

10. Achitofel albo Jonab. Podniósł piętcę, aby mnie zdeptał. Inni: wielce mnie podźwił, albo zawzięcie mnie przesładuje.

11. Faśk: Dawid dalekim jest od uczucia zemsty póki idzie o prywatne, osobiste jego sprawy. (2 Sam. 19, 24.). Inaczej gdy idzie o porządek państwowy, o tron i dynastję, o zachowanie dóbr lub praw publicznych, powierzonych mu przez Boga. Por. Przyp. 20, 22.

12. *עַל יְדֵי*, od *עָלָה*.

13. Co mnie się tyczy, w przeciwstawieniu do *מֵמֵן*.

14. Dokolegia przy zakończeniu każdej z następujących trzech ksiąg. Dodana prawdop. przez redaktora.

5 אָנֹכִי אֶמְרֵהוּ יְהוָה חַנּוּן רַחֵמָה נַפְשִׁי כִּי־חָטְאתִי לָךְ

6 אֲנִי־וְיָמֵרֵךְ רַע לִי כִּתְוֵה אִמּוֹת וְאָבְךָ שָׂבוּ :

7 וְאִם־כֵּן לִרְאוֹת | שֵׁנָה יִדְבַר לִבּוֹ יִקְבְּצֵנָהוּ לֹא יִצְאֵהוּ

לְהִיטֵן יִדְבַר :

8 יְהוָה עָלַי יִתְלַחֶשׁ כְּלִשְׁמָעָא עָלַי | וְיִחַשְׁבוּ רַעַה לִי :

9 וְדִבְרֵי־בְלִגְלֵל יִצְוּן בּוֹ | וְאִשְׁרָךְ שָׂבוּ לִאֲיִסוּף לְקוּם :

10 גַּם אִישׁ־שָׂלוֹם | אֲשֶׁר־בְּתוֹכִי בּוֹ אֹבֵל לְחַטֵּי הַתְּהִיל

עָלַי עָקֵב :

11 וְאִתָּה יְהוָה חַנּוּן וְרַחֲמִינִי וְאִשְׁלֶמָה לְךָם :

12 כִּנְאוֹת יִדְעֵנִי כִּי־חַפְצֶךָ בּוֹ כִּי לֹא־רָעֵה אֲנִי עָלַי :

13 וְאִנִּי בְּחַשׁ הַמִּבְטָח בּוֹ וְהִצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעֵלִים :

14 כִּרְחוֹק יְהוָה | אֲנִי־וְיִשְׂרָאֵל מִתְּשׁוּעִים וְגִדְוֵהֶשְׁלֵם

אֲנִי | וְאֲנִי :

5. *אָנֹכִי* jak *אֲנִי* Pa. 91, 2: *blagam*. *חַנּוּן* = *חַנּוּן* bo w skłoncek grzechów swoich teraz ciężkość muszę, *אִנִּי* = *חֲסִידִי*.

6. *אִנִּי*: *אֲנִי* = *אֲנִי*. *וְיָמֵרֵךְ רַע לִי* *Opór* dolegliwości choroby trapił mnie niewiście wrogów.

7. *אִם־כֵּן* „odwiedzić” jak 2 król. 8, 29, 9, 16. *Faśk*: Udaje współczucie a tymczasem gromadzi materiał do nowych potwarzy. Po ostatnim wyrazie *דִּבְרֵי בְלִגְלֵל*.

9. Słowa nieprzyjaciół. *כִּי־חַפְצֶךָ* raz jeszcze Pa. 101, 3. „brzydka zgubna rzecz” oznacza albo zbrodnię, albo jej następstwo karę i cierpienie—in ciężką chorobę.

8. Przepaść przepaści przyzywa przy odgłosie wodospawów Twoich, wszystkie nurty i fale Twoje ponademną przeszły.

9. Dniem zyszał Bóg łaskę Swą, a nocą pieśń Jego przy mnie, modlitwa do Pana życia mego.

10. Wołam do Pana opoki mej, czemu zapomniałeś mnie, czemu w żalobie chodzę pod uciskiem wroga.

11. Kalesząc kości moje znaczą się nademną ciemniczy moi, mówiąc do mnie zdołanie: gdzie Pan Twój.

12. Czemużes zgnębiona duszo moja i czemu zawodzisz we mnie? miej ufność w Panu, bo jeszcze dziękczynni będą Mu, zbawieniu oblicza mego i Panu memu.

Ps. 43.

1. Sądź mnie Panie i obron sprawę moją od ludu nie-miłosiernego, od ludzi zdrady i bezprawia wybaw mnie.

2. Bo Ty Panie mój wszechmocny, czemu porzucasz mnie, czemu w żalobie chodzę pod uciskiem wroga.

3. Zeszlj światło Twoje, i prawdę Twoją, niech one przewodniczą mi, zaprowadzą mnie do góry świętej Twojej i do przybytków Twoich.

4. Abym przyszedł do ołtarza Pana, do Pana radości i wesela mego i dziękczynił Ci latnią Panie, Panie mój.

Ps. 43. Stanowi wodę większej części kon. dalszy ciąg poprzedzającego. Stwiernie jednak uważa go *Philop.* za pieśń odrębną, ułożoną w innych okolicznościach, mianowicie przez Dawida w czasie powstania Absalona, a która autorowi 42-go ps. za wzór służyła. Por. 2 Sam. 15, 24-26.

1. Lud wiarobunny, który Dawida odstąpił. w w. moim w znaczeniu zbiorowym, prawdopodobnie Absalon albo Achitofel.

4. *לֹא יָרָעוּ* = *לֹא יִרְאוּ*.

8 תַּחֲסֹב אֶת־תַּחֲסֹבֶיךָ וְקָרָא לְקוֹל זְעֻרָתְךָ בְּלִמְסֻבֵּי־קִרְיָי וְיִלְוֶיךָ
עַל־עֲבָרֶיךָ :

9 יִקְרָא יְצִיאָהּ יְרֵדָה וְתִקְרֹב וְכַלְוֶלָה שִׁנְיָהּ עִמָּךְ תִּפְלָה
לְאֵלֹהֵי :

10 אִמְרָהּ וְלֹא סִגְוֶה לִפְנֵי שְׂכַחְתִּי לְשֹׁד־קִרְיָי אֲנִי
בְּלִחְזֹן אֵיבִי :

11 בְּרֵעָהּ בְּעֵשְׂוֹתַי תִּרְפָּגִי צוּרִי בְּאִמְרָתִי אֲנִי בְּלִחְזֹם
אֵת אֱלֹהֶיךָ :

12 מִדֶּי־תִשְׁחַלְחַלִּי וְנִפְשִׁי וּמִדֶּי־תִרְבַּעַן עָלַי הַחַיִּילִי לְאִמְרָתִי
בְּיַעֲוֹד אֲדַרְשֵׁנִי יִשְׁעֹתַי פָּנַי וְאֵלַי :

33

1 שָׁמַעְנִי אֱלֹהִים וְיִרְבֵּה רֵיבִי כִּמְנֵי לְאִתְּחֵד מֵאִישׁ סָרְסָה
וְעוֹלָה תִּפְלַמְנִי :

2 בְּיִאמְרָהּ וְלֹא סִגְוֶה לִפְנֵי שְׂכַחְתִּי לְשֹׁד־קִרְיָי אֲתַנְהֶנּוּ
בְּלִחְזֹן אֵיבִי :

3 שִׁלְחֵה אֲזִיכָרְךָ וְאִמְרָתְךָ הַבָּהּ יִנְחֵנִי וְיִבְאֵנִי אֱלֹהֵי־קִרְיָי
וְאֶל־מִסְכְּנֹתֶיךָ :

4 וְאִבְרָאָהּ וְאֶל־מִזְבְּחֹת אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׁמְחֵתָ לִילִי וְאֲדַרְשֵׁנִי
בְּכִבּוֹד אֱלֹהִים אֱלֹהֵי :

8. Z gór w pośród których wieszsz przebywa, a w których niżej innemi i Jordan bierze początek, spływają z szumem potoki wód, rozszcąc echo po dalekich kotłinach—takie potoki niestępcie powiada, przeszły i po nademną.

9. Niedługo byłam szczęśliwym. Wtedy zlewała się na mnie łaska Boża dniem i nocą, tak że wiać mi śpiewał i dziękował. *לֹא יָרָעוּ* zam. *לֹא יִרְאוּ*.

10. Tęcza jest nieczystą.

11. *She Ez.* i inni: *תִּרְפָּגִי* zam. *תִּרְפָּד* Por. Przyp. 12, 4.

5. Czemużes zgnębiona duszo moja i zawodziśz we mnie, miej ufność w Panu, bo jeszcze dziękczynić będę Mu, zbawieniu oblicza mego, Panu mojemu.

Ps. 44.

1. Przewodnikowi chóru, synów Koracha dumanie.
2. Panie, na własne uszy słyszeliśmy, ojcowie nasi opowiadali nam o dziele, które spełniłeś za dni ich, za czasów dawnych.

3. Tyś dłońią Twoją ludy wygnął a zasadziłeś ich; wytraciłeś narody a rozkrzewiłeś ich.

4. Bo nie mieczem swoim posiadli ziemię, ani ramię ich pomogło im, lecz prawica Twoja, i ramię Twoje; i światło oblicza Twojego, bo upodobałeś ich sobie.

5. Tyś sam królem moim; Panie, nakazał zwycięstwa Jakóba.

6. Tobą gnębielieli naszych odeprzemy; imieniem Twojém zdepczem przeciwników naszych.

7. Bo nie na łuku moim polegam, ani mnie miecz mój ocali.

8. Lecz ty ocalasz nas od gnębielieli naszych, a nieprzyjaciół naszych pohañbiasz.

9. Panem się chlubiemy codzień, a imię Twoje na wieki wystawiamy.—Sela.

10. Wszelako porzuciłeś i zawstydziliśz nas i nie wystąpiłeś w szeregach naszych.

11. Daleś się nam cofnął w obec wroga, a nieprzyjaciele nasi grabili dowoli.

12. Podaleś nas jako trzodę na źer, a między ludy rozproszyłeś nas.

2. Mowa tu o czasach pierwotnego założenia państwa Izr.

3. Ludy kanaanajskie. *וְיָרִיחַ* *hif* od *וְיָרַח* pok. z *וְיָרַח* Ich: *Israelitów*.

4. Bliższe objaśnienie wyrazu *וְיָרַח*.

5. *וְיָרַח* Ty sam, Por. Ps. 60, 14. Jer. 49, 12. Neh. 9, 6. Iani: Tyś ten sam jeszcze, Panie, królu mój.

6. Za pomocą Twoją.

8. *וְיָרַח* *hif*, od *וְיָרַח*.

10. W tym i w następujących kilku wierszach *fat. zam. praet.*

11. „nobie” tyle co bez przeszkody—albo też odnosi się ten wyraz do poprz. *וְיָרַח*.

6 מִדֵּי־שְׁחֻתֹתַי וְנִפְשִׁי וּמִדֵּי־תַרְבִּטִי עָלַי הוֹחֵלִי לְאֵלֹהִים כִּי
עוֹד אֲדֹנָי יִשְׁעֵת פָּנָי וְאֲדֹנָי :

בד

1 לְמַצָּח לְבַגְי־קֶרַח מִשָּׁבִיל :

2 אֱלֹהִים וְבִאֲמִנִּי שָׁמַעְנוּ אֹתָתָם סִפְרוּ־לָנוּ פֶּלֶא־פִעֲלָתָה
כְּמִיָּהֶם כִּי־קָדַם :

3 אַתָּה יְיָ עַיִם הוֹרֵשֶׁת וְהַפַּעַם תִּרְעַע לְאֵשִׁים וְהַשְׁחֵם :

4 כִּי לֹא בְתַרְבִּים יִרְשֵׁוּ אֶרֶץ וּזְרוּעָם לֹא־יִדְוִשְׁעֶהָ לָמוֹ כִּי

יִמִּינֵהּ וּזְרוּעָהּ וְאוֹר פְּנֵיהָ כִּי רָצִיתָ :

5 אֶתְהַדְוֵא מִלְכֵי אֱלֹהִים צֹהַ יִשְׁעוֹת יַעֲקֹב :

6 הֵךְ צָרִיט וְנִגְנַת בְּשִׁמְךָ נָכֹס הָמִיט :

7 כִּי לֹא בְקִשְׁתִּי אֶבְרַח וְתִרְבִּי לֹא תִשְׁעֵנִי :

8 כִּי רִדְוִשְׁתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמִשְׁבַּלְעֵנוּ הִבְיִשְׁתָּ :

9 בְּאֱלֹהִים הִלַּלְנוּ כְּלֵהַיִּים וְשִׁמְךָ וְלִשְׁמֵךְ נִגְדָה סִלָּה :

10 אֶתְנַשְׁתָּ וְהִבְלִימְנוּ וְלֹא־תֵצֵא בְצַבְאוֹתָיִם :

11 הַשִּׁיבְנוּ אֲדֹנָי כִּנְדָרְךָ וּמִשְׁבַּלְעֵנוּ יִשֵּׁב לָמוֹ :

12 הִתְקַנְנוּ בְּצִאֵן מִאֲכֹל וּבְנֵי־זִירְתָנוּ :

Ps. 44. Pieśń błagalna w imieniu całego narodu po doznanej wielkiej klęsce ułożona. *Versus, Respons, Hincip, Hekst.* i niekt. ze starszych kom. odnoszą go do czasów wojen Makkabejskich za Antjocha Epifanasa. Tak samo *Sorabey*, który go odnosi do nieszczęśliwej bitwy Judy Makkabejskiej z Bakchidemem wodzem Demetriuszem. 1 ka. Makk. roz. 9. *Valdiger* do cz. młodości Joasa. Por. Joel 4, 2—8. który to prorok zdaje się być wspomnianym wymienionemu królu. *De Wette* do cz. Jujachina, *Philippson* do pierwszej epoki istnienia drągłej świątyni. Będąc po kilku zwrotach i wyrażeniach psalm ten jest opracowaniem ps. 60. zastosowanym do innych okoliczności.

13. Sprzedales lud Twój za marne, i nie lichwiłeś o ich cenę.

14. Podales nas na wzgardę sąsiadom naszym, na posmiewisko i urąganie otoczenia naszemu.

15. Uczyniłeś nas przysłowiem między ludami, przedmiotem politowania między narodami.

16. Cały dzień hałba moja przelewna, a wstyd oblicza mego okrywa mnie.

17. Dla głosu bluźniercy i potwarcy, w obec wręga i śmiaciela.

18. Wszystko to spotkało nas, a nie zapomnieliśmy Cię, aniśmy przენiewierzyli się przymierzu Twojemu.

19. Nie cofnęło się wstecz serce nasze, ani zoczyli kroki nasze od ścieżki Twojej.

20. Wszak zgniotłeś nas pośród szkalali, i rozciągnąłeś nad nami cień śmierci.

21. Gdybyśmy zapomnieli Imię Pana naszego, a wyciągnęli dłonie nasze do bóstwa cudzego;

22. Czyżby Pan nie dociekl tego, wszak On zna skrytości serca.

23. Bo dla Ciebie zabijani bywamy codzień, uważani jako owce rzeźni.

24. Ocuć się, czemu śpisz Panie, przebudź się, nie porzucaj na zawsze.

25. Czemu oblicze Two zakrywasz, zapominasz nędzę i ucisk nasz.

26. Bo poniżona do prochu dusza nasza, przygnał do ziemi żywot nasz.

27. Powstań na pomoc nam i wybaw nas dla miłosierdzia Twojego.

w pustyni przez którą do niewoli zabranych pędzono i gdzie marnie ginęli.

- 24. Inni: *תזב* zapęlaie. Ps. 10, 11.
- 25. Obraz upokorzenia, smutku i żaloby, będący w żalobie siedzieli bowiem na ziemi.
- 27. *תצונו* zam. *תצונו*.

13 תסכר עטקו בלא ידון ולא ירביה במחיריהם :

14 תשיעו חרפה לשבענו לענן ולקלם למכובותי :

15 תשיענו חסל בגוים כעוד ראש בלא חסם :

16 בלהים בלפתי נגדי ובקשת פני בכתמי :

17 חסול מתרף ומגדף ספני אויב ומתגדף :

18 בלנאת האתנו ולא שכתנו ולא שפרטו בבריתך :

19 לא נסגו אדוד לבנו ותת אשריט מני אדודך :

20 כי דכיתנו בטקום הנגים ותבס עלינו בצלמחת :

21 אם שכתנו שם אדודנו ונפרט בפטי לאל יד :

22 הלא אלהים יתקדשות כי הוא ידע תעלמות לב :

23 כי ענינו הרגנו בלהים נחשכנו בצאן סכותה :

24 שורה ! למה תישן ! איני ידעיה אלתנו לנצח :

25 למה פגרו חסדך השבח ענינו ולחצנו :

26 כי שחה לגפר נפשנו הדכה לארץ בנסנו :

27 וקמה עזרתה לנו ופרטו למען חסדך :

13. Zabranych sprzedawają za bezcen. *תזב* *תזב* od *תזב* niedrożyli się. Inni: nie zyskałeś na ich zamianie, lud któremu nas sprzedales nie jest lepszym od nas.

- 14. Por. Ps. 79, 4.
- 20. *תצונו* *תצונו* od *תצונו*. Inni: rzuciles nas na miejsce szkalali. *De Wette*: כי להביי miał dla tego skrzyżć nas w miejscu szkalali t. j.

8. Ukochałeś cnotę, a nienawidziś bezprawia. Przeto pomazał cię Pan, Bóg twój, olejem wesela, ponad rówieśniki twoje.

9. Myrrhą, aloesem i kasyą wszystkie szaty twoje, za pośrednictwem pałaców z kości słoniowej, lirnicy cię rozzewniają.

10. Córy królewskie są między oblubienicami twojemi; stanęła małżonka po prawicy twojej w złocie Ofiru.

11. Słuchaj coko ispojrzy, i skłoń ucho twoje i zapomnij lud twój i dom rodzica twojego.

12. A gdy zażąda król wdzięku twojego, bo on pan twój, skłoń się ku niemu.

13. Coko Tyru, darami oblicze twoje powitają moiżni luda.

14. Pełna wspaniałości królewna w swém wnętrzu, z tkaniny złotej jej strój.

15. We wzorzystej odzieży prowadzą ją do króla, dzie wice za nią, druchny przydane ci.

16. Prowadzone są wśród wesela i radości, wstępują na dwór królewski.

17. Miasto ojców twoich, będą synowie twoi, postanowisz ich książętami po całym kraju.

14. Niezrozumianie piękna stoi królewna w wewnętrznych pokojach t. j. w oddzielnym gmachu zwanym *szan ra* Por. Est. 2. skąd do komnat królewskich *szan ra* przeprowadzoną będzie. *Philips*. Iani rozumieją wew. strój, niby cnoty książniczki. Posp. jak *נושא* „cały przepych królewski wystawiony w wew. pokojach”. *Græce* czyta *עטרה* zam. *עטרה* i rozumie za rozumie „cały przepych królewski, perły w kwadratach złotych jest strój jej”. (Hilf. Izr. t. II uwaga 7). *Slovensky* rozumie od *עטרה* oblicze, osoba najpiękniejszej z książeczek promienieje z potrój szat utkanych złotych, albo też zam. *עטרה* perła.

16. *Slovensky* po dywanach różnorodnych. Tyr słynął z wyrobów świętanych tkanin. *עטרה* *הי*. od *ל* prowadzoną jest przez druchny, które razem z nią sprowadzone *ל* dla ciebie króla. Por. Gen. 29, 29, 24, 61.

17. Auster składa królowi życzenia: Synowie twoi podobni będą do twoich przodków. Interpici stojący ten ps. do Dawida albo Salomona nie zwrócili uwagi na to, że ani jeden ani drugi królewskich przodków nie miał. *פועל* *ל* w całym państwie albo we wszystkich prowincjach. Por. 1 Król 10, 24. 2 Kron. 21, 3.

8 אהבת צדק והינא רשע עלי. משה אלמים אלמיה
שמן ששן מבורח :

9 מר וההלות הקציעות קל-בגדתך מר-תקלי שן מני
שמוך :

10 בנות מלכים בישורתך נצבה שגל לסינה בבתם
אפיר :

11 שקערת וראי ורמי אנה ושכר עטרה ובית אבך :

12 והיא תמלך יפנה כי היא אלתה והשתאוילו :

13 ובתיצור ובמנהה קנה יחלו עשירי עם :

14 קל-בגדך בתמלך פנימה ממשיכות ותב לבושה :

15 להקמתה ועבל לפנה בתלות אחריה רשתיה
מוכנות לה :

16 תובלנה בשמתה וגיל תבואתה בתוכל מלה :

17 תחת אמתך יהיו בגנה השתמשו לשלים בקל-ראצין :

8. *אלמים* app. od *עטרה* jak *עטרה* ob. Ps. 43, 4, 48, 15, 50, 7.

9. *קציעות* sążąc z podobieństwem brzmienia kasza—*Est. Et.* uważa ten wyraz za równoznaczny z *קציעות*, „końce wszystkich szat twoich” Por. Ex 26, 24, zam. *מני* od *מני* z *עיר*. *מנו* wlos, strusa, instrument muzyczny albo grywalny na tych instrumentach. *Suff.* pl. odrzuca się często np. *מנו* *מני*, *מנו* *מני*, *Est. Est.* *Minjczey* w pl. *Arabi.* *Targ.* *מני* z *Armeni* (ob. *Jer.* 51, 27).

10. Córki królów zwyciężonych są w haremie twoim. *ל*ur pierwsza małżonka króla, tytuł *Chald.* i perskich władczy. Por. Dan. 5, 2, 3, Neh. 2, 6. Nazwa heb. jest *נושא*. „Po prawicy” na honorowym miejscu. 1 Kr. 2, 19, *מנו* 1 Kr. 9, 28, Jez. 13, 12 ubrana w złoto z Ofiru, miejscowości w połud. Arabii.

11. Apostrofa do książniczki.

12. *Philips*, ażeby pokładł. Iani: a wtedy pożąda.

13. *Hilf.*: A teraz, coko Tyru. *Est. Græce* i wielu innych: a coko Tyru niby lud Tyru jak *מני* *מני*. Bogaci, dostojnicy państwa.

18. Wspominać będę imię twoje po wsze pokolenia; przeto narody sławić Cię będą na wieki.

Ps. 46.

1. Przewodnikowi chóru Korachidów. Dla chóru dziewic, pieśń.
2. Pan nam ucieczką i obroną, pomocą w utrapieniach, blizkim bardzo.
3. Przeto nie zatrwożym się gdy wstrząśnie się ziemia, a zapadną się góry w lono mórz.
4. Niech szumia, wzburzą się wody jego, niech zadrzą góry przed majestatem jego.—Sela.
5. Strumień i potoki Jego, rozwesela gród Pański, święte przybytki Najwyższego.
6. Pan w pośród niego, nie zachwieje się; ocali go Pan, zanim zaświta poranek.
7. Burzyły się narody, runęły królestwa, rozległ się głos Jego, struchlała ziemia.
8. Bóg zastępów z nami, twierdzą naszą Pan Jakóba. Sela.
9. Pójdźcie, spójrzcie na dzieła Boże, który zrzucił spustoszenia na ziemi.
10. Uśmierza wojny do krańców ziemi; łuki druzgoce i kruszy kopie, wozy pali ogniem.
11. Przestańcie i poznajcie żem ja Pan, góruję ponad narody, góruję na ziemi.

6. Klęskę Sanheryla spostrzeżono nad ranem. Jez. 37, 36. *Hitajic* z każdym porankiem. Insi: rychło.
7. Chociaż na głos Boga ziemia zadrzała, to jednak Bóg zastępów z nami.
9. Na dzieła Boga, który najprzód spustoszenia zrzucił, a następnie wojnę w różnych krajach się sroczając nimierzyl.
10. Według starożytnego zwyczaju kruszceno i palono broń, której zabrad nie było można. *Philippens*.
11. *wnn Ajc*, od *wn* Niejako napomnienie Boże wystosowane do ludów, aby porzucili zgubne drogi swoje.

18 וְאֶמְצֵא שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וְנִרְוֶה עַל־כֵּן עַמִּים יִזְכְּרוּךָ
לְעַלְמֵי עָד :

טו

- 1 לְהַצִּילָם לְכַנְיָאָה עַל־עֲלֻמֹּת שָׁד :
- 2 אֱלֹהִים לֹט סִחֶסָה וְעַן עֲזָרָה בְּצָרוֹת נִצְמָא מֵאָד :
- 3 עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהִסְדֵּי אֲרִין וּבְכֹסֶם הָרִים בְּלֵב יָמִים :
- 4 יִהְיֶה יְהִימוּ מִיַּמּוֹ יִרְעַשׂ הָרִים בְּנִגְאוֹת סֵלָה :
- 5 נְהִיר פְּלִיזֵי יִשְׁמַדְו עִיר־אֱלֹהִים קָדָשׁ מִכְשָׁנֵי עֲלִיזֵין :
- 6 אֱלֹהִים בְּקִרְבָּה בְּלִי־חֶסֶם יַעֲזָרָה אֱלֹהִים לְפָנֵי בְּקָר :
- 7 הֵבֵט טוֹים מִטּוֹ סִתְּלֻכּוֹת נִתָּן בְּקִלוֹ הִימֹנ אֲרִין :
- 8 יְהִיָּה צָבָאוֹת עֲמָנּוּ מִשְׁבֵּב־לֵט אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֵלָה :
- 9 לְבֹדָחוֹ מִפְּעִילוֹת יְהִיָּה אֲשֶׁר־שָׁם שְׁמֹת בְּאֲרִין :
- 10 מִשְׁבִּיבֵי סִתְּלֻכּוֹת עֲדִיקָתָה הָאֲרִין קִישֵׁי יִשְׁבֵּר וְהִצִּיל הַתֵּיָה
לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ :
- 11 הִרְפוּ וַדַּע כִּי־אֱלֹהִים אֱלֹהִים אֲרֹם בְּגוֹיִם אֲרֹם
בְּאֲרִין :

- Ps. 46. Pieśń pochwalno—dziękczynna napisana z okoliczności klęski Asyryjczyków pod wodzą Sanheryla za czasów Chiskijasa. Jez. 36, 37. Cała pieśń rozpadła się na trzy strofy po trzy wersze każda, z których druga i ostatnia kończy się zwrotką: Bóg zastępów z nami.
2. Ob. Jez. 45, 1.
3. *wnn Ajc*, od *wn* jak *wn* pokr. z *wn* Insi odnoszą to słowo do Boga, *wnn*. *wnn*.
4. Przed majestatem Jego, morza, Insi Boga. Walka ludów porównana do wstrząśnienia natury.
5. Król Chiskijas zatamował przed oblężeniem, góry bieg rzeki Gichon na zachodzie Jerozolimy i sprowadził wody jej na południe, dla zasłonięcia twierdzy. 2 Kron. 32, 30. *wnn* jak *wn* *wnn* Hab. 3.

12. Bóg zastępów z nami, twierdzą naszą Pan Jakóba.
Sela.

Ps. 47.

1. Przewodnikowi chóru, Korachidów, pieśń.
2. Wszystkie narody uderzcie w dłoń, wołajcie do Pana głosem radości.
3. Albowiem Bóg Najwyższy wspaniały, król wielki nad całą ziemią.
4. Podbija ludy pod władzę naszą, a narody pod stopy nasze.
5. Wybrał nam dziedzictwo nasze, chwałę Jakóba, którego umiłował.—Sela.
6. Wstąpił Pan przy okrzykach, Bóg przy odgłosie trąb.
7. Śpiewajcie Panu ściewajcie; śpiewajcie królowi naszymu śpiewajcie.
8. Bo królem całej ziemi Pan, zaśpiewajcie hymn.
9. Królujcie Pan nad narodami, Pan zasiadł na tronie świętym Swoim.
10. Książęta ludów się gromadzą, lud Boga Abrahama; albowiem Pana są tarcze ziemskie, wielce wywyższony.

6. Wracająca z wojny arka przysięzka.
 8. *אשר שכל* part. *אף* od *כל* pieśń ludująca, wzniosła. *Graetz* czyta *שכלית*, znawcy, artyści, stosując ten wyraz do lewitów.
 9. Arka przysięzka która wstąpiła niejako po stopniach w. 6. spoczęła teraz na tronie.
 10. Książęta zwyciężonych albo sprzymierzonych ludów się zebrali, aby wespół z ludem Abrahama uroczyście zwycięstwa obchodzić i Boga hołd złożyć. Tarcze ziemskie, suwerenicy państw, królów. Por. Hos. 4, 18. Ps. 98, 19. Niektórzy dop. *עז* *ל*.

יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשָּׁנָה לָנוּ אֵלֹהֵינוּ יְעֻקֵּב סֵלָה : 12

טז

- 1 לְמִנְצֵה לְבַיְתֵךָ מִסּוּדָה :
- 2 כָּל־הַגּוֹיִם הִקְשִׁיבָה דָרְשׁוּ אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה :
- 3 כִּי־יִשָׁעַ עֲלֵינוּ טוֹבָא מִלָּה גָדוֹל עַל־כָּל־הָאָרֶץ :
- 4 יְדַבֵּר עַמִּים תִּתְחַנֵּן וְלֹאֲשֵׁם תִּתֵּן רִנָּתוֹ :
- 5 יִבְרָכֵנוּ אֱלֹהֵינוּ אֲתֵּי־נִשְׁלַחֲנוּ אֵת נַאֲוֵנוּ יְעֻקֵּב אֱשֶׁר־אֱהִיבָה : סֵלָה :
- 6 עֲלֵה אֱלֹהִים בְּרִמְזָה יְהוָה בְּקוֹל שֹׁפָר :
- 7 וּמְרוּ אֱלֹהִים וּמְרוּ לְסִלְבְּנוּ וּמְרוּ :
- 8 כִּי מִלָּה כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים וּמְרוּ מִשְׁבִּילֵי :
- 9 מִלָּה אֱלֹהִים עֲלֵנוּ אֱלֹהִים יִשָּׁבַע אֱלֹהֵינוּ קָדְשׁוֹ :
- 10 נִדְבְּנוּ עַמִּים וְנִאֲסַפּוּ עִם אֱלֹהֵינוּ אֲבֹתֵנוּ כִּי לֹאֲהִיִּם כָּמוֹנוֹ אֲרֵינוּ מֵאֵד גַּעֲלָה :

Ps. 47. Pieśń tryumfalna po odniesieniu zwycięstwa prawdopeł. przez króla Josafata nad polcyonemami Amunitami, Moabitami i Seirytami w dolinie chwały. *אשר שכל* 2 Kron. 20. *Elshy* odnosi ten ps. do zwycięstwa Chiskijana nad Filistynami. Inni do uroczystego przeniesienia arki do świątyni.
 2. Ob. Nah. 3, 19. 2 Król. 11, 12. *Rasch*, podajcie sobie dłoń.
 4. Ob. ps. 18, 48.
 5. Dziedzictwo = Palestynę. Chwałę Jakóba patriarchy, który pierwszy miejsce świątyni poświęcił. Gen. 7, 17. Por. Ezech. 24, 21.

Ps. 48.

1. Pieśń. Psalm Korachidów.
2. Wielkim Bóg i sławionym wielce w grodzie Pana naszego, na górze świętej Swojej.
3. Piękniem wzgórzem, uciechą całej ziemi góra Cyonu krańcem północy, gród Króla wielkiego.
4. Pan w pałacach jego zasłynał jako twierdza.
5. Bo oto królowie zgromadzili się, wyruszyli społem.
6. Spojrzeli a zdumieli, struchleli, pierzchli.
7. Trwoga ogarnęła ich tam, drzenie jak rodząca.
8. Wiatrem wschodnim połamałeś okręty Tarszyszu.
9. Jakiśmy styszeli, tak i widzieliśmy, w mieście Boga zastępów, w mieście Pana naszego; Pan utwierdzi je na wieki.—Sela.
10. Wspominamy Panie łaskę Twoją pośród świątyni Twojej.
11. Jak imię Twoje, tak i chwala Twoja po krańce ziemi, sprawiedliwości pełna prawica Twoja.

4. W pałacach, które od zburzenia niebronili. Inni: w warowniach.
5. וַיִּבְנוּ אֵלָיו עַד יָרֵךְ oznaczył: zebrawli się w oznaczeniu miejsca.
6. וְהָיָה אֵלָיו כַּמֶּלֶךְ por. w. 9. Góry ujrzeni Jeruzolimy.
8. Prawdop, braly wojska Tyru udział w walce z Josafatem por. Ps. 82. Otóż może być, że flota Tyryjska zbijająca z posiłkami, przez burzę zaskoczona i zniszczona została. Tyr prowadził obersny handel z Turcją w polud. Hiszpanii, stąd nazwa okrętów, która przeszła półdniej na wszystkie mocno zbudowane statki.
9. Jeruzolimę otacza szczególna opieka Boga, jakiemi to dawno z tradycyi styszeli, a teraz naocznie się przekonali.
10. Lud zgromadzony w świątyni wynurza wdzięczność swoją. וַיִּזְכֹּר מִן הַיָּם וְהָיָה לָנוּ, rozmyślamy.
11. Inni: przy zwycięstwa pełną prawica Twoja.

סח

- 1 שִׁיר מְזֻמָּר לְכַנְיָקוֹחַ :
- 2 יְהוָה יִתֵּן יִצְחָק וְסִדְרָא לְמַאֲרַבְרָב בְּעִיר אֱלֹהִים יְרוּשָׁלַיִם :
- 3 יִתֵּן ה' טוֹב שְׂשׂוּם בְּלִי הַלְּאָצִין יְרוּשָׁיִן יִרְדְּתִי עֲצוֹן הַרְיָה :
- 4 אֱלֹהִים בְּאַרְמְזוֹתֶיהָ טִוְעוּ לְמִשְׁבֵּב :
- 5 בְּרִיחֶיהָ הַמְּלָכִים נִעְזְרוּ עֲקְרוּ יִתְרוֹ :
- 6 הַמֶּלֶךְ רָא בָן הָאִדֹר נִבְהָלוּ נַחֲפָזוּ :
- 7 רָעָה אֲחוֹתָם שָׁם אֵיל בְּחִלְהָהּ :
- 8 בְּרוּחַ הַקָּדִים הִשְׁכַּר אֲנִיחָה תְּרַשְׁשֵׁם :
- 9 בְּאֵשׁ שְׂמֵיטָנוּ | בֵּן רֵאשִׁי בְּעִיר יְהוֹדֵה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהִים :
- 10 וַיִּפְּטוּ אֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ הַבְּרָב הַבְּהָהּ :
- 11 לְשִׁמְךָ | אֱלֹהִים בְּן תְּהִלָּתְךָ עַל־מַצְרַעְרָאֵינוּ עָרַב סִלְהָה :

Ps. 48. W tej samej okoliczności co pa. poprzedni ułożony, z tą wzmianką różnicą, że śpiewano go w świątyni po skończonej wyprawie, nie jak poprzedni podczas uroczystego wjazdu do miasta. Sprzymierzeni królowie postawiając się wzdłuż brzegów morza martwego doszli aż do Tekoa, gdzie Jeruzolima z dali się im ukazała. Sam jostał wnikł wspaniałego tego grodu i silnych jego warunków sprawił w zdumienie ich szeregi, które przejęte nagłą trwogą i obawiając się zdrady, wzajemnie zwalczając i tępić się zaczęły. Ob. 2 Kron. 20, 23. De Wette, Ew. Jhny, Thobd i inni odnoszą ten ps. do Klęski Sanheryla.

3. אֵן wznieście, pagórek—wzdle lunych okrąg, prowincja יְהוּדָה por. „krańce północy”—por. Jez. 14, 13. יִתְרוֹ por. יִתְרוֹ to na zwą oznacza prorok siolliśko bóstw pogańskich: Naprawdę sędziaby Bożej szukają na krańcu północy, bo jest nią jedynie góra Cyon.

12. Cieszy się góra Cyonu, wesią córy Jehudy wobec wyroków Twoich.

13. Otoczcie Cyon i okrzyćcie go, policzcie wieże jego.

14. Zwróćcie baczną waszą na zamek, dotrzyjcie do pałaców jego, byście opowiadali pokoleniu późnemu.

15. Bo oto ten Pan, Panem naszym na zawsze i na wieki; On przeprowadzi nas aż do zgonu.

Ps. 49.

1. Przewodnikowi chóru, Kerachidów, pieśń.
2. Usłyszcie to wszystkie narody, posłuchajcie wszyscy mieszkańcy świata.
3. Zarówno dzieci ludu jak synowie męczów, spolem bogaty i biedny.
4. Usta moje głoszą mądrość, a myśl z serca mego rozstrojność.
5. Skłonię ku przypowiesi ucho moje, wyłożę przy luti zagadkę moją.
6. Czemu bym się obawiał w dni złego, gdy grzech napastników moich mnie otacza.
7. Wy którzyz pręgięcie na swoim mieniu i wielkiem bogactwem swoim się przechwalacie.
8. Zaprawdę odkupić się nie odkupi nikt, nie złoży Panu okupu swego.

5. *Two* oznacza nie tylko przypowieść, porównanie, ale w ogóle każdą wyższą postać mowy, w której moralna prawda pod przoczystą zasłoną się przeostawia, *והיה* zaś zagadką, sentencyą, alegoryją od *והיה* *והיה* przypowieść—przeostanie, aluzyę czynią. Tu mówi autor o starzy zagadko dla czego tak często słym dobrze a dokrzym źle się wiedzie.

6. W dni ponysłności złego. Inni: w dni niedoli. Grzech tyle co grzeszność, nieczność. *אך* *et. const* *אך* przeistalowca, napastnik. Inni *זמן* *קבץ*.

7. Tak już Targ.

8. *ru* interj. *et* *zaprrawdę* Por. *Ezech*, 6, 11, 21, 20. Powszecznie „j brat brata nieg odkupi” — nie pisze się jednak *והיה* *והיה*, lecz *והיה* *והיה*.

12. יִשְׂמַח | הַר צִיּוֹן הַגְּלוּתָה כְּנֻט וְיִדְוָה לְכַנָּן מִשְׁפָּטָיךָ |

13. כִּבו צִיּוֹן וְהַחֲוִיפוּהָ סָפְרוּ סְגֻלֶיהָ |

14. שִׁירוּ לְבָבְכֶם | לְחִילָה פִּקְנו אֲרַמְטוֹתֶיהָ לְמַעַן תִּסְפְּרוּ |

לְדַר אֲחֵרֵיךָ |

15. כִּי הִיא | אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עֹלָם וְעַד הִיא תִּבְרַע עֲלֵיכֶם |

נמו

1. לְכַנָּת לְבַגְיָרְכָה סוֹמֵר |

2. שְׂמִישׁ יֵאָתָה כְּלִהָעֲמִים תֵּאָוֵט כְּלִי־שִׁבְיָה חֶדֶד |

3. נִסְכְּנו אֲדָם נִסְכְּרֵי־אִישׁ יָחַד שְׂשִׁיר וְאֶבְיָן |

4. פִּי יִדְבַר חֲכָמוֹת וְהִגִּיתָ לְבָבִי תְבוּנוֹת |

5. אִמְנָה לְמִשְׁלַל אֲוִיךָ אֲפָתָה תִּבְטֹר חֲדוֹתֶיךָ |

6. לְמַעַן אֵינִי אֵינִי בִיטָה רַע עֵץ אֶבְיָן יִסְוִבֵנִי |

7. הַבְּחִיזִים עֲלֵי־חַיִּלְכֶם בְּרַב עֲשָׂרִים יִתְהַלְלוּ |

8. אִם לֹא־פָרַח יִשְׂרָאֵל אִישׁ־לְאִי־יָתֵן לְאֱלֹהִים כְּפָרוֹ |

12. Córy Judei, miasta prowincjonalne.

13. Satyra wystawiona do wrogów. Otoczcie wojskami waszeml Cyon, policzcie wieże nieobytętego miasta, którą zostawił, a którą szurzyr należy. Por. *Jez* 33, 18.

14. *נמו* *piel* od *נמו* = *pro* przeczynał, *חלד*, *נמו* *prez.* *wdzierad* się. Byće opowiadali o przewagach waszych późnym pokoleniu.

15. Inni: w pośród niebezpieczeństw śmierci. Targ. *נמו* (jak) za *מלוד*. *Sept. Eze Eze Eze*, *נמו* *נמו* *נמו* *נמו*. *חלד* i *נמו*: skrócona formuła muzyczna z Pa. 9, 1.

Ps. 49. Pieśń dydaktyczna przeciw wdziowi możnowładców wymierzona.

4. *נמו* od *נמו* rozmyślanie, rozpamiętywanie.

9. Bo trudny okup duszy ich, a nie dokáže tego nigdy.

10. A choéby żył jeszcze długo, czyż nie obaczy grobu?

11. Tak obaczy! Mędrzy umierają, spolem głupi i ograniczeni giną, i zostawiają innym mienie swoje.

12. W myśli ich, domy ich wieczne, mieszkania ich od pokolenia do pokolenia, nazywają od swego imienia ziemie swoje.

13. Ale człowiek w świetności nie ostanie się, podobnym jest do zwierząt które giną.

14. Taką ich droga, w tém niedorzeczność ich, a postępują w ich ślady mówom ich potakują.—Sela.

15. Jako stado do grobu pedzą, śmierć pasterzy im, a panować tam będą prawi nazajtr, a osoba ich będzie pastwą mogiły z pośród przybytku swojego.

16. Ale Pan wybawi duszę moję z mocy grobu, bo przyjmie mnie.—Sela.

17. Nie zajrzyj, gdy się kto bogaci, gdy się mnoży chwala domu jego.

18. Bo puzy zgonie swoim nie zabierze wszystkiego, nie zstąpi za nim chwala jego.

19. Bo duszy swojej za życia jeszcze zlorzeczyć będzie, a przyzna ci, żeś dobrze sobie uczynił.

20. Przejdźcie ona do rodu ojców jego, którzy na wieki nie będą oglądali światła.

21. Człowiek w świetności gdy nie zrozumie, podobny do zwierząt które giną.

czasy—ale często pannają już w ich domach (22) prawi, nazajtrz po ich zgonie, podczas gdy postać ich (עוֹלָם = עוֹלָם) wyrzutowana z przybytku swojego. וְלִשְׁמֹעַ oddana jest zniszczeniu w grobie, *twor sam. 5wz.* Por. tę samą myśl Hiob 27, 16—21.

17. Nie spoglądaj z zazdrością, gdy kto krzywdą Miłaiich bogactwa mnoży. *twor. Por. Gen. 31, 1 Est. 5, 11.*

19. A przyzna ci żeś dobrze uczynił, nie postępując za jego przykłodem. Inni: Bo duszy swój póki życia błogosławi: chwalił cię będą że dogadzałeś sobie—pochlebia sobie, chwalił cię będą, gdy wesoło pożyjesz.

20. Przejdźcie dusza jego do rodu jego ojców.

9. וְיָקָר פְּדוּיֹן נַפְשָׁם וְהָיָל לְשׁוֹלָם :

10. וְיִחְרְטוּד לְנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַמָּוֶת :

11. כִּי יִרְאֶה הַקְּבָרִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסֵל וְנִשְׁרַח אַבְרָהָם וְעֵצָבוֹן :

לְאַחֵרֵים הַחַיִּים :

12. הָרָקִים בְּחַיָּוֹ לְשׁוֹלָם מִשְׁכַּנְתָּם לְרוּחַ נְדָרָה קָרָא לְשִׁבְתָּהֶם :

עַל אֲדָמוֹת :

13. וְאָדָם בִּיקָר בְּלִילָוֹ נִמְשָׁל כְּבַהֲמוֹת נֶדְמוּ :

14. זֶה הָרֶקֶם כִּסְלָ לְמֹת וְאַחֲרֵיהֶם הַכַּפִּיתָ יָרֵשׁ סֵלָה :

15. בְּצִאֵן לְשִׁבְתָּא שִׁתָּ סוּת הָרֶקֶם וְיִרְדֶּה בָּם יִשְׂרָאֵל לְבִקָר :

וְעֵינֵיהֶם יִיָּסֵר לְבִלְוֹת שְׁאֵל מִכָּל חַי :

16. אֲרִיאֵיהֶם יִפְדֶּהנַפְשׁ בְּחַי שְׁאֵל כִּי יִקְרָעֵי סֵלָה :

17. אֲרִיאֵיהֶם כִּי יִשְׁרַח אֵישׁ כְּרִיבָה כְּבוֹד בֵּיתוֹ :

18. כִּי לֹא בְּמֹתוֹ יִשָּׁח הַכָּל לְאַבְרָהָם אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ :

19. כִּי יִגְפֹשׁ בְּחַיָּו וּבְרָה וְיִוָּדֶה כִּי יִתְיַשֵּׁב לָךְ :

20. תָּבֵא עַד־דְּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־נֶצַח לֹא יִרְאֵהוּ אִוִּר :

21. אָדָם בִּיקָר וְלֹא יִכּוֹן נִמְשָׁל כְּבַהֲמוֹת נֶדְמוּ :

9. *twor* wł. ciężki, trudny, niedościgły—zstąpi cenony. *עוֹלָם* odnosi się do *עוֹלָם*—*twor* do *עוֹלָם*. Inni: tak dalece przywiązani są do swych bogactw, że i śmierci siebie by nie wykupili.

11. *twor* wł. silno przeciwstawienie do *עוֹלָם*. Wyrwał się i mędrzy umierają—ale głupcy giną na wieki, bo cała treść ich życia już na ziemi ich opuszcza.

12. *twor* wł. wewnątrz, myśl—tak już *Rashi*. Inni: zam. *twor* ich groby.

13. *twor* wł. od *נֶדְמוּ* przestał być.

15. To też pedzą (*twor* od *נֶדְמוּ* dążyć) do grobu, jak stado bezmyślnych owiec—śmierć im pasterzy prowadzące po bujących niwach uciech dą-

13. Alboż jadam mięso lawołów, albo krew kozłów pijam?

14. Ofiaruj Panu dziękczynienia i spełnij Najwyższemu śluby twoje.

15. A wezwij Mnie w dzień niedoli, ocalę cię, a ty Mnie uczisz.

16. A do niegodziwca rzecze Pan: czemu ci liczyć Moje ustawy i brać przymierze Moje na usta twoje.

17. Ty wszak niecierpisz napomnienia i rzucaś słowa Moje po za siebie.

18. Gdy widzisz złodzieja brataś się z nim, a z wsze-
tecznikami spółka twoja.

19. Usta twoje rozpuszczasz na złe, a język twój ukła-
da zdradę.

20. Zasiadasz i przeciw bratu twemu mówisz, na syna
matki twojej rzucaś zakale.

21. Toś czynił a Jam milczał, a wtedy mniemałeś że
będę jak ty; ale rozprawię się z tobą i stawię przed oczy
twoje.

22. Zrozumiecież to, niepomni Pana, hym nie porwał,
a nikt nie ocali.

23. Kto ofiaruje dziękczynienie, czeń Mnie, kto baczny na
drogę, temu wskażę pomoc I'anna.

Ps. 51.

- 1. Przewodnikowi chóru. Psalm Dawida.
- 2. Gdy go odwiedził Natan, prorok, po przyjsciu do Bat—Szeby.

23. Kto ofiaruje przy pauzie zam. יְבֹרַח — יְבֹרַח וְשֵׁי רַדְד — יְבֹרַח וְשֵׁי רַדְד
Na drogę prawdy. Por. Jez. 41, 20.

Ps. 51. Nie ma zasady powątpiewać o dokładności podanej w na-
pisie (w. 2) sytuacji historycznej. W. 20 i 21. są późniejszym do-
datkiem.

2. Por. 2 Sam. 12.

13. הָאֹכֵל בֶּשָׂר אֲבִירִים וְדָם עֲטֻרִים אֲשָׁתֶּה :

14. וְכַח לֶאֱלוֹהִים הַתְּהַלָּה וְשָׁלוֹם לְעַלְיוֹן נִדְרֹתֶי :

15. וְהִרְאֵנוּ כִּימֵי צַדִּיק אֲלֵימָה וְהִכְבַּדְנוּ :

16. וְהִרְאֵנוּ אֲלֵמֶר אֱלֹהִים הַרְגָה לְפָנָי הָעַר וְהִקָּא בְרִיתִי :

אַל־יִשָּׁךְ :

17. וְאַתָּה שֹׁמֵר מִסַּחַר וְהִשָּׁלַח דְּבַרִי אֲחִירֹתֶי :

18. אֲסִירֵאֶת אֲנִי וְתִבְרוּ אִמֵּי וְשֵׁי מִזְאֵמִים חֲלָפֶי :

19. בְּיַד שְׂלֵחַת כְּרֹשֶׁת וְלִשְׁוֹנֶה תַעֲצֵר מִרְשָׁתִּי :

20. תִּשָּׁב בְּאֵמֶת תִּבְרַךְ כְּבוֹ-אֲסָה תִסְמְדֵשׁ :

21. אֱלֹהִי עֲשֵׂה וְהַחֲדִישִׁי הַשִּׁית הַחַיִּת אֲהַנֶּה כְּמוֹן אֲבוֹתַי :

וְאֲעֲרַבֵנּוּ לְעַלְיוֹן :

22. כִּי-תִרְאֵנִי אֵת יִשְׁכַּתִּי אֲלוֹהִים פִּרְאֲשִׁי וְאֵן מַעֲלִי :

23. וְכַח הַתְּהַלָּה וְשֵׁי רַדְדִי אֲרִאֵנוּ בְּלִשָּׁע אֱלֹהִים :

נא

- 1. לְעֹמֵצֹת מִסַּחַר לְדָוִד :
- 2. כְּבוֹאֵי אֵלָיו וְאֵן הַנְּבִיא כְּאֲשֶׁר-לֹא אֵלֵי-בַת-יִשָּׁבֵע :

17. Rzucał po za siebie, nie zważał.
18. Iż czy nie od prę locz od nar być w zgołzie, spodobał. Por.
Hloh. 34, 9.

19. Iż czy nie od prę wi. zawiązywał, splatał.
20. Iż czy nie od prę wi. naderzenie, przes. miotał obelgi.
21. Dla tego żem milczał i bezpodrelnie nie karał mniemałeś żem
jak ty obojętny na występkę—ale karcił cię będą. Por. 1 of od nar.

3. Zmiluj się nademną Panie wedle łaski Twojej, według wielkiego miłosierdzia Twego znaż występki moje.

4. Zapelnie obmyj mnie z winy mojej, a z grzechu mego oczyść mnie.

5. Bo występki moje ja znam, a grzech mój obecny mi zawiesz.

6. Tobie samemu zgrzeszyłem, a zło w oczach Twoich czynilem, przetoś sprawiedliwy w wyroku Twoim, czysty w sądzie Twoim.

7. Owóż w występku stworzony zostałem, i w grzechu poczęła mnie matka moja.

8. Wszak prawdy żądasz w tajni, a w skrytości mądrość wskazujesz mi.

9. Rozgrzesz mnie izopem, a będę czysty, obmyj mnie, a od śniegu będę białszy.

10. Daj mi usłyszeć radość i wesele, niech rozradują się kości, któreś pokruszył.

11. Odwróć oblicze Twoje od grzechów moich, a wazytkie winy moje znaż.

12. Serce czyste stwórz mi Panie, a ducha stałego odnów we mnie.

13. Nie rzucaj mnie z przed oblicza Twego, a ducha Twego świętego nie odbieraj mi.

3 הַנְּנִי אֱלֹהִים כַּחֲסֵדָה רַבָּה רְחֵם־נִי מִתַּח פְּשָׁעַי :

4 הַרְבֵּה הֵיב לִי כִכְּמִי מַשְׁנֵי וּמִחַטָּאתַי טוֹהַר־נִי :

5 כִּי־פִשְׁעֵי אֲנִי אֲדַע וּמִחַטָּאתַי נִגְדֵי הַמֶּד :

6 לֵךְ לִבְדָּה וּמִחַטָּאתַי וְהִרְעֵ בְּגַעֲיֶיךָ עֲשֵׂיתִי לְמַעַן הַצַּדִּיק רַבְרַבְךָ תִּזְכֶּרֶה בְּשִׁמְחָה :

7 הַיְדַבְּרֵנִי חֶלְלֵתִי וּבְחַטָּאתַי טוֹהַר־נִי אֲנִי :

8 הֲלֹ אִמַּת הַצַּדִּיק כַּמִּדְוָת וּבְחַסֵּם חֲכָמָה הִדְוִיעֵנִי :

9 הַחַטָּאתַי כַּאֲזֹב וּמִחַטָּאתַי הַכִּבְבָּשִׁי וּמִשֹּׁלֵל אֲלֵכֶן :

10 הַשְׁמִיטֵנִי שִׁשְׁנֵי וּשְׁמִיטָה תִּגְלַעֲנֵה עֲצָמוֹת דָּבִית :

11 הַסֵּתֶר פְּנֵיךָ מִחַטָּאתַי וּכְלִי־עֲשֵׂתִי טוֹהַר־נִי :

12 לֵב טוֹהַר בְּרֵאשִׁי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן תַּרְשׁ בְּקִרְבִּי :

13 אֱלֹהֵי־שֹׁלֵבַי הַלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קִרְיָךְ אֲלֵתֶּךָ כַּאֲנִי :

8. Żyłasz wszak sby prawda i w tajni serca panowała i uczysz mnie, abym i w ukryciu, gdy nikt nie widzi, drogą mądrości postępował. *נחם* wedle rabinów serce, nerki (pokryte tłuszczem) od *רוח* zaszarował, zalepszał. Por. Hiob 38, 30. Inni przeciwnie wyprowadzają *רוח* od *רוח* i, światły, jasny — tu postępowanie jawne na drodze prawdy.

9. Izop jest symbolem oczyszczenia. Ob. Lev. 14, 4. Białszy od śniegu, białper, por. Jez. 1, 18.

10. *טוהר נדי* *פני* od *נדב*. *Radobé* z powodu uzyskanego przebaczenia.

13. Być porzuconym z przed oblicza Bożego, tyle co uleść zupełnej zgładzie. Por. 2 Król. 24, 20. Uczucie żalu którym wieszasz przejęty jest dlaś rekojmia, że go święty duch Boży t. j. wyższa moralna siła jeszcze nie opuściła.

4. *רחם נדי* „pomóżaj” dla nadania większego nacisku czynności oczyszczenia. Por. 1 Sam. 2, 3. *רחם נדי* *רחם נדי* .

5. Drugą podstawą na której nadszaje swoje opiera jest szczerz pokuta i otwarte przyznanie się do winy.

6. Przed otoczeniem swoim mógł się Dawid łatwo uniewinnić. Uryasz dopuścił się bowiem nieposłuszeństwa względem rozkazu króla, a co powinien był śmiecić powścią. Por. 2 Sam. 11, 8, 9. (*Stersberg*). *טוהר* „czysto”, tyle co *טוהר* . Por. Przep. 2, 20.

7. Daleszą podstawę nadziei że Bóg mu wybaczy jest wzgląd na słabość, ku grzechowi się skłaniającą naturę ludzką. Od pierwszszj młodości była skłonność do grzechu w nim, jak we wszystkich ludziach, wazcz piana. Ob. Gen. 8, 21. *רחם נדי* *פני* od *נדי* — *נדי* *פני* od *נדי* — *נדי* *פני* od *נדי* — *נדי* *פני* od *נדי* .

14. Przywróć mi radość wybawienia Twojego, a duchem gorliwym pokrzep mnie.

15. Naudzać będę przestępców dróg Twoich, a grzesznych by do Ciebie wrócili.

16. Ocal mnie od krwawej winy Panie, Panie wybawienia mojego, by wystawiał język mój sprawiedliwość Twoją.

17. Panie wargi moje roztwórz, a niech usta moje wygłoszą chwałę Twoją.

18. Bo nie pragniesz ofiar, abym je składał, całopalenie nie żądasz.

19. Ofiarami Panu duch skruszony, sercem skruszonym i złamanym Panie nie pogardzisz.

20. Obszarz w łasce Twojej Cyon, odbuduj mury Jeruzolimy.

21. Wtedy upodobasz ofiary sprawiedliwości, całopalenie i dary; wtedy wniosą na ołtarz Twój woli.

Ps. 52.

1. Przewodnikowi chóru dumanie Dawida.

2. Gdy przyszedł Doego Edomita i doniósł Saulowi i rzekł mu: wszedł Dawid do domu Achimelecha.

3. Czemu przechwalasz się złością mocarzu, łaska Pana nieustanna.

21. כליל וכל, zupełna, całkowita ofiara, wedle *Ex. Kap. ofiara kapłańska, Lev. 6, 16.* ילך tu *Aj.* nie *Łał.*

Ps. 52. Odwołał się do Saula w chwili gdy doszedł Dawida wiadomość o wymordowaniu kapłanów Nobu. Inni stosują go do wzmiankowanego w napisie Doega.

2. *Os.* i *Sam.* 21, 2—4, 22, 9—19. *Jer. Aj.* od *73.*

3. Mocarzu! ironicznie. Łaska Boża ciągle mnie otacza, twoje okrucieństwa przeto nie ci nie pomogą.

הַשִּׁבְחָה לִי שִׁשׁוֹן יִשְׁעָה וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי 14

אֶלְמִנָּה פִּשְׁעִים וְרִבְבוֹת וְיִסְעִים אֵלֶיךָ יִשְׁבוּ 15

תֵּיחֲלֵי מַדְבָּרִים | אֱלֹהִים אֲדַוְּךָ תִּשְׁעֲתָה תִּבְגֵּן לְשׁוֹנֵי 16

יְדִוְתֶיךָ :

אֲדַוְּךָ שִׁפְרֵי תִפְתָּח וְפִי עֵד תִּהְיֶה 17

כִּי | לֹא־תִחְפְּזוּ וְגַם וְאִמְנַה שִׁלְהָ לֹא תִרְצֶה 18

וְגַם אֱלֹהִים רִוּחַ נְשָׁמָה לְבַדְנִשְׁבָּר וְנִרְבַּת אֱלֹהִים לֹא 19

תִּכְבֹּה :

הַשִּׁבְחָה בְּרִצְוֹנָה אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה תִּזְכֹּר יְרוּשָׁלַם 20

אֲנִי תִחְפְּזוּ וְכִמְרִצְרַק שִׁלְהָ וְקַלְלִי אֲנִי יִשְׂרָאֵל עַל־סִבְבוֹתָ 21

סָרִים :

נב

1. תִּבְנֶה מִבְּנֵי לְדָוִד :

2. כִּבְאוֹ | וְדָוִד הָאֲדִיבִי יִבְנֶה לְשָׂאֵל יִבְאֵר לֹא כִבְאוֹ אֶל־ 3

בֵּית אֱחִישֶׁתָּר :

3. מִדִּתְחִלָּה בְּרָעָה תִּבְבֹּר תִּסָּר אֶל כְּלִיָּתוֹם :

14. Wiersz o duchu który przy do wszystkiego co zanie i weniode, popęd ku dobremu i szlachetnemu—*znan.* *Ps.* jak *Ps.* *Ps.* *Gen.* 27, 37.

15. Wyławianie dobrot i miłosierdzia Bolego wpływie na prawo grzesznych, którzy z więzłą ufnością do Boga się zwrócą.

16. *Ps.* od krwawej szkodli, *Por.* *Ex.* 22, 1.

17. Póki prośba jego nie wysłuchana ma niejako usta zamknięte i wyławiać Boga nie może.

20. Wiersz w niewoli Bab. dołączone. Inni: imp. zam. fut. „Gdy uszczęśliwiesz Cyon i odbudujesz mury Jeruzolimy“.

4. Zagubę knuje język twój, niby brzytwa wyostrzona gotujesz zdradę.

5. Upodobałeś raczej zło aniżeli dobro, fałsz aniżeli słowa prawdy.—Sela.

6. Upodobałeś wszelkie mowy zgubne, języku zdrażdziecki.

7. To też Pan skruszy cię na wieki, pochwyci cię i wyrwie cię z namiotu i wykorzeni cię z ziemi żyjących.—Sela.

8. I ujrzą to sprawiedliwi i wzdygną się, i jemu uragąd będą.

9. Oto człowiek, który nie uczynił Pana obroną swoją, a polegał na wielkiem bogactwie swoim, dufał w potęgę swoje.

10. A ja, jako oliwnik zielony w domu Pańskim, zaufałem łasce Pana wiecznie i zawsze.

11. Wysławiać Cię będę na wieki za to co uczynisz, i zaufam imieniu Twojemu, gdyż słodkiem ono dla miłujących Cię.

Ps. 53.

1. Przewodnikowi chóru Macholitów. — Dumanie Dawida.

2. Rzeczę nikczemny w sercu swoim: niemasz Boga; zepsuci skażeni nieprawością, niema czyniącego dobro.

10. Por. Ps. 1, 3. 128, 3. W domu D-dym, przenosiło zam. pod opieką Boga.

11. *שם* praet. zam. fut. drożemniwa się *תן „to“*, co w poprz. wierszu wypowiedział. Por. Ps. 22, 32. 37, 5. *לשון* jak *לשון* jak *לשון*. Inni łączą *בני* — *בני* wysławiać Cię będą w obec miłujących Cię.

Ps. 53. Inna redakcyja Ps. 14, do najęcia Asyryjczyków pod Sancheryem zastosowana. Wieszka żyjący w Babilonii, wlewa otuchę w serce swego narodu, przypominając mu klęskę, która niegdyś jego ciemięzców spotkała.

4. הוֹת תִּשְׁלַח לְשׁוֹןךָ כְּתַעַר קִלְבֶּשׁ עֵשֶׂה רְמִיָה 4

5. אֶתְהַבֶּה בַּעַד מִטְּוִיב שֶׁאָדָר | מִבְּרַח אֶדְנָק סִלְהָ : 5

6. אֶתְהַבֶּה כִּדְבָרֵי־כֶלֶע לְשׁוֹן מִרְמִיָה : 6

7. גַּם־אֵל יִתְּנָה לְגַעַח דִּחְוֹת וְיִחַתֵּן מֵאֵהֶל וְשִׁרְשָׁה מֵאֵהֶן 7

חַיִּים סִלְהָ :

8. וְרָאָה צְדִיקִים יִירָא וְעֲלִיו יִשְׁחָקוּ : 8

9. הִנֵּה הַנְּבִיר לֹא־יִשְׁעִם אֱלֹהִים מִשְׁעָן וְיִבְטַח בְּרַב עֲשָׂרוֹ 9

עָלֵה בְרוּחֵי :

10. וְאֲנִי בְּיַמֵּי רַעְוֹן בְּבֵית אֱלֹהִים בְּמִתְחִילי בְּחֶסֶד אֱלֹהִים 10

עֵלְמָה וְעָד :

11. אִידֹת לְעוֹלָם כִּי עֲשִׂיתָ וְאִמְנֶנָה שִׁבְתָּ כִּי־טוֹב נָגַד 11

חֲסִידֶיךָ :

בב

1. לְמַנְצֵחַ עַל־סִחְלֹת מִשְׁבְּחֵי לְדָוִד : 1

2. אֶבְרָא נֶבֶל בְּלִבּוֹ אֵן אֱלֹהִים הַשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ עָלַי אֵן 2

עֲשֵׂה־טוֹב :

4. non pl. od *תן* *לשון*, *זגובה*, w ogółe *szkoła*. *זמנה* jak *זמנה* *על* 95, 32. *Gotujesz zdradę*, spełniasz co ci zdradziecy ludzie podszepnęli. *Ob.* 1 Sam. 15, 17. Inni odnoszą *תע* do *תע* : jak brzytwa która zam. włos zgolił, w ciało się wrywa.

7. *תע* od *תן* *skruszył*, *תע* od *תע* wł. *uprzątał*, *תע* od *תע* *wyzywał*. *לשון* *לשון* od *לשון*, namiot = dom, rodzina *Jez.* 17, 5. *חיה* 31, 31. 18, 14. *Dawid* przewiduje, że Bóg Sancheryi królestwo odbierze i jemu je odda. *Por.* w. 10. *nin.* *pa.*

8. Gra słów. *Por.* Ps. 40, 4.

9. Słowa ucieczonych. *Por.* 1 Sam. 22, 7. *תע* od *תע* wł. *był*, *mił* się.

3. Pan z nieba spogląda na synów ludzkich, by zobaczyć, jest-li rozumny, szukający Pana.

4. Wszystko odstąpiło, połem popsuli się, niema czyniącego dobro, ani jednego.

5. Czyż nie znają, złoczyńcy, co pożerają lul mój, spozrywają jako chleb, Pana, którego nie wezwali.

6. Tani zatrwożyli się twrogi, gdzie nie było twrogi, gdyż Pan rozproszył kości obiegających Cię, pohabił ich, bo Pan wzgarbił nimi.

7. Ktohy dał z Cyonu pomoc Izraelowi; gdy zwrócił Pan wygnaińców narodu Swego, rozweseli się Jakób, rozradaje się Izrael.

Ps. 54.

1. Przewodnikowi chóru, przy towarzyszeniu instrumentów smyczkowych. Dumanie Dawida.

2. Gdy przyszłi Zylfejczycy i rzekli do Saula: Oto Dawid ukrywa się wśród nas.

3. Panie, imieniem Twojem dopomóż mi i wszechmocą Twoją broń mnie.

4. Panie wysłuchaj modlitwę moję, bacz na słowa ust moich.

5. Albowiem barbarzyńcy powstali przeciw mnie, a okrutnicy pragną duszy mojej; nie mają Pana przed sobą.—Sela.

6. Oto Pan pomocą moją, Pan z tymi co wspierają duszę moję.

7. Zwróci zło na czyhających na mnie; gwoli prawdy Twojój zniwech ich.

2. Ob. I Sam. 23, 19.

3. Zam. *שמע* czyta *שמע* *גמתי* *שמע*. Por. Ps. 136, 7.

5. *שמע* prawdziw. zam. *שמע* Zylfejczycy z pok. Judy nie byli bowiem obcy. Insi czyt. *שמע* por. 86, 14. Tak tl. i Targum *שמע*.

6. *שמע* jak *שמע* jak *שמע* Pa. 118, 7.

7. Podług ketib tłumaczyć należy: spudnie zło. Por. Ps. 7, 17.

אֱלֹהִים שִׁמְעוּם הַקֹּהֵל עַל-בְּנֵי-אָדָם לְרֵאוֹת הַיָּם מִיִּגְדָל
דָּרִים אֶת-אֱלֹהִים :

כִּי לֹא יִדְרוּ נִאֻמָּה אִין עֲשֵׂה-יָשׁוּב אִין עַם אֲחֵר :

הֲלֹא יִדְעוּ פִּגְלֵי אֱנוּ אֲבֵלֵי אִשִּׁי אֲבָהוּ לִלְמַס אֱלֹהִים
לֹא קָרָאוּ :

יָסַם פִּחְרוּ פִּחְרֵי לֵאדֹנָהּ פִּחְרֵי בְּיִאֲלֹהִים מִזֶּה עֲצִיבֹת הַיָּם
הַבִּישְׁתָּה בְּיִאֲלֹהִים מִאֲמָרָם :

מִיִּתְחַן מִצִּיּוֹן יִשְׁעֵת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב אֱלֹהִים מִבְּבוֹת עַמּוֹ יִגְדָל
יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל :

גד

לְבַעֲצָה בְּנִינִית מִיִּגְדָל לְדָוִד :

בְּבוֹת הַיּוֹפִים וּבְאֲמָרוֹ לִישְׂאֵל הַלֵּאדֹנָהּ מִסִּתְחַר עַמּוֹ :

אֱלֹהִים בְּיִשְׁעֵהּ וּבְנִבְרָחֹתֶיהָ תִּרְגְּמוּ :

אֱלֹהִים שִׁמְעֵת תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאֲבִי-יָמִי :

כִּי יָרִים וְקָמוּ עָלַי וְגִירָצִים בְּהִישׁוּ נַפְשִׁי לֹא יִשְׁמוּ אֱלֹהִים
לְגִנְתִּים סֵלָה :

הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי אֲדִיבִי בְּסִסְתֵי נַפְשִׁי :

יִשְׁבֵּי יְיָ מִי הַרֵעַ לְשִׁתְּרוֹ בְּאֲמָתֶהָ הַצִּיּוֹתָם :

4. 20 od 20.

6. Gdzie twrogi nie było t. j. gdzie kłosa nieposiadanie ich spotkała. Była ona tak wielką, że kości poległych po obecnym przestrzeni rozproszone zostały. *שמע* odnosi się do ludu Izr. *שמע* zam. *שמע*.

Ps. 54. Napisyany z okoliczności zdrady Zylfejczyków, którzy Saulowi o miejsca schronienia Dawida donieśli. Por. I Sam. 23.

8. Chętnie złożę Ci ofiary, wysławiać będę imię Twoje Boże, bo dobrotliwe.

9. Do ze wszelkiej niedoli ocalił mnie, a nad wrogami moimi zwręcało się oko moje.

Ps. 55.

1. Przewodnikowi chórów, przy towarzyszeniu instrumentów smyczkowych. Dumanie Dawida.

2. Wysłuchaj Panie modlitwę moją, a nie odwracaj się od błagania mego.

3. Wejrzyj na mnie i odpowiedz mi, zanoszę się od płaczu i zawodzę.

4. Dla okrzyku wroga, w obec ucisku złoczyńcy, że zwalają na mnie biedę i zawziętością ścigają mnie.

5. Serce drży we wnętrzu mojem, a postrachy śmierci spadły na mnie.

6. Trwoga i dreszcz przenika mnie, a ogarnia odrytwienie.

7. I wołam: kto da mi skrzydło gołębiczy? Uleciałbym i odpoczął.

8. Oto oddaliłbym się lotem, osiadł na pustyni. — Sela.

9. Pospieszylbym do schronienia mego, przed wichrem wirującym, przed nawalnicą.

8 בְּנִרְכָּה אֲזַכְּרֶנְךָ אֱלֹהֵי אֲדָמָה שָׁמַיְךָ יְיָ וְיָדָה כִּי־טוֹב :

9 כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילֵנִי וּבְאֵיבֵי רָעָה עָנִי :

נה

1 לְעֹנֵצָה בְּנִינְתֵי טִשְׁבִּיל לְדָוִד :

2 הָאֵינִי אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאֵלֵהֶם תְּפִלָּתִי וְאֵלֵהֶם תְּפִלָּתִי :

3 תְּהַצִּיבֵה לִי גִּגְגִי אֶרְדִּי בִשְׁעֵי וְהִצִּיבֵה :

4 טָהַל אֵיבִי כִפְּפֵי עֵקֶד רָשָׁע כִּי־רָשָׁע עָלָּו וּבָאָה :

טִשְׁבִּינִי :

5 לָבִי יִתֵּל בְּהַרְבֵּי וְאִישׁוֹת לָמַת נִפְלוּ עָלַי :

6 יָדָה וְרָעַד יָבֹא בִּי וְחִבְּבֵי פִלְעֹזֹת :

7 וְהֵאָר כִּי־חִוּלֵי אֶפֶר כִּי־נָה אֵשְׁפָה וְהִשְׁבֵּנָה :

8 רָגַה אֶרְחִיק נִדְד אֵלָיו כְּהַרְבֵּי מֵלָה :

9 אֲחִישָׁה טִפְלִי לִי טָרוֹחַ לְעֵה טָפְשֵׁר :

3. Ten sam frazes Ezech 7, 18. *לֵב* od *לֵב* pokr. z *לֵב* wł. spadać na ducha, rozpazzać. — *כָּפְפוּ* *אֵלָיו* od *אֵלָיו* pokr. z *כָּפְפוּ*, *כָּפְפוּ*, szamieć, głośno płakać.

4. Ten sam frazes Ezech 7, 18. *טִשְׁבִּינִי* z następnym wierszem. *קָפְפוּ* od *קָפַף* — *קָפַף* pot. Am. 2, 13. Ps. 66, 11. *אֵלָיו* od *אֵלָיו*.

6. Ten sam frazes Ezech 7, 18.

7. Por. Jez. 60, 8. Ezech 7, 16. *כָּפְפוּ* wł. ałym zamieszkał (w bezpoczerniu mieściu).

8. Por. Jez. 9, 1.

9. *בָּרַח*, nawala nieprzyjaciół. *לָמַת*: szybciej bym uszedł niż wicher, niż burza.

8. *בְּנִרְכָּה* dobrowolna ofiara w przeciwst. do przepisanj i prawnie obowiązujacej.

Ps. 55. Według złaania Rabbinów i innych starożytn. komentatorów ułożony w chwili gdy Absalon na czele powstańców u bram Jeruzolimy stanął, a Dawid ustrwożony ze stolicy swojej uchodził. Wieszcz opisuje najprzód przerazenie jakim przeżył go okrzyki nadciągającego ze strony Hebronu wroga, powzięty zamiar uniknięcia na pustynię i zamęt jaki zapanaował w szubutowaniu i pozbawieniu regularnego rządu mieście. Rozwodzi się następnie nad zdradą obłudnego i niewdzięcznego Achitofela i kończy wyrażeniem nadziei, że Bóg sprawi, iż tych nie opuści, podczas gdy ludzie zdrady i krwi połowy dui swoich nie dojdą.

10. Zniwecz Panie rozdził język ich, bo widzę grabież i rozbój w mieście.

11. Dzień i noc krążą po murach jego, a krzywdą i bezprawie we wnętrzu jego.

12. Nędza w próśród niego, a nie ustępują z rynku jego przemoc i zdrada.

13. Bo nie wróg uraga mi, co bym zniósł; nie przeciwnik nademnie się wynosi, bo bym się uchronił od niego.

14. Leż ty mąż równiennik mój, towarzyszu i przyjaciel mój.

15. Którzyśmy wspólnie napawali się rozmową, do domu Bórego chadzali z zapalem.

16. Boday rzucił śmierć na nich, by zstąpili do grobu żywcem; bo złość w siedzibie ich, we wnętrzu ich.

17. Ja do Pana wołam, a Bóg dopomoże mi.

18. Wieczorem i zrana i w południe płaczę i zawodzę, a usłyszy głos mój.

19. Wybawił szczęśliwie duszę mą z boju, choć tłumnie stanęli przeciwko mnie.

20. Usłyszysz Pan i spokorzy ich, On, który panuje od wieczności.—Scla.—Przeło że przemian nie doznali, nie obawiają się Pana.

21. Podniósł ręce na przyjaciół swoich, znieważył przymerzo swoje.

10 בלע ארני פלג לשונם כיראיתי חסם וריב בעיר :

11 ויום וליילה וסובבה עליהם ויאון ועמל בקרבה :

12 היות בקרבה ולא ימים טרחתה תוך ומרמה :

13 כי לא יאויב ותלפני ואינא לא ישיאא עלי הנדלי ואחר סגנו :

14 ואיתה אנום בערני אלוני ומדעי :

15 איני יהודי ומטיק סוד בבית אלוים נהדך ברנאי :

16 יאמנות יא סח קיי | עלימ ירוד שאל חיים כירדעות כמגורם כקרבים :

17 אי אר אלוים אקרא ויהיה וישעני :

18 ערב ונחר ועורום אשורה ואחבה וישמע קולי :

19 פודה כשלוים נפשי כמקרבני כירבולים יהו עטרי :

20 ידעא | א | ויגעם ויחב חסם סלה אשר אין חליפות דמי ולא ירא אלוים :

21 יתה יהו כשאלמו חלי כריות :

16. *ישע אף על שבע* = *נשע* porzwać, razić. Inai: niech ich zawiedzie śmierć t. j. niech niespełnianie ich zaskoczy. Alluzja do stronników Koracha. Num. 16, 33.

18. Ustawicznie, *zau.* *כח* = wolle innych oznaczone trzy pory modlitwy. Dan. 6, 11.

19. Inai: *שבע* *zau.* *שבע* *por.* *כעתי* Ps. 35, 2. *וה* domyślnie *שבע*.

20. Usłyszysz mnie Bóg *ימק* jak 1 Król. 8, 35. *שעלה* przemiany leśne, kłóje. Ob. Hiob. 10, 17. Inai: który drog, myśli swoich nie zmienia, się nie poprawiają.

21. Achitafel

10. Rozszep język ich, rozdził ich miana, aby zapanowała niezgoda w ich obzie, a przez to zniweczone zostały ich zamiary. Por. 2 Sam. 15, 31. Już zazwyczaj stronnicy wzajemnie się szarpały w mieście, w Jeruzolimie.

11. Krążą niby straż po murach twierdzy.

12. Wszyscy płac sploty. Wszędzie panuje zepsucie.

13. *אלה* *וה* *קני* *דע* domyślnie *אלה* *וה* *קני* *דע*.

14. *אשר* *חב* *חבי* Inai: „wolle myśli mojej”. *לכ* *מקרי* *לב* Przep. 16, 1. *אלה* odpowiada znaczeniu *עך* Por. Micha 7, 6.

15. *לכ* narada, cicha pogawęda w domu, *por.* Ps. 64, 3. *ישע* milność, zapal, pokr. z *יר* drzeł. *אלה* *ערה* *חבה* *חבה* „razem, zgodnic” — Tak samo *ערה*.

22. Gładsze niż śmietanka usta jego, a waśnią serce jego; miększe słowa jego od oliwy, ale to miecze obnażone.

23. Porucz Bogu brzemię twoje, a On podźwignie cię, nie pozwoli nigdy zachwiać się sprawiedliwemu.

24. A ty Panie stracisz ich w otchłań zagłady; ludzi krwi i zdrady nie dojdą połowy dni swoich. A ja ufam Tobie.

Ps. 56.

1. Przewodnikowi chóru na nutę; golińbico niema dali: Dawida klejnot. Gdy pojmali go Filistyni w Gat.

2. Zmilił się nadzwana Panie, bo chce mnie pochłoniąć człowiek; ustawicznie przeciwnik gnębi mnie.

3. Chęć mnie pochłoniąć czyhającej na mnie nieustannie, bo liczni przeciwnicy moi, o Najwyższy.

4. W dzień trwogi ja na Tobie polegam.

5. Panem się chlubię, słowem Jego; na Panu polegam, nie obawiam się, cóż uczyni śmiertelny mi.

6. Ustawicznie słowa moje przekręcają, wszystkie zamysły ich ku nieszczęściu memu.

zwanie umysłu ocenił się mógł i Sam. 21. Treść odpowiada ps. 54-mu z tą różnicą, że tu rozpaczełło pobolenie wieszczą, że wazech stron przesładowanego, wyrabiońj zarysowane. Według innych jest ps. ten utworem późniejszej epoki. *De Wette*, uważa go za skargę wygnanego izr. w niewoli.

2. Człowiek, zapewne Saal. Inni biorą *שׂוֹמֵם* w zn. zbiorowóm.

3. $\rightarrow$ konstr. jak Jer. 1, 19. *מִלִּיטוֹתָי* — *רוּחַ* voc.

4. *עַל* sam. *בַּיָּד*. W potródl trwogi której go ludzie nabawiają, nie traci nadziei w Bogu.

5. Por. Ps. 44, 9. *דַּבַּר* sam. *דַּבְרֵי*, słowem Jego, przyrzeczoną pomocą. *De Wette* i *Kinski* rozumieją przyrzeczone Dawidowi panowanie. Chyły w. stanowi zwrotkę w wierszu 11—12 powtórzoną.

6. 217 pokr. z 227 wyrzynać, formować, w *piel* przekształcać, przoimcząc słowa prawdy, któresmi naicwinnik się uśladje. Por. Hiob. 10, 8. *Kinski* „opierają się” słowu swojemu, por. Jez. 63, 10.

22 הִלְקוּ מִחֶמְטָת פִּי וְקֶרְבִּי רַב וְדַבְרֵי מִשְׁפֵּן וְרִמָּה פִּרְהוֹת :

23 הִשְׁלַח עֲלֵי יָדֶיךָ אֶזְרִיכֶךָ וְהוּא יִבְלָלְכֶךָ לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק :

24 וְאַתָּה אֱלֹהִים וְתוֹרֶם לְבָאֵר שִׁתַּח אֲנִישׁ רַעִים וְמִרְסָה לֹא יִחַז מִיָּמֶיךָ וְאַנִּי אֶבְסַחֲכֶךָ :

נ

1 לִנְעֻמָּה וְעֲלִיזוֹת אֲלֵם רַחֲמִים לְדוֹר מִכֶּתֶם בְּאַחַז אִתּוֹ קַלְשֵׁתִים בְּנֵת :

2 תִּנְנִי אֱלֹהִים כִּי־שָׂאֲפִנִי אָנֹכִי כִלְיָהוּם הָלֵם יִחַצְצֵנִי :

3 שִׂאֲפֵי שִׁדְרֵי כִלְיָהוּם כִּרְרָבִים לְהָטִים לִי טוֹחַם :

4 יוֹם אִירָא אֲנִי אֱלֹהֵי אֲבֹתָי :

5 בְּאַלְהִים אֶהְיֶה דַבְּרוּ בְּאַלְהִים בְּשִׂחָתִי לֹא אִירָא מַה־עֲשֵׂהָ בְּעַלְ לִי :

6 כִלְיָהוּם דַּבְּרֵי יַעֲצֹבוּ עָלַי כִּלְיָהוּם שִׁבְתֶּם לְרַע :

22. *De Wette*, *Kinski*, *De Wette* uważają *מִשְׁפֵּן* za pl. od *מִשְׁפָּן* sam. *מִשְׁפָּן*. Ponieważ jednak *חֶמְטָת* pl. nie może się łączyć z *וְרַב* w sing. uważają *Rasi* i inni początkowe *ו* za zrośnię z wyrazem, jak *מִשְׁפָּן*. Niektórzy wracając do zdania *De Wette* dołączają *מִשְׁפָּן* *עַל* *דַּבְּרֵי*. *Duss*, proponując *מִשְׁפָּן* zapożyczając *ו* z następnego *מִשְׁפָּן*. „Mieczo dobyte” por. Micha 5, 5.

23. Podobnie Ps. 37, 5. 277 życzenie, nadzieja pokr. z 227 *Rasi* wedle tr. Megil. f. 18, a „brzemię” *Sep*. „Aruska” *Kinski* i *De Wette* tak i *Hengstenb.*, „udział”. *עֲלֵי* *כִלְיָהוּם* *פּוֹל* od *כָּל* obejmował, obejmował, zapożyczając.

24. Achitofel sam sobie życie odebrał—Absalon zginał w kwiecie wieku.

Ps. 56. Podług napisu ulubony po ucieczce Dawida z Nob do Gat, gdzie jako zwycięzca Goljata poznany i njeży, tylko przez udane pomie-

7. Zbierają się, śledzą oni, kroków moich strzegą, bo czują na duszę moją.

8. Za krzywdę rozprosz ich, w gniewie ludy roztrąd Panie.

9. Tulactwa moje policzyłeś, zbierz lzy moje w łagiew Twoję, albowi nie są w księdze Twojej.

10. Wtedy cofną się wrogi wstecz, w dniu, w którym zawołam. To wiem, iż Pan ze mną.

11. Panem się chlubię, słowem, Bogiem się chlubię słowem (Jego).

12. Na Panu polegam, nie obawiam się, cóż uczyni człowiek mi.

13. Na mnie Panie Słuby Twoje, spłacać dzięki Tobie.

14. Boi ocalił duszę moją od śmierci, tak, nogi moje od upadku, bym postępował przed Panem w świetle życia.

Ps. 57.

1. Przewodnikowi chóru na nutę: „nie zatracaj“ Dawida klejnot, gdy schronił się przed Saulem do jaskini.

2. Zmiłuj się nademną Panie, zmiłuj się nademną, bo do Ciebie chroni się dusza moja, a pod cień skrzydeł Twoich się uciekam, aż przemienie nieodola.

3. Wolam do Pana Najwyższego, do Pana, który postanawia o mnie.

Zbierz lzy, które podczas tulania się mego przelewałem i zobacz czy miara mejj niepełni już nie pełna. W księdze przeznaczonych moich znak wszystkich zapisane.

10. *ts łączący się z srpa sws.*

Ps. 57. Ułożony po ucieczce Dawida z Gat do Jaskini Adułlam I Sam. 22, 1. podleg imytek, do jaskini w pustyni Kageddi I Sam. 24 1. Niektóre wyrażenia jednak przypominają ps. poprzedni, niemięj podobieństw układu (zwrotka w w. 6 i 12) przemawiają za pierwiastkiem Przeproszczenia. W. 2-8 stanowią część ps. 108.

3. Inni: opiekuje się mną.

7 יָעֻזוּ | יִצְיִינוּ עִם יְיָ | לְמַעַן יִשְׁמְרוּ עֲקֵבֵי | בְּאֵשׁ הַיָּם
נִקְיָו :

8 גַּלְאֵן פִּלְטִילְמֵו בְּלִמָּה עֲשִׂים | הַיָּד אֱלֹהִים :

9 נְדָה סִפְרֵתָה אֱלֹהֵה שִׁמְהָ וְהַשְׁעָה בְּנִצְרָה לְהֵא
בְּסִפְרֵתָה :

10 אֵן | יִשְׁבוּ אֵיבֵי אֲדוּר בְּיֵם אֲהָרָ וְהִיָּעֵמִי קִי
אֱלֹהִים לִי :

11 בְּאֵלֹהִים אֲהַלֵּךְ דִּבְרַ בְּיֹדֶיךָ אֲהַלֵּךְ דִּבְרַ :

12 בְּאֵלֹהִים בִּשְׁתֵּי לֹא אִירָא מִתִּישָׁעָה אֲדָם לִי :

13 עָלֵי אֲדָם נִדְרֶיךָ אֲשֶׁלֶם תְּדוּתֶךָ לָהּ :

14 כִּי הִצִּילָה נַפְשִׁי מִמָּוֶה הֵלֵא רַגְלִי מִלְּמִוֶּה לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
אֱלֹהִים בְּאֹר הַחַיִּים :

11

1 לְמַעַן אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לְדַבֵּר בְּתִמְתֵּם בְּקִרְבֵי סִפְגֵי־שִׁפְאֵל
בְּקִיעֵרָה :

2 תִּגְמֵי אֱלֹהִים | תִּגְמֵי כִּי בָהּ חִסָּה נַפְשִׁי וּבְגַלְגַּל־הַנְּסִיף אֲחִסָּה
שִׁדְעֵי־קִדּוֹת :

3 אֲהָרָ לְאֵלֵיךְם עֲלִינוּ לְאֵל נִגְמֵי עָלֵי :

7. *ts* jak Jer. 54, 15. *Edw Es.* czyta *sws* tłumacze mnie uopadają podobnie per. 2 Król. 17, 26. Micha 3, 4. Inni: jak głąby.

8. Tak *Kischl.* i *Chald.* Inni: *ts* *sw* *sw* jak *sw* „staremu siech będnie ucieczka ich“ *Inni* i *Edw Es.* „Ala zbóici ich ocal mnie z ich mocy“ *Rosenm.* i *Haupt.* „od zbóici oczekujaj ocalenia“ *Schwabey* odnosi *sw* do *sw* „od nieodó i ich ocal moje króki“ *Ludy* Filistynów jak i Saula i wojska jego.

9. Wedle *Philippo.* i innych aluzja do starożytnego zwyczajaj wkładania do grobu umarłych lewnicy *saphonij* izami krewnych.

4. Zesła z niebios i wspomóż mnie Ten, którego lzy cieką na mnie.—Sela. Zesła Pan łaskę Swoję i prawdę Swoję.

5. Dusza moja w pośród łwów przebywa, w pośród zapalczywych ludzi, zęby ich jako oszczepy i strzały, a język ich jako miecz ostry.

6. Wznies się ponad niebiosa Panie, nad całą ziemią chwałę Twoję.

7. Siła przygotowali krokom moim, zgnębiona dusza moja.—wykopali przedemną jamę, wpadli w nią.—Sela.

8. Pokrzepione serce moje Panie, pokrzepione serce moje; śpiewam i wysławiam.

9. Rozbudź się duchu mój, rozbudź lutnio i cytra, budź się wraz z jutrzeńką.

10. Wysławiać Cię będą wśród narodów, śpiewać Cię wpośród ludów.

11. Bo wielką po niebiosa łaska Twoja, i aż pod obłoki prawda Twoja.

12. Wznies się nad niebiosa Panie, nad całą ziemią chwałę Twoję.

Ps. 58.

1. Przewodnikowi chóru na nutę: „nie tracącej“ Dawida klejnot.

2. Alboż to oniemiałym sprawiedliwość głosicie, rzetelnie rozsądźcie synów ludzkich.

3. Raczój w sercu krzywdy knujecie w kraju, gwałtem rąk waszych torujecie drogę.

sobie koresy. » której wówczas jeszcze nie myślał. Inni spatrują w nim aluzję do zwykłego wymiaru sprawiedliwości przez Absalom, co zdaje się bardziej zasadzonym. Por. 2 Sam. 15, 2—6.

2. *למה* wł. zaniechanie, tu oniemiały, zasłizki, pozbawiony prawa kręcenia się w sądzie. *Michado* i *En*. czyt. *למה* bogowie, w znaczeniu „opłakanie“. Inni: moczare.

3. *תבט* zam. *תבט* krzywdy, pżen jak Micha 2, 1. zanulanie, knujecie. *למה* torował, dom. *תרו* albo *תרו* Por. Ps. 78, 50. Jer. 26, 7.

4. ישלח מן השמים ו יושיעני תרה שאפי סלה ישלח אליהם
חסרו ואמתו :

5. נפשי ו בתוך לבאם אשכבה להקים בני אדם שתים
תניה ותצום ותשום תרב תרה :

6. תוצה עלי השמים אליהם על בלהארו בבורה :

7. רשת ו הביט לפני כפה נפשי כרו לפני שיה נפלי
בתוכה סלה :

8. תבון לבי אליהם נבון לבי אשירה ואמרה :

9. עורה בבורי עורה תבול ובור אעירה שרה :

10. אורה בעשם ו ארני אמרה בלאתם :

11. כי יגיל עד שמים חסיה ועד השמים אמרה :

12. תוצה עלי השמים אליהם על בלהארו בבורה :

נח

1. תנעזח אלהי שחת לדרו כבתם :

2. האתם אלם צדק תברון משמים תשפטו בני אדם :

3. אידבלב עליה תפעלו בארון חמם ורבים תפלטון :

5. תרה. תרה *למה* dop. *למה*.— *ישלח* = *שלח* = *שלח* = *שלח*.

7. *תבון* zam. por. Num. 31, 28. Inni: *תבון* zam. *תבון*, albo: kaszy z wrógów przynajmniej duszy mojej.

8. *למה* wł. utwierdzone, niewzruszone. Por. Ps. 112, 7.

9. *תבון* jak Ps. 16, 9. *תבון* jak Ps. 25, 23. *תבון* „rozbudź jutrzeńką“ t. j. wstań wczelnie.

11. Por. Ps. 36, 6.

12. Zwrotka ob. w 6.

Ps. 58. Wielką część kom. odnosi psalm ten do epoki przesławiania Dawida przez Saala, który go obwiniał o zamier przywłaszczenia

4. Odszczepili się złoczyńcy od chwili urodzenia, bliźni od żywota matki, kłamcy.
5. Jad ich na podobieństwo jadu węża, jakoby żmija głucha, co zatula ucho swoje.
6. Co nie słyszy głosu zaklinaczy, zażęgnywacza w zamawianiu błędnego.
7. Panie skrusz zęby w ustach ich; szczęki lwiąt poruchoczą Boże.
8. Niech się rozplyną jako woda, niech zniszczają; gdy nałoży strzały swoje, niech się pokruszą.
9. Jako ślimak rozplywający się niech znika, jako poroniatko niewieście, niech nie oglądają słońca.
10. Zanim poczują garnki waszo cierań, tak żywa, jak i opaloną rozwieje.
11. Urzeczy się sprawiedliwy, bo widzi pomstę; stopy swe narza w krwi złoczyńcy.
12. I rzecze człowiek: zaprawdę zbiera owoc sprawiedliwy; zaprawdę jest Pan, sędzia na ziemi.

Ps. 59.

1. Przewodnikowi chóru, na nutę: „nie zatracaj“ Dawida klejnot, gdy posłał Saül, i pilnowali domu, by go zabił.

10. Porównanie wzięte z życia karawany przyrzędnoskiej strażak na posty, gdy nocleg przez tuman zasłoneczony zostaje, a nawet nagromadzone chrust razem z nawpół już opalonym porywa i roznosi. Bóg odseparował zanyły i knowania ich, zanim dojrzą.

11. Uczucie tu wyrażone złagodźcą zostaje przez życzenie, aby Bóg, a nie człowiek zwycięstwo sprawiedliwości doprowadził.

12. *שׂא* = *שא* zaprawdę. Sprawiedliwy zbiera owoc swego postępowania — Bóg rzucił, a nie sędziwin ziemny.

Ps. 59. Wodle napisu ulokowy swojej nocy kiedy Dawid uniknąwszy szczególnie ciasn Saüla, do domu swojego się schronił — ale tam przez straż króla otoczony, niechybnie ujętym by został, gdyby sam dom jego Michał wściekły nie uratował. Ok. I Sam. 19, 11. *Do Wata* uważa ps. ten za skargę ludu na wygnanie, *Do*, za istną pieśń króla obłąkanego w Jerozolimie przez liczne ludy. *Fackler* za utwór epeki Zerubabela, *Hitzig* odnosi go do czasów Makkabejskich.

4 וְרוּחַ הָרָעִים סָרַחם הָעוּ טָפְלוֹם רַבְרִי קוֹב :
5 חֲמָתֵי־לֵבָם בְּרַמְתָּ חֲמָתֵי־נַפְשָׁם כְּמִי־פָתַן לִבָּם יִאָּמַם :
6 אִשׁר לֹא־יָשָׁע לִקְוֹל כִּלְחָשָׁם חוֹבֵר הַכְרִים סָחֵבם :
7 אֱלֹהִים הָרַם־נַפְשׁוֹ בַּפִּימוֹ טַלְחֵנוֹת כְּפָלִים נְתוּן |
8 וְיִאָּמַם כְּמִי־טָמִים יִתְהַלְכֵם־לֵבָם יִרְדֵּךְ חָצוֹ חַיִּי כִּי כֵּם :
9 כֵּם שֶׁבָלוּ תַמָּם יִתְהַךְ גַּפְלֵי אִשָּׁת בְּלִחוֹ שָׁשָׁט :
10 כְּסַרְסָם יִבְטוּ סוֹרְחוֹכֵם אַמֵּךְ כְּמִדְרִיחַ כְּמִדְרִיחַ יִשְׁעֲרֵךְ :
11 וְיִשְׁמַח צִדִּיק בִּירְחוֹתֶיךָ גַּם־כַּעֲשׂוֹ יִרְחוֹן בְּרַם הָרָעָא :
12 וְיִאָּמַר אִשָּׁם אֲדִי־פָרִי לְצִדִּיק אֵךְ יִשְׁאֲלֵהֶם לְשִׁפְטִים :
13 כִּי־אֵרֶן :

נב

1 לִמְנַצֵּחַ אֱלֹהֵי־שָׁמַיְהָ לְרוּחַ כְּכֹתֵם בְּשִׁלְחַ שְׁאֵל וְיִשְׁמְרוּ אֶת־
2 חֲבֵיתֵי לְהַטְיִי :

4. *וי* post od *רו* = *רו* zam. *רב* .

6. Na wchodzie z zwiastem w Indjach i Egipcie znane są sposoby obłąkawiania jadowitych wężów, a nawet przyuczania ich do wykonywania pewnych ruchów, niejako do tańca. Formułka prztem szczerzane i inne praktyki nadają takżo pokromicznemu wielką powagę w oczach tłumu. *Plüdder*, *Über die* *Wirkung* *der* *Wörter* „gromadziły gromadły“, *Wacław* *Zak* *Wacław*, por. *Deut.* 18, 11.

7. W pierwszej połowice zdania przeważa jęszczo porównanie do wężów, którym przez wytłamanie jadowitych zębów uszłą możność szkolenia się odliera.

8. *ו* *שׂא* = *שא* od *שׂא* pokr. z *שׂא*. Według innych zam. *שׂא* = *שׂא* Bóg, inni: kably z niesprawiedliwych sędziów. Dosłownie: niech będą jakby skruszeni.

9. *שׂא* skr. fut. *שׂא*; od *שׂא*. Napotymane często próżno uważle mogly wyredniłe umiennanie, że ślimaki się rozplywają.

2. Ocal mnie od wrogów moich, Panie mój; od przeciwników moich obroń mnie.

3. Ocal mnie od złoczyńców; od laknących krwi wyław mnie.

4. Bo oto czyhają na życie moje, spiknęli się na mnie zuchwali; chociażem nie przewinił, nie zgrzeszył, Bóże.

5. Na niewinnego zbiegają się i szykują; powstań w obec mnie i spojrzuj.

6. A Ty Bóże, Panie zastępów, Panie Izraela, zbudź się, by nawiedzić wszystkie te ludy; nie ulituj się nad żadnym ze zdrajców występnych.—Sela.

7. Wychodzą wieczorem, warczą jako psy i okrażają miasto.

8. Oto płwają uszy swojemi, miecze na wargach ich. Czy to kto słyszał?

9. A Ty Bóże, szylisz z nich, uragasz wszystkim narodom.

10. W obec potęgi jego Ciebie wyglądam, bo Pan twierdzę moją.

11. Pan mój litościwy poprzedał mię; Pan dozwoli mi widzieć pomstę nad prześladowcami moimi.

12. Nie zabijaj ich, by nie zapomniał lud mój; wstrząśnij ich mocą Twoją i strąć ich, tarczo nasza, Panie.

13. Grzechem ust ich, słowo warg ich; a niech uwikłają się pychą swoją, i złorzeczeniem i kłamstwem które głoszą.

10. W obec potęgi Sausa. Słusznie zwraca uwagę na wyraz *עז* — *קץ* w w. 17. i *עז* w w. 18 co wyraźnie wskazuje, że zwrotka, w obecnym swj formie, nie powstała skutkiem korrupcyi tekstu.

11. Wedle *Keil* *והוה* *אלה* : Mój Bóg ujrzał mnie pomocą Swoją.

12. *אלה* *היה* *לך*, od *עז* wstrząsać. Wedle innych „daj im się talać”. Nieprzyjacieli nie mają ginąć nagłe, ale w nieboli swojej się talać i w ten sposób wszystkim za przykład i przestrogę służyć.

2 תִּצַלְנִי מֵאֹיְבֵי אֱלֹהֵי מִטְהַרְמוֹתַי הַשָּׁמַיִי

3 תִּצַלְנִי מִכָּפְלֵי אָוֶן וּמֵאֲשֵׁר דְּמַיִם הַדְּשֵׁנִי

4 כִּי הִנֵּה אֹרְבֵי לִפְשִׁי וְגֹרֹו עָלַי עֵינַי לֹא־פָשְׁעִי וְלֹא־

תִּשְׁתָּאִי יְהוָה :

5 כִּלְעִינִי יָרְעִין וְחֹנְנִי עֲשֵׂה לִקְרָאתִי יְהוָה :

6 וְהִתְהַלַּחְתָּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִתְהַלַּח לִפְנֵי כָל־

הָעַמִּים אֲלֵהֶם כִּלְעִינִי אֲנִי סֵלָה :

7 יָשׁוּבוּ הָעַרְבִי יִהְיֶה כְּכֶלֶב וְיִסְכְּבוּ עֵינָיו :

8 הִנֵּה יִבְעֹשׂוּ כַפְיָם הָרְבוֹת בְּשִׁפְחוֹתֵיהֶם בִּרְמֵי שִׁמְנֵי :

9 וְהִתְהַלַּח יְהוָה מִשְׁחַקְלֵשׁ הָלָלְנָה לְכָל־עַמִּים :

10 עֲזֹו אֱלֹהֵי אֲשֻׁרָה כִּרְאִי־אֱלֹהִים מִסָּבִיב :

11 אֱלֹהֵי חֲסִדוֹ יִשְׂרָאֵל יִקְרָעֵנִי אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בַשָּׁמַיִם :

12 אֲלֵי־תַתְּרֶנְם פֶּן־יִשְׁכַּחוּ עַל־הַגִּישׁוֹת בְּחִלְקֵי הַדְּוִיָּה

כִּלְעִינִי אֲרִי :

13 תִּשְׁתָּאִי־פִישׁוֹ דְּרַב־רִשְׁוֹתַיִשׁוֹ וְיִלְכְּדוּ כְּנֹאנְתָם וּמֵאֵלֶּה וּמִכַּחַשׁ

יִסְפְּרוּ :

4. *עז* zuchwali, czelni—pierwiastkowo: potężni.
5. *מִכָּפְלֵי אָוֶן* *כִּלְעִינִי* fut. *כִּלְעִינִי* fut. *כִּלְעִינִי* .
7. W krajach wschodnich krąją całe gromady *psów* po ulicach szukając pożywienia i przytulku. W nocy kiedy odpadków żelaznych nie znajdują, daje im się gład tem silniej uczuwać. Tak krąją nieprzyjaciele, którzy daramnie na życie moje czyhają.
8. *עז* *לך*, od *עז* wł. trywać, *עז* : rzucić obelgi. *יִשְׂרָאֵל* bo mniemają, któż to usłyszy i któż nas za to ukarze?

14. Zgladź ich w gniewie, zgladź, póki ich nie stanie; a niech poznają, że Pan włada nad Jakóbem, aż do krańców ziemi.—Sela.

15. I będą chadzali wieczorem, warczeli jako psy i okraźali miasto.

16. Oni błakać się będą za pożywieniem, i choć się nie nasyca, pokładają się.

17. A ja będę wystawiał potęgę Twoją i wychwalał co rano miłosierdzie Twoje; bo byłeś twierdzą mi i ucieczką w dzień niedoli mojej.

18. Potęgę moja, Tobie zaśpiewam; bo Pan twierdzą moją, Pan miłosierny mój.

Ps. 60.

1. Przewodnikowi chóru na sześć głosów, na świadectwo, klejnot Dawida, dla nauki.

2. Gdy walczył z Aram-Naharaim i z Aram-Coba i zwrócił się Joab, i poraził Edomitów w Dolinie Solnej, dwanaście tysięcy.

3. Panie, porzuciłeś nas, zламаłeś nas; gniewałeś się, ale pocieszasz nas.

4. Wstrząsnęłeś ziemię, rozwarłeś ją; nlecz rozpadliny jej, bo chwycie się.

dzię, a mianowicie do atolcy Edomitów zaprowadzi. Nadzieję tę opiera na starodawnym przyrzeczeniu Bożem (w. 8—10). Ob. 2 Sam. 8, W. 8—14, stanowią część ps. 108.

1. *למנצח* por. 2 Sam. 1, 18. Ps. 144, 1.

2. *אֶרְמֵי נָחַשׁ*, od *נחש* Aram Nakh, = Mezopotamia. Za czasów Dawida panował król Zobaj i nad Szyryjczykami po drugiej stronie Eufratu Por. 2 Sam. 10, 16. Zwycięstwo Joaba tu wzmiankowane przypisuje 2 Sam. 8, 13 Dawidowi, zapewne jako naczelnemu wodzowi wszystkich sił zbrojnych, 1 Kron. 18, 12. Abiszajowi, który był moim i posilkami nadciągnął i zwycięstwa dokonał. W obu wieśnięch podana jest liczba poległych na 18000 co wskazuje sprzeczności nie stanowi, mógł bowiem nieprzyjacieli w bitwie z Joabem zannym tylko 12,000 stracił.

3. Wyrażenie *פָּנָה* do złamania szkieł wojennych zastosowane również 2 Sam. 5, 20. *אֶרְמֵי נָחַשׁ* od *נחש* wspokajając, pocieszając, *לֵךְ זָמַר*.

14 כלה בחמה בלה ואנכי ירדש בראיהם משל בני עקב

לאפקו הארון סלה :

15 וישבו לשעב ידמי ככלב ויחבבו עיר :

16 ומה יועוען ידמי די לאכל אסלא יקבשו וקלטו :

17 ואני ואשר עוף וארגן לבקר חסדך בירחיה משגב לך יקנמו ביום צרלי :

18 עני אליך אומרה בראיהם משגבי אלמי חסדי :

D

1 לקנצת עלישוען עדות סבתם לדוד אלפך :

2 בבעולו את ארם נהרים ואת ארם צובה וישב ויאב יגך את איהם בניאטלה שנים עשר אלף :

3 איהם ונתתנו פרעתנו אלפה השוכב לנו :

4 הרעשתה ארון פצתה רפה טבריה כרמטה :

15. Obraz węży, nakreślony w w. 7, spełni się w całej zwój skropnoidal.

16. Pokładł się zgiębniaki.

18. Wyrazy *עני ורמי* wskazują, że w śpiewie powtarzano w. 11.

Ps. 60. Według napisu ułożony po oświeśmieniu przez Josha zwyciężtwie nad Edomitami w dolinie solnej. Podczas gdy Dawid toczył na północy uparte boje z Hadadercem królem Szyri, który po stronie Ammonitów był wystąpił, wkroczyli Edomici z południa do ugółonicy, z wojsk Judai, tak że Dawid zannoznym był części sił swoich na ich spotkanie wyprawić. Edomicy w otwartym pola stanowczo pobici, uchronili się do swojej warownej stolicy Petry czyli Baccra. Dawid wspanina o ciężkich i strasznych przejściach tej wojny, która jak kurza państwu Izr. wstrząsnęła, tak iż nieraz się obawiało, że ostateczny upadek się zblizła i wypowiednia nadzieję, że go Bóg jak dotąd i nadal wspierał bę.

5. Wskazałeś ludowi Twemu twardy los; napoiłeś nas winem odurzającym.
6. Daleś pobożnym Twoim chorągiew, by ją rozwinięli za prawdę.— Scla.
7. Aby ocaleni byli umiłowani Twoi, niech wspomóż prawica Twoja, i wysłuchaj nas.
8. Pan wyrzekł w świętości Swojej: ucieszę się, podzielę Szechem a dolinę Sukoth powierzę.
9. Mój Gilead i mój Menasse, a Efrain twierdzą główną moją; Jehuda berłem mojem.
10. Meab miska do umywania mego, na Edom rzucam obuwie moje; nademną Filisteu tryumfuj.
11. Kto wyprowadzi mnie do miasta obronnego, kto mnie powieździe do Edomu?
12. Czyliż nie Ty, Panie, któryś porzucił nas, a nie występowałaś Panie wśród zastępów naszych.
13. Użyjz nam pomocy przeciw wrogowi, bo zawodna pomoc ludzka.
14. Z Panem dokonamy przewagi, a On zdepcze wrogi nasze.

- 6 הַרְאִיתָ עֵשֶׂת קָשָׁה הִשְׁתַּחֲוִיתָ עַן תִּרְצֶלְהָ : 6
- 6 בָּרַתָּה לִירֵאָהּ עִם הַלְהֻטָּהּ סִפְנֵי קָשָׁם סִלְהָ : 6
- 7 לְמַעַן יִחַדְּצוּן דְּרִיבָהּ הַיְשָׁעִה יִמְיָנָה וְעִנְנָה יִמֵּי יָרִי : 7
- 8 אֲדֹמִים וְדָבָר בְּקִרְיָה אֲשֶׁלְהָ שֶׁכֶם וְגַעֲקָה קָבֹת : 8
- 9 לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם קַעֲזוּ רֵאשֵׁי יִרְוֹהָ : 9
- 10 סֹאֵב וְסוֹר רִחְצֵי עַל-אֲדָוִים אֲשֶׁלְהָ גִלְעָד לְעֵלֵי פִלְשֵׁת : 10
- 11 שׁ יִזְכְּנֵי עֵיר מְצוֹר כִּי נִתְּנֵי עַד-אֲדָוִים : 11
- 12 הֲלֹא-אַתָּה אֲדֹמִים וְנִחַתְנָה וְלֹא-הִצַּאתָ אֲלֹהִים : 12
- 13 הֲבֵלֵנוּ עֹזֶרֶת מִצָּר וְלֹא-הִשְׁעִיתָ אֲדָם : 13
- 14 בְּאֲלֹהִים נִשְׁתַּחֲוִיתִי וְהוּא יָבוֹם עֲרִיטָה : 14

9. W Gilead osiedli Reuben Gad i polowa Menassy, pierwsze pokolenia Izr. które do Palestyny wkroczyły. Drugą stroną Jordanu zajęły następnie inne pokolenia, a których najliczniejsze Efrain jako (עַרְוָה סִפְנֵי) główna siła kraju, i najdzielniejsza Juda, od którego pannyją dom pochodzi (עַרְוָה) wymienione zostają.

10. Meab na wschodzie, Edom na południu i Filisteu na zachodzie t. j. wszystkie staczają Palestynę ludy mają Izraelitom podlegać. Umywanie w której zwycięzca po przybyciu znośach ręce i nogi umywa i miejsce na które but swój, dla odpoczynku zasty, rzuci, są to przedmioty, wyrażające głęboką pogardę. עִנְנָה אֵל, od עֵן okrzyki radości wydawał na znak hołdownictwa.

11. Przedmiot całej pieśni. Edom wprowadzić na gruncie palestyńskim pobity został, ale przejście do ziemi jego, a zwłaszcza zdobycie silnej, na skalach zbudowanej stolicy nieprzyjacielskiej, wiele jeszcze trudności przedstawia.

12. Por. Ps. 44, 10. urcu dom. עַרְוָה—עַרְוָה fut. zam. praet.

5. Ciężkie mieliśmy przejścia w tej wojnie. Por. zam. 7 przenosić dla oznaczenia stanu zupełnej niemocy. Por. Jer. 51, 17. Jer. 25, 15 Nah. 3, 11.

6. Ale daleś nam chorągiew. Zwycięzcom ludów wschodzących udzielił monarcha wasalom swoim sztandar, jako zapewnienie o wysukłej swej opiece. (Philips, podl. Richardsons) עַרְוָה עַרְוָה dla stwierdzenia prawdy, aby spełnić przyrzeczenie dawniej nam dane. Spt. i inui cxyt. עַרְוָה לֵב i wyprowadzają. עֹזֶרֶת od עוּז wiekła: ut fugerent a facie areus.

7. Prośba o spełnienie tego, w następnych wersetach wyrażanego przyrzeczenia. Por. Ps. 108. gdzie te same w. prawie lex zmuty n powtórzone, co starożytność ich stwierdza.

8. רִחְצֵי Słowa przyrzeczenia, które stopniowo się spełniało. P powrocie łowcom z Mezopotamii i spotkaniu się z Esauem odniósł Jakub najprzód w Succot, następnie w Szechem—Othā po moim powrocie z Mezopotamii i spotkaniu się z Edomesem, Big ostatecznie starożytność miasto te mi przypisał.

Ps. 61.

1. Przewodnikowi chóru, przy towarzyszeniu instrumentalistów smyczkowych. Dawida.
2. Słuchaj Panie błagania mego, bacz na modlitwę moją.
3. Z krańca ziemi do Ciebie wołam, w zwątpieniu serca mego; na epokę niedostępną dla mnie, wprowadź mnie.
4. Wszak byłeś schronieniem mi, basztą potężną wobec wroga.
5. Niech zamieszka w namiocie Twoim wiecznie, schronić się pod osłoną skrzydeł Twoich.—Sela.
6. Bo Ty Panie wysłuchałeś ślubowania moje; oddałeś dziedzictwo czcicieli imienia Twego.
7. Dni do dni króla przydaj; oby były lata jego, jak od pokolenia do pokolenia.
8. Niech zasiądzie wieczyście w obliczu Pana; łaskę i prawdę ustanów, by go strzegły.
9. I tak śpiewać będę Imię Twoje na zawsze, spełniając śluby moje dzień w dzień.

Ps. 62.

1. Przewodnikowi chóru Jednatunów, pieśń Dawida.
2. Tylko na Pana polega dusza moja; od Niego pomoc moja.

5. Wyraz „namiot” dla oznaczenia świątyni był w epoce Dawida powszechnym.

8. „W obliczu Pana”, por. 2 Sam. 7, 29, po imperat. *poś.* od *נחם* Por. Jona 2, 1, 4, 6, 7, 8.

9. *לְעוֹלָם וָעוֹלָם* *אָמֵן*.

Ps. 62. Po stwierdzeniu niewzruszonej swój ufności w Boga, wiersz zwraca się ku gnębiącym go wrogom, prawdop. stronnikom Absalona, wytykając im ich niezgodność i przewrotność. Za wyjątkiem 9-go i ostatniego wiersza wszystkie zaczynają się od *w* albo *z*. W wielu miejscach przypominają ps. 39.

ND

- 1 לְמַנְצֵחַ עַל־נִינְיָתָה לְדָוִד :
- 2 שְׁמַעְתָּה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְּשִׁיבָה תְּפִלָּתִי :
- 3 מִקְצֵה הָאָרֶץ וְאֵלֶיךָ אֲזַמְּרָה בְּשִׁמְחָה לִבִּי בְּצִוְרוֹתָיִם מִמֶּנִּי :
- 4 כִּי־הָיִיתָ מִסְתַּחֵף לִי מִבְּרִלְיֹתַי מִפְּנֵי אֹיֵב :
- 5 אֲנִיחָה בְּאֶהְרֶךְ עֵלְמַיִם אֲחַסֶּה בְּסֶחַר גְּבוּרָתְךָ סֵלָה :
- 6 כִּי־אֲמַתָּה אֱלֹהִים שְׁמַעְתָּה לְדַרְדְּרֵי נַתַּח יְרֵשֶׁת יִרְאָה שְׁמַחָה :
- 7 יִסַּח עַל־יְמִינֶיךָ חֹסֶפֶת שְׁנֵוֹתָיו כְּמִדְרֵךְ הַחַדָּר :
- 8 יִשָּׁב עֵלְמַיִם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וְאֱמֶת מִן יַנְצִיחֹו :
- 9 וְכִּי אֲזַמְּרָה שְׁמַחָה לְעַד לְשִׁלְטֵן נְדָרֵי יוֹם וַיּוֹם :

SB

- 1 לְמַנְצֵחַ עַל־יְדִוּוֹתָיו מִמִּזְמֹר דָּוִד :
- 2 אֵךְ אֶל־אֱלֹהִים דְּרֹסִיתָ נַפְשִׁי מִכֶּסֶף יְשׁוּעָתִי :

Ps. 61. Ułożony połączony polytu Dawida w Machabis, byłej rzydcy Izabeta, na krańcu Palestyny, po drugiej stronie Jordanu, prawdopodob. w epoce nowych zamieszek, wybuchłych po śmierci cesarza pontana Absalona. Wróg był już zwyciężony i Dawid już w posiadaniu dziedzictwa swojego (w. 4 i 6.) jednak miał jeszcze wiele trudności do zwalczania, zanim zdołał kraj ostatecznie uspokoić i do steru rządu wrócić. Użył 3-ciej osoby w w. 7. i 8. nie przemawia przeciw autorstwu Dawida. Powołując się jednak na wspomnianego wiersza, odnosi go Grosz do czasów Chiskijassa.

3. Z krańca Palestyny. Por. Jer. 12, 12. Na tron, na który własną siłą, bez pomocy Boga, dostać się nie mogą.

4. Wobec stronnictwa Absalona.

3. Tylko On opoką moją i zbawieniem mojem, twierdzą moją, nie zachwieję się wielce.

4. Dopókiż napadać będziecie na męża, zabijać gromadą, jak ściana pochylona, jak mur się walący.

5. Tak, z wysokości Jego uradzili go stracić, upodobili sobie kłam; usty swojemi błogosławią, a we wnętrzu swém złorzeczą.—Sela.

6. Wszelako na Pana polegaj duszo moja, albowiem w Nim nadzieja moja.

7. Wszak On opoką i pomocą moją, twierdzą moją, nie zachwieję się.

8. W Pana pomoc moja i chwala moja, opoka obrony mej; ucieczka moja u Pana.

9. Ufaj Mu na wszelki czas; narodzie, wylowaj przed Nim serce twoje, Pan ucieczką dla nas.—Sela.

10. Wszak marnością syny ludzkie, zawodni synowie mężów; na wagach pomieszczeni, są marnością zarówno.

11. Nie ufajcie w krzywdę, a grabieżą nie ludźcie się; mienie gdy wzrasta nie zważajcie na to.

12. Raz powiedział Pan, a dwakroć to słyszałem, że polegą u Pana.

13. I u Ciebie Panie, miłosierdzie, bo Ty płacisz człowiekowi wedle uczynków Jego.

7. Wyraz נצח tym razem opuszczony, wskazuje, że ufnosi Dawida się wznaga (Faik).

10. Per. ps. 39, 6. Synowie mężów, w przeciwst. do synów ludzkich, oznaczają możnych, w przeciwst. do pospolitego ludu.

12. „Raz, dwa razy” tyle co: kilkakrotnie. Per. Hiob 40, 5. 2 Król. 6, 10.

3 אֲדַרְוָא צוֹרֵי וַיִּשְׁעֵנִי מִשָּׁגְלִי לֹא־אֶמְצֵא רָבָה :

4 עֲרֹאגָה | תְּהוֹתֶרְתָּ עַל־אִישׁ תִּרְצֹחַ לְלִבְּךָ בְּקִיר נֶמְצִי

נֶמְצִי תְּהוֹתֶרְתָּ :

6 אַךְ מִשְׁאֵלֹי | יִעָזְרוּ לְהַרְיֵה יָרְצוּ כְּזָב בְּפִי וְכָרְבוּ וּבְקִרְבָּם

בְּקִלְוִסְתָּלָה :

6 אַךְ לֵאלֹהִים דַּוְּסִי גַפְשִׁי כִּרְטִמְטֵי תִקְוֹתִי :

7 אֲדַרְוָא צוֹרֵי וַיִּשְׁעֵנִי מִשָּׁגְלִי לֹא אֶמְצֵא :

8 עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוֹרְעֵי טֹהֵם בְּאֱלֹהִים :

9 כִּסְיוֹ כִּי בְקִלְוִת | אִם שִׁפְכֵר־לִפְנֵי לִבְבָבְךָ אֱלֹהִים

מִחֶסֶד־לֵנו סֵלָה :

10 אַךְ | הַכֵּל בְּנִירְאָדָם כְּזָב בְּגִי־אִישׁ בְּמֵאֻנָּים לְעֹלֹת הַיָּמָה

מִהַכֵּל יָחַד :

11 אֱלֹהֵי־כַסְתּוֹ בַּעֲשֶׂק וּבְגִזֹּל אֱלֹהֵי־הַבֵּלוּ חֵיל | בְּרִיטָב אֵל־

הַשִּׁירֹת לֵב :

12 אַתָּה | דַּבֵּר אֱלֹהִים שִׁתְּסִיזֻ שִׁמְעֵנִי כִּרְעֹ לֵאלֹהִים :

13 וְלִהְיֶאֱדָנִי חֶסֶד כִּירְאָתָה | תִּשְׁלֶם לֵאִשׁ כַּמַּעֲשֵׂה :

4. וצורתי פי' od pety w strach porywał się, napadał—welling innych od nra zam. וצורתי knos nie zamysły. וצורתי wł. פי' zam. וצורתי. tu już zmianem ben Aszera פי' od wypaltem dągotz, a przelotnością za to samogłuską (zam. וצורתי) .

5. Z wysokości, z dostojństwa. Per. Hab. 1, 7. וצב sing. odnosi się do każdego z błogosławionych — według Sternberga do 212: ustami pełnemi kłamstwa błogosławią.

Ps. 63.

1. Pieśń Dawida, gdy przebywał na puszczy Judzkiej.
2. Panie, Tyś Panem moim; szukam Cię, pragnie Cię dusza moja, tęskni za Tobą ciało moje, na ziemi suchej i spragnionej bez wody.
3. Tak w świątyni widziałem Cię; bodaj ujrzeć potęgę Twoję i chwałę Twoję.
4. Bo lepszą łaską Twoja aniżeli życie; usta moje wysławiać Cię będą.
5. Tak, wychwalać Cię będę póki życia; w imię Twoje podniosę ręce moje.
6. Jakoby tłuszczem i tukiem nasycą się dusza moja, a wargami radośnemi sławią usta moje.
7. Gdy wspominam Cię na łożu mojem, podczas straży nocnych rozmyślałam o Tobie.
8. Bo byłeś pomocą moją, a w cieniu skrzydeł Twoich radowałem się.
9. Przyłgnęła dusza moja do Ciebie, mnie wspiera prawica Twoja.
10. A oni, którzy na zagubę szukają duszy mojej, zapadną w głębie ziemi.
11. Porazi ich mieczem, pastwą szakali się staną.
12. A król weselić się będzie w Pana, chlubić się będzie każdy, który zaprzysiął mu; bo zamknięte będą usta kłamców.

Ps. 64.

1. Przewodnikowi chóru. Psalm Dawida.
2. Słuchaj Panie głosu mojego, gdy błagam; od obawy wroga ustrzeż życie moje.

3. Tak jak mi dotychczas danem było w świątyni chwałę Twoję oglądać, tak pragnę jeszcze w tej świątyni Cię wychwalać, zwróć łącząc się z nieszczęściem.

11. וַיִּרְרֵם אֱלֹהִים מִן הַיָּם וְיָדָה בִּגְבוּרָתוֹ יָם וְיָבֵשׁ. Por. Micha 1, 6. Jer. 18, 21. Ezech. 35, 5.

12. *Naszi odnosi to do Boga.*

Ps. 64. Nitynuszca historyczna prawdopodobnie ta sama co w poprzednim psalmie.

נב

- 1 סִמְכוֹר לְדָוִד בְּהוֹלוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה :
- 2 אֱלֹהִים אֱלֵי אֲתָהּ אֶסְתַּחֲרָה צִמְאָה לִּי וְנַפְשִׁי כִסְתָה לִּי דָבָר בְּאֵיזֵינָה וְעַד קְלִימָם :
- 3 בְּנִפְתָּח חַיְתִּיךָ לְרִאֵת עֵינִי וּבְכַוְנֶךָ :
- 4 כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ מִמָּוֶה לְשִׁבְתִּי יִשְׁבְּרוּנֶךָ :
- 5 בְּוִיבְרָתְךָ בְּחַג לְשִׁשְׁךָ אֶשָּׂא כַפִּי :
- 6 כִּסּוֹ חֶלֶב גְּדִישׁוֹ תִשְׂכַּע נַפְשִׁי וְשִׁמְתִי רִנְנָתוֹ יִהְלֶפְנִי :
- 7 אֶסְבְּרֶנִּי עַל־צוּנֶיךָ בְּאֶשְׁמֹת אֲרָגֶנְךָ :
- 8 כִּי־דִיִּית עֲוֹנוֹתַי לִי וּבְצֶל כְּנָפֶיךָ אֲנִי :
- 9 הִבַּטָה נַפְשִׁי אֲחֵרְךָ בִּי תִמְכָּה וַיִּמְנָה :
- 10 וְהִמָּה לְשׂוֹאֵה יִבְקָשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹא בְּתַחֲמוֹת הָאָרֶץ :
- 11 יִגְדְּלוּ עַל־יְדֵי־רִבְבֵי מַתְּ אֲשֵׁרִים יְהוָה :
- 12 וְהִסְתֵּה יָמִסָּה בְּאֵזְרִים יִתְהַלֵּל כְּלִי־נִשְׁבָּע בְּךָ כִּי אֶסְכֶּה פִּי דִבְרֵי־שֶׁקֶר :

בב

- 1 לְמַנְצֵחַ סִמְכוֹר לְדָוִד :
- 2 יִשְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי בְּשִׁוְיִי מִפְּחָד אֹיֵב תִּצַּד יְהוָה :

Ps. 63. Według napisu ubłożony przez Dawida podczas pobytu jego w pustyni Judzkiej, rozciągającej się po wschodniej stronie gór Judzkich, a zachodniej morza martwego. Tu przebywał Dawid dopóki Absalon na jego spotkanie z Jeruzolimy nie wyruszył, poczem przepłynął się przez Jordan. Por. 2 Sam. 15, 23, 28, 16, 2, 17, 16.

2. Philippson odnosi *עַד* do *דָּבָר*.

3. Ukryj mnie przed spiskiem złych, przed zaburzeniem złoczyńców.

4. Którzy zaostrzyli niby miecz język swój, nalożyli strzałę swoje: słowo gorczy.

5. Aby ugodzić w skrytości niewinnego, zniecka ugodzić woń; a nie boją się.

6. Utwierdzają się w zamysłe złym, zmagają się jak-by ukryć sidła; powiadają, któż spostrzeże je.

7. Ukrywają niegodziwości, spełniliśmy zamysł uknuły; we wnętrzu każdego, w sercu głęboko.

8. I ugodził ich Pan strzałą, nagłą była ich klęska.

9. Do spadku ich wiedzie własny język, wdrygają się wszyscy, którzy widzą ich.

10. I przestraszyli się wszyscy ludzie, i opowiadają zrzucenie Pana, a sprawę Jego rozważają.

11. Raduje się sprawiedliwy w Bogu i polega na Nim, i chlubią się wszyscy prawego serca.

Ps. 65.

1. Przewodnikowi chóru. Psalm Dawida, śpiew.
2. Ciebie oczekuje chwala Panie, na Cyonie, i Tobie spełnia się ślub.

Ps. 65. Pieśń dziękczynna bożą za zesłany po długiej suszy deszcz, w świątyni na Cyonie śpiewana. W Palestynie nie jest deszcz przypadkowym ale periodycznym zjawiskiem natury. Tak nazwany deszcz wczesny, rozpoczyna się z kołosem Października i trwa do końca Stycznia. Z wczesnym latym nastaje wiosna. Od połowy Marca zaczyna się znowu pora długiego i deszczu, nazwany późny, pada do połowy Kwietnia. Przez resztę roku panują upały. Łódź Palestyny oceniał wielką wartość spadającego w swoim czasie deszczu, bo gdyby czas ten pogodnie przeszedł, wszelkie nadzieje rolnika niepowrotnie by znikły. Przeciw podanemu w napisie antostwa Dawida przenawia wyraz „prześwieca” w w. 6-tym, namiot Dawida posiadał bowiem jeden tylko przedzióbek.

2. *תָּוֹר* part. f. wł. oczekujący. *Sept. Ew.* i *Sachs* zam. *תָּוֹר* „przystań”. *Karr:* Tobie jest miłozien chwala. Wyglądano deszczu z niecierpliwością, czyniąc śluby, które obecnie spełnił należy.

3 תְּהַחֲדֵי טִסְדִּי מְרִנֹּת פְּעֵלֵי אֹן :

4 אֲשֶׁר שִׁנְנוּ בְּתִרְבָּ לְשׁוֹנֵם הִדְקוּ חֲזִים הִכָּר מִי :

5 לַיְדוֹת בְּמִסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם יִדְרוּ וְלֹא יִירָאוּ :

6 יִחְסְרוּלְמִי יִדְבַּר לֵעַ יִסְפְּרוּ לְשִׁמְעֹן מִקְדָּשָׁם אֲכִיזֵי מִי יִרְאוּלְמִי :

7 יִתְפַּשְׁר־עוֹלָה הִבְנוּ תִפְשׁ מִקְדָּשׁ וְקָרַב אֵלַי וְלֹב עֲשָׂה :

8 וְיִים אֱלֹהִים תָּוֹן פִּתְאֹם הָיוּ מִכְהֵם :

9 וּבְשִׁלְתֵּי עֲלִישׁ לְשׁוֹנֵם יִחְסְרוּוּ בְּלִרְאוֹתָ כֵּם :

10 וְיִירָאוּ כָּל־אֲדָמָה וְעִירוֹ פֶּלַע אֱלֹהִים וּבְמַעֲשֵׂהוּ הַשְּׁבִילוֹ :

11 יִשְׂפֹא עֲרִיק בַּיְדֵהָ וְחִסָּה בּוֹ יִוְתַלְלֵהוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל־לֹב :

סה

1 לְבַנְיָמִן מְסֻדֵר לְדָוִד יִשִׁיר :

2 לָהּ רִמְיָה הַהֲלֵה אֲלֵהֶם כְּעִזֹּן וְלָהּ יִשְׁלֵם־נֶגֶד :

3. *אשר* i *מִי* por. Ps. 65, 15.

4. Których potwarz niebezpieczeństwem mi grozi. Inni: strzałą nasyconą gorczą czyli truciizną

5. Nie obawiaj się ofiarzyci spiskim.

7. *מִי* por. 1 król 22, 30, 20, 38. *מִי* zam. *מִי* od *מִי* Por. Num. 17, 28. Jer. 44, 18. Tr. 3, 22. Inni: wyszukują niegodziwości, skoczący, zam. *מִי* = *מִי* = *מִי* w *פסל* wł. „wyszukany”. Jak głęboko plan obmyślony, tak głęboko go też ukrywają.

8. Przeciwstawienie do w. 5. *De Wette:* nagłą strzałą była ich klęska t. j. tak szybka jak strzala. *Kieser:* powtarza wyr. *מִי* .

9. Ci którzy wyostrzyli niby miecz swój język (w. 4) teraz przed niego padają. Niekt: i potrażają głową, inni: i uciekają.

Ps. 66.

1. Przewodnikowi chóru. Pieśń, psalm. Zaśpiewaj Panu całą ziemię.

2. Śpiewajcie chwałę imienia Jego, oddajcie chwałę sławie Jego.

3. Rzeczcie Panu: jak wspaniałe dzieła Twoje; dla wielkiej potęgi Twojej schlebiąją Ci wrogci Twoje.

4. Cała ziemia korzy się przed Tobą i śpiewa Ci, śpiewa imię Twoje.—Sela.

5. Pojdźcie i zobaczcie dzieła Pańskie; wspaniały On czynami względem ludzi.

6. Przemienił morze w ląd, rzekę przeszli pieszko; tam uradowaliśmy się w Ninu.

7. Panuje we wszechmocy Swojej świata, oczy Jego na narody spoglądają; wiarołomni aby się nie rozuczwalili. Sela.

8. Uwielbiajcie ludy Pana naszego i głosście sławę Jego.

9. Który powołał dusze nasze do życia, nie dał zachwiać się nodze naszej.

10. Bóg doświadczył nas Panie; splawiałeś nas, jak się splawia srebro.

11. Zawiodłeś nas w paść, nałożyłeś kleszcze na biodra nasze.

12. Ustanowiłeś człowieka głową naszą, popadliśmy w ogień i w wodę, ale wywiodłeś nas do pełni szczęścia.

13. Wnijął do domu Twojego z całopaleniem, uszczęć Ci śluby moje.

6. Morze czerwone i Jordan, ob. Jer. 3, 17.

11. וְיָצִיא מִן הַיָּם וְיָבֹא אֶל הַיָּם — byliśmy omezeni bez wyjścia. כָּתוּב od-pis uciskać. Por. Ps. 65, 4.

12. Insczyj: szczyliści tyran'a naszym władcy, 227 panował, por. Deut. 32, 13. וְיָצִיא מִן הַיָּם — wiodło, por. Num. 14, 4. Ps. 18, 44. וְיָצִיא tyran, Ps. 56, 2. Paleno nasze miasta, zasypywano nasze studnie.

טו

1 לְמַעַן שֶׁר הַמְּגִיד הָרִישׁ לְאֱלֹהִים כְּלֵי־אָזְנוֹן :

2 וְזָכְרוּ כְבוֹד־שִׁמְךָ שֵׁשׁ כְּבוֹד תְּהִלָּתוֹ :

3 אָמְרוּ לְאֱלֹהִים מִהֲנִרְמָ מַעֲשֶׂיךָ בְּרַב גְּלוֹף וּבְחִשְׁוִי־לֵךְ : אֲבוֹה :

4 כְּלֵי־הָאָזְנוֹן ! יִתְהַלְּצוּ לָךְ וַיִּקְרְאוּ־לָךְ וַתִּסְרוּ שִׁמְךָ : סֵלָה :

5 לָכֵן וָרָא מַפְעֵלֹת אֱלֹהִים טָרָא אֶלְיָהָ עַל־כֵּן : אָדָם :

6 הַפֶּה יֵם ! לִבְשִׁיָהּ בְּגָדֵי יַעֲבֹדוּ בְּהַגֵּל שֵׁם נִשְׁמָחָה כּוֹ : 7

7 טֵשֶׁל בְּנִבְרָתוֹ ! עֲלִים עֵינָיו בְּגוֹים הַתְּפַתָּה הַסְּדָרִים ! אֶלְיָרִישׁ יִישׁ קִי לָכֵן סֵלָה :

8 בְּרָטוֹ עֲשִׂים ! אֶלְיָנוּ וְהִשְׁפִּיעֵנו קוֹל תְּהִלָּתוֹ : 9

9 הַיָּם נִפְשֵׁנו בְּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לָמוֹת רַגְלָנוּ : 10

10 מִי־בַחֲנָתֵנוּ אֱלֹהִים אֶרְפָּתֵנוּ בְּצַרְפֵּת בַּחֶסֶד : 11

11 הַבְּאֵרָנוּ בְּמַעֲרֹה שִׁמְךָ מִיָּהּ כַּתְּחִילָנוּ : 12

12 הַרְבֵּבָה אֱמוֹשׁ לְרֵאשִׁינוּ בְּאֵנוּ וּבְמִים וְהִוְצִיאֵנוּ : לְרוּחָה :

Ps. 66. Pieśń dziękczynna prawdopodobnie króla Chiskiasza, 10 upadku Saaberyba. Wiեսca wyzwa wszystkie ludy, którym potęga owego zdobywcy zagroziła, aby składali cześć Bogu.

2. Inni czt. Por. Hos. 7, 9.

3. Inni czt. Por. Hos. 7, 9. Inni czt. Por. Hos. 7, 9. Inni czt. Por. Hos. 7, 9. Inni czt. Por. Hos. 7, 9.

5. Nie słowa lubów, lecz dalsze rozwinąć w. 1. Por. Ps. 46, 9.

14. Co wyrzekły wargi moje, a wypowiedziały usta moje w niedoli mojej.

15. Calopalenia tuczne złożę Ci, wraz z kadzidłem barany; przegotuję cielce i kozły.—Sela.

16. Pójdźcie, posłuchajcie a opowiem, wszyscy bogobojni, co uczynił dla duszy mojej.

17. Do Niego usty moimi wołałem, a chwala na języku moim.

18. Niedogodność gdybym spostrzegł w sercu moim, nie wysłuchałby Pan.

19. Wszelako wysłuchał Pan, baczył na głos modlitwy mojej.

20. Błogosławiony Pan, który nie odrzucił modlitwy mojej, a nie usunął łaski Swojej odemnie.

Ps. 67.

1. Przewodnikowi chóru, przy towarzyszeniu instrumentów smyczkowych. Psalm, pieśń.

2. Pan oby zmiłował się nad nami i błogosławił nam; oby zajaśniał obliczem Swojem w pośród nas.—Sela.

3. Aby poznano na ziemi drogę Twoję; wśród wszystkich ludów pomoc Twoję.

4. Niech wielbią Cię narody, Panie; niech wielbią Cię narody wszystkie.

5. Niech się ucieszą i rozradują plemiona; bo sądzić będziesz narody w prawości, a plemiona ziemi poprowadzisz. Sela.

6. Niech wielbią Cię narody, Panie; niech wielbią Cię narody wszystkie.

7. Ziemia wydała plon swój; niech błogosławi nam Pan, Pan nasz.

14 אֲשֶׁר-פָּנָו שִׁפְתָי וְדִבְרֵי-פִי בַצָּרָה :

15 עֹלֹת תֹּחֵם מִחֵם אֱלֹהֶיךָ עִם הַמִּנְחָה אֵילִים אֲנִישָׁה בַקֶּרֶם
עִם-שְׂעוּרִים סֶלָה :

16 לְכוּ-שִׁמְעוּ וְאִסְפְּרוּ כָל-יִרְאֵי אֱלֹהִים אֵשֶׁר עָשָׂה
לְנַפְשׁוֹ :

17 אֵלֹהֵי פִרְקָאֵינוּ יִזְכְּרֵם תְּהִתּ לְשִׁנֵּי :

18 אָנֹכִי אִם-רָאִיתִי דָבָר לֹא יִשְׁמַע אֲזֵנִי :

19 אָבֹו שִׁמְעֵ אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל הַתְּפִלָּה :

20 בְּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא-תִסְרֹר הַתְּפִלָּה וְתִסְדֹּר מִתָּיִת :

10

1 לְמַנְצָה בְּנִינֹת מְקוֹמֵי שִׁיר :

2 אֱלֹהִים יִתְּנֵנוּ וּבִרְכֵנוּ יֵאָר פָּנָיו אֲתָנוּ סֶלָה :

3 לְדַעַת כְּאֵרוֹן דְּרָבָה בְּכָל-יְמֵי יִשְׁעֵתְךָ :

4 יִדְוֶה עַמִּים | אֱלֹהִים | יִדְוֶה עַמִּים כָּלָם :

5 יִשְׂמְרוּ וְיִדְגְּלוּ לְאֻמִּים כִּי-תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל וְלְאֻמִּים |

כְּאֵרוֹן הַנֶּחֱם סֶלָה :

6 יִדְוֶה עַמִּים | אֱלֹהִים | יִדְוֶה עַמִּים כָּלָם :

7 אֵרוֹן נִתְּנָה יְבוּלָה | יִבְרַכֵּנוּ אֱלֹהִים אֲלֵינוּ :

4. Eba Eba i Kineki czytają tak .

6. Iuzi: wielbią Cię narody. Por. Mal. 1, 11.

7. Być może że psalm śpiewany był podczas obchodu święta Młotów. Por. Lev. 26, 4.

17. * 2 SAM. 22 — 2017 pl. רשומה W heb. „pod językiem” tyle co w myśli, w sercu. Por. Ps. 10, 7.

Ps. 67. Odpowiedź ludu na błogosławieństwo kapłanów. Num. 6, 24, 25. Godną uwagi jest kosmopolityczna cecha niniejszego psalmu, ułożonego prawdopodobnie po powrocie z niewoli Babilońskiej.

8. Niech błogosławi nam Pan, a niech boją się go wszystkie krańce ziemi.

Ps. 68.

1. Przewodnikowi chóru Dawida. Psalm, pieśń.
2. Powstał Pan, rozproszyły się wrogowie Jego, i niekieleci nieprzyjaciele Jego przed Nim.
3. Jak się rozwiewa dym, rozviała ich, jak topnieje wosk przed ogniem; nikną niegodziwi przed Panem.
4. A sprawiedliwi cieszą się, weselą przed Panem i unoszą się radością.
5. Śpiewajcie Panu, wysławiajcie Imię Jego; uderzcie w bębny na cześć zasiadającego w niebiosach przy imieniu Jah i radujcie się przed Nim.
6. Ojcem sierot i sędzią wdów, Pan w Przylytku Swoim świętym.
7. Pan, który sprowadza zablakanych ku domowi, wiodzi jeńców do szczęśliwości; tylko odstępcy zalegli pu-
stynię.

5. הוֹ אֱלֹהִים, אֵל לֹא יִרְאֶה. Uderzcie w bębny ilekolwiek razy wspomną imię Jego Jah. Połobny zwrot mowy Ex. 32, 3. Podług większości kosa, od הוֹ w zn. adeptywań, torował zam. חוֹ רַךְ. Wodle *Targ. Rassi i Eba Eera*: wynosił, wysławiał, jak *piel* חוֹלָה — *קרבא* zamierzchał dał, od *ry* zmieszcz, zmierzchał się *חברות* wł. pamią-jący w niedoleczonej głębi nieba. For. Dent. 33, 26. Jan. 19, 1. Wodl. inuich *קרבא* stępy, ta pusto niziny rozciągające się po obu stronach Jordana i morza martwego przez które arkę w tryumfie prowadzono.

6. Wieszcz wspomina poległych na wojnie i pociesza pozostałe wdowy i sieroty. Wodle niekt. rozumień należy *חֹלָה* .

7. Jest to wszak ten sam Bóg, który rozproszonych niegdyś w Egipcie do pierwotnego siedliska ich zaprowadził, który uwięzionych w tej ziemi do szczęścia wywiódł, tylko przekorni na pustyni wymarli. *חֹלָה* od *חל* Eccl. 11, 6. Est. 8, 5. pok. z *חל* i *חל* być prostym, szczęśliwym. *Eba Ex. i Mendels.* czytają *חֹלָה* okutych w kajdany. *Rassi* w właściwym czasie, tak samo *Lato*.

יְהַרְבֵנוּ אֱלֹהִים וַיְרַא אֹתוֹ כְּלֹאֲפָסֵי אֲרָץ :

סח

- 1 לְמַנְצָה לְדָוִד מִקְּצֵר שֵׁר :
- 2 יָקוּם אֱלֹהִים, יִפְצוּ אֲוִיבָיו וַיְגַסוּ שָׂטָנָיו כַּמְּנוֹ :
- 3 כְּהַרְדֵּף עֵשָׂו תִּהְרֶף כְּדַמְסֵם דֹּגֵי כַּפְּרֵי אֵשׁ, וַיִּבְדְּוּ רָשָׁעִים כַּמְּנוֹ אֱלֹהִים :
- 4 וְצִדִיקִים יִשְׂמְחוּ וַיִּגְלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וַיִּשְׂשֵׂוּ בִשְׂתֵּחָה :
- 5 שִׁירוּ וְלֵאלֹהִים וַיִּשְׂרוּ שִׁמְעוּ סֹוּ לְרַבֵּב בְּעֶרְבֹת בְּיַם שֹׁמֵן וַיִּגְלְצוּ לִמְנוֹ :
- 6 אָבִי יְתוּסִים וְרַבֵּן אֲלֵמָנֹת אֱלֹהִים כַּמְּנוֹ קָרְשׁוּ :
- 7 אֱלֹהִים וְשִׁשִׁיב יְהוּדִים וּבֵיתָה טַעֲמָא אֲסִירִים בְּבֹשְׂרוֹת אֲרִיסְוִרִים שֹׁמֵן צִוְיָהה :

Ps. 68. Hymn tryumfalny, złożony po zwyciężeniu Filistyńców, Moabitów, Ammonitów, Syryjczyków i Edomitów, kiedy Dawid jako pełen chwały wódz, prowadząc maństwo jeńców i złoध्ये na nieprzyjaciela bogato łupy wojenne, wraz z arką przymierza (2 Sam. 11, 11) do stolicy swojej wracał. Hymn rozpoczyna od starożytnego hasła, które się rozlegało ilekolwiek razy arka w pochod ruszyła (Num. 10, 35), przechodzi do hymnu Dobory po odniesieniu zwycięztwie nad Syserą (Sędz. 5, 4, 5), i potrąca sękka o historyę złoध्ये Palestyny. Przypomina następnie niedaleką przeszłość, kiedy chodziło o wybór stolicy dla nowo utworzonego przez siebie państwa, gdzie góra Cyenu pierwszeństwo otrzymała. Przechodzi nareszcie do ostatniej wojny z Edomem, która szereg walk zakończyła, opisuje uroczysty powrót do Jeruzolimy i spogłada pełen otuchy w świetną przyszłość, która się teraz dla państwa rozkwiera.

2. Te same słowa Num. 10, 35, jako wezwwanie w 2-jej osobie.
3. *ארב* n. verb. zam. *רָבַע*, *רָבַע* *אף*, od *חל* Szylko i bez trudności zwycięzła Bóg wrogów swoich.
4. *דָּמִים* Izraelci, *לֵב* w przeciwn. do *חֹלָה*.

8. Panie, gdyś szedł przed ludem Twoim, gdyś kroczył przez pustkowią.—Sela.

9. Ziemia drżała, a niebiosa rozplywały się przed Panem; jak ów Synaj przed Panem, Panem Izraela.

10. Deszcz obfity spuściłeś Panie; dziedzictwo Twoje oddałeś, Ty pokrzepiłeś je.

11. Zastępy Twoje przebywały na niej; przygotowałeś ją w dobroci Swojej dla biednego, Panie.

12. Pan dał hasło; radosnych zwiastunek zastęp wielki.

13. Królowie zastępów pierzchają, pierzchają, a mieszkanka domu dzieli łupy.

14. Gdyście rozłożyli się pośród zagród, skrzydła gołębic pokryte były srebrem, a loty jej zielonawozłotym blaskiem.

15. Gdy rozproszył Wszchemocny królów w niej, zażniżyłeś na Calmonie.

16. Góro Pana, góro Baszanu, góro piętrząca się, góro Baszanu.

spoczynku. *czworo* Dom. 49, 15. Sęd. 5, 16. zagroda dla bydła lub owiec. *raz* przydomek imię Izr. Imi: Byłiście wtedy *ככז* jak skrzydła gołębic linijęcej się w słońcu srebrem i złotem—t. j. optywaliście w dostatki.

15. Dależe wojny za Saut i Dawida. Gdy Bóg rozproszył królów w Palestynie, zażniżyły się kości poległych wrogów na Calmonie, niedaleko Sychem *ob.* Sęd. 9, 48. *Gei*: rozwinęła w ciemności t. j. załżyło szczęście w Izraelu. Imi: Gdy rozwinięto „szadaj” t. j. chętnie z tem godłem, królów w niej pokryłeś śnieżną białością Calmonu t. j. obłedi z trawgi. *חלף* jak *חלף*, *חלף*.

16. Po ostatecznym podbiciu Palestyny wybraną została Jeruzolima na stolicę, a góra Cyon na siedlisko chwały Bożej. Wyborowi temu opierały się niby wyższe nierówne góry, w szczególności zaś góry Baszanu, mianowicie Hermon i Antilibanon, spoglądając zasmucone na nieznaczną Cyon. Góry Baszanu przed wszystkimi innymi przez Mojżesza zdobyte, miały niejako dawniejsze prawa.

8 אֱלֹהִים בְּצֹאתָךְ לִפְנֵי עַמְּךָ בְּצֵאתְךָ בְּיַשְׁמֹן סֵלָה :

9 אֲרֵץ רָעָשָׁה | אֶף שָׁמַיִם נִטְפָּה סִפְנֵי אֱלֹהִים | וְהָ סִינַי סִפְנֵי אֱלֹהִים אֲדָתִי יִשְׂרָאֵל :

10 גָּשֶׁם גְּדוּבוֹת הַנֶּגֶף אֱלֹהִים נִחַלְתָּהּ | וְנִלְוָה אֶתְּהָ כִּוְנַתָּה :

11 הַחֶקֶן יִשְׁבְּרֶנָּה תִכּוֹן בְּמִוֶּכְתָּךְ לְעַיִ אֱלֹהִים :

12 אֲדָנִי יְהוֹאֲכָר תִּקְבְּשׁוֹת צָבָא רַב :

13 סִלְבֵי צָבָאוֹת יִדְוֹן | יִדְוֹן וְגַת בַּיִת תִּתְחַק שְׁלָל :

14 אִסֵּה־שִׁבְכוֹן בְּיוֹן שְׁפֵתַיִם כִּנְפֵי | וְהָ נִחַפָה בְּכַסֵּה אֲבָרְחוּיָהּ כִּי־תִקַּח יִדְוֹן :

15 בְּפִרְשֵׁי מִלְכֵיכֶם כֹּה תִשְׁלַח בְּצִלְמוֹן :

16 הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן | הַר־בָּשָׁן הַר־בָּשָׁן :

9. Por. Ex. 15, 14, 15. Ziemia zażrzała i niebo pokryło się chmurami — tak jak ów Synaj w chwili objawienia. Słowa zapożyczone z pieśni Debory.

10. *נחל* wł. deszcz darów, aluzya do manny i przepiórek, które niby deszcz spadaly. Por. Ex. 16, 4. Pa. 78, 24 i 26. Dziedzictwo, tyle co lud Twój. *חלף* zam. *חלף*. Por. 1 Sam. 28, 3.

11. *חלף* wojsko Twoje, jak 2 Sam. 23, 13. Pa. 74, 19. *חלף* w Palestynie. Po *חלף* dop. *חלף*. *חלף*.

12. Wzmianka o pierwszych walkach w Palestynie, *חלף* zam. *חלף*. Zaledwie wydał Bóg hasło, a już ukazały się zastępy zwiastunek, które wedle ówczesnego zwyczaju zwycięstwo publicznie opewały. Por. w. 26. Ex. 15, 20. Sęd. 5, 12, 11, 34. 1 Sam. 18, 6. 2 Sam. 1, 20.

13. Ucieczka królów Palestyny i zdobyte łupy, które lud Izr. rozdzielał—według innych mowa tu o łonach wojowników.

14. Apostrofa do pracowników wyrażająca spoczynek ich po zniochach wojennych *czworo* dual. od *חלף* kład, postawia, oznacza w ogóle miejsce

17. Czemu zawistnie spoglądacie, góry piętrzące się, na górę, którą upodobał Pan na siedlisko Swoje? Zaprawdę, Bóg zamieszka tam na wieki.

18. Wozów Pańskich myriady, tysiące wielokrotnie. Pan miłyzy nimi jak na Synaju w świętości.

19. Wstąpiłeś na wysokość, wzięłeś jeńców, pobrałeś daninę w ludziach, i przekornych, aby się osiedlili, Boże Panie.

20. Błogosławiony Pan, dzień w dzień opiekuje się nami; Pan nam Panem wybawienia, a u Boga Pana są od śmierci wyjścia.

21. Tak Pan zmiąłłżył głowę wrogów Swoich; ciemię wlochoło postępującego w grzechach swoich.

22. Rzeki Pan: z Bazzanu sprowadzę ich; sprowadzę z uod głębin morza.

23. Aby brodziła noga twoja we krwi, a język psów twoich we wrogach miał udział.

24. Widzieli pochód Twój Panie; pochód Pana mego, króla mego w świętości.

25. Na czele piewcy, za nimi grajkowie, wśród dziec bijnących w bębny.

27. Chórami chwalcie Pana, Pana, wy z rodu Izraela.

odtąd i przekorni poganie pod Twoją opieką zamieszkali. Inni: wstąpił na górę Cyon otoczony jeźdźcami i łapani wojennymi, aby odtąd i przy przekornych Izraelitach przebywał, Jak, Panie!

20. Wieszca mówi tu o przebytych wielkich niebezpieczeństwach, które po wyrzuceniu Cyenu na siedlisko chwaly Bożej Izraelitom zagrażały. coż podnosić, ukłżwignąć, przyn. opiekował się. Inni: choć obarcza nas.

22. *וַיֵּרָא* *נָאָם* *וַיֵּרָא* Enaw czyli Elom zamieszkały na górach porołych Isami nazywał się wlochaty, kosmaty.

23. Choćby nieprzyjacieli na niedostępne wyłwy Bazzanu się zhrznil, choćby w głębi morza się ukrył, Inni: choćby na wschód lub zachód szkiekał, Ja go pojmy i w moc twoją oddam.

24. *וַיֵּרָא* *נָאָם* = *נָאָם* *נָאָם*, udział, *וַיֵּרָא* może być i mas.

25. Opis dalszego pochodu w obrębie świątyni.

17 *לָמָּה* | *וְהַרְצִדְוּ* *הַרִים* | *בְּבָנְנֵם* *הַהָר* *הַחֲדָר* *אֱלֹהִים* | *לְשִׁבְתָּהּ* *אֶת־יְהוָה* | *יֵשֶׁב* *לְנֶעֱמָה* :

18 *רַבִּב* *אֱלֹהִים* *רַבְתָּמֵם* *אֱלֹפֵי* *שָׁמָו* *אֲרֹנֵי* *כֶּם* *סִינַי* | *בְּקִדְשׁ* :

19 *עָלִיתָ* *לְפָאָרֵם* | *שָׁבִיתָ* *שָׁבִי* | *לְקַחְתָּ* *מִתְּנֹת* *בְּאַרְבַּם* *וְאַתָּה* *לְפָאָרֵם* | *יְהוָה* *אֱלֹהִים* :

20 *בְּרוּךְ* *אֲדֹנָי* *יְהוָה* | *יְהוָה* *יְיָמֵם* *לֵילֵם* *הָאֵל* *יִשְׁעָמֵם* *סֵלָה* :

21 *הָאֵל* | *לֵט* *אֵל* *לְמִשְׁעוֹת* *וְלַחַיִּת* *אֲדֹנָי* *לְמִטַּת* *הַתְּפָאָת* :

22 *אֲדֹנָי־אֱלֹהִים* | *יִשְׁחֹז* *רֹאשׁ* *אֲבִיבֵי* *קִרְקֵד* *שֹׁעַר* *סִתְהַלְחֵל* | *בְּאַשְׁמֹו* :

23 *אֲנֵךְ* *אֲדֹנָי* *סִבְשָׁן* *אֲשָׁב* *אֲשָׁב* *מִטְּאֵלוֹת* *יְהוָה* :

24 *לְנֶעֱמָה* | *וְהַתְּנֹז* *רִבְלֵךְ* *בְּרָם* *לְשׁוֹן* *כְּלִבְךָ* *סִאֲוִיבֵם* | *מִנְהוּ* :

25 *רָאוּ* *הַלְּבוּטִיךָ* *אֱלֹהִים* *הַלְּבוּת* *אֵלֵי* *סִבְךָ* *בְּקִדְשׁ* :

26 *קִרְבֵי* *שָׁרִים* *אַחַר* *בָּנְנֵם* *בְּתוֹךְ* *עֲלִמֹת* *הַתְּפָאָת* :

27 *בְּמִתְקֵלוֹת* *בְּרַכּוֹ* *אֱלֹהִים* *אֲדֹנָי* *מִתְקוֹר* *יִשְׂרָאֵל* :

17. *וְהַרְצִדְוּ* *הַרִים* *פּוֹד* *עַד* *וְרַי* z arab. pilnie ślotał, czyhał. Inni: zam. *רַי* szakał, nadślakałwał Bogu. *בְּבָנְנֵם* góry posiadające kilka szczytów, sing. *בַּנְּנָה* pagórkowaty. *שֹׁעַר* *וְרַי* te góry, wieszca wskazuje niejako na górę Cyon.

18. Tak jak monarcha otoczony licznym orszakiem do rezydencji swojej wjazd odbywa, tak wkracza Bóg do Cyenu otoczony myriadami zastępów. *כֶּם* powtórzenie, *עַד* *וְרַי* powtórzył, w formie *וְרַי*. Inni *עַד* *וְרַי* blask, jaśniejące istoty, aniołowie. Bóg w potród nich *כֶּם* jak sięgłszy na Synaju. *פְּלִיפּוֹס*: Synaj, t. j. majestat Boży objawiony na Synaju wstąpił do przybytku na Cyonic.

19. Dawid wspomina o ostatniej wojnie, misianowice o zdobyciu wyżyn Petry, stolicy Edomitów, które to zwycięstwo nie sobie, lecz jak zawsze Bogu przypisuje. Nabrales niewolnika, zdobyłci poddanych, aby

28. Tam Benjamin najmłodszy, zwycięzca ich; książęta Jehudy, huſce ich, książęta Zebulun, książęta Naftali.

29. Ustanowił Pan twój potęgę twoję; utwierdź Panie, coś zdziałał dla nas.

30. Do przybytku Twojego nad Jeruzalem, Tobie przynoszą królowie dary.

31. Rozgromiłeś zwierzę sitowia, gromadę byków wśród ciał ludów, że pełzają ze sztabami srebra; rozproszył narody bojów żądne.

32. Przychodzą potężni z Egiptu; ziemia Kusz wyciąga ręce swe do Pana.

33. Królestwa ziemi, śpiewajcie Panu, wysławiajcie Pana.—Sela.

34. Który unosi się w niebiosach niebios odwiecznych; oto rozległ się głos Jego, głos potężny.

35. Oddajcie sławę Panu; wśród Izraela majestat Jego, a potęga Jego w obłokach.

36. Wspaniałys Panie w świątyniach Twoich; Pan Izraela On daje siłę i potęgę narodowi; błogosławiony Pan.

Ps. 69.

1. Przewodnikowi chóru na sześć głosów. Od Dawida.

i małych narodów. צַרְרָא אֵת, od צַר, czolgał się, padł do nóg. Przyty. 6, 2. פַּר od פָּר, że przychodzą w pokorze składać haracz. חַר = חַר .

32. jom od jom w arab. jańcio, tyle co wielmożny, potężny. *Basal Meschem* i *Michaelis* mieszkańcy prowincji Egipskiej Aszmunein. *Kusz* = Egipt, פִּינָא zam. פִּינָא, od פָּר, wzenie ręce właśnie błagać, albo składając dary.

34. Rozległ się głos Jego w wypadkach tej wojny.

36. Słowa chóru. פָּרְוָה w ps. Por. Jer. 51, 51.

Ps. 69. Elegja pełna rzewności z trzech części się składająca. Każda część zaczyna się od *מי*. Wiersze 36. i 37. są późniejszym dodatkiem. *Złoty*, *Proza* i inni uważają ten ps. za utwór Dawida. *Swobery* odnosi go do pobytu jego na pustyni Maon (1 Sam. 23), *Hitzig* i *Volkmann* przypisują go Jeremiaszowi, (por. Jer. 39, 6.) *Kisch*, *De Wette*, *Ex.* i inni utrzymują, że ułożony został w czasie niewoli Bah.

28. שָׁם בְּנִימִין אֶת־יִצְחָק וְעֵדֶי רָחֵם אֶת־יְהוּדָה וְנֹשְׂתֵי אֶת־יְהוּדָה אֶת־נַפְתָּלִי אֶת־נְפֻשָׁיו :

29. צַוָּה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבוּרָתְךָ עִוָּה אֱלֹהֶיךָ אֵת־פְּעֻלָּתְךָ לָנוּ :

30. מִבְּרִיתְךָ עַל־יְהוּדָה אֵת־יִצְחָק וְיִבְרִילוּ סִלְבֵי שָׁם :

31. יָגֵד חַיִּת נִפְלֵא עֲרַת אֲבִירִים וּבְעֻלָּי עַמִּים מִתְרַפֵּם בְּרִצְוֹ בְּסֶפֶר בְּיָמֵים הַרְבֵּוֹת יִצְחָק :

32. אֵת־יְהוּדָה חֲסֵבִים מִן־מִצְרָיִם כּוֹשׁ הַרְרִין יִבְרִילוּ לְאֵלֹהֶיךָ :

33. מִסִּלְבוֹת הָאֶרֶץ שִׁירוּ לְאֵלֹהֶיךָ וּפְרוּ אֶת־יְהוָה סֵלָה :

34. לְרָחֵב בְּשֶׁפֶךְ שִׁמְשֹׁרֶם הֵן יָתֵן בְּקִסְלוֹ קֹל עֵז :

35. הֵן עֵז לְאֵלֹהֶיךָ עַל־יִשְׂרָאֵל גִּבּוֹרֵת וְעֵז בְּשִׁמְשֹׁרֶם :

36. וְיָרָא אֱלֹהֶיךָ אֶת־מִסְתָּרֶיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל וְהָאֵל נִתָּן וְעֵז וְחֲזַקְמוּת לְעַם כְּרֹךְ אֱלֹהֶיךָ :

סג

1. הַתְּכַנֵּחַ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְדָוִד :

28. Zamiast wymienia wszystkie pokolenia, wieszac ogranicza się na wspomnieniu najbliższych i najdalejzych. Tam w orszaku postępuje Benjamin, najmłodszy z synów Jakóba, zajmujący jednak pierwsze stanowisko, stolica bowiem w jego udziale się znajdowała, i Jehuda najkoczliwiejsza potęga kraju, obaj reprezentanci pokoleń na południu i najbliżsi Jeruzolimy zamieszkałych. Następnie idą Zebulun i Naftali, sławni swą odwagą (Sędz. 5, 18) przodstawiciele pokoleń północnych i najdalej od stolicy osiadłych. *cz. zam.* *הן* part. od *הר* zwycięzca wrogów—Benjamin odnosił bowiem wiele zwycięstw w osobie Ehuda i Sana, którzy z pok. tego pochodzili. *חור* gromada, zastęp. *לני*: ich kamień, niby *אלוהי* do Kamienia Judejczyka Dawida, którym Goljata pokonał.

30. *לני*: Dla świątyni Twojej, dla chwały jej. *ו* zastępuje tu jednak z por. פָּרְוָה w. 36. *ל* wyraża położenie przybytku, wznoszącego się na górze po nad Jeruzolimą.

31. *הן* *super. zam. פָּר*, tyle co *חיי* *תרי*; Zwierzę sitowia, tu nie krokodyla Egipskiego, lecz lwa Efrataczy Syryj. Gromadę wielkich

28. Tam Benjamin najmłodszy, zwycięzca ich; książęta Jehudy, hufce ich, książęta Zebulun, książęta Naftali.

29. Ustanowił Pan twój potęgę twoją; utwierdził Panie, coś zdziałał dla nas.

30. Do przybytku Twojego nad Jeruzalem, Tobie przynoszą królowie dary.

31. Rozgromiłeś zwierzę sitowia, gromadę byków wśród cjełat ludów, że pełzają ze sztabami srebra; rozproszył narody bojów żądne.

32. Przychodzą potężni z Egiptu; ziemia Kusz wyciąga ręce swe do Pana.

33. Królestwa ziemi, śpiewajcie Panu, wysławiajcie Pana.—Sela.

34. Który unosi się w niebiosach niebios odwiecznych; oto rozległ się głos Jego, głos potężny.

35. Oddajcie sławę Panu; wśród Izraela majestat Jego, a potęga Jego w obłokach.

36. Wapniałyś Panie w świątyniach Twoich; Pan Izraela On daje siłę i potęgę narodowi; błogosławiony Pan.

Ps. 69.

1. Przewodnikowi chóru na sześć głosów. Od Dawida.

i malych narodów. צרנו לוי od zar czułaś się, pudał do się. Przyj. 4, 2. pi od pri ze przychodzą w pokorze składają baracz. חר = חר .

22. מן od zwn w arab. janiec, tytu co wieloimny, potężny. *Zabdi Mesada* i *Melchid*: mieszkańcy prowincji Egipskiej Aszmunin. *Kusz* = Egiptu, פיר zam. פיר. *אף*. od pri wzniesie ręce uśmie błagając, *אם* składają dary.

31. Rozległ się głos Jego w wypadkach tej wojny.

36. Słowa chóru. פתקום w pl. Por. Jer. 51, 51.

Ps. 69. Elegja pełna rzewności z trzech części się składająca. Każda część zaczyna się od *וְעַתָּה*. Wiersze 36, i 37, są późniejszym dodaniem. *Thabek*, *Perena* i inni uważają ten ps. za utwór Dawida. *Sawiry* odnosi go do pokony jego na pustyni Mann (I Sam. 23), *Altrij* i *Faldner* przypisują go Jeremiazowi, (por. Jer. 38, 6.) *Kisch*, *De Wette*, *Et.* i inni utrzymują, że ubłony został w czasie niewoli Babil.

28. שָׁם נִגְזְרוּ וְצִוְּהוּ רַבִּים בְּעַד יְהוּדָה הָרְסוּתָם שָׁרֵי אֲרָיוֹן שָׁרֵי נַפְתָּלִי :

29. צוּהוּ אֲרָיוֹן עָרְךָ שׁוּחֵה אֲרָיוֹם אוֹ פִּעֻלָּת לָנוּ :

30. מִהַדְּבָרָה עַל יְהוּדָהֶם לֵךְ זִכְרֵלוּ סֻלְכֵם שִׁי :

31. נָגַדְתָּ חַמַּת מִלְחָה עֲבַרְתָּ אֲבִיּוֹתֵי. בְּנִעְלָוֵי עֲשִׂיתָ מִתְּרַפֵּם בְּרִצְרִי כִסֶּה בְּזֶרַע עֲשִׂיתָ חֲרָבוֹת וַחֲפָצָיו :

32. אֲרָיוֹן חֲפָצֵימָם מִנִּי מִצְרָם בּוֹשֵׁת תְּרִין יָרִיוֹ לְאֲרָיוֹם :

33. מִסֻּלְכֹת הָרָצוֹן שִׁירוֹ לְאֲרָיוֹם וַחֲרָוֵי אֲרָיוֹן סֵלָה :

34. הָרַבִּב בְּשִׁפְצוֹ שִׁמְרֵהֶם הֵן יִתְּנוּ לְקִדְלוֹ קֹל לָנוּ :

35. תָּנוּ עַתָּה לְאֲרָיוֹם עַל יְהוּדָהֶם נִגְזְרוּ וְצִוְּהוּ בְּשִׁעְרוֹם :

36. נִגְזְרוּ אֲרָיוֹם וְצִוְּהוּ מִסֻּלְכֵיהֶם אֵל יִשְׂרָאֵל הֲוֵא נִתְּנוּ יָנוּ וַחֲפָצֵיהֶם לְעֵם בְּרִצְרוֹ אֲרָיוֹם :

סס

1. לְמַנְצֵחַ עַל יְהוּדָהֶם לְרִצְרוֹ :

28. Zamiast wymienić wszystkie pokolenia, wieszcz ogranicza się na wspomnienie najbliższych i najbliższych. Tam w orszaku postępuje Benjamin, najmłodszy z synów Jakóba, zajmujący jednak poczesne stanowisko, stolica bowiem w jego ulżali się znajdowała, i Jehuda najbliższemu potęgą kraju, olaj reprezentanci pokoleń na poluśnin i najbliższij Jeruzolimay zamieszkałych. Następnie idą Zebulun i Naftali, sławni swą odwagą (Sółz. 5, 18) przedstawiciele pokoleń północnych i najdalej od stolicy osiadłych. *ur. zam.* *ur. part.* od *ur. ur.* zwycięzca wrogów—Biażamuś odnosił bowiem wiele zwycięstw w osobie Elunda i Sana, którzy z pokorze pochodzili. *ur. zam.* zastępc. Inni: ich kamicie, niby ofiary do Kamienia Judcyzyna Dawida, którym Goljata pokonał.

30. Inni: Dla świątyni Twojej, dla chwały jej, z zastępcze tu jednak z por. *ur. zam.* w 36. by wrogo potęcznie przybytku, wznoszącogo się na górze po nad Jeruzolimay.

31. *ur. zam.* *ur. part.* tyle co *ur. ur.* Zwierzę sitowia, tu nie kłobodyla Egipskiego, lecz Iwa Eufratu czyli Syryj. Gromadę wielkich

15. Wydobądź mnie z błota, abym nie utonął; niech ocalonym będę od przeciwników moich i z głębin wód.

16. Niech nie uniesie mnie prąd wody, i niech nie pochlonie mnie głębia, i nie zawrze nademną topiel paszczy swojej.

17. Wysłuchaj mnie Boże, bo błoga łaska Twoja; w wielkiem miłosierdziu Twojem zwróć się do mnie.

18. I nie skrywaj oblicza Twego przed sługą Twoim, bom nieśniony; pospiesz i wysłuchaj mnie.

19. Zbliź się do duszy mojej i wybaw ją; z powodu wrogów wyzwól mnie.

20. Ty znasz hańbę moją, i wstyd mój, i sromotę moją; obecni Ci wszyscy ciemiejący moi.

21. Hańba kruszy serce moje i jestem zbolaly; czekam spólczenia a niemasz go, pocieszających, a nie znalazłem.

22. Wdali w pokarm mój złotę; a w pragnieniu mojem polli mnie kwasem.

23. Niech stół ich będzie dla nich zasadzką; a dla bezpiecznych sidłem.

24. Niech zaćmia się oczy ich, by nie widzieli; a biodra ich nieustannie zachwiewaj.

25. Wylej na nich gniew Twój; a zapalczywość Twoja niech dosięgnie ich.

26. Niech stanie się zamek ich pastkowiem; w namiotach ich niechaj nie będzie mieszkańca.

27. Ilo kogo zranileś, ścigają; a o bolu porażonych przez Ciebie rozpowiadają.

28. Wymierz karę za karą na nich; a niech nie dostąpią łaski Twój.

29. Niech wymazani będą z księgi życia; a wraz z prawnymi nie zapisani.

27. waz wedle Zbozp. radzą, knują, jak Ps. 64, 6.

28. Por. Gen. 4, 13.

29. Por. Ez. 32, 32, 33.

15 הַצִּילֵנִי מִיָּדַי וְאֶל־אֲחֻבָּי אֲנִי־לֹא וּמִסִּמְסִמֵּי
מָוֶם :

16 אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשָׁלַח־תָּיִם וְאֶל־הַבְּלָעִי מַעֲוָה וְאֶל־תְּאֵמֶר
עַל־בְּצָר־פִּי :

17 עֲנֵי־יְהוָה כִּי־יִטֹב חֶסֶדְךָ כִּרְבֹב רַחֲמֶיךָ מִנֵּת אֵלַי :

18 וְאֶל־תִּסְתֵּר מִפְּנֵי כַעֲבֹרְךָ כִּי־צָר־לִי מִדֶּרַע עֲנֵי :

19 תִּרְכַּב אֶל־גִּפְשׁ וְנִלְחֵם לְפָנַי אֵיבֵי פְרָדִי :

20 אֲתָה יְהוָה תִּרְפֵּי וְקִשְׁתִּי וְקִלְשִׁי לְנֹדֶךָ כִּי־צָר־דָּרִי :

21 חֶרֶף וְשִׁבְרָה לִבִּי וְנִאֲרָשָׁה וְנִאֲחַזֶּה לְעֹד וְאִזּוֹ וְלִמְחַתֵּם
וְלֹא מִצָּרָי :

22 וַיִּתְּנֵנּוּ כְּבֹרֹתַי רֹאשׁ וְלִצְמֵאֵי יִשְׁקֹנֵי חֶסֶד :

23 וַיִּרְשָׁעוּן לְפָנַי לְפָח וְלִשְׁלֹמִים לְמַקְשׁ :

24 תִּחְשַׁבְנֵה עֵינֶיהֶם מִרְאוֹת וְסִתְּמוּם חֶסֶד וְהַמַּעַד :

25 שִׁפְדוּ־עֵלֵיהֶם וְעִטְךָ הִרְוֹן אֶפְרָה יִשְׁשֶׁב :

26 הִדְרִיטוּרְתָם נִשְׁפָה בְּאֵהָלָיִם אֵלֵיהִי יִשְׁשֶׁב :

27 כִּי־אֲתָה אִשֶׁר־הִבִּיתָ רִדְפוֹ וְאֶל־מִכְאֹב חַלְלֶךָ
יִסְפְרוּ :

28 הִנְהִיעֲזֹן עַל־עֵינֶם וְאֶל־יָכֹא כְּבֹרְהֶתְךָ :

29 וַיִּסְרוּ מִסְפֵּר חַיִּים וְעַם צְרִיקִים אֵלֵי־קִבְחוֹ :

15. Por. w. 2 i 3.

23. Możliwość aluzji do Saula, który w wrodzicielskich zamiarach wielokrotnie Dawida do stołu swojego zapraszał. Por. 1 Sam. 20, 27. Dla bezpiecznych, którzy nie złego nie przewidują.

30. A mnie utrapionego i zbolalego, pomoc Twoja Panie
wzwyżgnie mnie.

31. Sławić będą imię Pana pieśnią; wielbić je wdzię-
cznością.

32. I milszc'm to będzie Bogu niż wół, niż byk rogaty,
dłwnkopytny.

33. Ujrzą to poniżeni i ucieszą się; szukający Pana,
a ożyje serce wasze.

34. Bo słucha ubogich Bóg; a wężniami Swoimi nie
gardzi.

35. Chwałą Go niebiosi i ziemia; morza i wszystko co
się roi w nich.

36. Albowiem Pan wspomoz'e Cyon, i odbuduje miasta
Jehudy, i osiadną tam, i odziedziczą ją.

37. A potomkowie sług Jego posiadać będą; a miłujący
imię Jego zamieszkają w niej.

Ps. 70.

1. Przewodnikowi chóru. Od Dawida, na pamiątkę.
2. Panie, aby ocalić mnie, Boże, na pomoc mi spiesz.
3. Niech się zawstydzą i pobleđną czyhający na życie
moje; niech się cofną i zarumienią pragnący nieszczęścia
mojego.
4. Niech pierzchną na sromotę swoją, którzy wołają:
ohol ohol!
5. Niech się ucieszą i uradują w Tobie wszyscy, któ-
rzy szukają Cię; i niech powtarzają wciąż: wielkim Pan,
który miłując pomoc Twoją.
6. A ja biedny i ubogi, Panie pospiesz ku mnie; po-
mocą moją i zbawcą moim Ty; Boże nie zwlekaj.

Ps. 70. Stanowi z małemi odmianami część ps. 40. *Stawbory* łączą
go z ps. następnym. Inni uważają go za odrębną modlitwę, ułożoną
przez Dawida dla katoligo znajdującego się w niedoli. Ob. Objasnienia
do Ps. 40, 14.

30 וְאֵנִי אֶנִּי בְּצָרָה וְיִשְׁעֶתָּה אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה : 30
 31 אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 31
 32 וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 32
 33 רַחֵם אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 33
 34 כִּי יִשְׁעֵי אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 34
 35 וְיִשְׁעֵי אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 35
 36 כִּי אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 36
 37 תִּרְעַם עֲבָדֶיךָ יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 37

ע

1 לְמַעַן לִרְדּוֹת לְהַזְכִּיר : 1
 2 אֱלֹהִים לְמַעַן לִרְדּוֹת לְהַזְכִּיר : 2
 3 יִשְׁעֵי אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 3
 4 יִשְׁעֵי אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 4
 5 יִשְׁעֵי אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 5
 6 יִשְׁעֵי אֱלֹהִים יִשְׁעֵי בְּצָרָה וְיִשְׁעֵי בְּצָרָה : 6

33. *ut praet. zam. fct. Per. Ps. 22, 27.*
 34. *Wieżnia, w ogóle cierpiący.*
 36. *Dolalek późniejszy. Ję, Palestyna.*

1. Do Ciebie Boże się chronię, niech się nie powstydzę na wieki.

2. Przez sprawiedliwość Twoją ocal i wyswobódz mnie; skłoń ku mnie ucho Twoje i dopomóż mi.

3. Bądź dla mnie opoką chroniącą, bym mógł tam niecie zawsze, którą ustanowiłeś dla wybawienia mojego; bo skałą moją i warownią moją Ty.

4. Panie mój, wyswobódz mnie z ręki niegodziwego, z garści krzywdziciela i grabieżcy.

5. Bo ty nadzieją moją Panie, Boże; zaufaniem mo-jem od młodości mojej.

6. Na Tobie wspierałem się od żywota, od łona matki mojej Tyś przewodnik mój; Tyś był chwałą moją zawsze.

7. Jakby przestroga byłem dla wielu; ale Ty obroną moją potężną.

8. Pełne usta moje chwały Twojej, codzien sławy Twojej.

9. Nie porzucaj mnie pod czas starości; gdy się wy-czerpie siła moja nie opuszczaj mnie.

10. Bo rozpowiadają wrogci moje o mnie, a czyhający na życie moje naradzają się sołem.

11. Mówiąc: Pan opuścił go; ścigajcie i pochwycie go, bo nikt nie ocali.

12. Panie, nie oddalaj się odemnie; Panie mój, na pomoc mi spiesz.

6. Por. Ps. 22, 10, 11, vsz part. od tu unosić się, przemykać, przetrzewodzić — tak *Hegst.* i inni. *Philipp.* i *Filist.* moja ucieczka. *Gen.* i *Bozon.* od tu obcinać, obcinać, przetrzewodzić. *Tary* i *Horst.* jak vsz wyprowadziłeś mnie.

7. Naucająca przestroga z powodu wielkich moich nieszczęść (Por. Ezech 24.), albo cudownym przykładem niewyczerpanej łaski Bożej.

8. Po *עוה* *לך* dop. należy *ע* *ל* *לך* tak samo w w. 15.

1 בקדוּתָהּ חֲסִיחַ אֱלֹהִים לְעוֹלָם :

2 בְּצַדִּיקוֹתַי תְּצַלֵּנִי וּתְפַלְּטֵנִי מִיַּד הַמְּוֹדָאִים אֲנֹנֶה וְהִדְשֵׁנִי :

3 הַיְהִי לִי לְצוּר־שֵׁוֹן לְבֹאֵר חַיִּים צִנֹּת לְהִדְשֵׁנִי כִּי־סֹלֵךְ וּבְצוּרֹתַי אֶתָּה :

4 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִיָּד רָשָׁע מִכַּף מַעֲלֵוֹת וְחַטָּיִן :

5 כִּי־אֶתָּה תְּהַלֵּל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִכִּסֵּי מַעֲשֵׂי :

6 עֲלֵה וְנִסְתַּכְמֵת מִכִּסֵּי מַעֲשֵׂי אֱמִי אֶתָּה טוֹב כִּי תִהְיֶה הַמִּיָּד :

7 כְּמִשְׁפַּת הַיְהִי לְרַבִּים וְאֶתָּה מְחַסְּרֵנוּ :

8 וְעַלֵּא שִׁי תִהְלַקְהָ כִּי־לֵוִיִּם תִּפְאַרְתָּךְ :

9 אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לַעֲמֵת וְעַתָּה כְּכֹלֹת כְּוֹ אֱלֹהֵינוּ :

10 כִּי־אֶמְרוּ אֲיֹבֵי לֵאמֹר וְהִשְׁמַר נַפְשִׁי וְנִצְּנוּ יַהֲדוּ :

11 לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזֹבוּ דַרְדַּר וְתִפְסְרוּ כִּי־אֵין מְצִיל :

12 אֱלֹהִים אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל מִיָּד לְעוֹרְתֵי הַיְשׁוּהָ חֲסִיחַ כִּי :

Ps. 71. Sędziwy wiekasz prosi Boga, aby go nadal nie opuszczał. *Kischi* przypisuje ten psalm Dawidowi po ucieczce jego przed *Abalonem*, *Elitaj* Jeremiaszowi, *De Wita* i *Kosson*, zaliczają go do zabubnych pieśni ludowych. Ps. składa się z 8 trzywerszowych strof.

1. Pierwsze trzy wersze są prawie dosłownym powtórzeniem w. 2, 3. i 4. psalms 31.

4. Z ręki *Abalona* i *Achitofela*. *עוה* = *עוה*.

11. I będą się przed nim korzyć wszyscy królowie; wszystkie ludy służyć mu będą.

12. Gdyż ocala ubogiego, który woła, i uciśnionego, który nie ma wybawcy.

13. Miłosiernym jest dla biednych i ubogich; a duszę ubogich wybawia.

14. Od gwałtu i grabieży wyzwala duszę ich; i droga jest krew ich w oczach jego.

15. I będzie żył, da mu złota Szeby, a modlić się będzie za niego nieustannie, i codziennie mu błogosławić.

16. Będzie obfitość zboża w kraju, na wierzchołkach gór zaszumi jak Libanon płon jego, a zakwitną po miastach jak trawa ziemi.

17. Przetrwa imię jego wieki, i w obliczu słońca wzrosnie imię jego; i błogosławić się niemi będą wszystkie ludy, i mienić je będą szczęśliwem.

18. Chwała Bogu, Panu, Panu Izraela, który spełnia cuda jedyny.

19. I niech będzie błogosławione imię chwały Jego na wieki, i niech napelni się chwałą Jego cała ziemia. Amen i amen.

20. Skończyły się modły Dawida, syna Izajego.

11 וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנָיו כָּל-מְלָכִים בְּלִיָּהִם יִתְבָּרֶה :

12 כִּי-יִצִיל אֶבְיֹן שֹׁמֵר וְעָלִי וְאֶרְעֵר לוֹ :

13 יְהִי עֲלֵי-כָל וְאֶבְיֹן וְנַפְשֹׁת אֶבְיֹנִים יִשָּׁע :

14 מִיַּד וְנִדְחָס יִצִּיל נַפְשָׁם וְיִבְרַךְ דָּם בְּיַמָּיו :

15 וְיִחַי וְיִתְרַב כְּסֹדֶב שָׁמַיָּא וְיִתְפַּלֵּל בְּעַדוֹ הַקָּדוֹשׁ כָּל-יְהוּדִים :

16 וְיִתֵּן סֶפֶת-יָבֵר וּבְאֶרֶץ בְּרָאשׁ הָרִים יִרְעֵם בְּלִבְנֵי פִרְיָא :

וְיִצְיֵן סְעִיר בְּעֶשֶׂב הָאֶרֶץ :

17 וְיִתֵּן שֵׁמָא לְעוֹלָם לְפָנֵי-שָׁמַיָּא יִתֵּן יְיָ דִּי שֵׁמָא וְיִתְבָּרַךְ בְּ כָל-יְהוּדִים יִשְׂרָאֵל :

18 בְּרִיָּה וּבְרִיָּה אֱלֹהִים אֱמֵנוּ יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת :

19 וּבְרִיָּה וְשֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִשְׁלַח כְּבוֹדוֹ אֶת-כָּל-יְהוּדִין :

אֱמֵנוּ וְאֱמֵנוּ :

20 כָּל חַלְלוֹת יְהוָה בְּרִיָּה :

17. *Por. Jer. 4, 2.*

18. Wiersz niniejszy i dwa następne stanowią zwykłą dekolację, kładą z ksiąg ps. zamykającą. Końców. w 19. przypomina Num. 14, 21.

20. *Por. Jer. 4, 2.* W dalszym ciągu umieszczone ps. Dawida, prawdopodobnie późnij odnalezione zostały.

12. Obec ludy holdują mu dla sprawiedliwości jego, którą podziwują, a która do uznawania jego zwierzchnictwa je zniewała.

14. Sarowo karząc kahlą zbrodni, pokazuje jak wysoko ceni krew uciśnionych.

15. Król szepścił nie będzie złota, aby ocalić biednego, który przety władzą, modlić za niego się będzie.

16. *Por. Jer. 9, 16.*

KSIĘGA III

Pa. 73.

1. Pieśń Asafa—Zaprawdę dobrym dla Izraela Pan, dla czystych sercem.
2. A ja, omal nie potknęły się nogi moje; ledwie nie poślizgły się kroki moje.
3. Bo pozazdrościłem chętlivym; powodzenie niegodziwych widziałem.
4. Że nie ma mąk do ich śmierci; a krzepką ich siła.
5. Mozółu śmiertelnych nie dzielą; a wraz z ludźmi nie bywają trapieni.
6. Przeto opasuje karki ich pycha; okrywa szata ich bezprawie.
7. Wystąpiło dla otyłości oko ich; weszbrały urojenia serca.
8. Drwią i rozprawiają złośliwie o ucisku; z wysoka przemawiają.
9. Miotają na niebo ustami swojemi; a język ich pelza po ziemi.
10. Dlategoż zwraca się lud jego tu; a strumieniami pełnemi są z nich.

waną nie zostaje. *למ* być silnym, od czego *למ* siła. Pa. 88, 5 *למ* *למ* *למ* silni siemi. 2 król 24, 15.

5. Dosl. W mozołu śmiertelnych nie ma ich.
6. przy obejmować, opasywać szyć, stąd *למ* naszyjnik. Inni: okrywa ich *למ* jako szata bezprawie.
7. *למ* weszbrały niby strumień. Inni: przewyższyli podąliwoici serca, dostąpili więcej niż kiedykolwiek marzyli, *למ* od *למ* przenikał wzrokiem, myślą,—roś.
8. *למ* *למ* *למ* od *למ* = *למ* i *למ* *למ* *למ* *למ*—przen. mień za nic, uragał. Par. chal. *למ* *למ* *למ*.
10. Lud jego, oznacza albo lud Hoły, Izraelaki, albo ludy ziemi w ogóle, *למ* jest bowiem i rodz. meż. „*למ*” określa miejsce w którym autor przebywa, przypuszczalnie Babilon. Po to dop. *למ* — *למ* *למ*. od *למ*.

ספר שלישי

עב

- 1 קטור לאסה אן טוב ליהואל אלוים לברו לבב :
- 2 ואלו בקטנט נתיי יי רבול לאון ששבה שם יי אלהי :
- 3 כי קמתי בהוללות שוים רשעים אראה :
- 4 כי און הרצבות לטותם וברוא אולם :
- 5 בקטול אנוט אנוט ונט אנום לא וננוט :
- 6 למו אנוטו גאוח וקטור שית חקם למו :
- 7 ונא סחלב ענוט אקרו שסוקות לבב :
- 8 וישו ו ודברו רבע עשק סקרום דברו :
- 9 שתי בשקום פיהם ולשונם תהנה בארון :
- 10 לבו ו ישוב יי עטו הולם וני לנא וקטו למו :

Księga III.

Pa. 73. Pieśń dydaktyczna o pogodzeniu doli ludzkiej ze sprawiedliwością Boga. Według *Swoboda* wymierzony przeciw Nebuchodonosorowi przez jednego z Asafów. Pa. składa się oprócz początku i zakończenia z 5-ciu strof, z których z wyjątkiem drugiej, każda wyrazem *למ* albo *למ* oznaczona. Treść przypominia ps. 37.

2. *למ* w for. pełnej jak *למ* — „jakby nic”, drobnośta utrzymała mnie w równowadze *למ* w post, wł. rozlane zostały *למ* określenie nóg, które utrzymują człowieka *למ* w prostej postawie.
3. *למ* por. Pa. 6, 6.
4. *למ* szerma, krosa, rozszerzona od *למ* *למ*, *למ*—znak od nacisku jarzma, w ogóle udręczenia. Inni: nie ma węzłów *למ* dla ich dni t. j. nie ich życia, równa i prosta, lekko się sauje i tak łatwo przec-

11. I powiadają: jakże wie to Pan, a jestże wiadomość u Najwyższego.

12. Oto ci niegodziwi, a szczęśliwi zawsze, wzrosli w potęgę.

13. Zaprawdę, napróżno zachowałem w czystości serce moje, a umywałem w niewinności dłoń moją.

14. Abym był dręczony całymi dniami; a cierpiał katu-
sze co rano.

15. Gdybym powiedział: będę mawiał jak oni; pokole-
niu synów Twoich bym się przemieścił.

16. I rozmyślałem, by dociec tego; daremna to praca
w oczach moich.

17. Ażem wstąpił do przybytków Pana, pojąłem koniec
ich.

18. Zaprawdę, na śliskim postawiłeś ich; strącasz ich
w przepaście.

19. Jakże stali się nicością w okamginięciu; zginęli,
znikli z przerażenia.

20. Jak snem po przebudzeniu Panie, odcuciwszy się, po-
stacią ich pogardzisz.

21. Bo wrzalo serce moje; i wewnątrzności moje maie
kłoty.

22. Gdź byłem bezrozumny i nie poznałem; jak by-
dłem byłem przed Tobą.

23. A ja zawsze z Tobą; ująłeś pravicę moją.

24. Wedle postanowienia Twojego prowadzisz mnie; i do
chwaly mnie powiedzisz.

19. ועד עד nie znikać, z okrucieństwem na przedostatniej, dla odróżnienia od form pochodzących od העד odjeżdżać, porządek, רובל przedmiot prze-
rzucający—wedle niekto: widmo, od רען לז „znikli przedź niż widma”.

20. גבר zam. גברתי gdy się odcisną, gdy przedstawisz podobnie.
Inni: w młocinie w którym żyli, ich postać dumna zgładzisz. Por. Jer.
22, 28. Tery. Fachinger i Gea. גבר w gwałcie (Hos. 11, 9.)

21. גברתי zam. גברתי לז. od par otrzygó—Tak: גברתי (Ps. 76, 6.)
מטרב (2 Kron. 20, 35) gdzie zamieniono ה על מ .

22. גברתי łączą się z גבר — גברתי zam. גברתי — עמד zam. עמד
(Ps. 29, 13.)

24. ודל jak 2 Sam. 2, 10.—Do chwaly, do szczęścia.

ואשרו אלה וגדע אל ויש העה בעליון 11

היה ילה ראעים ושלל עלים השגרהיל 12

אשר ימי ובימי לבבי ואהיו בנתנו כפי 13

ואני גנוע בלהים ורחובתי לבהים 14

אשר אציתי אפניה כפי העה דוד בגנה בנתי 15

ואחשבה לבשת זאת עשה היא אם כי בענין 16

עד אבוא אל טהורש אל אבינה לאחריהם 17

אך בתלקות תשית לנו הפלחם לטמאות 18

אך הו לשמה כנגד ספו תבו סובלתות 19

כחלום שהתנו אילי צער ו אלקים בתנה 20

כי ותהיו לבבי וכליתי אשתנו 21

גאוי בעד ולא אדע בהמות הייתי עמך 22

גאוי העיד עמך אלותי כי וימיני 23

בעצותי העניו ואשר כבוד תהתני 24

12. Słowa niewinnie cierpiących. ועד לז. od רען wzrastad.

13. Wieszce wraca do własnych powątpiewad. ודל piel od רען .

14. Przeciwt. do w. 5.

15. גבר. כפי zam. גבר, קבו zam. קבו albo כן Serek. zam. רה. Deut. 14, 1.

16. Dopiero gdym wnikad w głębie religijnego poznania i z wy-
szego punktu widzenia us los i przyszad niegodziwych spojrzad, adole-
len dojad do innego rezultadu.

17. גאוי העיד עמך אלותי כי וימיני. גאוי jak טהורש ramowisko, od
עמ = עמ Wedle innych tyle co parw zbudzenie od עמ .

8. Rzekli w sercu swoim: Zburzmy je spolem; i pali-
li wszystkie zbory Pańskie w kraju.

9. Godeł naszych nie widzimy więcój; nie ma już pro-
roka, i nikogo między nami, któryby wiedział, dopóki.

10. Dopókiż Panie uragać będzie ciemiecza, lżyé będzie
wróg imię Twoje bezustannie?

11. Czemuż usuwasz rękę Twoją i prawicę Twoją?
Z pośród Iona Twego wytopniaj!

12. Wszak Pan, król mój, oddawna spełnia wybawienie
w pośród ziemi.

13. Tyś rozdzielił mocą Twoją morze; zmiażdżyłeś glo-
wy krokodyłów na wodach.

14. Ty skruszyłeś głowę Lewiatana; rzuciłeś go na zér
mieszkańcum stepu.

15. Tyś roztworzył źródła i potoki; Tyś ósuszyl stru-
mienię bystre.

16. Twoim dzień i Twoją noc; Tyś ustanowił światło
i słońce.

17. Tyś utwierdził wszystkie granice ziemi; lato i zimę,
Tyś stworzył je.

18. Pomnij na to, wróg uraga Bogu; a naród niekze-
mny lży imię Twoje.

19. Nie wydawaj dzicyz duszy gołębicy Twojój, o gru-
madce uciśnionych Twoich nie zapominaj na wieki.

8 אִמְרוּ בְלִבְבְּכֶם יַיְהוָה שָׂרַף לְיַסְעֵדֵי אֵל בְּאַרְצוֹ :

9 אַחֲזִינוּ לֹא-יִרְאוּ אֶת-עוֹד נְבִיא וְלֹא-אֲמִינוּ יוֹדֵךָ עַד-מָה :

10 עַד-מָה יִסְעֵי אֱלֹהִים וְתִרָף צַד יִמָּצֵן אֲיֵב שָׂמַךְ לְנֶגְעָה :

11 לְמָה תִּשְׁכַּח יְהוָה הַיְמִינֶךָ מִסֶּבֶב תִּחְזַק יַיִד בְּלִבָּהּ :

12 וְאֱלֹהִים מְלֹכֵי מִקְדָּשְׁךָ פָּעַל יְשׁוּעוֹת בְּקִרְבְּךָ הָאָרֶץ :

13 אַתָּה פִּירְתָה בְּהַזְוֹת יָם שִׁבְרָתָה רֹאשׁ תַּיִנִּים עַל-הַיָּם :

14 אַתָּה רִצַּצְתָּ רֹאשׁ לַיְהוֹן הַתְּהוֹמֹת מִכָּאֵל לַעַם לְאֵמִים :

15 אַתָּה בְּהַקְשֵׁת מִעַן וְגַחַל אַתָּה וּבִשְׂשֵׁת עֲרַחַת אֵתָּן :

16 לָךְ יוֹם אֲחִילֶךָ לְלֵלָה אַתָּה תְּכַבֵּוֹת סָאוֹר וְחֶמְסָה :

17 אַתָּה הַעֲבַדְתָּ בְּלִי-נְבוּלוֹת אֲרָץ קַדְוֹן וְיִרְדָּה אַתָּה יַעֲרַחֶם :

18 וְכִרְוֹתָ אֲיֵב תִּרָף וְיִדְעָה וְעַם-יִגְדֵּל נֶאֱמָר שָׂמַךְ :

19 אֵלֵיהֶם יִצְוֹת נַפְשׁ הַתְּהוֹמֹת תַּחַת עֵינֶיךָ אֵלֵיהֶם שָׂמַךְ לְנֶגְעָה :

11. Lewiatan, Faro i jego zastępy. Por. Jez. 27, 1. *לִי* drapieżca zwierzęta i ptaki pustyni, które wyrzucone przez morze ciała topielców polary.

15. Alluzya do Ez. 17, 6. Num. 20, 8. Jez. 3, 14. *נֶאֱמָר* w przeciwstawieniu do *נֶאֱמָר*—strumienie które w lecie nie wysychają.

16. Możliwe zamknięcie noc w dzień. Por. Amos 5, 8. *סָאוֹר* woda innych, księżyc.

17. Nadmorskie brzegi ziemi. Por. Jer. 5, 22.

18. Możliwe właściciel *ת* w voc. Pomnij na to Baśe, Ty którego wzzechmocna dłoń karała może.

19. *נֶאֱמָר* dop. *בְּכָל עַד* Por. Ps. 68, 11. Wodę innych *נֶאֱמָר* tu st. absol. w formie *בִּירָקָה*, *נֶאֱמָר*. Niektórzy łączą *נֶאֱמָר* z *נֶאֱמָר* zwierzęcin srogieniu.

8. *אִמְרוּ בְלִבְבְּכֶם* fut. od *נֶאֱמָר* ciemniczyć, niszczyc. Por. *נֶאֱמָר* od *נֶאֱמָר* Num. 21, 30. *נֶאֱמָר*, nie odnosi się do *נֶאֱמָר* do wszystkich wiarygodnych im miejsc jak Bet-el, Rama, Micpa, Gulgai.

9. Godeł naszych, naszych chorągwi. Por. Num. 2, 1. Jedyny prók Jeremiasz może wprowadzonym już został przez Chaldejczyków. Jer. 40, 1. *נֶאֱמָר* = *נֶאֱמָר* = *נֶאֱמָר* dopóki niebiosa nasza trwać będą. *נֶאֱמָר*: Doświadczenia jest tak wielką, że nie może wyrazić wypowiedzieć.

11. *נֶאֱמָר* przydomek świętyński albo Jeruzolimny. Inni: Dobryt x nadzra Twojego, wytopniaj! Por. Tr. 2, 3.

13. Alluzya do przejścia Izr. przez morze czerwone i do kłębki Egiptjan. Por. Ezech. 20, 3.

20. Bacz na przymierze, bo pełne zakąty ziemi siedzib bezprawia.

21. Niech nie odchodzi zgnębiony zawstydzonym; ucieszony i błodny niech chwali imię Twoje.

22. Powstań Panie, wytoż sprawę Twoję; wspomnij na zniewagę wyrządzaną Ci przez nieczemnych bezstanku.

23. Nie zapominaj okrzyku nieprzyjaciół Twoich; wrzawy przeciwników Twoich, która wznosi się ustawicznie.

Ps. 75.

1. Przewodnikowi chóru na nutę: nie zatracaj, pieśń Asafa, śpiew.

2. Dziękujemy Ci Panie, dziękujemy, blizkie imię Twoje, głoszą cuda Twoje.

3. Bo oznaczę porę; Ja sprawiedliwie sędzić będę.

4. Zachwiała się ziemia i wszyscy mieszkańcy jój; Ja utwierdził słupy jój.—Sela.

5. Powiadam chęlpłiwym, przestańcie się chęlpić, a złozyńcom nie podnoście rogów.

6. Nie podnoście wysoko rogów waszych; nie przemawiajcie karkiem hardym.

7. Bo nie od Wschodu, ani od Zachodu ani od pustyni gór.

twierdzący do czola (Psalms, poln. Druca's) Albo porównanie z wolem który rogi podnosi, to samo co głowę zalcierać.

6. וְלֹא יִשְׁתַּבַּח

7. Ani ze Wschodu, ani z Zachodu, ani z Północy (pustynia arabska na południu Palestyny), znikąd nie przychodzi rozstrzygnięcie—bo światu kieruje Bóg. Północy wieszac nie wymienia, bo od granic północnych nadsięgnęli Asyryjczycy. Tak Psalms. Wedle innych jest *ישׁוּב מִן הַיַּם הַיָּבֵשׁ* od *ישׁוּב* wywyższenie—ale w takim razie czytać by należało *ישׁוּב מִן הַיָּבֵשׁ*. *Sheraby* uważa jak Targ. *ישׁוּב* za określenie północy (pustynia Syr. na północno-wsch. str. Palestyny?) utrzymując że oznaczono to północnie dla oznaczenia, że tylko za świątyni w Jeruzalimie wychodzą wyrzuci Boga.

20. הַבַּט לְבְרִית כִּי־שָׁלַט מְרִשְׁתֵּי־אֲרָץ נֹאֶת הַחֶסֶד :

21. אֲלֵי־יֵשֶׁב בְּךָ וְנִגְלַם עַל־אֲבִיו וְהִלֵּל שִׁמְחָה :

22. קוֹמָה אֱלֹהִים רִבְנָה רִבְנָה וְנִדְרֵי הַרְפָּתָה מִיַּד־יָדָל כִּל :

הַחֶסֶד :

23. אֲלֵי־תִשָּׁבַח מִלֵּל אֲרָבָה שִׁמְחָה לְשִׁיר עֲלֵיהֶ הַמִּיד :

עה

1. לְמַנְעֵה אֲלֵי־תִשָּׁבַח מִסֹּדֵר לְאַחַ שִׁיר :

2. הַרְבֵּנוּ לָךְ וְאֱלֹהִים הַרְבֵּנוּ וְנִקְרַב לְפָנֶיךָ סִפְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ :

3. כִּי אֶתָּה מִשְׁדֵּר אֲנִי מִיָּמִים אֲשֶׁמֶט :

4. נִשְׁמַעִים אֲרָצוֹ וְקוֹלֵי־יִשְׁבָּתָה אֲנִלִּי הַבְּנֵי עַמְּרִיתָ מִלָּה :

5. אֲבָרְתִי לְדוֹלֵלִים אֲלֵי־תִלְלוּ וְאֲרָשִׁיעִים אֲלֵי־תִרְיֵם הָרֶן :

6. אֲלֵי־תִרְיֵם לְהַרְסֵם קִרְבָּם הַבְּרִי כְּצוּר אֶתָּה :

7. כִּי לֹא מִשְׁמָעָה וּמִשְׁעָרָה וְלֹא מִשְׁרָבֵר הַחֶסֶד :

20. *הַבַּט לְבְרִית* wł. cienna miejsca ziemi. Lepiej może *Sheraby*: Pa-miętą o przymierzu (*Gen. 9, 9*) bo dzieje się bezprawia, która powin-yby nowy potop na ziemię sprawdzić.

21. Okrzyku w Twoich zbiorach, pot. w. 4.

Ps. 75. Ułobony prawdepodobnie podlega wtargnięcia Asyryjczy-kóm do Palestyny za panowania Chiskazca. Piewny blizkiego spełnie-nia się sądu Bożego, wieszac wyraza z góry wdzięczność za pomoc przy-rzeczona. Ps. przypomina w wieln miejscach 1 Sam. 20, 1—10. i Jer. 2, 2, 25.

4. *ישׁוּב מִן הַיָּבֵשׁ* od *ישׁוּב*. Zachwiała się, przez zdobycza Asyryjczyków.

5. Napomnienie wieszacza. *ישׁוּב* *ישׁוּב* od *ישׁוּב*. Bóg, symbol potęgi, musli w niektórych plemien wolowio po odliczeniu zwycięstwa przy-

- 8. Bo Pan sędzią; tego poniża, a owego wywyższa.
- 9. Do kielich w ręku Boga, a wino się pieni, pełen zaprawy, a nalewa z niego; a tylko męty jego wyszą, wypiją wszyscy złoczyńcy ziemi.
- 10. A ja wychwalać będę wiecznie, spiewać Pannu Jakóba.
- 11. A wszystkie rogi złoczyńców strącę; wywyższone będą rogi sprawiedliwego.

Ps. 76.

- 1. Przewodnikowi chóru, przy towarzyszeniu smyczkowych instrumentów. Pieśń Asafa, śpiew.
- 2. Poznany w Judei Pan; w Izraelu wielkiem imię Jego.
- 3. I ustanowił w Salem przybytek Swój, a siedzibę Swą w Cyonie.
- 4. Tam to pokruszył płomiczno łuki; tarczę, miecz i broń.—Sela.
- 5. Świętym byłeś, wspaniałym z po za gór zdołczy.
- 6. Ograbieni zostali dziełmi sercem, zasnęli snem swoim, i nie znaleźli rycerze rąk swoich.
- 7. Od grozy Twojej, Panie Jakóba, strętwiały jeźdźcie i koni.

- 3. Ustanowił, niejako po raz drugi. Salem, nazwa Jeruzolimy za czasów Abrahama, aluzya do odzyskanego pokoju i bezpieczeństwa.
- 4. Tam pod murami Jeruzolimy. *שם* płomień, błyskawica, przestawiono od *שם* = *שם* = Łuki, których strzały przesłanknięto były palną materją.
- 5. *שם* = *שם* od *שם* święty, sławny byłeś gdyż się ukazał z po za gór zdołczy—określenie obywateli obiegających Asyryjczyków, w którym ogromnie były nagromadzone były.
- 6. *למה לא יראו* od *למה* *למה* (Jez. 59, 15.) Nie mogą ruszyć rąk ci, którzy są przeciw Jeruzolimie podnieśli.
- 7. Cały obóz zalega cisza śmierci. Por. 2 Król. 19, 35.

- 8 *כי יאמרם ששם נתן יסף ונתן ימים*
- 9 *כי כוס ביד ידוה וגו' חסר | כלא מסקה ונתן כנה את שמרה יתנו יתנו כל ראשי ארץ :*
- 10 *ואני אגיד לעולם אשמרה לאלתי יעקב :*
- 11 *וכל ארצי ראשיים אגדע והרוממה קרנתי צדיק :*

ש

- 1 *למענה בניגית כוסוד לאקה שיר :*
- 2 *נדע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו :*
- 3 *ויהי בשלם כסו ומענתו בציון :*
- 4 *שמה שבר ראשקשת קמו והרב וסלמה סלה :*
- 5 *נאור אקה אורי בתרררתה :*
- 6 *אשתוללו אברי לב ננו שתתם ולא ימצאו כל אנשי תל ידיהם :*
- 7 *מגעתה אלתי יעקב נדום ורכב וקום :*

- 9. Było na Wschodzie zwyczajem zaprawiać wino mocnymi korzeniami i aromatami, a w szczególności myrrą, z czego się pienilo tworząc odurzający osad. Por. Jez. 61, 17, 22, Jez. 25, 15, 49. *כוס* kupid, pienią się np. o morzu. Ps. 36, 4. *לפי* od *נור* *לפיכא*, spływał — *שם* odnosi się do wina, *שם* do kielicha w ten.
- 10. Nawiasowo wtrącone zdanie wieczna.
- 11. Dalsze słowa Boże.
- Ps. 76. Zapowiedziany w poprzednim ps. sąd Boży spełnił się pod murami Jeruzolimy. Na wojska asyryjskie spada najszpetniejsza klęska. Nawet najdzielniejsi bohaterowie zasnęli snem wiecznym przed grozą Boga. Był to sąd przed którym ziemia zdrząła, aby na długo się uspokoić.

- 8. Ty, straszny Ty; i któż ostoi się przed Tobą, w chwili gniewu Twego.
- 9. Z niebios wygłosiłeś sąd; ziemia się ułękła i ucizyla.
- 10. Gdy powstał do rozprawy Pan, by wspomódz wszystkich zgnębionych ziemi.—Sela.
- 11. Bo zawziętość ludzka podnosi chwałę Twoją, gdy nareszcie gniewem się obłóczysz.
- 12. Słuchajcie i uszczęście się Bogu Panu waszemu; wszyscy, co Go otaczają, niech niosą dań Groźnemu.
- 13. Ukróć ducha książąt; groźny dla królów ziemi.

Ps. 77.

- 1. Przewodnikowi chóru Jednstonów. Asafa pieśń.
- 2. Głos mój do Pana, gdy wołam; głos mój do Pana, a wysłuchaj mnie.
- 3. W dzień niedoli mojej Pana szukam, ręka moja nocą wyciągnięta, a nie ustawa; nie daje się ukość dusza moja.
- 4. Wspominam Pana izawodzę; rozpamiętywam, a wątpi duch mój.—Sela.
- 5. Zachwyciełś powieki oczu moich; strwożony jestem i zanieśniałem.
- 6. Dumam o dniach przeszłości, o latach dawnych.
- 7. Wspominam pieśń moją w nocy; w sercu mojem rozpamiętywam, a docieka duch mój.

2. Inni: głośno wołam *קראתי* *fat. zam. praes. קראתי* *inf. pro verbo facta*, albo *imperat. ה'י קראתי*.

3. *Philippens*. We dnie, w niedoli *כש* wł. wylana, tu wyciągnięta do modlitwy. Inni jak *כש* przez rękę moją po nosach rozlewa się bezustannie wzbraniająca się pocieszyć dusza moja.

4. *קראתי* wł. otulać się, kurczyć z bólu, o duszy, zwątpiła.

5. *כש* strasie oczu, które dla troski się nie zamykają. *קראתי* wł. uderzony jestem silnym wstrząśnięciem wewnątrz.

7. *כש* *על* *זמן*. *כש* *על* *זמן*. Por. Deut. 8, 5.

- 8. אלה ו נורא אלה וקראתי ללפניך סאת אפק :
- 9. רשמים השמעת הו ארו ראה ושהקה :
- 10. בקום למשפט אלהים להשיע כל עגרי ארון סלה :
- 11. כי חמת אדם חודך שארית חמת תתקן :
- 12. נדרו ושלמט להנה אלהים כל יסביבו יבילו למרא :
- 13. יבצר רוח גידיים נורא לסלבר ארון :

עו

- 1. לקנעת עלי דיון יחתי סי לאקה סקטור :
- 2. קולי אלהים ואנקה קולי אלהים ותאמן אלי :
- 3. ביום צרותי אלה דרשתי יבי ו להנה נגרה ולא תפג סאנה התם נפשי :
- 4. אוקרה אלהים ואהמה אשיתה ו ותקענה רותי סלה :
- 5. אחות שקרות עני נקמתי ולא אברך :
- 6. השבתי ימים מקרם שנות עולמים :
- 7. אוקרה נגייתי כלילה עם לבני אשיתה ותפש רותי :

11. *כש* *על* *זמן* wł. ostatki zapamiętliwości czyli cały powściągnięty gniew. Ukaranie ałych świadczcy o sprawioliwości Bożej.

12. Pierwsza część wiersza wytworzona do Izr. druga do innych ludów otaczających Palestynę.

13. *כש* wł. odcina.

Ps. 77. Wieszcz opłakuje niedolę ludu. Psalm ułożony prawdopodobnie w ostatnich latach panowania Jojakima za czasów proroka Habakuka, a czem niektóre podobieństwa wyraża świadczcy. Por. Hab. 3.

8. Czyż na wieki porzuci Pan, a nigdy nie alituje się już.

9. Czyż znikło na zawsze miłosierdzie Jego; postanowił wyrok na wieki wieków.

10. Czyli zapomniał litować się Pan? albo wstrzymał w gniewie miłosierdzie Swoje.—Sela.

11. I rzekłem: takie błaganie moje, o powrót prawicy Najwyższego.

12. Wspominam czyny Przedwiecznego; tak, wspominał dawne cuda Twoje.

13. Rozważałem wszystkie dzieła Twoje, a czyny Twoje rozpamiętywałem.

14. Panie w świętości droga Twoja; których Bóg wielkim jak Pan.

15. Ty o Panie, cudotwóco, objawiłeś między ludami potęgę Twoją.

16. Wyzwoliłeś dziełem ramieniem lud Twój, synów Jakóba i Józefa.—Sela.

17. Ujrzały Cię wody Panie, ujrzały Cię wody; zadrżały i wstrząsnęły się otchłanie.

18. Rozlały się powodzią obłoki, odgłos dały chmury; a strzały Twoje przebiegały.

19. Odgłos gromu Twojego w wichrze, oświeciły błyskawice świat; drżała i wstrząsała się ziemia.

20. Przez morze droga Twoja, a ścieżka Twoja przez wody wielkie; a ślady Twoje nie poznane.

21. Wiodłeś jakoby trzodę lud Twój ręką Mojżesza i Arona.

8 הַלְעֲלִימִים יִנְעַם | אֲדַגְּלֵה וְלֹא-יִסְכָּח לְרַעְיוֹת עוֹד :

9 הַחַפֵּס לִנְעֻם חֲסָדוֹ גִּמְרָה אֶפְסֵר לְדָרִי לְדָרִי :

10 הַיִּשְׁכַּח תְּנוּחַת אֵל | אִסְתַּכְּפָן לְמַעַן רַחֲמֵי מִלְּחָה :

11 וְאִמַּר חֲלוּמֵי הָיָה שְׁנוֹת יַעֲזֹב אֲלֵינוּ :

12 אֲזַכִּיר שִׁמְרוֹתֶיךָ כִּי כִשְׁלֵרִיָּה בְּרִאשֹׁנֶיהָ טָקַחְתָּ פְלִאָה :

13 וְהִנֵּי הִבְלִיַּח עֲלֶיךָ בַּגְּלִילֹתֶיךָ אִשִּׁיחָה :

14 אֱלֹהִים בְּקִדְשׁ דְּרָבָהךָ סִרְאֵל לְדוֹל בְּאֵלֵינוּ :

15 אֵתָהּ הָאֵל עִשָּׂה פִּלְאָה הִרְעִיתָ בְּעַמִּים עֲגָה :

16 גִּמְלָה בְּרִצּוֹת עַמְּךָ בְּגִי-יַעֲזֹב וְיִסְכָּח מִלְּחָה :

17 לְרֵאשִׁית טִים | אֱלֹהִים רֵאשִׁית טִים וְיִדְלוּ אֵלַי יְרֵנוּ :

תְּרִיבֹתַי :

18 לְרֵבֹט טִים | עֲבֹתֹת קוֹל גִּתְּךָ שִׁתְּקִים אֵת-יְעֲזֹבֶיךָ :

וְהִתְלַבֵּי :

19 קוֹל בְּעֲגָה | בְּגִלְגֵּל הִצִּירוּ בְּרָקִים תְּהַלֵּל רִגְוֹה וְתִתְרַעַשׁ :

הָאָרֶץ :

20 בַּגִּם דְּרָבָה וְיִשְׁכַּחְתֶּךָ מִיָּד בְּעַמִּים רַבִּים וְעֲקֵבוֹתֶיךָ לֹא :

נִרְעִי :

21 נְעֻמַת כְּצִיָּא עַמְּךָ בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן :

16. Józef był przez syna swojego Efraima przedstawicielem królestwa Izraelskiego i prawdopodobnie dla tego wymienionym tu zostają obok Jakóba.

17. Do końca psalmu opis przejścia przez morze czerwone.

18. *וַיִּשָׁע* powł. rozlewał się. Strzały, błyskawice.

19. *וַיִּתְרַעַשׁ* wirujący wicher, Cyklon.

9. *וְאִמַּר*. uważa jak w ps. 12. *וַיִּתְרַעַשׁ* : Gwałt koniec przyrzeczenia?

11. O powrót czasów w których zbawca prawica Boia tak jawnie się uwidoczniła. *וְהִנֵּי הִבְלִיַּח עֲלֶיךָ*, *וְהִנֵּי הִבְלִיַּח עֲלֶיךָ* błagał. *וְהִנֵּי הִבְלִיַּח עֲלֶיךָ*. Niekł: o powrót lat. *וְהִנֵּי הִבְלִיַּח עֲלֶיךָ* od *וְהִנֵּי הִבְלִיַּח עֲלֶיךָ*. *וְהִנֵּי הִבְלִיַּח עֲלֶיךָ* Moją rzeczką błagał, zmienił w prawicy Najwyższego.

Ps. 78.

1. Dumanie Asafa. Słuchaj ludu mój nauki mojej, skłońcie ucho wasze ku słowom ust moich.
2. Otworzę przypowieścią usta moje, wygłoszę podania z dawion dawna.
3. Cośmy słyszeli a poznali, a ojcowie nasi opowiadali nam.
4. Nie zataimy przed synami ich, pokoleniu późnemu opowiadając chwałę Boga, i potęgę Jego, i cuda Jego których dokonał.
5. Gdy ustanowił świadectwo w Jakóbie i naukę złożył w Izraelu, nakazał wteży ojcom naszym, aby ją wykładali dzieciom swoim.
6. By wiedziało pokolenie ostatnie, synowie którzy się narodzą; powstaną i opowiedzą synom swoim.
7. I będą poklášali w Pana nadzieję swą, i nie zapomną spraw Pana, a przykazań Jego strzedz będą.
8. I nie staną się jak ojcowie ich, rodem odstępnyim i niesfornym, rodem co nie ustalił serca swego, i nie wytrwał przy Panu duchem swoim.
9. Synowie Efraima zbrojni łucznicy, cofnęli się w dzień boja.
10. Nie strzegli przymierza Pańskiego, a wedle nauki Jego wzbraniáli się postępować.

2. *mnv To*, wspomniane, niejako ukryte dzieje. Per. Ps. 49, 5.
 4. Przed *przewo* dop. *uw* Per. Ps. 69, 4.
 5. O obowiązkach tym por. Ex. 10, 2. Dent. 4, 9, 11, 19, 31, 13.
 6. *al* dop. *sw* *rw*. I Per. I Sam. 7, 3, i nin. ja. w. 37.
 9. Półki Efraim ludowi przewodniczyli w osobie Efraimistów Jozabę i Samuela jak niemniej przez przybytek w Szayo, lud nie wytrwał w przymierzu z Bogiem i ponosił dlatego błęki posmo działalności swojej *od* *roci* *od* *roci* — podwójny *at. cości*, wł. *roci roci* *roci* *roci* Per. 2. Kron. 17, 17. Jer. 4, 29.

עז

1. סִבְיָלִים לְאַסָּף הָאֵלֹהִים עָשִׂי תִּזְכְּרֵנִי יְהוָה אֲנִיכֶם לְאַמְרֵי : 5
2. אֲפָתֶיךָ בְּשִׁפְלִי כִּי אֶבְיָאָה יְהוָה מִנִּירְסָה : 2
3. אֵלֶיךָ שָׁמַעְנוּ וְנִרְעִים וְאֶכְתִּיב סִפְרוֹתָיו : 3
4. לֹא נִכְחַר | מִבְּנֵיכֶם לְדֹר אַחֲרָיו מִסִּפְרִים תְּהִלֹּת יְהוָה וְעֲזָרוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֵלֶיךָ עָשָׂה : 4
5. וְיִקָּם עֲלֵיהֶם | בְּיַעֲקֹב יְהוָה שֶׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֵלֶיךָ אֵת-אֲבוֹתָיו לְיִהְיֶינָם לְבָנֵיהֶם : 5
6. לֹא-נָעַן יְהוָה | דֹּר אַחֲרָיו בְּנִים וְיִגְדְּלוּ יְקָבֹם וַיִּסְפְּרוּ לְבָנֵיהֶם : 6
7. וַיִּשְׁטוּ בְּאֵלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִדְבְּרוּ מִעֲלֵי-יָדָם וּמִצִּדְתָּיו יִנְעָרוּ : 7
8. וְלֹא יָדְיוּ | בְּאֲבוֹתָם דֹּר סוֹדֵר וּסְדֵר דֹּר לֹא-יִזְכְּנוּ לָבָא וְלֹא-יִזְמְנֶנָּה אֵת-יָדָם רוּחַ : 8
9. בְּגִירָאֵרִים נִשְׁתַּחֲוּ וּשְׁתַּחֲוֶה הָשֵׁת לְפָנָיו בְּיוֹם הַרְבֵּב : 9
10. לֹא שָׁמְרוּ בְרִית אֱלֹהִים וְכִזְבוּרֹתָ מֵאֲנֵי לִלְבָת : 10

Ps. 78. Autor, współczesny Dawidowi Asaf, wyzwa lud do podziękowania względem woli Bożej. Zgubna legemonja Efraima ustała miała i przeszła słusznie na pokolenie Judy. Nicuniej niedowiedziono było przeniesienie ogniska słuhy Bożej z Szayo do Cyson, wszystko to stara się autor udowodnić powagą dziejów, naspominając, aby parzeczno nareszcie wszelkie dążenia, temu nieoficjalnemu postanowieniu Boga przeciwno. Ps. ułożony został prawdopodobnie po pokonaniu stronnictwa Iaboceta, które się nigdy z myśla o przewadze pokolenia Judy pogodzić nie mogło—wedle innych zaraz po śmierci Salomona i rozpadnięciu się państwa, tak że cały ps. wymierzony głównie przeciw Jerubeamowi.

- 11. I zapomnieli o dziełach Jego, i o cudach Jego które pokazał im.
- 12. Wobec ojców ich czynił cuda, na ziemi Micraim, na polu Coan.
- 13. Rozwarł morze i przeprowadził ich, i ustawił wody jako groblę.
- 14. I wiódł ich obłokiem we dnie, a co noc przy świetle ognia.
- 15. Rozbijał skały na puszczы, i poił ich jako z głębin wielkich.
- 16. Wydobywał strumienie z opoki, i sprowadzał jako rzeki wodę.
- 17. A nie przestali jeszcze grzeszyć przeciw Niemu, opierając się Najwyższemu na pustyni.
- 18. I kusili Pana w sercu swojém, żądając jадla dla żywota swojego.
- 19. I złorzeczyli Pann mówiąc: czyż potrafi Pan przyrzádzić stół na puszczы.
- 20. Ołóз uderzył skalę, a wytrysły wody, i rzeki się rozlały; a czyż chleба zdoła dać, czyż przygotowuje mięso dla ludu Swego?
- 21. Przeto usłyszał Bóg i oburzył się, i ogień zapłonął w Jakóbie, i gniew wybuchł na Izraela.
- 22. Bo nie wierzyli w Pana, i nie polegali na pomocy Jego.
- 23. I rozkazał obłokom z wysoka, a bramy niebios roztworzył.
- 24. I deszczem spuścił na nich mannę na pokarm, i zboże niebios dał im.

16. Num. 20, 8. מצורח pl. exultationes i dla tego sing. מצורח.
 18. Num. 11, 20.
 21. Gniew Bóży wyprzedza karę w w. 31 wyrażoną: קָרַח וְקָהָל אֵת עֲרֵךְ אֶרֶץ. 39, 9.
 23. Ex. 16, 4. Wyrażeniem tэм autor wskazuje na obfitość dostarczonej żywności.

- 11 וַיִּשְׁכַּחְתוּ עֲלֵמֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לָרְאָם :
- 12 וְעַד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלְאָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה-צֹאן :
- 13 בָּהָרַם יָם וַיַּגְבִּיהֶם וַיַּצְבִּיטֵם בְּסַרְסָר :
- 14 וַיַּתֵּם בְּעַגְלוֹ יוֹסֵם וְקַלְבֵּלִיָּה בְּאֵזֶר אֵם :
- 15 וַבְּקֶטֶד אָרִים בְּסַרְסָר וַיִּשָּׂק בְּהַרְמוֹת רֶבֶב :
- 16 וַיִּצְאֵם מִזֵּלִים סִסְמֵעַ וַיִּזְרַד בְּנִהְרֹת קוֹם :
- 17 וַיִּסְבּוּ עוֹד לְחַטְאוֹתָיו לְמַרְוֹת עֲלִיּוֹן בְּנֶהְלָם :
- 18 וַיַּסְרֹאֵל בְּלִבָּבָם לְשִׂאֵל-אֶלֶף לְנַפְשָׁם :
- 19 וַיִּדְבְּרוּ בְּאֵלֵהֶם אֲמָרוּ הַיּוֹכֵל אֵל לַעֲרֹף שְׂלֵמֹן בְּסַרְסָר :
- 20 הֲנָן הַבְּהִמּוֹר וַיַּוֹבֵב מִים וַיַּחֲלִים יִשְׁשַׁבּוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּכַּל הָאֱמִינֹן שִׂאֵל לְנַפְשׁוֹ :
- 21 לָבוֹן שִׁמְעֵי דִוְיָהּ וַיַּתְעֲבֹר וְאֵשׁ נִשְׂפָּה בְּעֵקֶב וַיַּסְרֹאֵל עֲלֵהּ בְּיִשְׂרָאֵל :
- 22 כִּי לֹא הִאֱמִיטוּ בְּאֵלֵהֶם וְלֹא כָּמְדוּ בְּיַשְׁעֵתָּהּ :
- 23 וַיַּצֵּוּ שְׂתֵקִים סִסְמֵעַל וַדְלֵתוּ שְׂמִים פֶּתַח :
- 24 וַיִּבְשֹׂר עֲלֵיהֶם מִן הַלֶּחֶל וַיִּזְבּוּ-לְנַפְשָׁם מִן הַמָּוֶת :

12. Półwieczna wzmianka o cudach w Egipcie, które począwszy od w. 43. dokładnie opisuje. Coan gr. Tanis rezydencja Faraonów w dolnym Egipcie. Num. 13, 22. Jex 19, 11. Ezech. 13, 14.
 13. Par. Ex. 15, 9.
 14. Ex. 13, 21.
 15. Ex. 17, 6. קָהָל אֵת עֲרֵךְ אֶרֶץ. od קָהָל zam. קָהָל.

25. Chleb przedni spożywał człowiek, zapasów zesłał im do syta.

26. Pognał wiatr wschodni po niebie, i sprowadził mocz Swoją południowy.

27. I spuścił deszczem na nich jak proch mięso, i jak piasek morski ptactwo skrzydlate.

28. I rzucił na środek obozu jego, w okolo namiotów jego.

29. I jedli i nasyryli się aż nazbyt, i pożądanie ich sprowadził im.

30. Nie rzucili pożądania swego, a jeszcze było jadlo w ustach ich.

31. A gniew Pana spadł na nich, i poraził starszynę, a młodziany Izraela powalił.

32. Pomimo to grzeszyli jeszcze, i nie wierzyli w cuda Jego.

33. I spełnił w marności dni ich, a lata ich w trwodze.

34. Gdy ich gromił, błagali Go, i nawrócili się, i szukali Pana.

35. I wspomnieli, że Pan opoką ich, a Pan najwyższy zbawcą ich.

36. I ślebiali Mu usta swojem, i językiem swoim kłamali Mu.

37. A serce ich nie wytrwało przy Nim, i nie byli wierni przymierzu Jego.

38. A On miłosierny odpuszczał winę i nie zgładził, a często odwracał gniew Swój, i nie pobadzał całej zapalczywości Swojej.

25 לָחֶם אֲחֵרִים אָכַל אִישׁ צִדָּה אִשֶׁת צִדָּה שָׂחָה לָחֶם לְשֹׁכְעֵי

26 יָסַע הַרְּמִים בְּשָׁמַיִם מִצְרַף בָּגְזוּ חִמּוֹן :

27 וַיִּטְּטֵר עֲלֵיהֶם בְּגֶזֶר שָׁמַר וּכְחֹל לֹאִים עוֹף הַגֶּזֶר :

28 וַיִּפֹּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ קָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו :

29 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְהָאֱלֹהִים יָבֹא לָרָם :

30 לֹאִירוּ מִתְּאוֹרָתָם עוֹד אֲבָלָם בְּפִיהֶם :

31 וַאֲנִי אֱלֹהִים וְעֵלָה בְרָם וַיִּהְיֶה בְּמִשְׁפָּעֵיהֶם וּבְחֹרֵר יִשְׂרָאֵל :

הַקְּרִיעַ :

32 בְּכֹל־זֹאת חֲתָאוּ עוֹד וְלֹא הִאֲמִינּוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו :

33 וַיִּכְלֵ-בְהֵבֵל יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁטָתָם בְּבִהְלָה :

34 אִם־הִרְגָם וּרְשָׁרוּ וַיִּכְבְּדוּ וַיִּשְׁחָרוּ אֶת־אֵל :

35 וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֲלִיּוֹן נֹאֵלָם :

36 וַיִּפְתְּחוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְבְּרוּהוּ :

37 וְלָבָם לֹא־נִכְחוּ עֵשׂ וְלֹא נִאֲמָנוּ בְּכִרְתוֹ :

38 וְהוּא רַחֵם אֶי כִפַּר עֲוֹן וְלֹא יִשְׁחַת וְהִרְבָּה לְהַשְׁבִּיב אֶפְסוֹ :

וְלֹא־יִעָרַב כִּלְחָטָיו :

25. znow przedmiot ich żady. Per. Num. 11, 20.
26. vs lat od vs = vs , odwracał, zrzekał się.
27. שָׂחָה wł. tęczność—człowiek tegi tyle co moźny, znamienity.
Per. Jez. 10, 16.
28. מִצְרַף pól. od מִצְרָה . Skrucha była wypływem trwogi.
29. De Wette, Ev. i Philippi, t.1. wiersz ten w czasie ter.

25. Wł. chleb miazek. Per. 1 Sam. 21, 8. Inni chleb suchy.
26. vs lat od vs = vs Per. Num. 11, 31. טֵרַף w ogóle gorący wiatr, tu określony Midej jako południowo-wschodni. מִצְרָף od מִצְרָף zwracający się bowiem twarzą ku wschodowi na południe po prawej stronie.
27. Ex. 16, 13. Num. 11, 31.
28. Zam. יִשְׁחָה . Suff. odnoszą się do Izraelitów.

39. I wspominał że ciałem są, powiem który przelataje a nie wraca.

40. Ile razy drażnili Go na puszczy, jątrzyli Go na stepie.

41. I znowu doświadczali Pana, i świętego w Izraelu ograniczali.

42. Nie pamiętali ręki Jego, dnia w którym wybawił ich od ciemnicy.

43. Gdy dawał w Micraim oznaki Swoje, a cuda Swoje spełniał na polu Coan.

44. Gdy przemienił w krew rzeki ich, a wód swoich pić nie mogli.

45. Naszał na nich robactwo a pożerało ich, i ropuchy które ich gubily.

46. Oddał chrząszczowi plon ich, a żnój ich szarańczy.

47. Spustoszyli gradem winorośl ich, a figi ich murówkami.

48. Wydął gradowi ich dobytek, a stada ich błyskawicom.

49. Paścił na nich zapalczywość Swoją, zawziętość i zaciętość i klęskę, zastęp wysłańców zaguby.

וַיִּזְכֹּר בְּרִבְעָר הַמָּה רֹחַ הַלֵּלֶךְ וְלֹא יָשׁוּב :

בְּמָה יִטְרוּהוּ בַמִּדְבָּר אֲעִיבֹהוּ בְּיַשְׁמוֹן :

וַיִּשְׁבוּ וַיִּנְסוּ אֶל וַיְקֹדֵשׁ יִשְׂרָאֵל הַהוּא :

לֹא־יִזְכְּרוּ אֶת־יְדוֹ אִם אֲשֶׁר־פָּקַם מִצִּיּוֹן :

אֲשֶׁר־שָׂם בַּמִּצְרַיִם אֱתֹתָיו וּמִפְתָּיו בְּשַׁדְּה־עֲמֹן :

וַיַּהֲפֹךְ לָהֶם וַיֹּאדְרֵהֶם וַיְתַלְתֵּם בְּרִי־שִׁתְיוֹן :

יִשְׁלַח בָּהֶם עָרָב וַיֹּאכְלֵם וַעֲפָרָע וַתִּשְׁחַתֵּם :

וַתֵּן לַחֲסִיל יְבוּלָם וַיִּנְעִם לַאֲרָבָה :

וַיִּדְרֵן בַּבָּרָד גַּפְנֵם וַיִּשְׁקַטְתֵּם בַּחֲנַטָּה :

וַיִּטְעַן לַבָּרָד בְּעִירָם וַיִּמְצְיֵהֶם לְרַשְׁפִּים :

וַיִּשְׁלַחֵם יְהוָה אִפֹּי עֲבָרָה וַתֵּעַם וַצְרָה טְשִׁלְתָּת מִלֵּאבִי :

הָעִים :

4. *nyw* od wyrazu „muśtwo” poln. niemie. *gryllus gregarius*, rodzaj szarańczy na dnie długiej, kształtu łuski, opatrzona błotawcami nitki zielonemi skrzydłami. Wiatr opętał ją gęstym, zakrywającym słońce chmurami z Arabii na Palestynę i Egipt, gdzie często w grubych na łekie warstwach pola zalega. *Philippus* podług Niebura.

47. *Sibola* klęska. *Et. 9, 22. nyw* *Ficus Syriaca*, rodzaj drzewa figowego, *בזל = בזל* z dod. *n* jak *דקל*, *בזל*. Wodło *Sep. Patg. Saad.* i innych śnieć lub szron, *De Wete*, grad, *wasakke* bez jasnej etymologii.

48. *nyw* *Oh. Pa. 76, 4*. Wodło innych gorączka, jak *Deut. 32, 24*.

49. *Pa. 76, 4* dop. *nyw*.

41. Przejęcie do epoki Solaizów którą nowa, obszerniejsza wzmianka o wyswobodzeniu z Egiptu poprzedza. *nyw. 147*, od *nyw* znaczący, kreślił: zakroiliali Bogu granicę *mois=bi*. *Inni*: zakroiliali Mu drogę postępowania. Najlepiej może: poblawali Go próbom, śladali oznak, widocznych dowodów Jego opatrności.

44. Pierwsza klęska. *Por. Ex. 7, 18*.

45. Czwarta i druga klęska. *Por. Ex. 8, 17, i 9, 2*. *nyw* wł. mięszanina, rój, wedle *Josya Phaezans* i Talmudu dalkich zwierząt, wedle *Sep.* kosałkich albo psich much. Są to jednak przypuszczenia niczem nie poparte.

46. Ósma klęska. *Por. Ex. 10, 4*. *nyw* wł. mieszawiel od *nyw* koniec polowyć, mieszczyc, (*nyw* *Deut. 28, 38*) odmiana szarańczy. *Por. Jod 1,*

50. Torował ścieżkę gniewowi Swemu, nie odbierał śmierci duszy ich, a życie ich zarazie wydał.

51. I pobił wszystko pierwotne w Micraim, pierwiastki siły w namiotach Chama.

52. I powiódł niby owce lud Swój, i prowadził ich jako stado po puszczy.

53. I wodził ich bezpiecznie a nie trwożyli się, a wróg ich pokryło morze.

54. I przywiódł ich do dziedziny świętej Swojej, na górę owa, którą nabyła prawica Jego.

55. I rozpedził przed nimi plemiona, i poscił je na udział dziedziczny, i osiedlił w namiotach ich pokolenia Izraela.

56. A oni kusili i drażnili Pana Najwyższego, a zakonu Jego nie strzegli.

57. I odstąpili i przენiewierzili się jak ojcowie ich, zawiedli jako luk omylny.

58. I jątrzyli Go kopcami swojemi, i bałwanami swemi oburzali go.

59. Usłyszał Pan i uniół się, i wzgarzył wielce Izraelem.

60. I porzucił przybytek Szayo, namiot ustawiony wśród ludzi.

61. I oddał w niewolę potęgę Swoję, a chlębę Swą w rękę ciemniejszy.

62. I podał pod miecz lud Swój, i na dziedzictwo Swój się uniół.

50 וַיִּלְמַס נְתִיב לְאַפּוֹ לֹא־תִשְׁחָד מִמֶּנּוּ נַפְשָׁם וְחַיֵּיהֶם לִדְרֹךְ הַמָּוֶת :

51 וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּמַעֲרֹתָם רַאשֵׁית אֲוִיָּם בְּאֶהֱלֵיהֶם :

52 וַיִּסַּע כַּצֹּאן עִשׂוֹ וַיְנַחֵם קִעֲרֵר בְּמִדְבָּר :

53 וַיְנַחֵם לְבַטַּח וְלֹא פָחַד וְאֶת־אֲוִיבֹתָם בַּסֶּה הָיִם :

54 וַיְבִיאֵם אֶל־צִבְלוֹ קִדְשׁוֹ הַרְאֵה מַעֲרַת יִסְטֵי :

55 וַיְנַחֵם מַעֲרֹתָם וְנִיחַם וַיְפִילֵם בְּחִבְלֵי טַהֲלֵה וַיִּשְׁבֹּן בְּאֶהֱלֵיהֶם שִׁבְכֵי יִשְׂרָאֵל :

56 וַיִּנְסוּ וַיִּמְרוּ אֶת־אֲהֲלֵיהֶם עֲלֵיהֶם אֲדוּחָיו לֹא שָׁמְרוּ :

57 וַיִּסְטוּ וַיִּבְדְּדוּ בְּמַבּוֹתָם נִהְפְּטוּ בְּקִשְׁתֵּי רִמְיָה :

58 וַיִּבְנִיעֲשׂוּהוּ בְּבַטְנֵיהֶם וּבְפִסְלֵיהֶם וַיִּבְנִיעֲשׂוּהוּ :

59 שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבֵּר וַיִּצְאֵם טֹאֵד בְּיִשְׂרָאֵל :

60 וַיִּטַּשׁ מַשְׁבֵּן שֵׁלֵךְ אֱהֵל שִׁבֹן בְּאֵרֶם :

61 וַיִּתֵּן לְשִׁבְעֵי עֶזְרָה וְחַפְאֲרֵהוּ בְּיַד־עֶזְרָה :

62 וַיִּסְעֵר לְדָרֵב עִשׂוֹ וַיִּבְנִיעֲלָהּ הַדְּעַבְרָה :

57. Postępowali w epoce Solaistów jak ojcowie ich w pustyni.

58. Kopcami na których pogańskimi boiskom ofary składali.

60. W Szayo w Efraim znajdował się przybytek aż na krótko przed śmiercią Elega. Wtedy zabrali Filistynie arkę przymierza, którą wprowadzono następnie do Kirjat Jearim. Za czasów Szaula znajdował się przybytek w Nob. por. dop. 1 Sam. 7, 1. Por. Joz. 18, 1.

61. Mowa tu o zabraniu arki przez Filistynów.

62. 1 Sam. 4, 10.

50. Dziesiąta Męcka. Por. Ex. 12, 12. gdzie jednak o zarazie mowy niema.

51. po sila zapalniajaca. Por. Gen. 49, 3. Chemi, nazwa Egiptu w języku krajowców.

54. Do Palestyny i góry Cyon.

55. 1 Sam. 22, 5. Por. Joz. 13, 6, 23, 4.

56. Efraimici.

- 63. Młodzień jego pożarł ogień, a dziewice jego nie były oplakiwane.
- 64. Kapłani jego od miecza polegli, a wdowy jego nie plakały.
- 65. A przebudził się niby śpiący Pan, jak bohater wydający okrzyki od wina.
- 66. I odparł cieniężców jego na powrót, sromotę wieczną zadał im.
- 67. A wzgardził namiotem Józefa, a pokolenia Efraima nie wybrał.
- 68. A wybrał pokolenie Jehudy, górę Cyon, którą umiował.
- 69. I dąwignął niby góry świątynię Swoję, niby ziemię którą ugruntuował na wieki.
- 70. I wybrał Dawida sługę Swego, i wziął go z pośród owczarni.
- 71. Z po za maciorek wywiódł go, by pasterzył Jakóbowi, ludowi Jego, i Izraelowi dziedzictwa Jego.
- 72. I pasterzył im wedle prawości serca swego, a roztropną dłońią swoją prowadził ich.

Ps. 79.

1. Pieśń Asafa. Panie wtargnęli poganie do dziedzictwa Twego, znieważyli przybytek święty Twój, przemienili Jeruzalem w zwaliska.

67. Arka przymierza i hegenonja nad narodem nie miały już wsiść do Efraim.
 70. Por. 1 Sam. 7, 8.
 71. *תבן* *par*, od *בן* piastował, karmił. Por. Gen. 33, 13. 1 Sam. 6, 7. Jez. 40, 11.
 Ps. 79. Ułożony prawdopodobnie w tej samej co ps. 44. epoce, misnowicie zniezczenia Jeremilny i znieważenia świątyni przez Antjocha. Por. 1 Sam. 7—16. Wedle innych w epoce zburzenia świątyni przez Chaldejczyków 2 król. 25, 9. 10.
 1. Do dziedzictwa Twego, do Palestyny. *ת* albo *תן* zwalisko od *תן* wykrywić, wyrwać—pl. *תן* albo *תן*.

- 63. בתריו אכלה אש וכתולתיו לא הוללו : 63
- 64. בהיו כתרב נפלו ואימתיו לא תבקעה : 64
- 65. ויהיו כגשם / אדני כגבור סדונו סונו : 65
- 66. ויהי עניו אדור חרפת עלים נתן להם : 66
- 67. ויבאם באלה יסה ובשבתם אלפים לא בחר : 67
- 68. ויבחר את שבטם יהודה את הר ציון אשר אהב : 68
- 69. ויבן כמדרגים סהרשו בארץ וסהה לעולם : 69
- 70. ויבחר בדוד עבדו ויבחרו סוכדלאת זאן : 70
- 71. סאמר, עמות הדיאו לרעות בהעלב עשו ובישראל : 71
- 72. וירעם סתם לכבו וכתבונות ספיו יתחם : 72

עט

1. מןטוד לאתה אללים כש טיים / בהולתה סאש אד
הכל קדשה ישנו את ירושלם לעיים :

63. Ogień wujay. *תבן* *par*, od *בן* oplakiwał. *תני*: *par* od *בן* „a nad dziewczcami jego nie *człówno*” podczas uroczystości weselnych.
 64. Mowa tu głównie o śmierci dwóch synów Elega. 1 Sam. 4, 17. Wdowy nie mogły poległych swoich mężów solennie oplakiwać, smutek i żaloba egarnęły bowiem kraj cały.
 65. Bóg jednak postanowił Izraditów ze smutnego tego położenia wyprowadzić, i dokonał tego przez przeniesienie władzy na Judę. *Wyraz sen*, odnosi do Boga użyty, oznacza uchylenie się Jego opieki od człowieka lub naroda.
 66. Zwycięstwa Dawida. *תן* *par*, *par*, *par*, od *תן*.

2. Podali zwłoki sług Twoich na żer ptactwu nieba, ciała pobożnych Twoich zwierzowi ziemi.
3. Przelewali krew ich jak wodę na okolo Jeruzalemu, a nie było komu pochować
4. Staliśmy się uragowiskiem u sąsiadów naszych, pomślewiskiem i szyderstwem otoczenia naszego.
5. Dopókiż o Boże! Czyż gniewać się będziesz na wieki? palad będzie jak ogień uniesienie Twoje?
6. Wylej gniew Twój na ludy, które nie znają Ciebie, i na państwa które imienia Twego nie wzywają.
7. Albowiem pochłonęł Jakóba, a przybytek jego spustoszyli.
8. Nie pamiętaj nam win przodków; rychło niech uprzędzi nas miłosierdzie Twoje, bośmy zgnęźnieni bardzo.
9. Wspomóż nas Panie wybawienia naszego, gwoli chwale imienia Twojego, i ocal nas, i odpusć grzechy nasze przez wzgląd na imię Twoje.
10. Czemu mają mówić poganie: gdzież Bóg ich? Niech się ujawni między ludami w oczach naszych, pomsta za krew sług Twoich przelaną
11. Niechaj dojdzie do Ciebie jęk więźniów; wedle wielkości ramienia Twojego oszczędź na śmierć skazanych.
12. I zwróć sąsiadom naszym siedmiokrotnie w łono ich, żelzywość którą lżyli Cię Panie.

7. *ישע* *אף*, od *עור* .
 8. *עורו* por. *Lev. 26, 45* *ויראו* od *לרא* spuszczać się na dół, nędznieć.
 10. Por. *Joel 2, 17*, *Deut. 32, 43*, i słobony półmiej *Pa. 42, 4, 11*.
 11. *Więźni* = naród cały. *עורו* w for. *עורו* śmiertelność, *Pa. 102, 21*.
 12. „W łono ich”, frazes heb *Por. Jer. 32, 18*, *Jez. 65, 6, 7*:

- 2 *גַּתְּךָ* *אֶת־גְּבֻלְתָּהּ* *עֲבָדֶיךָ* *בְּמַאֲכָל* *לְעוֹף* *הַשָּׁמַיִם* *בְּשֶׁר* *הַדְּסִיף* *לְחֵזֶק־אֲרָוִן* ;
- 3 *שָׁפְכוּ* *דָּמָם* *וְכַמֹּם* *סִבִּיבוֹת* *יְרוּשָׁלַם* *וְאֵן* *קוֹבֵר* ;
- 4 *הָיִינוּ* *חֲרָפָה* *לְשִׁבְנֵינוּ* *לְעַן* *וְלִקְלֹם* *לְסִבֻּבוֹתֵינוּ* ;
- 5 *עֲדֵימָה* *יְרֵדָה* *הָאָרֶץ* *לִנְגֹחַ* *הַבָּעַר* *כְּמִי־אֵשׁ* *הַנְּאֻתָהּ* ;
- 6 *שָׁפַף* *חַמְתְּךָ* *וְאֶת־הַגּוֹיִם* *אֲשֶׁר* *לֹא־יָדְעוּךָ* *וְעַל־מְסֻכּוֹת* *אֲשֶׁר* *לְפָנֶיךָ* *לֹא־הָיָא* ;
- 7 *כִּי* *אָכַל* *אֶת־עַמְּךָ* *וְאֶת־עִירְךָ* *הַשָּׁמֶט* ;
- 8 *אֵל* *הַתְּהַרְלֵנוּ* *שׁוֹנֵת* *רֵאשִׁיטִים* *מִדָּר* *וְקִדְמוֹת* *הַחֲמָה* *כִּי* *דָלוּת* *קָאָר* ;
- 9 *עָזַרְנוּ* *וְאֵלֹהֵינוּ* *יִשְׁמְעוּ* *עַל־דָּבָר* *בְּבוֹד־יְהוָה* *וְהַצִּילֵנוּ* *וּכְפַר* *עַל־חַטֹּאתֵינוּ* *לְמַעַן* *יִסְתַּח* ;
- 10 *לָמָּה* *וְאֵיךְ* *נִשְׁמָע* *אֶתְךָ* *אֱלֹהֵי־יְהוָה* *וְיָדַע* *בְּגוֹיִם* *נִשְׁמָע* *לְעֵינֵינוּ* *נִקְמָת* *דָּם־עַבְדֶּיךָ* *הַשָּׁפָךְ* ;
- 11 *חֲבוּא* *לְפָנֶיךָ* *אֲנָתָה* *אֲסִיר* *בְּגֹבַל* *וְרוּעָה* *הוֹרֵר* *בְּגַב* *הַמִּטְוֵה* ;
- 12 *וְהִשָּׁב* *לְשִׁבְנֵינוּ* *שִׁבְעָתֵינוּ* *אֶל־זִמְזוּמֵם* *חֲרָפָתָם* *אֲשֶׁר* *חָרַפְתָּ* *אֲדָנָי* ;

3. Dla tego że nieprzyjaciel chował zabronił, albo że poległych była zbyt wielka liczba. Wiersz ten przytoczony jest w wymienionej ka. *Hann.*
 4. *Ob. Pa. 44, 14*.
 6. Grecy albo Chaldejczycy. Ten i następny wiersz znajduje się z małemi zmianami w *Jeremiaszu 10, 25*. Mowa *Jeremiasza* była jednak pisaną przed zburzeniem *Jeruzolimy*, tak że państwa słowa proreka powtarza.

13. A my lud Twój i trzoda pastwiska Twego, wysławiaj Cię będziemy na wieki, od pokolenia w pokolenie opowiadając chwałę Twoją.

Ps. 80.

1. Przewodnikowi chóru na szczeł głosów, na świadectwo. Asafa pieśń.

2. Pasterzu Izraela, wysłuchaj; który wodzisz niby trzodę Józefa, który zasiadasz nad cherubami, zajaśnij.

3. W obec Efraima i Binjamina i Menassy, rozbudź potęgę Twoją, i przybydź na pomoc nam.

4. Panie wkrzecz nas, rozświeć oblicze Twoje a będziemy zbawieni.

5. Boże, Panie zastępów, dopókiż palnąć będziesz gniewem na modlitwę ludu Twójemu?

6. Karmisz ich chlebem płaczu, i napawasz łez pełną misą.

7. Czynisz z nas zwadę dla sąsiadów naszych, a wrogowie nasi naśmiewają się z nas.

8. Panie zastępów wkrzecz nas, rozświeć oblicze Twoje; a będziemy zbawieni.

14. przypominia autorowi, jednemu z Asafów, czas kiedy w pustyni trzy te pokolenia pochodzące od Racheli, Efr. Binj. i Men. najbliżej arki obnowiły, razem jej towarzysząc—prosi przede Boga, aby jak wtedy słupem ognistym w morzy, i teraz w nieodli światła Swojego przed nimi postępował. Złoty tu słowo מִצִּיבֵן אֵף, od צִבֵן objaw się w świetle—נִרְאָה פֶּתַח אֵל מִצִּיבֵן.

4. Inni: poróżniasz nas.
5. *וְכִי־נָאֵם יְהוָה—*czy wł. dymić się, palnąć gniewem: Dopókiż modlitwa niejako przez gęstą mgłę dymu przeniknąć nie może.

6. Por. Ps. 42, 4. *וְכִי־* trzecia część powstaj niekrośniętej miary zboża.

7. Przedmiot zwady. Sądnie ludu wodzą spory o miasta i prowincje które nam zagaręły, a my bezsilni, spokojnie na to spojrzędać musim.

13 וְאֵנִי וְעַמִּי יְהוָה יִצְאָן מִבְּרִיחֶיךָ יְהוָה לְךָ לְעֹלָמִים לְרָדֹד וְגִדְדֵם
בְּכֹפֶר תְּהִלָּתְךָ :

D

- 1 לְמִנְצֵחַ אֱלֹהֵי־שָׁמַיִם עֲדוּת לְאַתָּה מִזְכּוֹר :
- 2 רֵעֵה יִשְׂרָאֵל וְהַצִּיֵּה נַעַם כְּנָא יִתָּה יִשָּׁב הַקְרֹבִים
וְהַפְּעֵה :
- 3 לִפְנֵי אֲפֹרִים וּכְבֹּדֶם וּמִנְשֵׁה עֲדוּרָה אֶת־כְּבוֹדְךָ וְלִנְהַ
לְיַעֲקֹב לְנוֹ :
- 4 אֱלֹהִים הַשִּׁבְטֵי וְהָרָץ פְּנִיךָ וְנִשְׁמָה :
- 5 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עֲדִימֵיךָ אֲשֶׁר־תִּתֵּן בְּהַפְלֵת עֲמֻנָה :
- 6 הַאֲבִלְתָּם לָחֵם דְּמֵיךָ וְתִשְׁלַח בְּדַמְעוֹת שִׁלְשֵׁל :
- 7 הַשִּׁימֵם מִדֶּוּן לְשִׁבְטֵי אֲבֹתֵי יִלְעֵט לָמוֹ :
- 8 אֱלֹהִים צְבָאוֹת הַשִּׁבְטֵי וְהָרָץ פְּנִיךָ וְנִשְׁמָה :

Ps. 80. Ustosy prawdepodolenie za panowania króla Menahema gó Syryjskowie z północy a Filistyni z południa do państwa Izr. wtrącaeli i Judzie zagralni, a strwożony Menahem Assyryj i Egipt o pomoc wywał. Hosea 12, 2. Zwrotka *וְהַצִּיֵּה נַעַם כְּנָא יִתָּה יִשָּׁב* oznacza zakończenie trzech nieregularnych strof. Tak *וְהַפְּעֵה* i inni: Niekt. odnoszą ten psalm do czasów panowania Isobeta kiedy Filistyni część kraju byli zagaręli. Asaf który po śmierci tego króla wraz ze starszymą do Hebronu przybył, aby Dawidowi koronę obdarował (1 Kron. 10, 12.) wymienia Efraima dla oznaczenia ludu Izr. Binjamina dla oznaczenia domu Isobeta, i Menasse dla oznaczenia rezydencji Machanaim w udziale jak. Menasse. Wiersz 12 sprzeciwia się jednak tej hipotezie, wtedy bowiem nie był jeszcze Eufrat wschodnią granicą państwa.

2. Praydomek *וְהַצִּיֵּה נַעַם כְּנָא יִתָּה יִשָּׁב* od arki przymierzna zapożyczony por. ps.

Ps. 81.

1. Przewodnikowi chóru Gilejczyków, Asafa.
2. Zaśpiewajcie Pana, potędze naszej, okrzykujcie Panu Jakóba.
3. Wzniescie pieśń, uderzcie w bębny, w cytry wdziczące i litaie.
4. Zadmijcie w miesiącu w surmy, podczas pełni, w dzień uroczystości naszej.
5. Gdyż ustawa to dla Izraela, prawem Panu Jakóba.
6. Świadectwem w Józefie ustanowił ją, gdy wystąpił przeciw ziemi Miecraim. Mowę mi nieznaną usłyszałem.
7. Wyzwoliłem od brzemienia grzbiet jego, ręce jego od cebra się uwolniły.
8. W nieulohi wolałeś i wyswobodziłem cię, wysłuchałem cię w osłonie gromu, doświadczałem cię w wod szemrania.—Sela.

gła być srebrną, złotą, a nie wykonaną z regu na której trąbić miiano podczas nowin słodowego miesiąca.

5. *sw* odnosi się nie do czynności trąbienia, lecz do święta o którym w ogóle tylko mowa.
6. Ustanowił ją, uroczystość—świadcstwem, pamiątka, którąkry czyzy Boże na wieki nabeeniada, gdy wystąpił przeciw Miecraim, aby zesłać śmierć jego pierworodnym, (Eksd. 11, 4.) sam bowiem już wyraz Pesach przypominu tę ostatnią i stanowiącą klępkę poprzedzającą wyzwolenie. Subiektem drugiej części wiersza jest tak samo jak pierwszy, Bóg. Mowę Izraelitów dotychczas Mi nieznaną t. j. ich błagania i prośby, po raz pierwszy do Mnie zwróciue, usłyszałem. (Por. Eksd. 24. *rew* *zaw. 227* .

7. *sw* powinowate z *sw* kłpieć, stąd kocieli w ogóle kable głębokie nazywie. Wedle *Gen. kosa*. w którym glinę, cegłę i inne materiały budowlane przenoszono.

8. Przejście przez morze czerwone odbyło się wedle autora ps. podczas burzy. Tak samo podaje ps. 77, 18. Druga część zdania stanowi przejście do następnego wspomnienia.

ND

1. לְקַנְנֵצָה עַל־תְּהִלֹּתַי לְאַסָּף :
2. הָרַגְנוּ לְאַלֹהִים עֹוֹגֵי הָרִיעוּ לְאַלֹהֵי יַעֲקֹב :
3. שָׁאוּזְמֶרְתָּ וְחַנּוּזְמֶרְתָּ בְּיוֹר גַּעִים עֲסִנְבָל :
4. הִקְשׁוּ בְּחַדְשׁ שִׁפְרָה כְּכֶסֶף לַיּוֹם הַגֵּנוּ :
5. כִּי תֵק לְיִשְׂרָאֵל תְּרֹא שִׁכְפָּט לְאַלֹהֵי יַעֲקֹב :
6. עֲרֹזַת וּ בְרִיחֶמָה שִׁמּוֹ בְּצִאֲתֵי עִלְאֲרֹן מִצְרַיִם שִׁפְתָּ לֹא יִשְׁמְעֵי אֲשָׁמַעִי :
7. הַסִּירֹוֹתֵי מִסְבֵּל שִׁכְמֹו כְּפָיו כְּיֹוֹר תַּעֲבֹרְנָה :
8. בַּעֲרָה תְרֹאֵת וְאַחֲרָיָהּ אֲנִיָּה בְּסֶרֶךְ רַעַם אֲבַתְּנָה עַל־יַמֵּי מִדְבָּרָה סֶלָה :

Ps. 81. Pieśń ułożona na pamiątkę wyjścia z Egiptu i prawdopodobnie podczas obchodu uroczystości Pesach w świątyni śpiewana. Wiersz 6. wypowiedział najwyraźniej, że o tym, a nie o innym święcie tu mowa. Wszyscy kom. począwszy od Talmudu, odnoszą jednak ten ps. do uroczystości Nowego roku poniedział w. 4-ty wymienia Szofar czyli Róg w tym dniu do kulturowego obrzędu używany, co wszakże na niewątpliwym tłumaczeniu tego wyrazu jak i całego wiersza polega. (*Philips. Soreley* i inni). O epoce powstania niniejszego ps. nie pewnego wypowiedział się nie dale. Może być że obłoży go jeden z Asafidów za czasów Joazyasa. Por. 2 Kron. 35.

4. *sw* *sw* znaczy „w miesiącu” a nie „w uowiu miesiąca” co by się z następującym wyrazem *sw* „pełnia” (por. Przyp. 7, 20 i Syr. *keso*) nie zgadzało, bo autor w każdym razie o jednej tylko mówić może uroczystości. *sw* oznacza tu dla tego pierwszy miesiąc Nisana a nie siódmy Tytzi, poczem następuje bliższe określenie czasu, mianowicie: podczas pełni, przy uroczystości, albo w dniu złożenia *sw* „ofary świątecznej”. Nowy rok nie nazywa się *sw*, zaś *sw* znaczy w ogóle trąba, która mo-

9. Słuchaj ludu Mój, ostrzegam cię, Izraelu, czy usłuchasz Mnie?

10. Nie będzie wśród ciebie Bóg cudzy, nie będziesz się korzył Bóstwu obcemu.

11. Jam Bóg, Pan Twój, którym cię wywiódł z ziemi Micraim; rozewrzyj usta swoje a napelnij je.

12. A nie usłuchał lud Mój głosu Mojego, a Izrael nie nlecił Mi.

13. I zostawiłem go w uporze serca jego, i poszli za zamysłami swojemi.

14. Gdyby był lud Mój słuchał Mnie, Izrael drogami Mojemi postępował.

15. Wnetbym wrogów ich upokorzył i przeciw ciemiężcom ich zwrócił rękę Moją.

16. Nieprzyjaciele Boga schlebiali by mu, a trwałyby doba ich na wieki.

17. I karmiłby go wyborem pszenicy. Z opoki miodem bym nasycał cię.

Ps. 82.

1. Pieśń Asafa. Pan stanął w wiecu mocarzy, w pośród sędziów sądził.

2. Dopókiż sędzić będziecie przewrotnie, a obliczu złooczyńców pobłażać.—Sela.

3. Brońcie ubogiego i sieroty; biednemu i podspadtemu wymierzajcie sprawiedliwość.

4. Uwalniajcie nędznych i uciśnionych; z rąk złoczyńców wyzwalajcie ich.

Ps. 82. Napomnienie wywołane do niesprawiedliwych ksiąg, a w szczególności do niesmiennych i sprzedających sędziów. Autorem jest prawdopodobnie żyjący za czasów Dawida Asaf. Por. wiersz 1. z podobnym rozdz. 50.

1. Wyraz *tsow* sędzia jako zastępca Boga na ziemi ob. Exod. 22, 7. 8. oznacza również i cały skład sądu. Exod. 21, 6.
2. Por. Lev. 19, 15. Deut. 1, 17.

9 שָׁמַע עֲשֵׂי וְאֶעֱרֶה בְּךָ יִשְׂרָאֵל אִם-תִּשְׁמָעֵנִי 9

10 לֹא-יִתְּנֶה בְּךָ אֵל אֲדֹר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נָכַר 10

11 אֲנִי ה' וְיִתֵּן אֱלֹהֶיךָ בְּמַעֲרֹךְ סִרְיָו מִצִּדֵּי הַרְתִּיבֵי-צִיִּף וְאִשְׁלֹאֲרֵה 11

12 וְלֹא-תִשְׁמַע עֲשֵׂי לִסְלֵי יִשְׂרָאֵל לֹא-אֶבֶה לִּי 12

13 וְאִשְׁלֹאֲרֵה בְּסִרְיֹת לִבִּי לִבִּי בְּמַעֲשֵׂי-הַיָּהּ 13

14 הֲוֵי עֲשֵׂי שָׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּדִרְכֵי וְהִלְכוּ 14

15 בְּמַעַשׂ אֵיבֵיהֶם אֶבְנֶה וְעַל-צִרְיֹתָם אֶשֶׁב וְהִי 15

16 מִשְׁנֵי יָדָהּ וּכְחֹשֶׁל וְיִתֵּן עֲשֵׂי לְעֹלָם 16

17 וְיִבְרָאוּ מַחֲלֵב הַמָּוֶה וְכִמֹּר דָּבַשׁ אֶשְׁבֶּנֶת 17

פב

1 מִזְמוֹר לְאַסָּף אֱלֹהִים גָּצַב בְּעֵרַת-אֵל בְּקִרְבַּי אֱלֹהִים 1

2 עַד סָתִי הִשְׁפַּטְמוּעַל וּפְנֵי רָשָׁעִים הִשְׁאֵרְסָהּ 2

3 הִשְׁפַּטְתָּל וַיָּחֹם עֲנִי גֹשׁ הַצִּדִּיקִי 3

4 פִּלְטֵנִי וְהִבְרִי מִן-רָשָׁעִים הַצִּדִּיקִי 4

10. *tsow* *tsow* *tsow*.
11. Jakiegokolwiek by były życzenia twoje, spełnię je. Ret. 8g. zapożyczona od sposobu karmienia psiekami.
12. Ob. Deut. 29, 18.
14. *tsow* *tsow* od *tsow* umieszczać.
16. Por. Deut. 33, 29.
17. Por. Deut. 32, 14, i 13.

5. Nie pojmują i nie rozumieją, w ciemności postępują, zachwiane wszystkie podstawy ziemi.

6. Mniemałem, że Bogami jesteście, synami Najwyższego wy wszyscy.

7. Wszelako, jak ludzie pomrzecie, jak każdy z panów upadniecie.

8. Powstań Panie, sądź ziemię, wszak Ty dzierżysz wszystkie ludy.

Ps. 83.

1. Śpiew, pieśń Asafa.

2. Panie nie użyż spokoju Sobie, nie zamilknij i nie spocznij o Panie!

3. Bo oto wrogci Twoje wrą, a nieprzyjaciele Twój podnoszą głowę.

4. Przeciw ludowi Twojemu knują spisek, i naradzają się przeciw osłonionym Twoją pieczę.

5. Powiadają: pójdźmy wytepmy ich z pośród narodów, by nie wspomnianem było imię Izraela więcej.

6. Tak, zmawiają się jednomyślnie przeciw Tobie, przymierze zawierają.

7. Namioty Edomitów i Izmaelitów, Moabitów i Hagrytów.

8. Gebal i Amon i Amalek, Filistei wraz z mieszkańcami Tyru.

3. Wra, wł. jednoczą wrzawę.

5. Por. Jer. 48, 2.

7. Przebywające w namiotach, czyli koczujące plemiona. Izmaelici mieszkali w skalistych Arabii, Hagryccy wymienieni w 1 Kron. 5, 10, 19, 20, osiedli za czasów Saula na wschodniej stronie Jordanu, a przez Rebeua stanął wyparci, przeniesli się prawdopodobnie do prowincji nazwanej jezuzo terax Heg' nad zatoką Perską.

8. Gebal górzysta okolica na południu morza martwego, znana pod nazwą Dibal (gr. Chablene), a może wymienione przez Ezech. 27, 9. fenickie miasto Qjal (Hyblus). Targ. tl. חבל זבזב .

6 לא ידעו | ולא יבינו בחשכה יתהלכו יטמו כל־טמרי

ארץ :

6 אני אסרתו אלהים אתם ובני עליזו כלכם :

7 אבן באדם המורעו ובאחד השנים תפלו :

8 קומה אלהים שפפה הארץ כי־אתה תגלל בכל־

בגדים :

פנ

1 שיר טומד לאמה :

2 אלהים אלהינו אלה אלהת־רש ואלהת־שקם אל :

3 כ־הנה ארביך והבניו יבטאוך גשאו ראש :

4 על־עמך יעריבו סוד ותתענו על־צפונך :

5 אמרו לנו ונכתובם טעו ולא יזכר שם־ישראל עוד :

6 כי נאענו לב דברו עליך בריה וברוהו :

7 אלהי אדום וישקנא־אלים טאב והגרים :

8 וכל־גטונו וקמלנו קלשת עמי ישיב עוד :

6. Powołanie ich stawia ich niejako na równi z Bogiem w którego imieniu wyrokują, i którego praw są łamaczami.

8. וכל גטונו וקמלנו.

Ps. 83. Pieśń błagalna, śpiewana przed wyruszeniem armii Jehozafata na spotkanie połączonych nieprzyjaciół, którzy wtargnęli nagłe do Judzi z zamiarem zupełnego wygładzenia Izraelitów (2 Kron. 20.). Wymieniono w tym psalmie po szczególe sprzymierzone ludy podaje Kronika ogółowo. Autorem jest prawdopodobnie wspomniany także Asafida Jachziel.

2. alho די די milczenie, spokój od rta wyrównał, wygładził, niby powierzchni płynącej spokojnie wody.

9. I Aszur łączą się z niemi, stał się ramieniem synem Lota.—Sela.

10. Spraw im jak Midjanitom, Sysrze, i Jabinowi nad potokiem Kiszon.

11. Co zginęli pod En-Dor, stali się mierzwą dla ziemi.

12. Spraw ich wodzom jak Orebowi i jak Zeebowi, aby byli jak Zebach i Calmuna wazyacy książęta ich.

13. Co rzekli: zdobędziemy sobie niwy Pańskie.

14. Panie mój, uczyń ich jako ziemię, i jako źdźbło przed wiatrem.

15. Jak ogień który zapala las, i jak płomień który egarnia pożarem góry.

16. Tak rozpeczę ich nawalną Twoją, a uraganem Twoim zatruwaj ich.

17. Okryj twarz ich sromotą, by zapragnęli imienia Twojego Boże.

18. Niech będą pohańbieni i zatruwani na zawsze, a niech pobledną i zginą.

19. Niech poznają, że Ty, którego imię Bóg, jedynie najwyższy na ziemi całej.

Ps. 84.

1. Przewodnikowi chóru Gitejszyków, Korachidów pieśń.

2. Jak wdzięczne przybytki Twoje Boże zastępów.

3. Tęskni i rwie się dusza moja do przedsionków Bożych, serce moje i ciało moje unoszą się do Boga żywego.

12. Książęta Midjanitów (Sędz. 7, 26, 8, 5) kilkakrotnie powtarzanie kochałki to dla podania słowom prośby większego nacisku.

13. Drzewa i krzewy którei góry są porośle.

Ps. 84. Ułożony po powrocie Dawida do Cymu przez jednego z Korachidów który mu na wygnaniu towarzyszył. Wollie innych pieśń lewitałego wiersi pogan lewity.

2. חַסְדֵיךָ pl. f. od חָסַד ukochany. חַסְדֵיךָ pl. wojen. oznacza przybytek Dawida, a nie koniecznie świątynię Salomona. Por. Ps. 43, 3.

9 וּבְאַשּׁוּר יִתְּקֶה עִמָּם הֵיוּ זְרֻעַ לְבְנֵי לֹטָה :

10 עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִסְרֵי בְּשִׂירָא לְבָיו בְּנַחַל קִישׁוֹן :

11 וְנָדְמוּ בְּעִיר דָּרָר הֵיוּ דָסֵן לְאַרְצָה :

12 שִׁתְּמוּ גְרִיבֵי כְּעֵרֵב וְכֹאֵב וְכֹבֵחַ וְכִצְלֻמָּע כָּל-

נִסְכֵיבָה :

13 אִשֶׁר אִשְׁרוּ נִדְרֵיהֶלֶט אֵת נֶאֱתָה אֱלֹהִים :

14 אֵלֶיהֶ שִׁתְּמוּ כֹּהֲלֵל כְּלֵשׁ לְפָנֵי רִחוֹם :

15 כַּאֲשֶׁר תִּבְעֵר־עֵדֶר וְכִלְתֵּבָה תִּלְחֹט הָרִים :

16 בְּן הַרדֶּפֶס בְּסִעֲרָה וּבְסֻפְתָּהָ תִּבְהַלֵּם :

17 מִלֵּא פְגִימָם חָלוּ וּבְקֶשֶׁת שִׁתְּנוּ יִדְעָה :

18 וְכֵשׁ וְהִבְהִילוּ עֲרִיעֵר וְחִפְרוּ וַיִּאֲבֵדוּ :

19 וְיָרֵעַ כִּי־אֵלֶהָ שִׁתְּנוּ יִדְעָה לְבָהָרְךָ אֶלְלוּ עַל־כִּלְהַרְרֵיךָ :

דב

1 לְהַנְצִיחַ עַל־תַּנְתִּיחַ לְבְנֵי־קִרְחַת סֹמֵד :

2 מִדִּי־יִרְחוֹת מְסֻכְּנֵי־יָדְךָ יִדְעָה צְבָאוֹת :

3 נִכְסֵי־הָעָם נִסְכְּלֵתָהּ וּבְפִי חֲתָמוֹת יִדְעָה לְבִי וּבְשִׁפְרֵי יָרֵעַ

אֱלֹהֵי יְהוָה :

9. Głównymi promotorami związku są synowie Lota, mianowicie Moabici i Amonici z którymi i Assyrya się łączy. „Stał się ramieniem” tyle co pomocą. Por. Jez. 33, 2.

10. Zwycięstwo Gideona nad Midjanem (Sędz. 7, 8.) i Baraka nad Jabinem i Sysrą (Sędz. 4, 5.).

11. En-dor niedaleko Thaanach (Sędz. 5, 19.). Zostali niepochowani na polu.

4. Jak wróbel który odnalazł dom i jaskółka gniazdo swoje, gdzie zostawiła pisklęta—oltarze Twoje, Boże zastępów, królu i Panie mój.

5. Szczęśni mieszkańcy domu Twojego, jeszcze chwalić mogą Cię.—Sela.

6. Szczęśny człowiek którego siła w Tobie, a drogi Twoje w sercu ich.

7. Którzy pielgrzymując przez dolinę morw, źródłem ją czynią, a też błogosławieństwę okrywa ją deszcz.

8. Idą od trudu do trudu, aż się ukazą Panu na Cyonie.

9. Boże, Panie zastępów, wysłuchaj modlitwę moją, nstysz Panie Jakóba.—Sela.

10. Na tarczę nasza spojrz Panie, wejrzyj na oblicze pomazańca Twojego.

11. Wszak lepszy dzień w przedśionkach Twoich od tysiąca, wołę stać na progu domu Pana mego, niż wylegać w namiotach bezprawia.

12. Bo słońcem i tarczą Wiekuisty Pan, łaskę i chwałę daje Bóg, nie odmawia dobrodziejstwa postępującym w nieskazitelnosci.

13. Boże zastępów, szczęśny człowiek który ufa Tobie.

Ps. 85.

1. Przewodnikowi chóru. Korachidów pieśń.

8. Aż się ukazą, jak ja obecnie. rzev w sing. odnosi się do kaidco-ga z pielgrzymów.

10. Na tarczę naszą, na naszego króla.

11. szewc od ego stać na progu.

Ps. 85. Ułożony przez jednego z Korachidów za czasów Chiskja-asa, gdy po wielkim pogromie Asyryjczyków pod Jeruzolimą, wielu Izraelitów przez Salmansasara uprowadzonych, z niewoli do Judzi wrócił. Opierając się na dobrodziejstwa w niedawnej przeszłości doznanych, wieszcz błaga Boga, aby zupełnie gniew Swoj uśmierzył, a u-laskawiony narzód niezamęczonóm szczęściem obdarzył.

4 גַּם-יִפְדֹּר | מִצִּיּוֹן בֵּית וְדָרוֹר | קָלוּ | קֵה | אֶשֶׁר-לְעִתָּהּ
אֶפְרַתָּהּ אֶת-מִטְבַּח-זִבְחֶיךָ יִדְוֶה אֶבְרָתָהּ מִלְּבָי וְאֵלֶיךָ :

5 אֶשֶׁר יִדְבְּבוּ בַתָּחָף עֹד יִהְיֶה לְפָנֶיךָ סֵלָה :

6 אֶשֶׁר אֵדָם עֲדוּלֵי בְךָ סֵלֹת בְּלִבָּבָם :

7 לִבָּבִי | בַעֲשֵׂה רַבְבָּא מַעֲלֵי יִשְׁתַּחֲוֶה נַס-בְּרִחוֹת יִעֲשֶׂה
: סֵלָה :

8 יִלְכוּ מִנֵּי אֱלֹהֵי יִרְאָה אֱלֹהִים בַּצִּיּוֹן :

9 יִדְוֶה אֱלֹהִים אֶבְרָתָהּ שִׁמְעָה הַסֵּלָה הַזֹּאתָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
: סֵלָה :

10 הֲגַגְט רֵאָה אֱלֹהִים וְרַבִּים פֶּגַע מִשִּׁיחָה :

11 כִּי טוֹבִיּוֹם בְּחַצְרוֹתָי מֵאֲדָרָה בְּחַצְרוֹתֵי דְמִסְפָּחָה בְּבֵית אֱלֹהֵי
: סֵלָה מִבְּהַר-רִשְׁעֵי :

12 כִּי שִׁשֶׁשׁ | וּמִצִּוֹן יִדְוֶה אֱלֹהִים תָּן וְכַבֹּד יָתֵן יִדְוֶה לֹא
יִעֲזֹב-טוֹב לְרִשְׁעִים בְּחַטִּיּוֹת :

13 יִדְוֶה אֶבְרָתָהּ אֶשֶׁר אֵדָם בְּתֵחָף בְּךָ :

פֶּה

1 לְמַנְצֵחַ לִבְנֵי-קִרְחָה מִטָּמֵר :

4. Dop. ja odnalazłem.

6. rzevco sam. zczłco wczłco .

7. Ci, którzy Bogu ufają i w Nim znajdują siłę swoją, przeciw-
ciągają wszystkie przeciwności. Tak otwiera się niejako dla pielgrzy-
mów wędrujących się do Jeruzolimy i w dolinie Bechaim (ob. 2
Sam. 5, 23) źródło wód, a okrywa ją też błogosławieństwem deszcz Jesien-
i. Albo też: Pielgrzymują przez dolinę bezwodną, morwy zastępują im źró-
dła, wodę którą pragnienie swoje gaszą—a przez pobieżność swą spę-
wiają, że na tę dolinę spada deszcz dobroczynny. rzev sam rzev ob. Jud
2, 23. Inni uważają rzev za imię własne (Sed. 7, 8.).

2. Umilowałeś Boże ziemię Twoją, powróciłeś wygnañców Jakóba.

3. Zniszczyłeś winę ludu Twego, zatarłeś wszystkich grzech ich.

4. Powściągnąłeś cały gniew Twój, ochłoniąłeś od ognia uniesienia Twojego.

5. Uspokój nas Panie ocalenia naszego, i usmierz oburzenie Twoje na nas.

6. Czyż na wieki będziesz miał urazę do nas, przynosić będziesz gniew Twój od pokolenia na pokolenie.

7. Czyliż nie napowrót ożywisz nas, a lud Twój ucieszy się Tobą.

8. Objaw nam Boże łaskę Twoją, a pomocy Twojej użyż nam.

9. Słyszę co rzecze Pan Wiekuisty, bo zapowiada pokój ludowi Swojemu i miłującym Go, jeżeli nie wrócą do niedorzeczności.

10. Wszak blizką dla bogobojnych pomoc Jego, by zapanaowała chwala na ziemi naszej.

11. Miłość i prawda się zeszyły, sprawiedliwość i zgoda się całują.

12. Prawda z ziemi wyrasta, a sprawiedliwość z nieba spoziera.

13. I Bóg użyczy szczęścia, a ziemia nasza wyda płon swój.

14. Szczęście przed Nim, postępować będzie, i zwróci ku drodze kroki swoje.

Ps. 86.

1. Modlitwa Dawida. Skłoń Boże ucho Twoje odpowiedz mi, bom nędzny i biedny.

Ps. 86. Prześladowany przez Absalona Dawid błaga o pomoc i spowiada się wysłuchania. Złanieniem innych, modlitwa wydalonego ze świątyni lewity. Ps. rozpadła się na cztery części z których każda prośba (w 1. 6. 11. i 14.) się zaczyna, a wyrazem nadziei i ufności się kończy.

1. Ps. 40, 18.

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵת שָׁבוֹת שְׁבוֹת שְׁבוֹת שְׁבוֹת

נִשְׁחַלֵּץ אֶת אֶמְנוֹת כַּסְפֵּנוּ כְּלִימָסָאֵת סֵלָה

אִסְפֵּה בְּלִגְמַתְחָה הַשִּׁיבֹת מִצְרוֹן אִמְּךָ

שָׁבוּ אֵלֵינוּ יְהוָה וְהָרַחֵם בְּרַחֲמֵי אֲפָיו

הַלְשֵׁלִים הַמֵּאֲרִיבִים הַסִּדְקִים אִמְּךָ לְבַר תָּרֵד

הֲלֹא אִתָּה הַשִּׁבּוֹת תְּבַרְכֵנוּ וְנִשְׁחַלֵּץ יְשׁוּעָתְךָ

תִּרְאֵנוּ יְהוָה הַסִּדְקִים הַשִּׁדְדִים הַסִּדְקִים

אִשְׁרָאֵל מִהַיְדִרְבֵּי הָאֵל יְהוָה כִּי וְיִדְרֵךְ שְׁלֹמֹה אֱלֹהֵינוּ

וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵינוּ לְכַסְּתָּהּ

אֵךְ תִּרְוֵב לְרֵאשִׁי יִשְׂרָאֵל לְהִלֵּךְ בְּכֹד בְּאֵרְצֵנוּ

הַסִּדְרָאֵת נִגְמָנוּ צִדֵק וְשִׁלְמִים נִשְׁפָּנוּ

אִתָּה בְּאֵרוֹן הַדַּעַת וְצִדֵק מִשְׁפָּטִים נִשְׁפָּתָהּ

נִשְׁפָּתֵינוּ יְהוָה הַשִּׁבּוֹת וְאֵלֵינוּ תִתֵּן וְיִכְלָהּ

צִדֵק לִפְנֵי וְהִלֵּךְ וְיִשָּׁם לְדָרֵךְ שְׁפָטֵינוּ

פ

1. הִשְׁלֵיחַ לְבָרֵךְ הַמִּשְׁחִירָה אִתָּה אֲנִי עֲנֵי בְרַעְשֵׁי וְאִבְיוֹן אֲנִי

2. Por. Jer. 11, 11. gdzie o spóźnionym powrocie tym mowa.
11. Każdy Chiskajasz były zaskazana pod względem moralnego rozwoju ludu bardzo szczepilne. Por. Jer. 16, 5.
12. Por. Jer. 32, 17. Ziemia pełna będzie miłości i sprawiedliwości.
14. Dobrobyt rozwinie się bez przeszłości.

2. Ochroń duszę moją, wszak cnotliwy jestem, wspomóż sługę Twojego, Ty o Panie mój, ufającego Tobie.

3. Zmiłuj się nademną Panie, bo do Ciebie wołam ustawicznie.

4. Pocziesz duszę sługi Twojego, bo do Ciebie Panie duszę moją wznoszę.

5. Bo Ty Panie dobry i pobłażliwy, i wielce laskawy dla wszystkich, którzy wzywają Cię.

6. Wysłuchaj Boże modlitwę moją, i bacz na głos błagania mojego.

7. W dzień niedoli mojej wzywam Cię, bo Ty odpowiesz mi.

8. Nikt nie dorówna Tobie pomiędzy bóstwami Panie, nie ma dorówna dziełom Twoim.

9. Wszystkie ludy któreś stworzył, przyjdą i ukorzą się przed Tobą Panie, i cześć złążą imieniu Twojemu.

10. Boś wielki Ty i cudotwórco, Ty Panie sam jeden.

11. Wskaż mi Boże drogę Twoją, będę postępował w prawdzie Twojej, zjedną serce moje dla czci imienia Twojego.

12. Wielbić Cię będę Boże, Panie mój, całym sercem moim, i cześć imię Twoje na wieki.

13. Bo łaska Twoja wielka dla mnie, ocaliłeś duszę moją z otchłani głębokiej.

14. Panie, niecni powstali na mnie, i zastęp okrutników pożąda duszy mojej, a nie mają Ciebie przed sobą.

15. A Ty Panie, Pan miłosierny i laskawy, nieskory do gniewu, pełen łitości i prawdy.

2 שְׁמַרְתָּ נַפְשִׁי בְּיַחְסָד אֲנִי וְהִשַׁע עֲבָדְךָ אֵתָּה אֱלֹהֵי הַבְּהֵמָה
אלה :

3 תַּגִּי אֲדָנָי בְּיִצְחָק אֲקָרָא בְּלִבֵּיהֶם :

4 שָׁמַח נַפְשׁ עַבְדְּךָ בְּיִצְחָק אֲדָנָי נַפְשִׁי אִשָּׂא :

5 בְּרִיאָתָה אֲדָנָי טוֹב וְסֵלָה וּדְבַר־חַסֵּד לְלִבְךָ אֲדָנָי :

6 הִתְפַּלֵּת יְיָהּ תִּפְלֵת וְהִקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנָי :

7 בְּיוֹם אֲדָרֵי אֱסָרָאָה כִּי תִשְׁעֵי :

8 אֲדַבְרִיךָ בְּהַלְלוֹתִים אֲדָנָי וְאֵין בְּמַשְׁפָּחָה :

9 בְּלִי־טוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יְבוּאָה וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ אֲדָנָי
וְיִקְבְּרוּ לְפָנֶיךָ :

10 כִּי־גִדֹל אֱתָה וְעֵשָׂה נִפְלְאוֹת אֱתָה אֱלֹהִים לְבָרָךְ :

11 הִוַּחֲוֵי יְהוָה וְדַבְּרָה אֲמִתְךָ בְּמִסְתָּה יַעַר לְבָבִי לְרַחֵם
שָׁמֶךָ :

12 אֲדָנָי אֱלֹהֵי בְּבִלְלִיכָה וְנִבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעֵלָם :

13 כִּי־חֲדָדָה נְדוּל עַל־הַעֲוֹלָה נַפְשִׁי שִׂשְׁאֹל תַּחֲנוּנָי :

14 אֱלֹהִים אֲלֵרִים קָמָה עָלַי גְּעִרַת גְּעִרִים בְּקֶשֶׁשׁ נַפְשִׁי וְלֹא
שָׁמֶךָ לְנַגְּחִים :

15 וְאֵתָה אֲדָנָי אֱלֵ־יְרֵחִים וְתַעֲזֵן אֲרָךְ אֲלֵפִים וּבְרִבְחֵי־חַסֵּד
וְאִסְתָּה :

11. Ps. 25, 4, 26, 3, 27, 11. we wł. połącz wszystkie dziesięcia serca mojego w ten jednym dziesięcia.
14. Strunictwo Abrahama. Per. Ps. 54, 5.
15. Exod. 34, 6.

2. Per. Ps. 4, 4.
4. Ps. 25, 1.
6. Exod. 15, 11. Dent. 3, 24.
9. Ps. 22, 28.

16. Zwróć się do mnie i zmiłuj się nademną, daj opiekę Twoję służce Twojemu, i wspomóż syna służebnicy Twojej.

17. Uczyni mi znak łaski, a ujrzą nieprzyjaciele moi i zawstydyją się, że Ty Boże wspomagasz i pocieszasz mnie.

Ps. 87.

1: Korachidów pieśń, śpiew. Twierdza Jego na górach świętych.

2. Miłuje Bóg wrota Cyonu nad wszystkie siedziby Jakóba.

3. Wspianalności głoszą o tobie, grodzie Pański.—Sela.

4. Gdy wspominał Rahab i Babel przyjacielom moim, oto Filistęę i Cor wraz z Kuzsem: ów urodził się tam.

5. A o Cyonie mówią: mąż nie jeden urodził się w nim, a On utwierdził go, Najwyższy.

6. Bóg liczy spisując narody: ten urodził się tam.—Sela.

7. A wieszcie jako i lutniści, wszystkie dzieci moje w tobie.

Ps. 88.

1. Śpiew, pieśń Korachidów. Przewodnikowi chóru Macholidów, do śpiewania. Dumańie Hemana Ezrachidy.

5. וְעַתָּה וְעַתָּה וְעַתָּה וְעַתָּה. Za czasów Salomona zasłynęło wielu mędrców, a w szeregach Ethana, Heman, Kalkol i Darda. 1 Król. 4.

7. Ale wieściami i lutnistami (Ps. 68. 24.) są כָּל יְמֵי לַיְלָה wszystkie dzieci moje w tobie, Cyonie. (Ps. 68. 27. Dant. 33. 28. Przyp. 5. 16.) Ilni: 1 grają jakby flutami wszystkie wnętrza moje o tobie.

Ps. 88. Spdząc z napisu ubłożony został przez jednego z Hemanidów podczas choroby króla Chiskiasza, która będąc zaradliwą nie porwała nikomu go odwiedzić. Ok. 2 Król. 20. 1. 7. Jer. 38. Prawdopodobnie jednak wypowiedział go sam Chiskiasz. *Razi, Kimek, Roseem*, i inni odnozą go do cierpień ludu w niewoli.

16 פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּן חַנּוּדִי אֶעֱבֹד לְעֹשֵׂהָ לְכוּ אֲמַתְךָ :

17 עֲשֵׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וּרְאוּ אֲנִי וְגִישׁ בְּרַאתְךָ יְרֵחֵה עֲוֹתַי וְנַחֲמֵנִי :

פ

1 לְבָרִיכָהּ מִסּוּד שֵׁר יְסוּדוֹ בְּהִרְבֵּי־קָדָשׁ :

2 אַתָּה יְרֵחֵה שְׁעַר צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁכַּנֹּת יַעֲקֹב :

3 וְגִבּוֹרֹת כְּקָרַךְ עַד הָאֱלֹהִים סֵלָה :

4 אֲבִיר יִרְחַב וְכָל לִדְוֵי הַנֶּחַל פִּלְשֵׁת וְצוּר עַם־יִבְרָאֵל יִדְרֹשׁ :

5 וְלִצִּיּוֹן יִתְאָמַר אֵיךְ וְאֵיךְ יִדְרֹשׁהּ וְהִיא יִכְנַעַת עֲלֵיוֹן :

6 יְרֵחֵה יִסְפֹּר בְּכֹתוּב עֵינַיִם אֵלַי יִדְרֹשׁם סֵלָה :

7 וְיִרְבִּים כֹּהֲלָאִים לְהִשְׁמִיעַ בָּר :

פ

1 שֵׁר מִסּוּד לְבָרִיכָהּ לְמַנְצָה גַּלְמַחֲלַת לְעַמּוֹת מִשְׁכֵּלִי :

לְחֵקוֹ הָאֲדָמִי :

Ps. 87. Ustony prawdopodobnie za czasów Salomona gdy Jeruzolima w najwyższym rozkwicie materialnym i duchowym się znajdowała i jako wielkie ognisko bogactw i wielcy zasłynęła.

1. Na wzgórzach dawno niewidomych jak *Moria*. *Sell* odnosi się do Boga nie do Cyonu, w tym razie bowiem byłoby *center*. Ilni uważający cały wiersz za napis tl. „omową jego” czyli przedmiotem psalmu są góry święte.

4. Rahab = Egipcj. Jer. 30. 7. 51. 2. Cor = Tyr. Kuz = Egipt. Gdy wiesz przyjacielom swoim o Egipcie i innych krajach wspomina, to mogą tylko pojedyncze znakomitości wymienić.

2. Boże panie ocalenia mego, dniem wołam i nocą do Ciebie.

3. Niech dojdzie Cię modlitwa moja, skłoń ucho Twoje do skargi mojej.

4. Bo syta cierpień dusza moja, a życie moje do grobu się chyli.

5. Zaliczonym do zastępujących w mogile, jestem jak mąż bezwładny.

6. Wpśród umarłych łożo moje, podobnym do poległych spoczywających w grobie, których nie wspomniesz już, bo oni z pod ręki Twojej wyłączeni.

7. Straciłeś mnie w przepaść głęboką, w ciemnice, w otchłanie.

8. Na mnie oparł się gniew Twój, a wszystkimi nawałnicami Twojemi przytłaczasz mnie.—Sela.

9. Oddaliłeś znajomych moich odemnie, uczyniłeś mnie obydą dla nich, zanukniety jestem i nie mogę wyjść.

10. Oko moje zbolale z węzły, wołam Cię o Boże dzień, wyciągam do Ciebie ręce moje.

11. Czyż dla zmarłych uczynisz cud, czyż cienie powstaną by wysławiać Cię.—Sela.

12. Czyż głoszoną będzie w grobie łaska Twoja, niezawodność Twoja w niecstwio.

13. Czyż znany w ciemnościach cud Twój, a sprawiedliwość Twoja w krajinie zapomnienia.

2 יִדְוֶה אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי וְיִסְעָתֵי בְּלַיְלָה וּבַיּוֹם 2

3 תְּבוֹא לִפְנֵי הַפֶּלֶא תִּפְלֵה תִּפְלֵה אָזְנֶךָ לְרַעֲתִי 3

4 כִּי־שָׂבַע הַנֶּפֶשׁ בְּרַעוֹת נַפְשִׁי וְחַי לִשְׂאֵל הַגֵּשׁ 4

5 הַחֲשֵׁכֵי עַם־יִרְדֵּי גֹר לְוֵיִי כִּגְבַר אֲדָמָיִךְ 5

6 בְּמַיִם חָפְצֵי בְּמַי חַלְלִים וְיִגְבִּי לְקִר אֲשֶׁר לֹא־יִזְכְּרֶתֶם
עַד וְהָיָה סִמְתָּ גִּזְרוֹי 6

7 אֲשֶׁנִּי בְּכּוֹד תִּחְתָּוִית בְּחֻשְׁכַּיִם בְּמַעְלֹת 7

8 גְּלִי חֲסִינָה הַמִּתָּה וְכִל־טִשְׁבְּרֶךָ עֵנִית סֶלָה 8

9 הַדְּמִתָּ סִרְדֵּי סִמְנֵי שִׁמְנֵי הַתְּעֹבֹת לִמֵּי כֶּלֶא וְלֹא
אֲנִי 9

10 גִּיעֵי בְּאֶבֶר נִרְעֵנִי הַרְאֵנִי יִדְוֶה בְּבִלְיִים שִׁמְחֵתִי
אֱלֹהֵי כִפִּי 10

11 הַלְמַתִּים תִּשְׁפֹּה־פִלֵא אֲדַרְפָּאִים לְקִטוֹ יוֹדֶךָ סֶלָה 11

12 הַיֹּסֵפֶר בְּסִבֵּר סִסְרָה אֲמִטְנֶרְהָ בְּאֶבְרוֹן 12

13 הַזֶּרַע בְּחִשֶׁה פִּלְאָה וְיִזְכְּרֶךָ בְּאֶרֶץ נִשְׁפָּה 13

non Bożego, gdzie kapłan przepisaną ceremonją nad nim spełniał. (Lev. 14, 17.) Pobojny król nie wstygł się nłaxną w świątyni, uważa się dla tego za umarłego o którego Bóg zapomniał, który z pod opiekłki Jego wyłączony. Ob. 2 król. 2, 5. 8. Jez. 38, 22. Por. też spowiedanie 2 Kron. 26, 21. o królu Uzzasza, który dotknięty trądem „wykluczony został z domu Bożego”.

8. W *twy piśł* od *twy* brakuje suff. zastąpione tu przez *לֵי*.

9. *Wjść z domu*, albo z potwór otaczającego wasze nieszczęścia.

11. Ps. 6, 6. *zwier* nieszczęsny królstwa cieni, dusze umarłych.

12. Modlitwa [Tiskajaca Jez. 38, 15, 19.

2. *tw* zam. *tw* albo *tw*.

4. Postępy wojsk Asyryjskich które wiele twierdz Juńskich zajęły i zburzyły i narezcnie znaną stolicę oblegały, napełniły duszę króla cierpieniem moralnym do którego i ciężka choroba się przyłączyła.

5. Uważają mnie już powszechnie za umarłego. Do *tw* *tw* dop. *ó*.

6. *zwier* poslanie. (Ezech. 27, 20.) stęł *tw* *tw* *tw* dom loinc czyli szpital (2 król. 15, 15. 2 Kron. 26, 21.) Rażony trądem znaną w krajach wschodnich chorobą, nie boloną ale często śmiertelną, musiał wedle przepiśw Mojżesza do czasu zupełnego wyzdrowienia żył z dala od ludzi (Lev. 13, 46) i dopiero po oczyszczeniu się wolno mu było wejść do do-

14. A ja do Ciebie Boże wołam, i zrana modlitwa moja uprzedza Cię.

15. Czemu o Boże porzucasz duszę moją, ukrywasz oblicze Twoje przedemną.

16. Nędzny jestem i konający od wstrząśnień, znośnię grozy Twojej, upadam.

17. Po mnie przeszły ognie Twoje, trwogi Twoje skruszyły mnie.

18. Ogarnęły mnie jak fale bezustannie, otoczyły mnie pospół.

19. Oddaliłeś odemnie przyjaciela i towarzysza, o znanych moich zażalenie.

Ps. 89.

1. Dumanie Ethana, Ezrachidy.

2. Łaski Boga wiecznie śpiewać będę, od pokolenia do pokolenia wygłaszać niezawodność Twoją ustami moimi.

3. Zaprawdę rzekłem: na wieki łaska Twoja ustalona, w niebiosach utwierdziłeś niezawodność Twoją.

4. Zawarłem przymierze z wybranym Moim, zaprzyśiągam Dawidowi służbę Mojemu.

5. Na wieki utrwał ród twój, zbudowałem w pokolenia do pokolenia tron twój.—Sela.

6. I wysławiają niebiosa cnda Twoje Boże, i niezawodność Twoją w zborze świętych.

14 וְאֵנִי אֶלֶּה יְהוָה שְׁמִיעֵי אֲבֹתַי תִּפְלְעֵי תִּקְרָאָהּ :

15 לָמָּה יְהוָה הִטְעָה נַפְשִׁי הִסְתִּיר פְּנֵיהֶם מִמֶּנִּי :

16 אֲנִי אֲנִי וְנֶעַם מִנְעֵה נַשְׁאֵתִי אֲחַהּ אֲפֹתָהּ :

17 עָלַי עָבְרוּ הַרְעוּפָה לְשִׁטְתֶּךָ צָרָתְךָ לִּי :

18 מִסָּבִיב כָּמֹסִים כְּדֹרֵימִים הִקְיָפוּ עָלַי יָמָד :

19 וְיָרַחֲתָה מִסָּבִי אֶרֶב וְנֶעַם הִקְדַּעִי טִחְחָהּ :

פס

1 מִסָּבִיל לְאֵיתֵי הָאֲזָרוֹתֵי :

2 חֲסִדֶיךָ יְהוָה עֲלֵי אֲסִירָה לְרֵד וְיָרֵד אֲדִירָה :

בפי :

3 כִּי אֲסִירֵי עֲלֵי חֶסֶד וְיִגַּת שְׁמַיִם וְהָבִי אֲמִינִתְּךָ כֹּהֵם :

4 כִּתְּמֵי בְרִית לְחִתְּמֵי יְשֻׁבְעֵי לְרֵד עֲבָדֵי :

5 עֲדֵי-שְׁלֹם אֲבָנוּ אֲרַעֵךְ וְהִלִּיתִי לְרֵדֵי-יְהוָה כִּסְאָתְךָ סֶלָה :

6 וְיִדְרוּ שְׁמַיִם פְּלִאֵת יְהוָה אֶהְיֶה אֲמִינִתְּךָ בְּהַר קְדֻשָּׁתִים :

lawi. (2 król. 20, 6.) Zapowiedź ta zdaje się być osnową niniejszego ps. Wiadcz wedle napisu jeden z potomków współczesnego Dawidowi i Saomonowi Ethana zaznaya od wysławiania dobrodziejstw, które Bóg domowi Dawida wywodził i wspomina o danem mu przez Natana przyrzeczeniu. Przytoczywszy prawie dosłownie owo przyrzeczenie (2 Sam. 7, 12—16.) wyraża żal, że smutna teraźniejszość zapowiadzianej, świetnej przyszłości nie odpowiada. Zdaniem innych mowa tu o Jechonaszcz.

14. Imit w przeciwieństwie do poprzedniego ps. 15. Ps. 44, 24. 25. 16. Inni tłumaczą „a za schodu”, rozum od ps = nie chylił się w różne strony, chwiał się. 17. Inni tłumaczą „pół sam, drugi tak Donald i Fürst. 19. Inni: znajomi moi, nieuczający clemności, umarli.

Ps. 89. Ułożony w czasie obłąkania Jeroboama przez Sanheryla w 14 roku panowania Chiskiasza (2 król. 18, 13) w którym to czasie przypadał i choroba tego króla, Prorok Jerezasz zapowiedział wtedy zrozpaczonemu monarsze, że go Bóg uzdrowi, i z rąk Assyryjczyków wy-

2. czyż sam. czyż. 4. Słowa Boże. Oś. 2 Sam. 7, 12. 6. Świętych-aniołów por. Zach. 14, 5.

7. Bo któż na wysokościach dorówna Bogu, podobny do Boga między synami bóstw.

8. Pau wielbiony w zgromadzenia świętych niezliczonym, a wspaniały ponad całym otoczeniem Swojém,

9. Boże Panie zastępów, któż jak Ty potężny Panie, a prawda otoczeniem Twojém.

10. Ty władasz pysznością morza, gdy podnoszą się fale jego, Ty je poskramiasz.

11. Tyś zdeptał niby poległego zuchwalca, ramieniem potęgi Twojej rozproszyłeś wrogi Twoje.

12. Twojém niebo, również Twoją ziemią, świat i co go napelnia Tyś ustanowił.

13. Północ i południe Tyś je utworzył, Tabor i Chermom w imię Twoje śpiewają.

14. Twoją moc i potęgą, silną dłoń Twoją, wzniosła prawica Twoja.

15. Sprawiedliwość i prawo podstawą tronu Twego, miłość i prawda poprzedzają oblicze Twoje.

16. Szczęsny lud, który zna głos surmy, Boże, w świetle oblicza Twojego postępują.

17. W imię Twoje wesela się zawsze, a sprawiedliwością Twoją się chlubią.

18. Bo ozdoba siły ich Ty, a łaska Twoją wywyższa się róg nasz.

19. Albowiem od Boga tarcza nasza, od Świętego w Izraelu król nasz.

stren świata bo i Tabor w Galilei znajdują się na północy, ale są raczej allicya de Assyrii i Egiptu które z Judę częste wojny toczyły. U stóp gór Tabor i Chermom odnieśli Barak i Jozab stanowiąc zwycięstwa. (Sędz. 6. Joz. 11.).

16. Który potężnego i sprawiedliwego Boga tego czci. „Głos surmy” w kulcie żydowskim przy składaniu ofiar się rozlegający, ta uosobienie tego kultu.

18. Por. Ps. 44, 4. Opieka Twoja zapewnia nam szacunek.

19. Bo od Boga ustanowiony król nasz, On go też obroni i z obrotu nieodoli wydziwi.

7 כִּי יֵשׁ בַּשָּׁמַיִם אֲנִי לִדְרוֹת יְהוָה יְהוָה לִדְרוֹת אֱלֹהִים :

8 אֵל גִּבּוֹרֵן בְּסִדְרֵי-קִדְשָׁם רַבָּה וְנִרְאָה אֶל-כָּל-סֻבְיָו :

9 יְהוָה וְאֵלֹהֵי צְבָאוֹת יִי-בְרַכְשֶׁךָ חֲסוֹן וְיֵה וְאֲמַנְתֶּךָ :

10 אֲתָה מִשֵּׁל בְּנִצְאוֹת הַיָּם בְּשֵׂאוֹ לְיָדֶיךָ אֲתָה תִשְׁכַּחֵם :

11 אֲתָה דִבַּתָּ בְּחַלְלֵי רַבִּים בְּיַדְךָ עָנָה פִּתְחֵי אַבְנֶיךָ :

12 לֵת אֲשֵׁרִים אֲדִירֹת אֲרָצוֹת תִּבְלֵן וְסִלְאָה אֲתָה וְיִסְדַּחֵם :

13 צִפּוֹן וְיִשׁוֹן אֲתָה בְּרֵאשִׁית הַקִּבּוּץ וְיִרְמִיּוֹן בְּשִׁמְךָ וְיִבְנֵן :

14 לֵת יַרְדֵּן עִם-נְבוֹרָה תִּעַן יְדֶךָ תְרוֹם וְיִסְגֵן :

15 עֲזָרָה וְיִשְׁפָּטֵם מִכּוֹן בְּהַאֲדָה תִּסְרֵן אֲנִי וְיִדְרֵם פְּנֵיךָ :

16 אֲשֶׁר הִגֵּם דָּעֵי הַרְעֵה יְהוָה בְּאִוְרֵי-פְנֵיךָ וְיִחַלְכוּן :

17 בְּשִׁמְךָ וְיִעַלּוּ קְלִבְיָהִם וּבְהַחֲזֵקֵךָ יִרוּם :

18 בְּיִתְחַאֲדַתָּ עֲזֵם אֲתָה וּבְרַצּוֹנֶךָ תָּרִים יִישׁ יִי קִרְבָּנֵן :

19 כִּי לִדְרוֹתֵי מַגְגֵן וְלִקְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל מִלְכֵנו :

7. כִּי יֵשׁ פOr. Ps. 29, 1.
8. פOr uważają niekt. za adverb. „wielbiony wielko”.
9. פOr wedle Jbn Sina i Kischí st. abe. Inni th: potężny Pan.
11. Mówiąc o uległości morza które wszelkiej sile ludzkiej uraga, wspomina i o morzu czerwonym i klęsce Egiptjan. Wobec obdajających Jeronolimę nieprzyjaciela była ta myśl wieszczowi bliska. „Niby poległego” t. j. adoleptał go bez wysiłku, niby bezwładnego który bronie się nie może.
13. Północ i południe nie oznaczają tu jak powszechnie przyjmują

20. Niegdy powiedziałeś w objawieniu do pobożnego Twojego i rzekłeś: udzieliłem mocy bohaterowi, wyniosłem młodzieńca z ludu.

21. Znalazłem Dawida sługę Mojego, olejem Moim świętym pomazałem go.

22. Przy którym ręka Moja wytrwa, a ramię Moje zasili go.

23. Nie naprze nań wróg, a syn bezprawia nie uciemieży go.

24. I skruszę przed nim nieprzyjaciół jego, a przeciwników jego zgromię.

25. A rzetelność i łaska Moja przy nim, a przez imię Moje wywyższy się róg jego.

26. I położę na morze rękę jego, a na rzeki prawicę jego.

27. On zwać Mnie będzie: Tyś ojciec mój, Pan mój i opoka pomocy mojej.

28. Ja też pierworodnym ustanowię go, najwyższym nad królami ziemi.

29. Na wieki zachowam mu łaskę Moją, a przymierze Moje wiernym mu zostanie.

30. I utrwałę na zawsze ród jego, a tron jego jako dni niebios.

31. A jeśli opuszczą synowie jego zakon Mój, a wedle praw Moich postępować nie będą.

32. Jeśli ustawy Moje znieważą, a przykazań Moich nie będą strzegli.

33. Napomnę biczem odstępstwo ich, i plagami winę ich.

20. Władza jego sięgnie od morza irdzianego do Eufratu i Tygru.

27. 2. Sam. 7, 14. Deut. 8, 5. 14, 1. 32, 6. Jez. 63, 16. Hoł. 11, 1.
28. Ekd. 4, 22. Ps. 2, 7.
29. 2 Sam. 7, 15.
33. 2 Sam. 7, 14. Karcił będą łagodnie jak ojciec syna.

20 אֲנִי דַבַּרְתִּי בְּחֻזִּן לְחַסְדִּיךָ וְהֵאֵמַר שִׁירֵי עַד עַל־גִּבּוֹר
הַרְשִׁימוּ בְּרוּחַ מַמְסָה :

21 מִצֵּאֵתִי דָוִד עַבְדְּךָ בְּשֶׁמֶן קֹדֶשׁ מִשְׁחָתִי :

22 אֵשֶׁר יָדִי חִבְּוֹ עָלָיו אֶדְוֶנֶהוּ תַּחְמַנְנוּ :

23 לֹא־יִשְׂאָ אֹיִבָּ בּוֹ וּבֶן־עֲוֹלָה לֹא יַעֲנֶנּוּ :

24 וּכְתוּרֵי מַכְנֵי עָרֹוּ וּמִשְׁנֵאוֹ אָנֹּה :

25 וְהִמְנַנְתִּי וְחִסְדִּי עָלָיו אֲבִשְׂלֵי תְרוֹם כְּרֹנוֹ :

26 וְשִׁשְׁתִּי בְּכֶסֶף יְדֵי וּבַנְּדָרוֹת יִטְוֶנּוּ :

27 הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אֵתָהּ אֵלֹהֵי יְעוֹד יִשְׁעֵתִי :

28 אֶדְוֶנֶהוּ בְּכֹד אֲחַנְנוּ עֲלֵיָו לְמַלְכֵי־אֲרָץ :

29 לְשֵׁלֶם אֲמַסְתֹּר יִי י לִי חֶסֶדְךָ וְכִרְתִּי נִאֲמַנְתָּ לִּי :

30 וְשִׁשְׁתִּי לְעַד יִרְעֶנּוּ וְכִסְאוֹ בְּיַמֵּי שְׁמֹנֶה :

31 אֲמִינְעוּבּוֹ בְּנֵי יְהוּדָה וּבְקִשְׁפֵי לֹא יִלְכּוּן :

32 אֲסִדְחֶלְתִּי וְחִלְלוּ אֲמַעֲזֵהוּ לֹא יִשְׁמְרוּ :

33 וְהִקְדַּרְתִּי בְּשִׁבְתֵּם מִשְׁעָם וּבְקֹנְעֵימָם עֲוֹנָם :

20. Do proroka Natana. Por. 2 Sam. 7, 4—17. Bohaterowi, Dawidowi.
21. Pomazałem przez Szumela.
23. *אֵשֶׁר יָדִי חִבְּוֹ* od *חָבַב* = *חָבַב* wł. nie rzuci się nań wróg. *Kassi*: nie przyciśnie go. *Imi*: nie rzuci nań wroga. Por. Ps. 55, 16 w związku z *עַל לִי*
25. Przez imię Moje, przeczanie.

34. Ale łaski Mojej nie cofną od niego, a nie zaprą się rzetelności Mojej.

35. Nie naruszę przymierza Mojego, a wyrzeczenia ust Moich nie odmienię.

36. Raz zaprzysięgłem na świętość Moją, czyż Dawidowi skłamię?

37. Ród jego na wieki ostanie się, a tron jego jak słońce przedemną.

38. Jak księżyc będzie utwierdzonym na zawsze, świadek w obłokach wierny.—Sela.

39. A Tyś porzucił i wzgardził, uniosłeś się na pomazańca Twojego.

40. Zerwałeś przymierze sługi Twojego, znieważyleś w prochu diadem jego.

41. Zburzyłeś wszystkie warownie jego, przemieniłeś twierdze jego w zwaliska.

42. Obdzierają go wszyscy przechodnie po drodze, stał się pośmiewiskiem sąsiadom swoim.

43. Wyniosłeś prawicę ciemiężców jego, uradowałeś wszystkie wrogi jego.

44. I odwróciłeś ostrze miecza jego, nie dałeś mu się ostać na wojnie.

45. Znieważyleś blask jego, a tron jego o ziemię powaliłeś.

46. Skróciłeś dni młodości jego, okryłeś go sromotą.—Sela.

47. Dopókiż Boże ukrywać się będziesz zupełnie, pałac będzie jak ogień gniew Twój.

34 וְחַסְדֵי יְהוָה אֵי אֵפֶיךָ טַעַמֹּו וְלֹא אֲשַׁחֵר בְּאִמְתִּוְתִי :

35 לֹא אֲחַלְלֵה בְרִיתֲךָ וּמִצְוַת שְׁפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה :

36 אֵתָה נִשְׁבַּעְתִּי בְּקִדְשֵׁי אֱמִי לְדָוִד אָמֹֹב :

37 וְרֹדֵי לְעֹלָם יְהוָה וְכִסְאוֹ בְּשָׁמַיִם נִגְדִי :

38 כְּגֹרֶם יִכּוֹן שֶׁלֶם וְעַד בְּשֶׁשֶׁם נִגְאָן סֵלָה :

39 וְאַתָּה גִּזַּתָּה וְהִטַּאָסְתָּ הַתְּעֹפְרוֹת אֶם־שִׁשְׁתָּהָ :

40 אֲנִירְתָה בְּרִית עֲבָדָה חֲלָלָתָ לְאַרְצֵי נִזְרוֹ :

41 פָּרַצְתָּ בְּלִנְדֹתָיו שִׁמְתָּ סִבְעָרֵי סַחֲתָה :

42 אֲשַׁחֵר בְּלִעְבָרֵי רַחֵם יְהוָה הַרְפֵּה לְשִׁבְנוֹ :

43 הַרְבִּיטָה יִנְזֹן צַרְרוֹ הִשְׁמַחְתָּ בְּלִאֲוִיָּבוֹ :

44 אֶם־תֵּשֵׁב צֹר חֲרָבוֹ וְלֹא תִקְסְלוֹ בְּסִלְתָּסָה :

45 הִשְׁבַּתָּ מִתְהַרְרוֹ וְכִסְאוֹ לְאַרְצֵי מִגְרָתָה :

46 הַתְּפַרְתָּ וַיִּטֵּן עֲלֵימוֹ הַעֲשִׂיִת עָלָיִ בּוֹשֶׁה סֵלָה :

47 עַד־מָה יְהוָה תִּסְתֵּר לְגַצָּה תִּבְדֹּעַ כְּמוֹ־אֵשׁ תִּסְתָּהָ :

34. Wieszcz zdaje się umyślnie zapominać, że Dawid sam owo zapewnienie, że dom jego wiecznie panować będzie tylko warunkowo pojął. Por. ostatnie słowa Dawida do Salomona 1 Król 2, 4.

36. *am* Raz na zawsze.

38. Świadek, księżyc — Inni: tęcza. Por. Gen. 9, 13—17.

39. Wieszcz przeciwstawia uroczystemu owemu zapewnieniu smutną rzeczywistość. *do*ł. *wejdź* z siebie, unieś się gniewem.

40. *do*ł. *nie* od *we* = *we*. Inni jak *we* przekładali. Por. Ps. 74, 7.

41. Sanberyb zdobył wszystkie twierdze Judei. ob. 2 Król, 18, 13.
42. Gdy twierdze po większej części na granicach kraju położone skazane zostały, wóci go każdy z sąsiednich narodów bezkarnie pastorył, jak przechodnie winnicę nieogrodzoną. *vor* od *cow*.

43. Przeciwn. do w. 22 i 23.

44. Przeciwn. do w. 24.

45. *we* sam. *we* — *we* pokr. z *we* spuszczać, w *nie* strącać.

46. Chiskajaz miał wtedy 39 lat. Sromota, trądem.

47. Ps. 79, 5.

48. Wspomnij jak nikty jestem, jak na marne stworzyłeś wszystkich synów ludzkich.

49. Któryż człowiek żyć będzie a nie ujrzy śmierci, ocali duszę swą z mocy grobu.—Sela.

50. Gdzież łaski Twoje dawne Panie, któreś zaprzysiągł Dawidowi w wierności Twojej.

51. Wspomnij Panie na wstyd sług Twoich, który niosłem w łonie mojem od wszystkich tych licznych narodów.

52. Którym byli wrogowie Twoi, o Boże, którym byli kroki pomazańca Twego.

53. Pochwalonym Bóg na wieki. Amen i amen.

KSIEGA IV.

Ps. 90.

1. Modlitwa Mojżesza męża Bożego.—Panie, schronieniem Tyś był nam od pokolenia do pokolenia.

2. Zanin góry się narodziły, a stworzyłeś ziemię i świat, i od wieku do wieku, Tyś Pan.

kołowi polityki swojego na pustyni. Widział on straszny upadek królestwa Izraelskiego które zburzył Salamanassar w 6-tym roku panowania Chiskjasa. W ósm lat później zagrażał ten sam los i królestwu Jehudy. Strwożony król posłał wtedy do proroka, aby zaniósł modły do Boga za pomocą pomazańca (Ok. 2 król. 19, 4.), i być może że ps. ten jedną z swych właśnie modlitw przedstawia. W ustach Mojżesza nie miałyby przynajmniej w obecnej swojej formie, ścisłego, wewnętrznego związku.

1. *קָנוּ* albo *קָנוּן* wł. miejsce okroścone, mieszkanie, schronienie. Przeciwnie oznacza *קָנוּן* czas okroślony.

2. *לִבְרַח* *פִּדּוֹ* od *לִבְרַח* 2 *os. msc.* nie 3. *פָּנָה*, naciek bowiem położony głównie na to, że Bóg wszystko do bytu powołał, i że jako wiekiuisty Pan i stwórcza w każdym czasie ludzkością się opiekuje.

48 וְזָכַרְתָּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵלֵינוּ כִּי בְרַחֲמֶיךָ יְהוָה
 49 מִי יִבְרַח מִמָּוֶת וְלֹא יִדְרֹאֲמוּת יְסֻלֵם וְנִפְשָׁא מִיָּד
 יְסֻלֵם מִיָּד
 50 אֵינִי וְהַדְרֹךְ הַרְאִיתֶנּוּ אֵינִי וְנִשְׁכַּחְתָּ קְדוֹךְ
 בְּאַחֲזֶקֶךָ
 51 וְכִי אֲבִי תִרְפֵּת הַהַרְבֵּה שָׂאתִי בְחַיֵּי קְדוֹתֶיךָ
 עִמָּי
 52 אֲשֶׁר תִּרְפֵּא אֲבוֹתֶיךָ וְיִרְגֵז אֲשֶׁר תִּרְפֵּא אֲבוֹתֶיךָ
 קִשְׁיֶיךָ
 53 בְּרִדּוֹךְ יְהוָה לְעֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

ספר רביעי

צ

1 תְּפִלָּה לְיִשְׂרָאֵל אֵי־הַהֲאִתִּים אֲבִי קִשּׁוֹן אֲתָה הִתֵּת לָנוּ
 בְּרַח יְהוָה
 2 בְּנִפְשָׁא וְהָרִים יָדוֹ וְהַחֲמִל אֲרוֹן וְהַבֵּל וּמַעֲלֵם עַד־עֹלָם
 אֲתָה אֵל

51. Eludziatwa Babzaki Fur. 2 Król. 16, 35. Jez. 36. Inni: że naszą w łonie mojem wszystkie te liczne narody—na Chiskjasa bowiem, który wtedy jeszcze następcy nie miał polegała cała przyszłości dynastji i pokoleń Izraelskich.

52. Kroki w postępowaniu Chiskjasa, który kazał wszystkie poganki bożyszczu zniszczyć. Wedle ówczesnego *קָנוּן* następcy, potomkowie jak *נָשָׂא* *אֲנוֹן* B. „którym bliznił następców (Dawida) pomazańca Twego”.

53. Dokologia zakochująca księgę.

Księga IV.

Ps. 90. O ile mi się zdaje włożył go Jeruzalem wedle osnovy starżj, znanj temu prorokowi modlitwy wypowiedzianej przez Mojżesza ku

3. Przywodziś człowieka do prochu i powiadasz: nawróćcie się synowie Adama.
4. Wszak tysiąc lat w oczach Twoich jak dzień wczorajszy co przemijał, jako straż w nocy.
5. Perwales ich i są jako sen. Zrana jak trawa się rozrasta,
6. Zrana zakwita i rozrasta się, wieczorem ścięty i zawiedły.
7. Bo ginieimy od gniewu Twojego, a uniesieniem Twojem przerażeni jesteśmy.
8. Stawileś winy nasze przed Siebie, tajniki nasze przed światło oblicza Twego.
9. Tak, wszystkie dni nasze przemijały pod grozą Twoją, spędziliśmy lata nasze jak marzenie.
10. Liczba lat naszych niekiedy siedmdziesiąt lat, a przy siłach osmdziesiąt lat, a chluba ich męka i boleść; bo spędzasz nas szybko i ulatujemy.
11. Któżby rozważył siłę gniewu Twego, i wedle grozy Twojej uniesienie Twoje.
12. Liczyć dni nasze naucz nas, abyśmy nabyli serca rozstropnego.
13. Zwróć się o Boże, dopókiż jeszcze, i ulitaj się nad sługami Twojemi.

i upatrują w tem aluzję do przakłóci (Parki) gr. *Abospe* albo łac. *Aberis*. Sing. to odnosią zazwyczaj do czasu co niekt. tł: „a większa ich część”, jak *עצמם* 27 Lev. 25, 16. Polacy to wiek człowieka nie przemawia stanowczo przeciw autorstwu Mojżesza, starsze pokolenie bowiem wygłosiło na pustyni. Przeciw. Autentyczności napisu przemawia bardziej dwukrotnie użyty wyraz *עצמם* dla oznaczenia Izraelitów; i wzmianka o dniach i latach niedoli po wiekach niewoli egipskiej.

11. *טו* wyraża życzenie i prośbę *עצמם* jak *טו* *עצמם* Ezech. 1, 18. wł. wedle grozy jakie uniesienie Twoje budzić powinno.

12. *עצמם* w przeciwst. do *עצמם* „Abyśmy nabyli”, wedle innych „abyśmy Ci przynieśli w ofierze.”

13. *טו* w *עצמם* nie tylko śalował ale i litował się. Por. Ezech. 32, 12. Dopókiż jeszcze srożył się bójnie gniew Twój.

3. הַשָּׁב אֲנִי עַד עַד וְאֵלֶּיךָ וְאֵלֶּיךָ שׁוּבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
4. כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֲתָמול כִּי יִעָרַךְ וְאֵשְׁתַּחֲוֶה בְּקִלְיָה :
6. וְיִדְבָּקֶם שֶׁנֶּה יַהֲרֹו כְּבֶקֶר בַּחצִיר יִחְלֹף :
6. כְּבֶקֶר יִצְרֹן וְחֶלְפָה לְעֵרֶב יִשְׁלַח רִקְבֹשׁ :
7. כִּי־בָלִיט בְּאַפֶּךָ וּבְחַמְתֶּךָ נִבְהַלַּט :
8. שֶׁנֶּה יִי־י עֲנִיתִי לְנִגְנֶךָ לְקִלְטֹו לְסִאור פְּתִיךָ :
9. כִּי כְּלֹאֲמִית פִּטָּו בְּעֵבְרַתְךָ כְּלִיטֹו שֶׁנֶּה כְּמִדְרָגָה :
10. יִמְיִשְׁטוּלֵינוּ וְכָדָם שֶׁשָּׁנִים שֶׁנֶּה וְאֵם בְּגִבּוֹרֵת שֶׁנֶּה שֶׁנֶּה וְרִדְבָם עַל־וַאֲנוּ כִּי־נָו חֵישׁ וְגִנְפָה :
11. כִּי־יִדְבַע עַל אַפֶּךָ וְיִדְרֹאחֶךָ עֵבְרַתְךָ :
12. לְקִלְטֹו אֲמִית כִּן הַוָּעַ וְנִבְאִי לְכָב חֶבְבָה :
13. שֶׁנֶּה יִי־יָה עֲרִיפֶיךָ וְהַנֶּה עַל־עֵבְרֶיךָ :

3. *שׁוּבוּ* wł. pokruszenie. *טו* nawróćcie się, wróćcie do nowego życia. *יָנִי*: wróćcie do prochu z któregoście powstałi.

4. Izraelci dzieliłi noc na trzy *עֲרִיפָה*, *עֲרִיפָה*, *עֲרִיפָה* *וְאֵשְׁתַּחֲוֶה* Grecy i Rzymianie na 4 części (*vigilia*) w których strasze się zmieniali.

6. *יִי־י* wł. odnawiał się, w zm. *יִי־י* *זָמַן* *כִּי* *יִי־י*.

6. *יִי־י* *עַל* *יִי־י* *עַל* *יִי־י* *עַל* *יִי־י* *עַל* *יִי־י*.

7. *טו* wł. wystraszeni, podżeni jesteśmy.

9. *טו* używa się zwykle o znikającym dain, Por. Jer. 6, 4. *טו* wedle niekt. jak, okarga. Por. Ezech. 2, 10.

10. *טו* wł. „Ani lat naszych” *זָמַן*. *יָנִי* nasze. Por. Gen. 25, 7. *טו* „niekiedy” „począpki”—*יָנִי*: same w sobie, albo „przez nie” t. j. przez winy nasze. *טו* *עַל* *טו* *זָמַן* *טו* *זָמַן* *יָנִי* t. j. przecięto zostają, *עַל* *טו*

14. Nasyć nas rano łaską Twoją, byśmy się weselili i radować mogli przez wszystkie dni nasze.

15. Pociesz nas w miarę dni w których trapiłeś nas, w miarę lat przez które oglądaliśmy niesolę.

16. Niech się objawi przed sługami Twoimi dzieło Twoje, a świetność Twoja nad synami ich.

17. I niech będzie upodobanie Boga Pana naszego nad nami, a sprawę rąk naszych utwierdzi pośród nas; tak, sprawę rąk naszych, utwierdzi ją.

Ps. 91.

1. Ty, co zasiadasz pod osłoną Najwyższego, co pod cieniem wszechmocnego przebywasz.

2. Wzywam Boga, obronę moję i twierdzę moję, Pana mego któremu ufam.

3. By On cię wybrał od sidła zastawionych, od moru zębego.

4. Skrzydłem Swojem osłoni cię, a pod lotami Jego bezpieczny będziesz; tarczą i puklerzem jest prawda Jego.

5. Nie ulęknieś się strachu nocy, strzały lecącej podczas dnia.

6. Moru który w ciemności pełza, ani zarazy niszczącej w południe.

7. Legnie u boku twój tysiąc, myriady przy prawicy twojej; do ciebie się nie zbliży.

8. Tylko oczyma twemi patrzeć będziesz i zapłatę niegodziwych obaczysz.

14 שָׂשׂוֹנוֹ בְּבֹקֶר חַסְדְּךָ וּבְעֶגְלָה אֲנִשְׂמָהּ בְּבֹלֵי יָמָיו :

15 שָׂשׂוֹנוֹ בְּיָמָיו עֲנִיתָנוּ לְשָׁלוֹת רָעוֹת רָעָה :

16 יִרְאֵה אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהַדָּרָה מִלִּבְנֵיהֶם :

17 וַיְהִי וַיִּשְׂמַח אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וְשָׂשׂוֹנוֹ בְּיָמָיו כִּתְּוָה :

עֲלֵינוּ וְשָׂשׂוֹנוֹ בְּיָמָיו :

N 3

1 יְהוָה בְּחַסְדֵּךְ אֱלֹהֵינוּ בְּצִלְ שֵׁנֵי יְהוֹלֵנוּ :

2 אֲמֵן לְיֵהוָה חֲסִידֵי וְשֹׁמְרֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ :

3 כִּי יְהוָה יִצְלֵנוּ מִכַּף מִכַּף מִכַּף מִכַּף :

4 בְּאֲבָרֹתָי יִשְׂמַח לֵךְ וְהִתְחַלְּפוּ הַחַסְדִּים אִתְּךָ וְהִתְחַלְּפוּ אִתְּךָ :

5 לֹא יִרְדָּא מִפְּנֵי מַלְאָךְ מִלְּפָנֵי יְהוָה וְיִמָּס :

6 מִכַּף בְּאֵפֶל יִהְיֶה מְטָסָם יְשֵׁר צְדָקָתָם :

7 יִפֹּל מִצִּדָּה אֱלֹהֵי וְרַבְּבָה מִסִּטְנָה אֱלֹהֵי לֹא יִגָּשׁ :

8 רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְטֵחַ וְשִׂמְחָה רַשְׁעִים תִּרְאֶה :

nie i bezpiecznie przypatrywał się będzie kłosec która niegodziwych spotka. W końcu przytacza słowa Boże wyrażające powody dla których go osłoni i ocali.

1. שָׂשׂוֹנוֹ בְּבֹקֶר חַסְדְּךָ וּבְעֶגְלָה אֲנִשְׂמָהּ בְּבֹלֵי יָמָיו . Wyrażenie osłona Najwyższego, cień wszechmocnego są tu określeniem świątyni.

2. יְהוָה בְּחַסְדֵּךְ אֱלֹהֵינוּ בְּצִלְ שֵׁנֵי יְהוֹלֵנוּ . sam. psalm. Por. Ps. 41, 5.

3. אֲמֵן לְיֵהוָה חֲסִידֵי וְשֹׁמְרֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ .

4. כִּי יְהוָה יִצְלֵנוּ מִכַּף מִכַּף מִכַּף מִכַּף .

5. לֹא יִרְדָּא מִפְּנֵי מַלְאָךְ מִלִּפְנֵי יְהוָה .

6. מִכַּף בְּאֵפֶל יִהְיֶה מְטָסָם יְשֵׁר צְדָקָתָם .

14. Bano, Bichlo.

15. שָׂשׂוֹנוֹ tylko raz jeszcze Dent 32, 7.

17. שָׂשׂוֹנוֹ w formie prochy jak שָׂשׂוֹנוֹ sam. psalm. jest bowiem mas.

Ps. 91. Napisał ten również przez Jeruzajana w tych senyach co poprzedził ps. okolicznościach. Król Chiskjass zwinął go raz pierwszy po wyznawieniu swego świątyni. Tu przemawia doń pryncz palenając i zapewniając, że ani strzały obiegających Asyryjczyków, ani sztanga która w obznie ich wybuchła, Jego i Jego ludu nie dotkną, że spokój

9. Przeto żeś Boga obronę moję, żeś Najwyższego uczynił ucieczką twoją.

10. Nie spotka cię nieszczęście, ani klęska się nie zbliży do namiotu twojego.

11. Bo On aniołów Swoich ustanowił ci, by strzegli cię na wszystkich drogach twoich.

12. Na dłońach uniosą cię, by nie potrafiła o kamień noga twoja.

13. Po szakalu i żmii stąpać będziesz i zdepczesz lwa i potwory.

14. Dla tego, że mnie umiłował ocałę go, obronię go, bo uznał imię Moje.

15. Gdy wezwie Mnie wysłucham go, przy nim będę w niedoli, wyzwolę go i zaszczycę.

16. Długość życia nasycę go, i okażę mu pomoc Moję.

Ps. 92.

1. Psalms, pieśń na dzień Sabbatu.

2. Miło chwalić Boga, stawieć imię Twoe Najwyższy.

3. Opiewać zrana miłosierdzie Twoje, a niezawodność Twoję po nocach.

4. Na dziesięciostrunną lutni i na lirze, przy podzwiku cytry.

5. Bo uradowałeś mnie Boże czynami Twojemi, o dziełach rąk Twoich śpiewać będę.

6. Jak wzniosłe dzieła Twoje Boże, niezmiernie głębokie zamysły Twoje.

7. Człowiek nierozumny jest, nie odgadnie, ograniczony on i nie docierze tego.

nie mógł. Wróg rozkwitał się w pełni siły, dla tego tylko, aby ten straszniejszy doznał klęski. Napis oznacza późniejszy wtyłek liturgiczny.

3. Zrana i po nocach, w szeregach i niedoli.

4. psmob. Ps. 9, 17. Lutnia i lira towarzyszą radošynom, rzeźwy, rozstrękalony dźwięk cytry smętnym pieśnią.

9 כִּי־אֶתָּה יְיָהּ נִצַּחַת שְׂמֵי־קַיָּם שָׁמַרְתָּ עָלַי

10 לֹא־יִחַאֲזָנֶנּוּ אֱלֹהֵי הָרֶעַח וְיִגְעַע לֹא־יִקְרַב בְּאַחַזְלָתְךָ

11 כִּי־יִלְחָצוּ וְיִצְוִי־תֵלֶךְ לִי־סִדְרָתְךָ בְּכָל־דְרֹכַי

12 עַל־כַּפַּיִם וְיִשְׁאֲנֶנּוּ פְרִי־תֵלֶךְ בְּאֶמֶן וּרְגֵלְךָ

13 עַל־שֵׁטֶל וְנַפְתָּן חֲדָרְךָ חֲרָסֶם בְּפִיר וְנִמְנָן

14 כִּי־בִי הַחֶסֶד וְאַחֲלֵמְךָ אֲשֶׁר־בְּיָדֶיךָ כִּי־רַע עָשִׂי

15 יִקְרָאֵי וְיִאֲעָזֵב עִמּוֹ אֱלֹהֵי הַבְּרָחָה אֲחֵי־לֵוִי וְאַבְרָהָם

16 אֲתָךְ יִטִּים אֲשֶׁר־בְּעֵינָי וְאֲחֵי־אֵדָה כִּי־שָׁמַרְתָּ

צב

1 סִדְרָה שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת

2 שֹׁב לִדְרוֹת לַיְיָהּ וְלִזְמַר לִשְׂמֵי־קַיָּם

3 לְבַעֵר בְּמִלֵּךְ הַחַדָּד וְאַחֲמַתְךָ בְּלִילֹת

4 עַל־עֵשֶׂד וְעַל־עֵבֶל עֲבֵר הַעֵץ בְּבִנּוֹר

5 כִּי־שָׁמַרְתָּ יְיָהּ הַבְּרָחָה בְּמִשְׁעָא תִּדְרֵךְ אֲבָנִן

6 סִדְרָתְךָ בְּעֵינָי יְיָהּ לֹא־יִשְׁתָּו טִוְיָשְׁמַרְתָּ

7 אֲשֶׁר־בְּעֵד לֹא־יִדַּע וְכִסֵּל לֹא־יִבְיִן אֲחִיזָתָא

9. Chiskjaz był jednym z najpóźniejszych królów.

16. Aluzya do wyzdrowienia króla.

Ps. 92. Hymn na dzień pokójny przez Dawida po powrocie jego do Jerozolimy ułożony. Wiersze opiewa wielkie czyny których Bóg dla niego dokonał, a których żaden człowiek ani odliczył, ani spodziewał się

4. Wznoszą strumienie o Boże, wznoszą strumienie szum swój, niosą strumienie nawałę swoją.

5. Nad loskot wód wielkich, nad wspaniałe bałwany morza, wspaniałym na wysokości Bóg.

6. Świadcstwa Twoje stwierdziły się zupełnie nad domem Twoim, któremu przystoi świętość, Boże na wieczne czasy.

Ps. 94.

1. Panie pomsty, Boże, Panie pomsty zajaśnij.
2. Podnieś się sędzio ziemi, odpłać zasługę pysznym.
3. Dopókiż niegodziwi, o Boże, dopókiż niegodziwi górować będą.
4. Błuzgać, przemawiać hardo, przechwalać się wszyscy złoczyńcy.
5. Lud Twój Boże, dręczą, a dzieciństwo Twoje gębią.
6. Wdowę i przybysza zabijają, a sieroty mordują.
7. I mówią: nie widzi Bóg, nie baczy Pan Jakóba.
8. Zastanówcie się nieroztropni w narodzie, i ograniczeni kiedyż się opamiętacie.
9. Kto urządził ucho, czyż nie usłyszysz, albo kto zbudował oko, czyż nie obaczy.
10. Kto kareci narody czyżby nie karał. On który uczy człowieka wiedzy,
11. Bóg zna zamysły ludzkie, że są marne.

witemu monaraze na swoją stronę przeciagnął. Wedle większej części kow. w pierwszych czasach niewoli Babil.

1. *inimicus* *inimicus* *inimicus* por. Ps. 80, 2.
4. *inimicus* *inimicus* *inimicus* w lit. tylko w tym miejscu.
5. Tych, którzy mi wiary dochowali. Por. *inimicus* *inimicus* Deut. 9, 29.
11. *inimicus* *inimicus* *inimicus* por. Zach. 5, 10.

4 סְלוֹת | מִן רַבִּים אֲדִירִים שִׁשְׁבַרְיָם אֲדִיר בְּתָרוֹם יְהוָה |
 5 עֲדִירָהּ | נֶאֱמָרוּ סָאֵד לְבִתּוֹן נֶאֱמָרוּ אֲדִירִים יְהוָה לֵאמֹר יָמִים |

גד

- 1 אֲלֵהֶמְתָּ יְהוָה אֵל נִקְמָת וְדָפִיעַ |
- 2 וְנִשָּׂא יָמֶם הָאָרֶץ הֶשֶׁב לְכֹל עַל־נַאִים |
- 3 עֲדִירָהּ רַעֲשִׁים | יְהוָה עֲדִירָהּ רַעֲשִׁים יֵלֵאוּ |
- 4 יָבִישׁ וְדָבְרוּ עֲתָה יְהִאֲמְרוּ כְּלִפְעֵל אֲנֹן |
- 5 עֲדִירָהּ יְהוָה וְדָבְרוּ וְנֶחְמָתֶם עֲשֵׂוּ |
- 6 אֲלֵמְתָה וְעַר יְהִלְטוּ וְיִרְעִים וְיִצְחוּ |
- 7 וְיִאֲמְרוּ לֹא יִרְאֶה יְהוָה וְלֹא יִבְּרֹן אֱלֹהֵי יַעֲקֹב |
- 8 בֵּית בְּעֵרִים בְּעַם וּבְסִילִים סִטְי מִשְׁכִּילֵוּ |
- 9 הַנִּשְׁעֵ אֲנֹן הָאֵל יִשְׁמַע אִם־יִצְרַע עֲוֹן הָאֵל יָבִישׁ |
- 10 הַיִּצְרַע טִים הָאֵל יִזְכֶּרֶת הַמַּלְאָךְ אֲרַם דָּשַׁת |
- 11 יְהוָה יִרַע מִדְּשֻׁכּוֹת אֲרַם כִּי־רַחֲמֵת הַקָּל |

4. Przed *inimicus* dop. *inimicus*. Inni upatrują tu gradację w której gromot, niby głos Boży, jest *tertium comparationis*. Por. Jez. 17, 13.

5. Słowa głoszone przez Jezajaszę i innych współczesnych proroków ziciły się zupełnie, aby tak na wieki już zostało. *inimicus* od *inimicus* wedle innych *inimicus* od *inimicus* z przyrostem *inimicus* w miejsce *inimicus*.

Ps. 94. Ułobony przez Dawida w czasie powstania Absalona, kiedy straconictwo rokossa w środkach nie przebiegalo, aby wiecznych prawo-

12. Szczęsny mąż, którego karcisz Boże, a w zakonie Twoim nauczasz go.

13. By dać mu otuchę w dni niedoli, póki wykopanym nie będzie dla niegodziwego grób.

14. Bo nie zaniecha Bóg ludu Swojego, a dziedzictwa Swego nie opuści.

15. Bo do sprawiedliwości wróci sąd, a za nim wszyscy prawego serca.

16. Któż stawał przy mnie przeciw niegodziwym, któż występował dla mnie przeciw złościącom?

17. Gdyby nie był Bóg pomocą moją, oniemał nie legła by w grobie dusza moja.

18. Gdy mniałem: już chwije się noga moja, łaska Twoja Boże wsparła mnie.

19. Gdy ściągają się myśli we wnętrzu mojem, pocieszenia Twoje rozweselają duszę moją.

20. Czyż sprzymierzył się z Tobą tron bezprawia, sprawa krzywdy miasto prawa.

21. Skupiają się przeciw duszy sprawiedliwego, a krow niewinną potępiają.

22. Ale błżicie Bóg mi twierdzą, a Pan mój opieką obrony mojej.

23. I zwróci przeciw nim samym niecnosć ich, a we własnej złości ich wygabi, wygabi ich Bóg, Pan nasz.

Ps. 95.

1. Pójdźcie, zaśpiewajmy Bogu, wysławiajmy opokę pomocy naszój.

2. Przywitajmy oblicze Jego dziękczynieniem, pieśniami zanujemy Mu.

Ps. 95. Rozpoczyna szereg hymnów ułożonych przez Dawida z okoliczności przeniesienia arki do nowo wzniesionego przybytku na Cyon. Indywidualnie i historycznie sytuacje odgrywają w nich podrzędną rolę, a głównym celem ich jest stwierdzić, że Bóg stwórca, panem i królem świata całego, że jednak z pomocą ludów wszystkich, Izrael tylko w całej czystości i prawdzie Go poznał.

12 אִשְׁרֵי הַיָּמֵר הַיְהוָה אֲשֶׁר־תִּשְׁמְרֵנוּ יְהוָה וּמִתְרוֹחֵק תִּלְמִדָּנוּ :

13 לְהַשְׁקִיט לֹא מִיַּד רָע עַד יִמְרָה לְרַשָּׁע שָׁחַת :

14 כִּי לֹא יִאֲמֹס יְהוָה עִנְיֹן וְיִחַלְתּוּ לֹא יִעֻב :

15 כִּי־עֲדָרֵק יִשׁוּב מִשָּׁפֵם וְאֶחָיו כָּל־יִצְרֵי־לֵב :

16 מִיִּשְׂקֹס לִי עִמְבָרִיעִים כִּי־יִתְעַב לִי עִמְפֹּעֲלֵי אֵחָ :

17 לֹא־יִי יְהוָה עֲוֹנֹתָהּ לֹא כִסְתָם וּשְׁבֹנֵה דוֹמֵה גִפְשֵׁי :

18 אִם־אֲמַרְתִּי כִסְתָה נִגְלֵי מַחְדָּה יְהוָה יִסְעֲדֵנִי :

19 כִּרְבִּב שֶׁ־עָפִי בְּהַרְבֵּי תְּחֻמֹּתָיו יִשְׁלַשְׁשֵׁנִי גִפְשֵׁי :

20 הַחֲבֵרָה כִּסְתָה הַצֹּת יִצֵּר עֲמֵל עֲלֵיהֶם :

21 יִטְוֶוּ עֲלֵנַפְשׁ צִדִּיק וְהֵם גָּפוּ יְדֵישֵׁי :

22 וַיִּזְוּ יְדֵיהֶם לֵי לְהַשְׁגִּב אֱלֹהֵי לְעוֹר מַחֲסֵי :

23 וַיִּשָּׁב עֲלֵיהֶם וְאֵ־אֵינָם וּבְרַחֲמֵם יִצְטִיחֵם :

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ :

צח

1 לִכְבוֹד גְּבוּרַת יְהוָה לְיְהוָה לְעוֹר יִשְׁעֵנוּ :

2 נְהַרְמֵה מַגִּן בְּחַדָּה מְסֻמֹּת נִרְעֵה לִי :

12. Wieszcz-pocięsza nam siebie: Mogo teni, którego zakon naucał, aby cierpliwie wytrwał w niecierpieniu.

16. עֵקֶם עֵק .

19. וְשִׁבְשֵׁב תֵּלֶם עֹ עֵרְפֵי חֵלֶם 4, 13. Par. שִׁבְשֵׁב .

20. הַחֲבֵרָה psal sam. חֲבֵרָה . Tron Absalona.

21. יטוּוּ lad od יטוּ , polz. z יטוּ .

3. Bo Panem wielkim Bóg, i królem wielkim nad wszystkie bóstwa.
4. W którego ręku głębie ziemi, a szczyty gór Jego są.
5. Którego jest morze, bo On je stworzył, i ląd, który ręce Jego ukształtowały.
6. Pójdźmy, ukorzymy się i pokłońmy, kłękniemy przed Bogiem Stwórcą naszym.
7. Bo On Pan nasz, a my lud któremu pasterzy, i trzoda ręki Jego, od dzisiaj jeżeli głosu Jego usłuchacie.
8. Nie zatwardzajcie serca waszego jak w Meriba, jak w dzień Masa na puszczy.
9. Kiedy kusili Mnie ojcowie wasi, doświadczali, choć widzieli dzieło Moje.
10. CATERDZIEŚCI LAT przykrzyłem Sobie to pokolenie, i wyrzekłem: lud to obłąkanego serca, i nie poznali oni dróg Moich.
11. Tak że przysięgłem w gniewie Moim, że nie wnikną do siedziby Mojej.

Ps. 96.

1. Zaspiewajcie Bogu pieśń nową; śpiewaj Bogu cała ziemia.
2. Śpiewajcie Bogu, wysławiajcie imię Jego; zwiastujcie z dnia na dzień pomoc Jego.

11. Dn Palestyny. Iw. Ps. 132, 14.

Ps. 96. Wieszcz utrwaliwszy panowanie swoje przez zwyciężenie sąsiadnych plemion, wzywa w uroczystej chwili poświęcenia przybytku lud swój, aby zaintonował Bogu pieśń nową. Wzwanie to stosuje i do zwyciężonych narodów, rzędy bowiem Boga będą pełne sprawiedliwości i prawdy. Ps. ten wedle Sept. śpiewany również przy poświęceniu świątyni Salomona przytoczony jest z małmi odmianami w 1 ks. Kron. rozdz. 16, 23—33.

1. Ps. 33, 3.

- 3 כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וְעַלְיוֹתָּהּ יְהוָה עֲלֵי־כָל־אֱלֹהִים :
- 4 אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מְחַבְּרֵי־אֲרָצוֹת וְהַמְּשֹׁפֵת דְרֹסִים לוֹ :
- 5 אֲשֶׁר־יָלַד הַיָּם וְהוּא יַעֲרֹךְ יְהוֹשֵׁת יְהוֹי יָאֵרוֹ :
- 6 כִּי אֵל נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִבְרָאָה נִבְרָכָה לְפָנָיו־יִהְיֶה עֲשָׂנוֹ :
- 7 כִּי־הוּא אֱלֹהֵנוּ וְאַהֲבָה עִם בְּרַעְיוֹתָּנוּ וְצִאֵן יְהוֹי הַיָּם אֲסִי־בְקָלוֹ הַיָּבֵשׁ :
- 8 אֲלֹהֵינוּ לְבַבְכֶם כְּמִי־כֶה כִּי־סָה כַּמְדָּרָךְ :
- 9 אֲשֶׁר נִסְוֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּהַנְטִי נִסְרָא מַעֲלֵי :
- 10 אֲרֵבְעִים שָׁנָה אֶקְוֶם כְּדוֹר וְאַחֲרַי עִם תִּשִׁי לְבַב הָאָדָם לֹא־יִדְעֵי דְרָבּוֹ :
- 11 אֲשֶׁר־יִשְׁבַּעְתִּי כִּאֲפִי אֲסִי־בְאֵן אֲלִי־מִתְּתִי :

97

- 1 שִׁיר לַיהוָה שִׁיר תְּהִלָּה שִׁירוֹ לַיהוָה כְּלֵי־הָאֲרָצוֹת :
- 2 שִׁיר לַיהוָה בְּרַבּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּשִׁירוֹ כְּיוֹסֵי־לְיוֹם יִשְׁעוֹתָּו :

4. וְהוּא יְהוָה עֲלֵי כָל אֱלֹהִים, co słodkim, zwyciężeniem zostaje. razyn szczyt od ep. wznieść się, por. Hleb 22, 25. מְחַבְּרֵי אֲרָצוֹת „arebro szczytów” t. j. w głębi wysokich gór ukryte.

7. Trzoda Jego ręki t. j. którą prowadził. וְהוּא יַעֲרֹךְ יְהוֹשֵׁת יְהוֹי יָאֵרוֹ od dzisiejszego dnia w którym przez sprowadzenie arki i ustalenie stały Bóg w Jerozolimie nowa niejako epoka w życiu waszom się rozpoczyna, bezwzględne posłuszeństwo Mu okazać.

8. Rozd. 17, 11.

10. וְאַחֲרַי עִם תִּשִׁי לְבַב הָאָדָם, w konstrukcyi z b gardań, nienawładzić, przykrzyć sobie. Mowa tu o pokoleniu wymarłym na pustyni.

3. Opowiadajcie między narodami chwałę Jego, między wszystkimi ludami cna Jego.

4. Bo wielkim Bóg i sławionym wielce; wspaniały On po nad wszystkie bóstwa.

5. Bo wszystkie bóstwa pogan bałwany; a Bóg niebiosa stworzył.

6. Chwała i urok przed obliczem Jego; potęga i wspaniałość w świątyni Jego.

7. Nieście Bogu rodziny ludów; nieście Bogu cześć i sławę.

8. Nieście Bogu cześć imienia Jego; składajcie dary i wstępujcie do przedsienków Jego.

9. Ukorcie się przed Bogiem w nastroju uroczystym; zdrzyj przed Nim cała ziemia.

10. Głoście między narodami: Bóg króluje i utwierdzone świat, nie zachwieje się; sędzić będzie ludy w sprawiedliwości.

11. Niech się wesela niebiosa, niech się raduje ziemia; niech zaluczy morze i co je zapełnia.

12. Niech cieszy się pole i wszystko co na niem; razem rozradują się wszystkie drzewa lasne.

13. Przed Bogiem; bo idź, bo idźcie by sędzić ziemię; sędzić ma świat w sprawiedliwości, a ludy prawdą Swoją.

Ps. 97.

1. Bóg króluje, niech cieszy się ziemia; niech się radują wyspy niezliczone.

2. Obloki i mgły w około Niego; sprawiedliwość i prawo podstawą tronu Jego.

13. Panowanie Boga utrwali sprawiedliwość i zapewni światu pokój i szczęście.

Ps. 97. Ułożony z tej samej okoliczności co dwa poprzednie psalmy. Sprawiedliwość Boga jest surowa i nieugięta, a świadczą o tym ostatnie klęski bałwochwalców, które wystydem i hańbą ich odkryły.

2. Per. 1 Król. 8, 12. Ps. 89, 5.

3 כָּפְרוּ בְּנֵי־בְּשָׁר׃ בְּכָל־תְּשׁוּבָת׃ נִפְלְאוּתוֹ׃

4 כִּי־גָדוֹל־יְהוָה וְהַלְלָה־לֵאלֹהִים׃ הוֹדוּ־לֵאלֹהִים׃

5 כִּי־בְרָאוֹתֵינוּ הַשָּׁמַיִם וְיְהוָה שָׂמָנוּ עֵשֶׂה׃

6 וְהוֹדוּ־הַר לְפָנָיו עַל־הַתְּהוֹמֹת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃

7 הַבּוֹ לַיהוָה מִשְׁפָּחוֹת עַמֵּים׃ הַבּוֹ לַיהוָה כְּבוֹד וְגוֹ׃

8 הַבּוֹ לַיהוָה כְּבוֹד שָׁמַיִם וְאֶרֶץ׃ וְכָל־חַצְרוֹתָיו׃

9 הַשָּׁמַיִם לַיהוָה כְּהַדְבַח־תֹּשֶׁבֶת׃ וְיֵלֵךְ כְּלֵב־הָאָרֶץ׃

10 אֲמַרוּ בְנֵי־יְהוָה׃ סֵלָה אֲדִיבְכוּן תְּהִלַּת בְּרִיתְכֶם׃

יְרוּ עֲשׂוּם בְּמִשְׁפָּרַיִם׃

11 יִשְׂמְחוּ־הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל־הָאָרֶץ׃ וְגַם־יָם וּמַלְאָכָיו׃

12 יֵעָזְבוּ־הַר וְהַרְשִׁיבוּ־אֵן וְיִזְנוּ בְּלִבְעִצְיָתָם׃

13 לִפְנֵי־יְהוָה׃ לֵי כֹּהֵן כִּי־בָא־לִשְׁפָטֵם הָאָרֶץ׃ יִשְׁפָטֵם הַכֹּהֵן בְּצֶדֶק וְעֲשִׂים בְּאִמְנוֹתָיו׃

13

1 יְהוָה סֵלָה תִגַּל־הָאָרֶץ׃ יִשְׂמְחוּ־אֵימֵ רַבִּים׃

2 יִגְלוּ־וַעֲרַפְלוּ־סִבְיָתוֹ צֶדֶק וְאִמְשֻׁמֵם כִּסֵּוֹן כֶּסֶף׃

4. Por. Ps. 48, 2.

5. *לֵב* wł. nicolód.

8. Składajcie dary jako oznakę hołdu. *וַעֲרַפְלוּ* pl. maj. przybytek na Gyonie miał bowiem jeden tylko dzwonek. W Kronice 16, 29 czytamy tam.

10. Por. Ps. 93, 1. *וְגַם* prostota, słuszność, tylko w pl.

3. Ogień przed Nim kroczył, i palił w okolo wrogi Jego.

4. Oświecały błyskawice Jego świat; widziała to i zdrzała ziemia.

5. Góry jak wosk stopniały, przed Bogiem, przed Panem całej ziemi.

6. Głosily niebiosa sprawiedliwość Jego, i widziały wszystkie ludy chwałę Jego.

7. Zawstydzeni czciciele posągów, wielbicielo bożyszcz, korzą się przed Nim wszystkie bóstwa.

8. Słyszcy to i cieszy się Cyon, i radują się córny Jehudy wyroków Twoich Boże.

9. Boś Ty Boże, Najwyższy na całej ziemi, wielce wyniesiony nad wszystkie bogi.

10. Miłujący Boga, nienawidźcie zła; Ten który czuwa nad życiem cnotliwych Swoich, z rąk niegodziwców ocali ich.

11. Światło wchodzi dla sprawiedliwego, a dla prawych sercem radość.

12. Cieszcio się sprawiedliwi w Bogu, i holdujcie wspomnieniu świętości Jego.

Ps. 98.

1. Pieśń. Zaspiewajcie Bogu pieśń nową, gdyż cudów dokonał; wsparła go prawica Jego i ramię Jego święte.

11. Światło tyle co radość, szczęście, *נור* wł. rozświeca, niby siarno które się rozrośca i rozwina. Ekn Jechija czyta *נור*.

12. Ps. 50, 5.

Ps. 98. Wieszcz wywra nietylko Izraelitów ale wszystkie ludy, aby współnie obchodzily wielką nuczynostę ogłoszenia Boga najwyższym panem i władcą świata.

1. Nie ludzka potęga dokonała tego dzieła, a jedynie bezpośrednia pomoc i opieka Boża. Por. Joz. 26, 16.

3 אש לפניו פלג והתקדם סביב צדו

4 האירו בהשווה תכל האקה ותתל הארצ

5 הרים כדונג גמסו סולפג ודנה סולפג ארצו כל

הארצ

6 תעדו השמים צדקו וראו כל השמים כבודו

7 ובושו כל עברי פסל הסתחלקים כגאלים הסתחורו

כל אלהים

8 השאקה והשפחה וציון והתגלה בנות יהודה לקעו

ששפחה ודנה

9 כדאמה ודנה גליון על כל הארצו קוד גלית על

כל אלהים

10 אדגו ודנה שאו גע שמו נפשות הסגרו סד

רשעים צלים

11 אור וגע לצדק ולישראל לב ששקה

12 שקה צדקים בידנה ודורו לגור קדשו

נח

1 סאור שרו ליהוה ו שר חדש כרנפולאות געה

השקעהו יטנו ודורו קדשו

3. Por. Ps. 18, 10, 50, 3.

5. Mich. 1, 4. Ps. 68, 3.

6. Ps. 50, 6. Niebiosa plunęco ogniem błyskawic gmiły Jego sprawiedliwość.

7. „Wszystkie bóstwa” hyperbola wyrażająca, że porażką została cała niósć bałwochwaltwa. Por. Joz. 19, 1.

8. Córny, tyle co miasta Jehudy. Por. Ps. 48, 12.

6. Mojżesz i Aron między kapłanami Jego, a Samuel między wzywającymi imienia Jego; wolali do Boga a On ich wysłuchał.

7. Zpośród słupa obłoku przemawiał do nich, strzegli świadectw Jego i zakonu który poruczył im.

8. Boże, Panie nasz, Tyś wysłuchał ich, Panem pobłażliwym byłeś dla nich, ale karzącym postępków ich.

9. Wywyższajcie Boga, Pana naszego i korczcie się przed górą Jego świętą, bo świętym Bóg, Pan nasz.

Ps. 100.

1. Pieśń dziękczynna.—Okrzykujcie Bogu cała ziemia.
2. Służcie Bogu w radości, przyjdźcie przed Niego w weselu.

3. Uznajcie że Bóg, wszechmocny, On stworzył nas i doń należymy; Imi Jego i trzodu której pasterzy.

4. Wnijdźcie do bram Jego z dziękczynieniem, do przedsieni Jego z wielbieniem, dziękujcie Mu, błogosławcie imieniu Jego.

5. Albowiem dobrym Bóg, na wieki łaska Jego, a od pokolenia do pokolenia niezawodność Jego.

Ps. 101.

1. Dawida pieśń. Miłość i sprawiedliwość wyśpiewam, Tobie Boże, zannec.

2. Baczysz będąc na drodze nieskazitelną—kiedyś nawiedzisz mnie?—postępować będę w niewinności serca wśród domu mego.

Elw. Ewa: karales występki, których dopuszczali się Korach i inni przeciw nim.

Ps. 100. Krótki ten psalm zakończy szereg hymnów z okoliczności poświęcenia przybytku Dawida ułożonych, a przeznaczonych później do liturgicznego użytku w świątyni.

1. Welle Rami: ps. przy składaniu dziękczynnych ofiar śpiewany.

6 בָּשֵׁה וְאֶחָד | בְּבִלְתֵּי וְסִמְאֵל בְּהָרָא שֶׁשָּׁה קְרָאִים
אֶל־יְהוָה וְיִזְעַם :

7 בְּעֶשֶׂר עָלוּ גִבּוֹר אֲלֵיהֶם שִׁמְרוּ עֲלֵיהֶם וְחָק נִתְּלַסְט :

8 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֱתָה גַּעְתָּם אֵל נִשְׂא הַיָּתָה לָהֶם וְנִגְמָס
עַל־עֲוֹנוֹתָם :

9 רִוְסָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁמַחְנוּ לִבֵּנוּ קִרְיָה בְּרִקְוֹתָו
וְהָיָה אֱלֹהֵינוּ :

ק

1 מִזְמֹר לַיהוָה הַרְיֵשׁ לַיהוָה בְּלִבְהָאָרְצוֹ :

2 עָבְדוּ אֱלֹהֵינָה בִּישְׁמֵהָ כִּי לִפְנֵי בָרְנָנָה :

3 דָּלֵשׁ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂה וְלֹא יִי כִי אֲנִינָה עֲשֵׂה
וְנִשְׂא הַיָּתָה :

4 כִּי אֲשַׁעֲרֵי | כִּתְוָה תַּצְרִינֵי כִּתְוָה הַדּוֹר לֹו בְּרִקְוֹ
שֶׁשָּׁה :

5 כִּי־סוֹב יְהוָה לְעֹלָם חֲסֵדוֹ וְעֶשֶׂה־דָד וְדָד אֲמִנְתֵנוּ :

קא

1 לְלוֹד מִזְמֹר תְּהַדְוִסְשֵׁפֶס אֲמִרָה לָהּ יְהוָה אֲמִרָה :

2 אֲשַׁבְּחֵה | בְּהַרְדָּה תְּחִים סִחֵי תְּבוֹא אֲלַי אֲחַתְּקָה בְּתָם
לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי :

6. Kapłani w wyższym znaczeniu, Mojżesz bowiem kapłanem nie był. I prorok Jer. 15, 1. wymienia obok Mojżesza Samuela jako jednego z najważniejszych mężów w Izraelu.

7. Tak dalece oddalił ich do Siebie. Imi odnoszą się do Izraelitów. Z pośród słupa obłoku przemawiał, tyle co objawił się.

8. Mojżesz i Aron dla grzechów swoich sinai s-tój nie uzrzedli.

3. Nie stawię przed oczy moje rzeczy niekczemnej, sprawy występnej nienawidzę; nie przyłącie ona do mnie.

4. Serce przewrotne stronid będzie odemnia; złego znać niechęć.

5. Oczerniającego skrycie bliźniego swego, zniwecz; czelka wyniosłych oczu i nadętego serca nie ścierpig.

6. Oczy moje ku uczeiwym w kraju, by przebywali ze mną; postępujący drogą nieskazitelną, ten mi służyć będzie.

7. Nie zamieszka w pośród domu mojego obludnik; głoszący fałsz nie ostoi się przed oczyma mojemu.

8. Od każdego rana niszczyć będą niegodziwych w kraju, by wytąpić z grodu Bożego wszystkich złooczyńców.

Ps. 102.

1. Modlitwa strapionego, gdy zwątpił, i przed Bogiem wylewa żal swój.

2. Boże wysłuchaj modlitwę moję, a wołanie moje do Ciebie niech dojdzie.

3. Nie ukrywaj oblicza Twojego przedemną, w dzień niedoli mojej, skłoń ku mnie ucho Twoje; w dzień w którym wzywam, rychło odpowiedz mi.

4. Bo znikają jako dym dni moje, a członki moje jak głownia rozpalone.

5. Porażone jak trawa i zawicldo serce moje, że zapominam spożywać chleb mój.

6. Co dzień z nową, zdwojną gorliwością „Z grodu Bożego“, tak mógł po przeniesieniu atki i Dawid już Jeruzolimę nazywał.

Ps. 102. Ułożony przez wygnanego Izraelskiego w Babilonii, który dok osobistych dolegliwości i cierpienia całego ludu odczuwa. Stensley przypisuje ten ps. Danielowi. Por. Dan. 9.

1. Wedle niektórych dodany później napis.

5. 727 o słowcu por. Hos. 9, 16. Jona 4, 8.

3 לא אֶשְׂתִּיחַ | לִבִּי עֲלֵי הַרְרֵי בָלְעֵל | עֲשֵׂה־סִסִּים שְׂמֵאֵי
לא יִדְבַק בִּי :

4 לִבִּי גַחַם יִסֹּר מִמֶּנִּי | רַע לֹא אֶרְעֶה :

5 סִלְחֵנִי יְיָ | כִּפֹּרֵנִי וְהַשֵּׁה אֶתְּךָ אֵתְּךָ גְּבַה־עֵינַיִם
יִדְבַק לִבִּי אֵלֶיךָ לֹא אֶקְבֹּל :

6 עֲנֵי | בְּנִאמְרֵי אֲרֹן | לִשְׁבַת עֲמִיד | הֲלֹךְ בְּרַחֵם הַסֵּם הָרֹא
יִשְׁתַּחֲוֶי :

7 לא יִשְׁבַּב | בְּהֶרֶב בֵּיתִי | עֲשֵׂה רִסְגָה | דַּבֵּר שְׂהֶרֶם לֹא יִאֲמֹן
לִבִּי עֲנֵי :

8 לִבְהָרִים אֲנִי | בְּלִדְשֵׁי אֲרֹן | לִהְבֵּרִית מְגִיד־הָרֶה
בְּלִשְׁעָרֵי אֲנִי :

קב

1 הַפֹּהָה לִעֲנֵי כִי־נִשְׁעָה | הֲלֹמֵי יִרְדֵּה | יִשְׁפֹךְ שִׁירֶךָ :

2 יִרְדֵּה שְׁמֵנֶה הַפֹּהָה | וְשִׁשְׁעֵי אֶלְיֶךָ הַקּוֹב :

3 אֵל־תִּסְתַּר פָּנָיִךָ | וּמִסְעֵי הַסֵּם | צִרְיֵל הַמִּוֹדֵאֵל | אֲנֹכֶךָ
בְּיֹם אֶקְבֹּל מִיָּד עֲנֵי :

4 כִּי־רַחֵם בְּשִׁמְךָ | יְיָ | וְעֲשֵׂתִי כַמִּשְׁקֶה נַחֲדִי :

5 הַזִּקְהָה בְּשִׁשְׁבַּב | וּבִשְׁבַּב לִבִּי | כִּי שִׁלְחֵתִי בַמַּבֵּל לִחְסֵי :

Ps. 101. Ułożony przez Dawida prawdopodobnie po wstąpieniu na tron zjednoczonego państwa. Wiersze wyliczone tu zostały podług których krajem swoim rzęzić postanowił. *Gracia* powołując się na wyrażenie *חַן* używa niającej ja. za utwór Chinkjassa. Hist. Izr. t. II swaga 7.

2. Aby mnie w dobrych postanowieniach utwierdził.

3. *סע* = *סע* Hos. 5, 2. *ol raw* albo *סע*.

5. *חַסֵּי* zam. *חַסֵּי* part. *pid* a *fol paraj*.

6. Od głosu jęku mego, przygięło do kości mej ciało moje.

7. Podobnym do pelikana na puszczy, jestem niby puchacz w zwaliskach.

8. Czujęm i jestem jak ptak samotny na dachu.

9. Cały dzień urągają mi wrogowie moi, pastwiący się nademną przeklinają mnie.

10. Bo popiół jak chleb jadam, a napój mój łzami zaprawiam.

11. Przed grozą i gniewem Twoim, boś mnie uniósł i rzucił.

12. Dni moje jak cień wydłużony, a jak trawa zawędłem.

13. A Ty Boże na wieki panujesz, a chwala Twoja od pokolenia do pokolenia.

14. Ty powstaniesz i zmiłujesz się nad Cyonem, bo czas ulaskawić go, bo nadeszła pora.

15. Bo upodobali sobie słudzy Twój kamienie jego, a proch jego umiłowali.

16. I hańsę się będą ludy imienia Boga, a wszyscy królowie ziemi chwalały Twojej.

17. Bo odbuduje Bóg Cyon, ukaże się we wspaniałości Swojej.

18. Zwróci się do modlitwy opuszczonego i nie pogardzi modlitwą ich.

19. Zapisze się to dla rodu potomnego, a lud odrodzony będzie chwalił Pana.

12. Ku wieczorowi cień przedmiotów się wydłuża stąd wyrażenie "nib" wł. chyłący się.

14. Pora oznaczona przez proroków t. j. 70 lat niewoli. Inni: bo nadejście pora. Kamienie i proch, ruiny.

17. "nib" prost. zam. fot. jak następne "nib".

18. "nib" ogólnie z liści drzewa, tu przenośnie: lud opuszczony.

19. "nib" og. por. Ps. 22, 32.

6 סָקַל אַנְחֵי הַבִּקְחָה אֶעֱבֹד לְבִשְׁתִּי :

7 גִּישְׁתִּי לְהָאֵת טוֹכֵךְ הָיִיתִי כְּכֹס הַדְּבֹת :

8 שִׁקְרֵתִי וְאִזְוִיהָ כְּעִשׂוֹר בְּיַד עֲלֻנָּה :

9 בְּלִדְיוֹם הַרְפֵּנִי אִיבֹה לְיָדֶיךָ כִּי נִשְׁבַּעְתָּ :

10 כִּי אֲשַׁר בְּלֶחֶם אֱבֹלֵתִי וְשִׁבְעִי בְּבִקֵּי סִסְתָּהִי :

11 מִסָּגֵר וְעֵקֶב וְהִצַּלְתָּ כִּי לְשִׁאֵלֵי וְהִשְׁלַחְתָּ כִּי :

12 יָשִׁי בְּצַל נֹסִי וְאִנִּי בְּקִשְׁבֵי אִיבֹשׁ :

13 וְאַתָּה יְהוָה לְעֹלָם מִשָּׁבַד וְהִרְרֵךְ לְיָדֵי יָדֶךָ :

14 אֲנִי תִקְוֹם וְתִקְוֹם צִיּוֹן בְּרֵעַת לְהִנָּחֵה בִּרְבֵּא טוֹעֵד :

15 כִּי רֵדוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבֹנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יִדְבְּקוּ :

16 וְיִרְאוּ גוֹיִם אֶת־יְהוָה וְיִהְיֶה וְקִלְטֵי־לֵבָבֵךְ לְאֶרֶץ אֶת־

בְּכֹדֶךָ :

17 כִּי־יִבְנֶה יְהוָה צִיּוֹן לְרֵאִיָּה בְּכַבְדּוֹךָ :

18 מִנָּה אֶל־הַסֶּלֶת הַשָּׁמַיִשׁ וְלֹא כִּי־הָאֵת־הַסֶּלֶתִּים :

19 הַבְּתֵיבָה זֹאת לְיָדֵי אֶרֶצוֹ וְגַם לְבִרְאָה יִהְיֶה־לָּהּ :

6. Por. Hiob 19, 20, Ps. 22, 16.

9. "סָקַל" zam. "כָּבַד" . Przeklinają mnie, por. Num. 5, 21. Jez. 65, 15. Inni: klną się mną; oby jego las mnie spotkał, jeżeli to lub owo uczyniłem.

10. Posypanie głowy popiołem było oznaką żałoby.

11. Boś mnie uniósł niby wicherem z odczynny mojej, albo: boś mnie wyrzucił i stracił.

- 20. Bo wejrzał z wysokości Swojej świętej, Bóg z niebios na ziemię spojrzal.
- 21. By wysłuchać westchnienie jeńca, by wyswobodzić skazanych na śmierć.
- 22. By głosili na Cyonie imię Boga, a sławę Jego w Jerozolimie.
- 23. Gdy zgromadzą się narody pospolu, i królestwa by służyć Bogu.
- 24. Stéral w pochodzie siłę moją, skrócił dni moje.
- 25. Wołam: Panie mój, nie zabieraj mnie w połowie dni moich, wszak od wieku do wieku lata Twoje.
- 26. Wówczas ugruntowałeś ziemię, a dziełem rąk Twoich niebiosa.
- 27. One zagina, a Ty останiesz się; a wszystkie jako szata zbutwieją, jak odzież odmienisz je i przemiana.
- 28. A Ty będziesz, a lata Twoje nie skończą się.
- 29. Synowie sług Twoich zamieszkiwać będą, a potomstwo ich przed Tobą się ostanie.

Ps. 103.

- 1. Dawida.—Uwielbiaj duszo moja Boga, i całe wnętrze moje imię Jego święte.
- 2. Uwielbiaj duszo moja Boga, i nie zapominaj wszęch dobrodziejstw Jego.
- 3. Który wybacza wszystkie winy twoje, który leczy wszystkie dolegliwości twoje.
- 4. Który wybawia od zaguby życie twoje, który cię wieńczy łaską i miłosierdziem.

Ps. 103. Pieśń dziękczynna, wolle napisz ułożona przez Dawida, a prawdopodobnie w późniejszej epoce, po powrocie z wygnania, przed lud w świątyni śpiewana. Złaniem *Stordery* ps. ten napisał pierwotkowo Dawid po ustaniu wybuchliwej jego panowania wielkiej zarazy.

1. Wieszcz przemawia w imieniu całego ludu.

- 20. כִּי־רָאָה מִמְּעוֹלָהי קִדְשׁוֹ יְהוָה אֶל־אֲרָצוֹת הַבְּיֹטָה 20
- לְשֹׁמֵר אַנְקָת אֲסִיר לְשֹׁמֵר בְּגַד מָוֶתָהּ 21
- לְשֹׁר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וְהִלְלוּ בִירוּשָׁלַם 22
- בְּתִקְוַן עַמִּים יִתְּנוּ וּמְלִכּוֹת לְעַבְדֵי אֲדֹמֶתָהּ 23
- עֲנֵה בְרַחֲמֵי כֹחַ יְדֵי הַצַּדִּיק יְהוָה 24
- אֲבִיר אֱלֹהִים אֲרִחֲעֲלֵי בְחַצְיָהּ יַמֵּי בְּדוֹר הַדְּרִים שְׁמִינִיךָ 25
- לְפָנִים הָאֲרֶזֶן יִסְרָה וְיַעֲשֶׂה לְדוֹר שְׁמִים 26
- הַמָּתָה וְיִאֲבֹד וְהַמָּתָה תִּלְעַד וְקֹלָם בְּבֶטֶר יִכְלוּ כִלְכִישׁ 27
- תַּחֲלִיפֵם וְיִחַלְפוּ 28
- וְהַמָּתָה וְיִשְׁמְרִיךָ לֹא יִהְיֶה 29
- בְּגִדְעֲבָדֶיךָ וְיִשְׁבֹּטוּ וְיִרְעֹשׂוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה 30

קג

- 1. לְדוֹר יְהוָה בְּרַחֲמֵי אֲדֹמֶתָהּ וּבְלִיָּרְבֵי אֲדֹמֶתָהּ קִדְשׁוֹ 1
- בְּרַחֲמֵי אֲדֹמֶתָהּ וְהִלְלוּ אֲדֹמֶתָהּ בְּלִיָּרְבֵי אֲדֹמֶתָהּ 2
- הַמָּתָה לְכִלְעֲנֵיךָ יְהוָה לְכִלְעֲנֵי אֲדֹמֶתָהּ 3
- הַמָּתָה לְשִׁמְרֵת חַיִּיךָ הַמָּתָה חַסְדֵי וְרַחֲמֵיךָ 4

20. Dent. 26, 15.

21. Ps. 79, 11.

24. Stéral Bóg albo nieprzyjacieli, i może nie dotyjąc tej chwili.

27. Jez. 51, 6. Jesteś wieczny, i niezmienne są przyrzeczenia Twoje.

29. Potomkowie nasi zamieszkiwać będą w ojczyźnie swojej.

5. Który nasycy dobrem czerstwość twoją, że się odnawia jak u orla młodość twoją.

6. Wymierza sprawiedliwość Bóg, i sądy dla wszystkich uciskionych.

7. Objawił Mojżeszowi drogi Swoje, synom Izraela postępowanie Swoje:

8. Miłosiernym i litościwym Bóg, powściągliwy w gniewie i pełen łaski.

9. Nie na zawsze gniewa się, nie na wieki chowa urazę.

10. Nie welle grzechów naszych świadczy nam, nie welle win naszych odpłaca nam.

11. Bo ile wyższem niebo nad ziemią, tyle góruje łaska Jego nad wielbicielami Jego.

12. O ile dalekiem wschód od zachodu, tyle oddalił od nas występki nasze.

13. Jak się lituje ojciec nad dziećmi, tak lituje się Bóg nad wielbicielami Swoimi.

14. Bo On zna jestestwo nasze, pamięta, że prochem jesteśmy.

15. Człowiek, jak trawa dni jego, jak kwiat polny rozkwita.

16. Gdy wiatr przejdzie po nim, niemasz go, a nie poznaje go już miejsce jego.

17. Ale łaska Boga od wieku do wieku dla wielbicieli Jego; a sprawiedliwość Jego dla wnuków.

18. Strzegącym przymierza Jego, pomnym przykazań Jego, by je spełniać.

וַיִּשְׂפַע בְּטוֹב עֲדָתָהּ תִּתְחַיֵּשׂ כְּנֶשֶׁר נְעוּרָיו :

עֵשָׂה צְדָקוֹת יְהוָה אֲמוֹסֶפֶסִים לְכָל־עֲשָׂוִים :

יִרְעַג דְּרָבָיו לְמֹשֶׁה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־לְהוֹתָיו :

רַחוּם יִתֵּן יְהוָה אֶרְךָ אֶפְסִים וּבִי־חַסֵּד :

לֹא־לְצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִסּוּד :

לֹא כְהַסְאִיט עֵשָׂה לָנוּ וְלֹא כְהַעֲטִיט נָמַל עֲלֵינוּ :

כִּי כִנְבֵה שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ כִּכְר תִּסְדּוּ עַל־יִרְאָיו :

כְּרִחַק מִנְּחָה מִטָּעַרְב הַרְחִיק סֹפֶט אֶת־פְּשָׁעֵינוּ :

כְּרַחֵם אֶב עַל־בָּנָיִם רַחֵם יְהוָה עַל־יִרְאָיו :

כִּי־דֹא וְיָעַ יִצְרָנוּ וְזָכּוֹר כִּי־עָפַר אָנַחְנוּ :

אֲנַחֵם כְּהַצִּיר יָמָיו כְּצִיֹן הַשְּׁלֵהָ כִּן צִיֹן :

כִּי רַחַם עֲבָרָהּ כִּן וְאֲנַחֵנוּ וְלֹא־יִזְכְּרוּ עוֹד מִסֻּקָּנוּ :

וַחֲסֵד יְהוָה אֲמוֹסֶפֶסִים עַל־יִרְאָיו וְצִדְקָתוֹ לְבָנֵי

בָּנָיִם :

לְשִׁמְרֵי כְרִיתוֹ וְלִזְכָּרֵי כְרִיתוֹ לְעֹשֵׂהָם :

8. Por. Exod. 34, 6.
9. Por. Jer. 57, 16. Jer. 3, 5.
14. Por. Ps. 78, 39. וַיִּצְרָנוּ וְזָכּוֹר וְלֹא־יִזְכְּרוּ עוֹד מִסֻּקָּנוּ. Iżni naszą myśl chwycięną. Por. Deut. 32, 21.
15. Por. Ps. 90, 5, 6.
16. Wiatr, samann.

5. Wł. wł. ozdoba, piękność, tu czerstwość, świeżość młodości. Inni uważają ten wyraz za przydomek duszy, jak w Ps. 57, 9. Sept. i Vulg: życzenie. Kibol: usta. Jak u orla po pierzeniu się, por. Jer. 40, 31. Może to oddźwięk mytu o feniksie.
7. Objawił Mojżeszowi i opierającym się często woli Jego Izraelitom pokładliwość Swoją.

19. Bóg na niebiosach utwierdził tron Swój, a królestwo Jego wszystkiém władą.

20. Uwielbiajcie Boga wysłańcy Jego, mocarze siły, wykonawcy rozkazu Jego, gotowi słuchać głosu słowa Jego.

21. Uwielbiajcie Boga wszystkie twory Jego; uwielbiaj duszo moja Boga.

22. Uwielbiajcie Boga wszystkie twory Jego; uwielbiaj duszo moja Boga.

Ps. 104.

1. Uwielbiaj duszo moja Boga. Boże, Panie mój, wielkiś bardzo, majestatem i wspaniałością przyrodziłeś się.

2. Oblekaś się światłem jako szatą, rozpościerasz niebiosa jak oponę.

3. Pokrywasz wodami górne sklepienia Twoje, czynisz obłoki wozem Twoim, unosisz się na skrzydłach wiatru.

4. Czynisz posłańcami Twoimi wichry, sługami Twoimi płomienie gorejące.

5. Utwierdziłeś ziemię na podstawach jej, nie zachwieje się na wieki wieków.

6. Otchłań, jak szatą zakryłeś ją, nad górami stały wody.

2. Wszystkie part. do w. 6-go znajdują się w *psalm.* z domysłem por. Ps. 145, 16. Powstanie światła. Gen. 1, 4.

3. Drugi utwór, firmament. *שָׁמַיִם* *po-t. pieł* od *שָׁמַיִם* wł. pokrywasz sklepieniem, dachem. Por. Neh. 2, 8, 3, 3. 2 Kron. 34, 11. *שָׁמַיִם* wyłazło *שָׁמַיִם*—przeniesienie: pokrywasz sklepienie nieba chmurami.

4. Wszystkie siły natury są Mu posłuszne.

6. Otchłań, dna morziska *שָׁמַיִם* pokryłyś wodami. Inacj odnośną sufl. do ziemi, która może być i *שָׁמַיִם*. Por. Jer. 33, 9. W tym razie *שָׁמַיִם* byłoby: otchłań zakryłeś ziemię.

יְהוָה יְהִימֵן הַכֹּהֵן וְכָל־אֲמֹלָתָיו בְּכֹל־שָׁמַיִם 19

בְּרוּךְ יְהוָה מִלְּאֲבָיו וְנִבְרָא לֹא־עָשָׂה דְבָרוֹ לִשְׁמֵךְ בְּקוֹלֵי דְכָרוֹ 20

בְּרוּךְ יְהוָה כָּל־צְבָאוֹת שְׁמַיְתָיו עַל־רַצוֹנֵנוּ 21

בְּרוּךְ יְהוָה וְלֹא־יִשְׁפָּוּ בְּכָל־מִקְדָּוֹת שְׁמַיְתָיו בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֲתִירְיָהּ 22

קד

בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֲתִירְיָהּ יְהוָה אֱלֹהֵי גְדֻלָּה סֶלָה הוֹדוּ וְהַגְדִּיר לְבָשֶׁת 1

עָשָׂה אֵד בְּשִׁלְמָה נִמְטָה שְׁלֹמֹה בְּרִנְיָהּ 2

הַתְּהַלְלָה בְּשֵׁם־עֲלִיתָיו הַשָּׁמַיִם עֲבִים רְנוֹנוֹ בְּמִתְהַלְקֵי עַל־כְּנַפְיָו 3

עָשָׂה מִלְּאֲבָיו רוּחַת שְׁמַיְתָיו אֵשׁ לֶחֶם 4

יִסְדְּאוֹרֵן עַל־מִכְנוֹנֶיהָ בְּלִילְהִטּוֹט עֵלָם וְעַד 5

תְּהוֹם כְּלִבּוֹת כְּסוּתָו עַל־יָרְדִים יַעֲמִדְרִיטּוֹם 6

Ps. 104. Stanowi jeden z najwspanialszych utworów poezji biblijnej. Nie trzymając się ściśle kosmogonicznych podań Greczy, wyraźnie jednak je uwzględniając, opisuje wierszem w wzniosłych i żywych barwach cały przejmujący majestat natury, światło, niebo, lądy, morza, rośliny i zwierzęta, człowieka i Jego pracę, słodkie i kąśliwe i ich wpływ na życie ziemi, i narazie dziwy świata podwodnego. W całej pieśni przebija się zasadnicza myśl monoteizmu: jedność przyrody, w której każda istota drugiej służy, niezależność jej od jedynego Boga, który ją w majności Swojej do bytu powołał, i w nieograniczonej potężności i dobroci utrzymuje. Tak treść jak i forma przemawiają przeciw autorstwu Dawida.

7. Na groźbę Twą uciekły, na głos Twój piorunujący pomknęły.

8. Wzniosły się nad góry, zstąpiły w doliny, do miejsca, któreś ustanowił im.

9. Granicę wytknałeś, by jej nie przekroczyły, by nie wróciły, aby pokryć ziemię.

10. Rozprowadzasz źródła po dolinach, między górami toczą się.

11. Napawają wszelkie zwierzę dzikie, gaszą łeśne osły swe pragnienie.

12. Ponad nimi ptactwo nieba spoczywa, z pośród gałęzi wydają głos.

13. Zraszasz góry ze sklepień Twoich, owocem dzieł Twoich nasycą się ziemia.

14. Wyprowadzasz trawę dla bydła, i rośliny przy pracy człowieka, dla dobycia chleba z ziemi.

15. By wino rozweselało serce człowieka, aby jaśniało oblicze od oliwy, a chleb ciała człowieka posilał.

16. Nasiąkły drzewa Boże, cedry Libanu, które zasadził.

17. Na których ptaki gnieżdżą się, bocian któremu cyprysy domem.

18. Góry wysokie dla kozic, skały schronieniem dla królików.

19. Ustanowił miesiąc na pewne czasy, słońcu wyznaczył zachód jego.

20. Sprawiasz ciemność i nastaje noc, w niej się porusza wszelka dziec lasu.

18. fem. יָמָה, kozica, sarna. Por. יָמָה מִלָּה sarna, o kobiecie. 19. Zdaniem nowszych tl. Górzek (*Hyrcan Spruce*) wedle kom. żyd. królik, wedle innych borzak. Dla mniotwa tych zwierzątek otrzymała prawdopodobnie Hiszpania swoją nazwę od Fenicjan.

19. יָמָה 22. יָמָה. Iani: słonec zna zachód swój, wie kiedy i gdzie ma zachodzić. Por. gen. 1, 4.

7 מִיַּגְעֵהֶנָּה יִטְאוּ מִיִּשְׁקָל רִמְיָהּ יִחַפְּזוּ :

8 יָעֻלוּ הָרִים יִרְדּוּ בְּקִוְצָה אֲלֵמִקְוֹם וְהָ יִסְרְתָה לָהֶם :

9 גְּבוּל־יִשְׂרָאֵל בְּלִי־עֵבְרָוֹן בְּלִי־יִשְׁבּוֹן לְבִמֹת הָאָרֶץ :

10 הַיַּשְׁמֵלָה מְעִיגִים בְּנִחְלָיִים בֵּין הָרִים יִהְלֶכּוּ :

11 יִשְׁקוּ בְּלִחְתּוֹ עֲרֵי יִזְבְּרוּ פְּרָעִים צָמָא :

12 יַעֲרֹם עַף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן מִבּוֹן אֶפְסָאִים יִתְנַקְּלוּ :

13 מִטְּהָה הָרִים מְגַלִּיתָיו מִפָּרִי מְעִשֵׁי הַמִּשְׁבֵּעַ הָאָרֶץ :

14 מִצִּמְחַת הַצֵּיִר וּלְבִהָהּ יִשְׁבֹּעַ לְעֵבְרַת הָאָרֶם לְהַרְצִיא לָהֶם מִן־הָאָרֶץ :

15 וַיַּגֵּן וַיִּשְׁלַח לְבַב־אֲנָשִׁים לְהַצְרִיל פְּנִים מִשְׁמַח וְלָהֶם לְבַב־אָנָּשׁ יִסְעֵד :

16 יִיבֹשׁוּ עֵצִי וַיִּהְיֶה אֶרֶץ לְבָטוֹן אֲשֶׁר נָתַע :

17 אֲשֶׁר־אֲשֶׁם צִפְרִים וַיִּגְנֹט חֲסִידָה מִרוֹשִׁים בִּיתָה :

18 הָרִים הַגְּבוּהִים לְגַלְיִים סְלָגִים מִתְּהָה לְשִׁפְנִים :

19 מְעִיָּה יִרַח לְמַעֲרָבִים שְׁמֵם יָדַע מְבוּאָי :

20 הַמִּשְׁתַּחֲשָׁד עֲרֵי לְלֵלָה בְּרִית־טַט בְּלִחְתּוֹתָיִי־שֵׁר :

7. Alluzya do słowa וַיִּטְאוּ gen. 1, 9.
10. Iani: Rozprowadzasz źródła do strumieni.
14. Stworzenie roślin. Złaniem niektórych לְבַבָּהּ „dla użytku” człowieka. Por. Exod. 36, 5.
15. Iani: kaptulej mi oliwa.
17. Stworzenie ptactwa i zwierząt.

21. Święta rzeźba o żer, żądając od Pana pożywienia swego.

22. Zajaśniej słońce, ustępując i w kniejach swoich zbiegają.

23. Wychodzi człowiek do roboty swojej i do pracy swojej do wieczora.

24. Jak mnogie dzieła Twoje Boże, wszystkich w mądrości urządził, pełną ziemią dóbr Twoich.

25. To morze wielkie i rozległe na wsze strony, tam płazy bez liczby, zwierzęta małe i wielkie.

26. Tam okręty krążą, potwór który stworzyłeś, by się rozkoszował w nim.

27. Wszystko ku Tobie spogląda, byś im udzielił strawy na czasie.

28. Dajesz im, zbierają; otwierasz dłoń Twoją, nasycają się dostatkiem.

29. Ukrywasz oblicze Twoje, a trwoga je egarnia; odbierasz im oddech, zamierają, i do prochu swego wracają.

30. Wioniesz technieniem Twojem, odradzają się, i odnawiasz oblicze ziemi.

31. Oby była chwala Boga na wieki, oby radował się Bóg tworamii Swojemi.

32. Gdy spojrzysz na ziemię, zadrży; dotknie się gór, a zadymią się.

33. Spiewać będą Bogu póki życia, wysławiać Pana o ile bytu mego.

34. Oby miłą była Mu mowa moja, ja cieszyć się będę Bogiem.

35. Oby znikli grzesznicy z ziemi, a niegodziwych by już nie stało. Wielbuj duszo moja Boga. Halleluja.

Przybierają smutną się nad górami ciemny pośród kłębiącego się dymu.
35. Myśl że istnieje jeszcze tylni ludzi, którzy majestata Bożego nie widzą, wywołuje życzenie, aby grzeszni narazicie znikli z powierzchni ziemi.

21 רב־פֿרים שאַנים לַעֲרֵף וּלְבָשׁת סוּלֵל אֲבָלִים :

22 תִּזְרַח הַשֶּׁשֶׁשׁ יִאֲסֹפוּ וְאֵלֵי־מִטְוֵתָם יִדְבְּדוּן :

23 יֵצֵא אָדָם לַפֶּגַע וְלִמְגֵדוֹ עֵרֵב־עָרֵב :

24 כִּדְרֵבֵוּ מַעֲשֵׂיךָ , יִזְוֶה בָלֵם בְּחִכְתּוֹ עֲשֵׂית חֲלָאֵה לְאָרֶץ חֲנָנִיךָ :

25 זֶה ׀ הֵם נִדְרֵי וְדַמְב , בָּרֵם שֶׁסִּרְסַט וְאֵן כִּסְפָר נִזְוֹת קִטְנוֹת עֲסִינְלוֹת :

26 שֶׁם אֲנִיחַ וְהִלְכוּ לְוִלְוֹן וְדִי־עֲרַף לְשִׁחְרָבוֹ :

27 בָלֵם אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּן לֶחֶת אֲבָלִים בְּעֵמֶו :

28 תִּתֵּן לָרֵם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יְהוָה יִשְׁבְּעוּן סוּב :

29 תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלְוּן חֲסַפּ רִוּחַם יִנְעֹטוּן וְאֵל־עֲפָרֵם יִשְׁבּוּן :

30 תִּשְׁלַח רִוּחַךָ יִבְרָאוּן וְתִחַיִּים פְּנֵי אֲדָמָה :

31 יֵצֵא כְבוֹד יְהוָה לְשֹׁלֵם יִשְׁפַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו :

32 תִּפְצִיט לְאָרֶץ וְתִרְעַד יַעַב בְּהַרְיִים וְיִשְׁעֹטוּ :

33 אֲשֶׁרֶה לְיְהוָה בְּתַנּוּ אֲזַכֵּרָה לְאֵלֵינוּ כְּעוֹתֵיךָ :

34 יִשְׁעֵב עָלֶיךָ שִׁירֵךָ אֲנִי אֲשַׁמֵּחַ בְּיְהוָה :

35 יִתְבוּ חֲסָאִים ׀ כִּדְרֵי־אָרֶץ וְרִעְשִׁים ׀ עֵד אֵלִים בְּרַבֵּי גַפְשׁ אֵת־יְהוָה תְּלַלֶּיהָ :

24. rap wł. nabytek, własność.
31. Optat: oby ten świąt, ten objaw chwały Bożej nigdy zniszczenia nie uległ.
32. Bo zniszczyć go może jedno gwałtowne spojrzenie. Podczas burzy

1. Chwalcie Boga, wołajcie w imię Jego, głoscie między ludami dzieła Jego.

2. Śpiewajcie Mu, przygrywajcie Mu, rozpamiętywajcie wszystkie cuda Jego.

3. Chlubcie się imieniem Jego świętym, niech raduje się serce pragnących Boga.

4. Badajcie Boga i wspaniałość Jego, szukajcie oblicza Jego wciąż.

5. Wspominajcie cuda których dokonał, znamiona i wyroki ust Jego.

6. Rodzie Abrahama sługi Jego, synowie Jakóba wybrańcy Jego.

7. On Bóg, Pan nasz, po wszystkiej ziemi prawa Jego.

8. Pomny wiecznie przymierza Swojego, słowa które ustanowił tysiącom pokoleń.

9. Które zawarł z Abrahamem—i przysięgi Swojej danej Izaakowi.

10. A stwierdził Jakóbowi jako ustawę, Izraelowi jako umowę wieczną,

11. Gdy rzekł: tobie oddam ziemię Kanaan, udział dziedziczny wam.

12. Gdy byli garstką drobną, i nieliczni przychodnie w niej.

13. A wędrowali od ludu do ludu, od królestwa do narodu innego.

11. Gdy rzekł do każdego z patriarchów. *באר* wł. szmar mierzycy, odmierzona część ziemi. Deut. 32, 9.

12. Przejście do wspomnień historycznych. Gdy byli patriarchowie. *כפי* ob. Ps. 17, 14. *נפשו* zam. *נפשו* Jez. 1, 9. *פוע* *נפשו* Deut. 26, 5. *נפשו* zam. *נפשו* - *נפשו* w Kanaan. *Steindler*: I niedługo w niej zamieszkałi.

13. Z Kanaan do Filistei a z Filistei do Egiptu.

1 והינו ליהוה קרא בשמו והעיש כעשים עליהנו :

2 שירורלו וסודלו שיש בקרבנו לאהו :

3 והתהללו בשם קדשו יסוף לב ו כבשמי ויהוה :

4 דדשו ויהוה וגו כבשו פגנו חסיד :

5 וכרו נפלאהו אשר עשה כפתחו וכששפטיו :

6 ורע אברתם עבדו בני יעקב בחייהו :

7 הוא ויהוה אלהינו בקרב הארץ משפטיו :

8 ובר לעולם בריתו דבר און לאלה רוד :

9 אשר ברית את אברתם וישבעתי לישיהם :

10 ויעשנה לי יעקב להם וישאל ברית שלם :

11 לאשר לה אמן את ארצו כגון חבל טחלתם :

12 בחיותם בני ספר כעשם וגרים בה :

13 והתהלכו בני אלהי כמסלכה אלהם אחר :

Ps. 105. Stanowi z dwoma następnymi jedną całość. Pierwsze 15 wierszy tworzą podobnie jak ps. 96 część pieśni śpiewanej podczas przeniesienia arki na górę Cyon a powtórzoną w 1 ks. Kroniki roz. 16.

1. Wołajcie, por. Gen. 21, 33.

4. *נפשו* miano arki przymierza. Por. Ps. 132, 8.

9. *נפשו* w konstrukcyi z *נפשו* por. Hag. 2, 5. *נפשו* por. Amos 7, 17.

10. *נפשו* suff. odnosi się do przysięgi.

14. Nie dozwolił nikomu krzywdzić ich, a karcieł gwoili im królów:

15. Nie tykajecie pomazańców Meich, a prorokom Moim nie złoczyście.

16. I powołał głód na ziemię, wszelką podporę pożywienia skruszył.

17. Wysłał przed nimi męża, na niewolnika sprzedany był Józef.

18. Spętali więzami nogę Jego, w żelazo skuto go.

19. Do chwili spełnienia słowa jego; wyrok Boga oczyścił go.

20. Posłał król i wyzwolił go, władca ludów wyswobodził go.

21. Uczynił go panem domu swego i władcą w całej dzierzawie swojej.

22. Aby poddał księżęta jego woli swojej, a starszych jego mądrości nauczał.

23. I wszedł Izrael do Micraim, a Jakób zagościł w ziemi Chama.

24. I rozmnożył naród Swój bardzo, i wzmógł go nad ciemiężców jego.

25. I odwróciło się serce ich, by nienawidzić naród Jego, by knuś przeciw sługom Jego.

26. Posłał Mojżosza sługę Swojego, Aarona którego wybrał.

27. Spełnili w pośród nich znamiona Jego, i cuda na ziemi Chama.

14 לֹא־הִיָּעָה אִתָּם לְעַשְׂתָּם וְיִזְכַּת עֲלֵיהֶם מַלְכִים :

15 אִלְתֵּנֶנּוּ בְּמִשְׁחֵי וְלִנְכֹיֵי אִלְתֵּנֶנּוּ :

16 וַיִּקְרָא הָרֶעַב אֶל־הָאָרֶץ לְלִמְשֵׁה־הָלֶחֶם שָׂרָר :

17 שֵׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֹבֵד גַּמְבָּר יוֹסֵף :

18 עָטוּ כַבְּדֵי רַגְלָיו וַיִּבְדְּ בְּרִגְלֵי בָאָה בְּפִישׁוֹ :

19 עָדִיעָה בְּאִדְכֵרֹו אִתָּהּ וְיִהְיֶה אֶרְפָּתָהּ :

20 שֵׁלַח מֶלֶךְ וַיַּחַדְרֵהּ מִכָּל־עַמִּים וַיַּפְתִּיחֵהּ :

21 שָׁטָט אֶרֶץ לְבִיתֹו וּמִשָּׁל בְּכָל־מִנְעֵהוּ :

22 לְאַסֵּר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וְהִקְוִי יִחְבֵּם :

23 וַיִּבְאֵר יִשְׂרָאֵל מַעְרֹם וְלֹא־עָלֵב נָר בְּאֶרְצוֹתָם :

24 וַיַּפֵּר אֶת־עֵשֶׂו בְּאָדָה וְלֹא־עָמְטֵהוּ בַּחַרְוִי :

25 הִפְךָ לָבֶם לִנְפֹאֵם עִשְׂי וְהִתְגַּבַּל בְּעַבְרֵי :

26 שֵׁלַח מֹשֶׁה עֹבֵדֹו אֶרְאֵל אֲשֶׁר־בְּחַד בּוֹ :

27 שָׁטָט בָּם דְּבַר־י אֶתְחִיל וְסִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם :

20. *וַיַּפֵּר אֶת־עֵשֶׂו* od *וַיַּפֵּר*.

21. Gen. 45, 8.

22. Gen. 41, 41. *Rassil*: aby ich przywiązał do siebie. *Słowotary* aby więził tych którzy go do więzienia wtrącił. Nauczał mądrości w zarządzaniu sprawami państwa.

24. *וַיַּפֵּר אֶת־עֵשֶׂו* od *וַיַּפֵּר*.

25. *וַיַּפֵּר אֶת־עֵשֶׂו* od *וַיַּפֵּר*. Por. Esod. 1, 10.

27. Por. Ps. 65, 4.

14. Gen. 12, 17, 20, 3.

15. Słowa Boże. Pomazańców i proroków, patriarchów. Por. Gen. 20, 7. 1 król. 19, 16.

16. Gen. 41, 54. Lev. 29, 29. Jer. 3, 1.

18. Gen. 39, 20. *לְעֹבֵד גַּמְבָּר* — *וְיִבְדְּ* por. Ps. 106, 15.

19. Słowa Józefa które do spółwięźniów swoich wyrzucił. Por. Gen. 40, 13. Oczyścił, usprawiedliwił z czynionych mu zarzutów.

28. Wystąpił ciemność i ściemniło się, a nie opierali się słowu Jego.

29. Obrócił ich wody w krew, i uśmiercił ryby ich.

30. Zaroili się kraj ich żabami, aż do komnat ich królów.

31. Rzekł i nadciągnęły żuki, i robactwo we wszystkie ich granice.

32. Dał im miasto deszczu grad, ogień płonący na ich kraj.

33. I poraził ich winorośl i figę, i połamał drzewa ich dziedzińcy.

34. Rzekł i nadciągnęła szarańcza, i chrząszczy niezliczone mnóstwo.

35. I pożarzy wszelką trawę w ich kraju, i pożarzy płody ich ziemi.

36. I Ubil wszystko pierworodne w ich państwie, pierwiastki całej ich sily.

37. I wywiódł ich ze srebrem i ze złotem, a nie było w ich pokoleniach bezsilnego.

38. Cieszył się Egipt ich wyjściem, bo przypadła trwo-ga ich na nich.

39. Rozpostarł obłok na osłonę, a ogień by rozświecił noc.

40. Zażądano, a przywiódł przepiórki, i chlebem niebios nasycal ich.

41. Rozwarł skały i wypłynęły wody, rozlały się po pustyniach strumieniem.

42. Bo wspomniął na słowo Swoje święte, na Abrahama sługę Swojego.

38. Exod. 12, 35.

39. Exod. 14, 19, 20.

40. Ps. 78, 24.

41. W Babilym, Exod. 17, 6. w Kades, Num. 20, 11.

42. Exod. 2, 24.

28. יָשָׁח הָאֵרָץ וַיְחֹשֶׁךְ וְלֹא טָרוּ אֶת־דַּבְּרֵי יְהוָה כִּי :

29. הִפְךָ אֶת־מַיֵּיהֶם לְדָם וַיַּמֵּת אֶת־דַּיְתֵיהֶם :

30. שָׂרְצוּ אֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֲבֵרֵי מַלְכוּתָהֶם :

31. אֲשֶׁר יָבֵא אֶרֶב כְּנִים כְּבָל־נְבוֹלָם :

32. נָתַן וַיִּשְׁפֹּתֵם גֶּרֶד אֲשֶׁר לֹהֲבוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם :

33. וַיִּגַּד וַיִּפְגַּם וַיִּזְאָתֶם וַיִּשְׂפַר עַד נְבוֹלָם :

34. אֲשֶׁר יָבֵא אֶרֶב אֲלֵלֶם וְאִין סִפְפָר :

35. וַיִּמָּחַד כָּל־עֹשֶׂב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּמָּחַד פְּרִי אֲדָמָה :

36. וַיִּגַּד כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְכָל־אָנָם :

37. וַיִּזְאָתֶם בְּחֹשֶׁךְ וַהֲבִי אִין בַּיְדֵיכֶם כֹּהֵל :

38. שָׂחָה מַצְרַיִם בְּצֵאתְכֶם מִיִּצְרָאֵל וַיִּשְׂפַל פְּתָחֶם וַעֲלִיתֶם :

39. שָׂרְצוּ עֲמֹן לְחֶמֶד וְאִשׁ לְדָאֵד לַחַיִּים :

40. יָשָׁח וַיָּבֵא מַלְאָכֵי יְיָ וַיִּתְּנֶם שְׂפִימִים וַיִּזְבְּעֵם :

41. פָּתַח עֹר וַיִּזְבְּבוּ מִים הַלְּבוֹת בַּעֲוֹת נַגְדֵי :

42. כִּי וַיִּגַּד אֶת־דַּבְּרֵי קְדֹשׁוֹ אֶת־אֲבְרָהָם עֲבָדוֹ :

28. Nie opierali się Egipcjanie słowu Boga, aby Izr. uwolnić.

32. Grad połączony z błyskawicami.

34. זל w doł. zn. pożeracz, wysysacz. Por. Joel 1, 4.

36. Ps. 78, 51.

37. Exod. 12, 35. W opuszczających Egipt pokoleniach.

43. I wywiódł lud Swój w radości, w weselu, wybranych Swoich.

44. I dał im ziemię ludów, i dorobek narodów odziedziczyli.

45. Aby strzegli ustaw Jego, i nanki Jego zachowali. Halleluja.

Ps. 106.

1. Halleluja. Dziękujcie Bogu, bo dobrym jest, bo na wieki łaska Jego.

2. Kto wysłowi wszechmoc Boga, wygłosi wszystkie chwale Jego.

3. Szczęśni strzegący prawa, wykonywający sprawiedliwość każdego czasu.

4. Wspomnij mnie, Boże, w zmiłowaniu nad narodem Twoim, nawiedz mnie pomocą Twoją.

5. Bym oglądał szczęście wybranych Twoich, bym się radował radością ludu Twojego; chlubili się wraz z dziedzictwem Twojem.

6. Zgrzeszyliśmy jak i ojcowie nasi, zawinili, zoczyli.

7. Ojcowie nasi w Mieraim nie baczili na cuda Twoje, nie pamiętali miłostwa łask Twoich, i oporni byli nad morzem, nad morzem Czerwonym.

8. A pomógł im gwoli imieniu Swojemu, by objawił potęgę Swoję.

9. I zgromił morze Czerwone aż wyschło, i przeprowadził ich przez głębiny jak przez pustynię.

10. I wyswobodził ich z ręki nieprzyjaciela, i wyzwolił ich z ręki wroga.

dać, wieszka opijuje niegodnie postępowanie ludu, który pomimo cierpić i kłak dotychczas, ustawicznie woli Boga się opierać. Zdaniem *Exalta* prośba rozproszonych jeszcze po powrocie z niewoli, Izraelitów, o ostateczne połączenie się w Palestynie.

וַיֵּצֵא אֱשֶׁר בְּשִׂשׁוֹן בָּרָגָה אֶת־בְּחֻרָיו 43

וַתֵּן לָהֶם אֲרָצוֹת נָחִים וְעַם לְאֻמִּים יִרְשׁוּ 44

בְּעִבּוֹר וַיִּשְׁמְרוּ חֻקֵי וְתוֹרֹתָיו לְנַעַר הַלְלוּיָהּ 45

ק

1 הַלְלוּיָהּ | הַיְהוָה לִיתְהַיָּה בְּרִיטוֹב כִּי לְעַלְמֵם חַסְדּוֹ

2 כִּי יִסְלַל בְּמִתְרוֹת יְהוָה וְיִשְׁמַע בְּלִתְהַלְלוֹתָיו

3 אֲשֶׁר יִשְׁמַח מִשְׁפָּעָם עַל־פִּי אֲדָמָה בְּכָל־עֵת

4 וְיִבְרַח יִשְׂרָאֵל בְּרִצּוֹן אִפְרָיִם שְׁפָתָיו בְּיִשְׁעֵתָהּ

5 לְרֵאשִׁית | בְּמִוֹבַת חֲבֻרָיִהּ לְסִמְחַת בְּשִׂשׁוֹת נַוְיָהּ לְהַתְהַלֵּל

עֲשֵׂה־חֻקֶּיךָ

6 חֲמָנוּ עֲשֵׂה־אֲבֹתָיו הַעֲשֵׂנוּ הַרְשָׁעוּ

7 אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם | לֹא־יִחַשְׁבִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא יִזְכְּרוּ אֶת־

רַב חֲסֵדֶךָ וַיִּסְרוּ עֲלֵינוּ בְּיַם־סוּף

8 וַיִּשְׁעֵם לְנַעַן שְׁמֵךְ יְהוָה אֶת־זַבְחוֹתָיו

9 וַיִּנְעַשׂ בְּיַם־סוּף וַיַּחֲדֵב וַיְלִיכֵם בְּתַהֲרֹת כַּסְפְּךָ

10 וַיִּשְׁעֵם כִּי שִׁנְיָה אֲנִי־לָאֵם כִּי אֵיבֵב

45. Zaboienie całego ps: Wszystko to uczynił Bóg, aby naklonić lud do wdzięczności i wiernego przestrzegania Jego nauk.

Ps. 106. Po wstąpieniu wzywaniu do wdzięczności za daną łaskę i, krótkiej prośbie, aby mu jeszcze danym było szczęście naroda ogł-

- 11. I pokryły wody ciemniczków ich, ani jeden z nich nie ostał się.
- 12. I uwierzyli słowom Jego, śpiewali chwałę Jego.
- 13. Rychło zapomnieli o dziełach Jego, nie polegali na radach Jego.
- 14. I pożądali żądzą w pustyni, i doświadczali Pana na puszczy.
- 15. I dał im żądanie ich, a zesłał posuchę na ich żywot.
- 16. I byli zawistni Mojżeszowi w obozie, Aaronowi, świętemu Boga.
- 17. Rozwarła się ziemia i pochłonęła Datana, i pokryła rzeszę Abirama.
- 18. I wszczął się ogień w ich gromadzie, płomień spalił złoczyńców.
- 19. Zrobili cielca u Chorebu, klaniali się odlewowi.
- 20. I zamienili przedmiot czci swojej na wyobrażenie wola, jedzącego trawę.
- 21. Zapomnieli Pana wybawcę swego, który spełnił wielkie dzieła w Micraim.
- 22. Cuda na ziemi Chama, rzeczy wspaniałe nad morzem Czerwoném.
- 23. I rzekł, by wygubił ich, gdyby Mojżesz, wybraniec Jego, nie stanął u wylomu przed Nim, aby odwrócić gniew Jego, aby nie tepił.
- 24. I wzgardzili ziemią rozkoszną, nie wierzyli słowu Jego.
- 25. I szemrali w namiotach swoich, nie słuchali głosu Boga.

19. Ex. 32.
 20. Apix.
 23. Per. Exod. 32, 10. Stanął u wylomu, niby w obłąkanej twierdzy.
 Ezech. 13, 5, 22, 30.
 24. Num. 14.

- 11 וַיִּכְסֹּפּוּם צָרִיחַם אַחַר טָרֶם לֹא נִזְכָּר :
- 12 וַיִּאֱמָנוּ כִּדְבָרָיו וַיִּשְׁבְּחוּ תְהִלָּתוֹ :
- 13 מִהֲרֹו שָׁכַחוּ מַעֲשֵׂיו לֹא-חִבּוּ לַעֲשֵׂיו :
- 14 וַהֲתַאֲרוּ הַחַיָּה בַּמִּדְבָּר וַיִּכְסֹּאֲל בְּשִׁמְיוֹן :
- 15 וַיִּזְכֹּר לֵבָם שֶׁאֱלֹהִים וַיִּשְׁלַח רִחוֹן בְּנַפְשָׁם :
- 16 וַיִּגְמְאוּ לַמִּשָּׁה בְּמַחֲנֵה לְאַהֲרֹן קָרוֹשׁ יָדָה :
- 17 הַפְּסִח־אֲרֹן וַתִּבְלַע הָאֵר וַחֲכָם שֶׁלַעֲתָת אֲבִירָהם :
- 18 וַהֲבַעֲרָאֵשׁ בְּעֵתָם לְהִלָּה הַחֲדָם רַשָּׁעִים :
- 19 עֲשׂוּרָעֵל בְּחֶרֶב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַמִּצְבָּה :
- 20 וַיִּקְרְוּ אֶת-בְּבוֹרָם בְּתִבְנִית שׂוֹר אֲבֵל עֲשׂוֹב :
- 21 אֲבָרוּ אֶל מִשְׁעָנָם עֲשָׂה נְדִילוֹת בְּמַצְרַיִם :
- 22 גַּפְלֹאוֹת בְּאֶרֶץ הָם טָרְאוֹת עַל-יַם-סוּף :
- 23 וַיֹּאמֶר לְהַשְׁתַּדֵּם לִוְיִי טָשָׁה בְּחִירוֹ עֲמֵד בְּפָרֹן לִפְנֵי הַקָּשִׁב חֲטָלוּ מִתְּהַשְׁחִית :
- 24 וַיִּתְאַסּוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא-הָאֵמִישׁ לְדַבְּרוֹ :
- 25 וַרַנְעוּ בְּאַהֲלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה :

11. Ex. 14, 29. *וְיָמֵי עַד יְמֵי* .
 12. Ex. 14, 31, 15, 1.
 14. Num. 11, 4.
 15. *פר* Per. Jez. 40, 16. *עוֹשֵׂה פֶר*. Num. 6, 6.
 26. Num. 16.

26. I podniósł rękę Swoję na nich, aby wytracić ich na pustyni.

27. Aby rzucić ród ich między ludy, by rozproszyć ich po ziemiach.

28. I przywiązali się do Baala Peora, i spożywali ofiarę martwych.

29. I rozjątrzyli postępkami swojemi, i wszczął się pomiędzy nimi mór.

30. I powstał Pinchas i załagodził, i ukróconym był mór.

31. I poczytano mu za zasługę, od wieku do wieku, na zawsze.

32. Znowu wzbudzili gniew u wód szemrania, a ucierpiał i Mojżesz z ich przyczyny.

33. Bo rozjątrzyli ducha jego, że mówił niebacznie ustami swojemi.

34. Nie wyteplili ludów, o których im powiedział Bóg.

35. I pomieszali się z narodami, i nauceżyli się spraw ich.

36. I służyli ich bałwanom, które ich usidliły.

37. Ofiarowali synów swoich i córki swoje złym duchom.

38. I przelewali krew niewinną, krew synów i córek swoich, których zarzynali na ofiarę ciemnym bóstwom Kanaanu; i skalaną była ziemia krwią.

39. Zanieczyszczali się sprawami swojemi, i byli sprawnymi w uczynkach swoich.

וַיִּשָׂא יְדוֹ הָאֵלֹהִים לְהַפִּיל אֹתָם בְּמִדְבָּר׃ 26

וְלְהַפִּיל וְרַעַם בְּנֵימִים וְלִזְרוֹתָם בְּאַרְצוֹת׃ 27

וַיִּצְטְרוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֵּאָכְלוּ וּבְחַר טִמְאִים׃ 28

וַיִּבְעִישׁוּ בְּמַעֲלֵיהֶם וַהֲפִירָם מִצִּפּוֹר׃ 29

וַיִּבְעַד פִּינְחָס וַיַּפְלֵל וַהֲעֲזָר וַיִּמְצָא׃ 30

וַיִּתְחַשֵּׁב לוֹ לְאַדְמָה לְדֹר וָדֹר עַד עוֹלָם׃ 31

וַיִּקְרַע עֲלֵיהֶם מִדְּבַר הַטִּשָּׁה בְּעֵינֵיהֶם׃ 32

כִּי־הִדְרִי אֲתִירוֹתָ וְיִבְנֵא בְּשִׁפְתָיו׃ 33

לְאַדְמַשְׁמִירוֹ אֲתִעֲשִׂימֵם אֲשֶׁר אִמַּךְ יִהְיֶה לָהֶם׃ 34

וַיִּתְעַרְבוּ בְנֵימִים וְלִמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃ 35

וַיִּעֲבְדוּ אֲתִעֲצֻבוֹתָם וַהֲדוּ לָהֶם לְמִקְשׁ׃ 36

וַיִּזְבְּחוּ אֲתִבְנֵיהֶם וַאֲתִבְנֵיהֶם לְשֵׁדִים׃ 37

וַיִּשְׁפְּלוּ רַם נָקִי וְסִבְלֵיהֶם וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר וְבָחוּ לְעֵצְבֵי

כָּגֵן וַתִּתְעַף הָאָרֶץ בְּרָמִים׃

וַיִּטְמָאוּ בְּמַעֲלֵיהֶם וַיִּזְנוּ בְּמַעֲלֵיהֶם׃ 39

34. Exod. 31, 11—15. Sptz. 1, 27.
37. *יש* nazwa bóstw pogańskich, może od *יש* gubić, ciemna, zgnębna etc. Złaniam innych od *יש* przewyższać siłą, przemagać, anal. do *יש* wazchpotężny. Tak nazywa się Suid w arab. pan. *Spt. bás. Per. Dent. 32, 17.* Prawdopodobnie mowa tu o Molochu.
39. *ויזנו* wł. zalecali, przemieszczali się ku obcym bóstwom.

26. Przysięgając. Gen. 14, 22. Dent. 32, 40.
28. Num. 25, 3. Martwych bożyszcz.
30. Num. 25, 8.
31. Num. 25, 12, 13.
32. Num. 20, 2, 12. *ויזנו* od *יש* wł. i wynikało zła.
33. Ducha Mojżesza. Num. 20, 10.

- 40. I rozpałał gniew Boga na lud Jego, i obrzydził sobie dziedzictwo Swoje.
- 41. I wydał ich w ręce ludów, i panowali nad nimi nieprzyjaciele ich.
- 42. I zgnębili ich wrogowie, i ulegli pod ich ręką.
- 43. Wielekroć ich wybawiał, a oni zostawiali krnąbrni w swych zamysłach, i upadli przez winy swoje.
- 44. I wejrzał na niedolę ich, gdy usłyszał ich wanie.
- 45. I pamiętał im przymierze Swoje, i pożałował w wielkiej miłości Swojej.
- 46. I zjednał im miłosierdzie w wszystkich ich panów.
- 47. Wspomóż nas o Boże, Panie nasz, i zgromadź nas z pośród ludów, byśmy wystawiali imię Twoje święte, i chlubili się chwałą Twoją.
- 48. Wielbiony Bóg, Panu Izraela, od wieku do wieku, a rzeczy cały naród: amen, halleluja.

KSIEGA V.

Ps. 107.

- 1. Dziękujcie Bogu bo dobry, bo na wieki łaska Jego.
- 2. Niech powiedzą wyswobodzeni przez Boga, których wyzwolił z ręki ciemniczy.

znale i podczas powrotu do kraju, wywya po kolei tych wszystkich, którzy zdołali przezwyciężyć grozę pustyni i nęplą więziń, niebezpieczeństwa chorób i szalejące burze na morzu, aby składali dziękczynienia Bogu, który im dopomógł i pozwolił wrócić do spustoszonej, a teraz znowu zabudowanej i kwitnącej Jeruzolimy. Każdy obraz zakończona wezwaniem: „niech sławią.“ Sądząc z podobieństwa wyrażień i całych nawet zdań, autorem jest niezawodnie pseudo-jezajasz.

- 40. וַיִּרְאֵהָ יְהוָה בַּעֲשֵׂוֹ הַתְּלַבֵּב אֶת־מַחְלָתוֹ :
- 41. הִתְנַסּוּ בְּדַרְכֵיהֶם וַיִּשְׁלַח כָּהֵם שְׂנֵאֵיהֶם :
- 42. וַיִּלְחֲצוּם אֲיִבֵיהֶם וַיִּגְבְּלוּ תַחַת יָדָם :
- 43. פָּעִיסִים רַבּוֹת יָצְאוּ וַהֲמַת יַמְרוּ בַעֲצָתָם וַיִּטְּבוּ בַעֲנָם :
- 44. וַיִּרְא בַּעַד לֵהֶם בְּשָׁטְעוֹ אֶת־דַּרְכֵיהֶם :
- 45. וַיִּזְכֹּר לֵהֶם בְּרִיחוֹ וַיִּנְחַם בְּרַב הַחַסָּד חַסֵּד קִי :
- 46. וַיִּתֵּן אֹתָם לְהַחֲסִים לִפְנֵי בְּלִשְׁבֵיהֶם :
- 47. הַיִּשְׁלֵטוּ וְהָיָה אֱלֹהֵינוּ וַקְבַּעֲנוּ כֹּוֹנֵמֵם לְהַדּוֹת לְאֵלֵם קַרְעָנוּ לְהַשְׁתַּבֵּחַ בְּהַלְלָתָהּ :
- 48. בְּרוּךְ יְהוָה וְאֵלֵינוּ יִשְׂרָאֵל בְּוִדְעֵי שְׁלֵמָה וְעַד הַעוֹלָם וָאָמָד בְּלִהְיוֹם אֲמֵן הַלְלוּהָ :

ספר תמישי

קו

- 1. הֲבֵנו לַוְדָעָה בְּרִיבּוֹב כִּי לַעוֹלָם חַסָּדוֹ :
- 2. יִאֲבָדוּ יִצְאֵל יְהוָה אֲשֶׁר יִצְאֵלם סִרְעָר :

41. W epoce opłóżów.
 43. וְהִתְנַסּוּ = 100 i 1000 upadał, rozpywał się, więzionął.
 46. 1 Król. 8, 50.
 47. Zwykła deklamacja zakończająca księgę. Por. 1 Kron. 16, 35, 36. Ps. 107. Opisuje cierpienia wygnañców wracających z Babilonu do Palestyny. W pięciu krótkich obrazach malując niedolę ich na obczy-

3. I z ziemi zgromadził ich, od Wschodu i Zachodu, od Północy i od morza.

4. Błąkali się po pustyni, po stepie bezdrożnym; miasta osiadłego nie znaleźli.

5. Głodni i spragnieni, dusza w nich omdlewała.

6. I wołali do Boga w niedoli swojej, z utrapień wy-bawił ich.

7. I poprowadził ich drogą prostą, by doszli do mia-sta osiadłego.

8. Niech sławią Bogu łaskę Jego, i Jego cuda wzglę-dem synów Adama.

9. Albowiem zasycił duszę spragnioną, a duszę zgłodniałą napełnił dobrem.

10. Przebywających w mroku i w cieniu śmierci, wię-zionych nędzą i żelazem.

11. Bo przekorni byli słowom Pana, i radom Najwyż-szego urągali.

12. Przeto zgnębił biedą ich serce, upadli, a nie było wy-bawcy.

13. I wołali do Boga w niedoli swojej, z ich utrapień wy-bawił ich.

14. Wywiódł ich z mroku i z cienia śmierci, a więzy ich zerwał.

15. Niech sławią Bogu łaskę Jego, i Jego cuda wzglę-dem synów Adama.

16. Bo skruszył wrota spiżowe, a zawory żelazne po-lamał.

3 וּמֵאֲרָצוֹת הַקִּבְּצִים מִמְּזוּרָה וּמִן־עֵרֶב מִצְפּוֹן וּמִן־

4 הַיָּם בְּמִדְבַּר בְּיַשְׁמוֹן דֶּבֶר עֵד מִשִּׁיב לֹא מָצְאוּ :

5 רָעִיבִים נִמְצְאוּאִים נִפְשָׁם כָּהֵם הִתְעַנְּוּ :

6 וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵיהֶם בְּצָר לָהֶם מִמְּצוֹקוֹתֵיהֶם וַיִּצְלָם :

7 וַיְרַחֲמֵם בְּרַחֲמֵי יְשׁוּעָה אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי עֵד מִשִּׁיב :

8 יִירוּ לִירוֹת חֶסֶד וְנִפְלְאוֹתָיו לְכֹנֵן אָדָם :

9 כִּי־חִשְׁבֵי נֶפֶשׁ יֵשׁוּעָה נִפְשׁוֹ גִּפְתָּה וְעֵקֶב מִלֵּאיוֹב :

10 יִשְׁבִי חֶשֶׁךְ וְצִלְמֹת אִסוּרָה עֵינַי וְרוּבֵל :

11 כִּי־חֶסֶד אִמְרֵי־אֱלֹהִים וְעֵצָה עֲלֵינוּ נָאָה :

12 וַיִּכְנַע בְּעֵט לֶבֶם בְּיָשׁוּעָה וְאָנוּ עוֹד :

13 וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵיהֶם בְּצָר לָהֶם מִמְּצוֹקוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁעֵם :

14 וַיִּצְיֵאם מִחֹשֶׁךְ וְצִלְמֹת וְקִסְרוֹתֵיהֶם יָתַק :

15 יִירוּ לִירוֹת חֶסֶד וְנִפְלְאוֹתָיו לְכֹנֵן אָדָם :

16 כִּי־חֶסֶד רַחֲמֹת נְחֻשֶׁת וְכִרְיוֹ בְּרוּל נִדְעָ :

8. Inni: w obec synów Adama.
9. Jez. 29, 8.
10. Wspomnienie o wygnadkach, którzy dla jakichkolwiek przyczyn do więzień wtrąceni zostali. Por. Jez. 9, 1.
11. Żeby się starali być wiernymi nowej ojczyzny swojej obywatelami. Por. Jez. 29, 7.
16. Jez. 45, 2. Zburzył państwo Babilońskie. Inni dosłownie: bo zwołał ich z więzienia.

3. Z wszystkich krajów należących do państwa Perskiego. Por. Jez. 49, 12. o sianem niekt. zatoka arab. na południu Palestyny. Pań. przypuszcza jednak, że gdy wówczas znaczną liczbą Izr. do Egiptu zarzucaną została, przeto o jak zwykło morze śródziemne oznacza.
4. Wspomnienie o wygnadkach, którzy drogą pustyni do kraju wracali. Por. Jez. 49, 10.
5. Jez. 41, 17, 49, 10.
7. Do Jerozolimy.

17. Niebaczni za drogę grzeszną swoją, i za występki swoje cierpieli.

18. Wszelką strawą gardziła ich dusza, i doszli do bram śmierci.

19. I wołali do Boga w niedoli swojej, z utrapień wy-bawili ich.

20. I zesłał słowo Swoje i wyleczył ich, ocalił ich od zaguby.

21. Niech sławią Bogu łaskę Jego, i Jego cuda względem synów Adama.

22. Niech ofiarują ofiary dziękczynne, i opowiadają dzieła Jego w radości.

23. Zstępujący na morze w okrętach, pracujący na wodach szerskich,

24. Oni widzieli sprawy Boże, i cuda Jego w głębinie.

25. I rzekł, i wzniecił wicher gwałtowny, który podniósł balwany jego.

26. Piętrzą się ku niebu, zstępują wgłębiny, dusza ich w niebezpieczeństwie mięknie.

27. Potaczają się, chwicją jak pijany, a wszystka umiejętność ich zniweczona.

28. I wołali do Boga w niedoli swojej, a z utrapień wyprowadził ich.

29. Zamienił burzę na ciszę, i uśmierzyły się ich fale.

30. I nacieszyli się, że zamilkły, i doprowadził ich do celu ich pragnień.

31. Niech sławią Bogu łaskę Jego, i Jego cuda względem synów Adama.

17 אֱלֹהִים לֹא שִׁחִיתָ מִדֶּרֶךְ פְּשָׁעָם וּמִגִּזְיוֹתֵיהֶם יִתְעַזּוּ :

18 כִּלְאֵל תִּתְעַב נַפְשָׁם לֹאִישׁ גִּזְיֵי־שִׁמְרֵי־מָוֶת :

19 וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵיהֶם בְּצָר לָהֶם כְּמִצְוֹקוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁעֵם :

20 יִשְׁלַח רִבְרוּ וַיּוֹפֵאֵם וַיִּסְלַט מִשְׁחֹתוֹתָם :

21 יִרְדוּ לַיהוָה תְּסִדּוּ וְתִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם :

22 וַיִּזְכְּרוּ וְבָתִּי תִדְבַר וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה :

23 וַיִּרְדּוּ הָיָם בְּאִנְיֹת עַל טְלֹאֲתָהּ בְּמַיִם רַבִּים :

24 וְהֵיאָה הָיָא מַעֲשֵׂי יְהוָה וְתִפְלְאוֹתָיו כְּמִצְוָהּ :

25 לֹאִמָּר וַיִּגְשֶׁד רִיחַ סַעֲרָה תִרְוַפֵּם גְּלוּי :

26 יַעֲלֻ גַּסִּים יִרְדוּ תְרוֹמֹת נַפְשָׁם בְּרַעַה תִּתְמוֹנֵג :

27 יִדְעוּ וַיִּנְעַשׂ בְּשִׁבּוֹר וּקְלִי־רַבְּבָתָם תִּתְבַּלְעוּ :

28 וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵיהֶם בְּצָר לָהֶם וַיִּמְצְאוּתוֹתֵיהֶם וַיִּצִיאֵם :

29 יִקֵּם סַעֲרָה לְרַמְמַת וַיִּחַשׁ גְּלוּיָם :

30 וַיִּשְׂמְעוּ כִּי־שָׁלְטוּ וַיִּנְתָּם אֱלֹהֵיהֶם תִּתְעַזּוּ :

31 יִרְדוּ לַיהוָה תְּסִדּוּ וְתִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם :

tark z zamorskich krajów wracając, na wzburzonym świecie ze śmiercią się posawili. Pracujący, tu właściciele okrętów i ich sternicy.

27. urv od 227 — 271 zataczad się. Wszystkie środki ratunku były daremne.

29. urv od 227 snff. odnosi się do 227.

30. 2270 kreć, granica od 227 nr, 721 przecinał.

17. Wspomnienie o wygnaniach, którzy będą spowodowani, nieprawych czynów się dopuszczali, a stręgo karani w chubsky popadli, i bliskimi byli śmierci. Zdanem innych mowa tu o rozpamiętaniu i chorobach przez się spowodowanych.

23. Wspomnienie naręcznie o wygnaniach, którzy na najcięższych okrę-

32. Niech wywyższają Go w zborze ludu, i na radzie starszych niech Go chwala.

33. Obrócił rzeki w pustynie, a źródła wód w suszę spiekłą.

34. Ziemię płodną w głębę solną, dla niegodziwości jej mieszkańców.

35. Obrócił pustynie w jeziora, a ziemię suchą w źródła wód.

36. I usadził tam zgłodniałych, i założyli miasto osiadle.

37. I obsieli pola, i nasadzili winnice, i przyniosły owoc, plon coroczny.

38. I błogosławił im, i rozmnożyli się bardzo, a dobytku ich nie umniejszył.

39. Umniejszeni byli i pogębnieni od udręczenia, nędzy i troski.

40. Wylał hańbę na dostojników, i zabląkał ich po stepie bezdrożnym.

41. A wyniósł ubogiego z nędzy, i rozmnożył jak trzodę rodziny.

42. Widzą to prawi i cieszą się, a wszelkie bezprawie zamyka swe usta.

43. Kto mądry, zachowa to wszystko, i rozważy łaski Boga.

וירקסומו בקהל עם ובמשב זמנים והללוהו 32

ישם נהרות למדבר ויבאץ סים למשאון 33

ארץ פרי לקבלה טרשת וישבו בה 34

ישם מדבר לאדם סים וארץ אלה למשאן סים 35

וישב שם רעבים ויבוננו עיר מושב 36

וירשע שדות וישעו ברקס ויגישו פרי תבואה 37

ויברכס וירטו סאר וברקסם לא וימיעס 38

וימנשו ויששו סעדר העה ויגון 39

אסף כח על גריבים וחתם בתשו לא מדרה 40

וישב אביון משני ישם כלאן סמשחות 41

ויא דרס וישמו וקלעולה קדצה פיה 42

סירחם וישקראלה ויתבוננו ססרי ירהה 43

32. Jeszcze raz rent oka na przeszłość, mianowicie na prześladowania doznane od Samarytanów i innych wrogów Izraelitów plemion.

40. Na namiestników perskich, którzy ich przed monarchą swoim skazywali, a przez to gniew jego na siebie ściągali. Per. Hiob. 12, 21, 24.

42. Hiob 5, 16.

43. Per. Hos. 14, 10.

33. Wjescz przechodzi do obecnego stanu Palestyny, która przez dlugi czas spustoszona teraz znouwni się zaludnila i zakwitla. Per. Jez. 35, 7, 41, 17.

34. Michale: Sol sama nie odiera ziemi byzności. Hebrzejczyj jpinak, którym znane byly jalowe rowniny solno nazywaja tak zwykłe kady nieurodzajny grunt. Per. Dent. 29, 22. Sopl. 9, 45.

35. Deut. Jez. 41, 18.

Ps. 108.

1. Pieśń, psalm Dawida.
2. Pokrzepione serce moje, śpiewam i wysławiam wraz z duszą moją.
3. Rozdźwięcz się lutnio i cytro, budź się wraz z jutrzienką.
4. Wysławiać Cię będą wśród narodów Boże, opiewać Cię w pośród ludów.
5. Bo wielką ponad nieba łaska Twoja, i pod obłoki prawda Twoja.
6. Wzniesi się nad niebiosa Panie, i nad ziemię całą chwałę Twoją.
7. Aby byli ocaleni nłubieńczy Twoi, dopomóż prawicą Twoją i wystuchaj mnie.
8. Pan wyrzekł w świętości Swojej, ucieszę się, podzielię Szechem i dolinę Sukoth pomierzę.
9. Mój Gilead i mój Menasse, a Efraim twierdzą główną moją; Jehuda berłem mojem.
10. Moab miską do umywania mojego, na Edom rzucam obuwie moje, nad Filistęą zatrzymuję.
11. Kto mnie wprowadzi do miasta obroanego, kto mnie powiódł do Edomu.
12. Czyliż nie Ty Panie, którzyś nas porzucił, a nie występowałś o Panie, wśród zastępów naszych.
13. Użycz nam pomocy przeciw wrogowi, bo zawodną pomoc ludzka.
14. Z Panem dokonamy przewagi, a On zdepeze wrogi nasze.

קח

- 1 יֵשׁר כְּסוּדוֹר לְדָוִד : 1
- 2 וְכִן לְבִי אֶלְהִים אֲשִׁירָה וְאֶזְמַרְהָ אֲתִדְבֹרְהָ : 2
- 3 שִׁירָה הַגִּבּוֹר וְכִנּוֹר אֲנִיְדָה שִׁמְרָה : 3
- 4 אִירָג הַגִּמְטִים | וְיִדְעָה וְאֶזְמַרְהָ בְּלֹאֲסִים : 4
- 5 כִּי יִגְדֵל בְּגַל־שָׁמַיִם חֶסֶדְךָ וְגִדְשָׁתְךָ אֲמַתְךָ : 5
- 6 רִמְסֵה עַל־שָׁמַיִם אֶלְהִים וְעַל כְּלֵד־הָאָרֶץ כְּבוֹדְךָ : 6
- 7 לְמַעַן יִחַלְצֵנּוּ דְרִדְרֵךְ וְדַשְׁעֵה יִסְתַּגֵּת וְעֵנֵנו יֵשִׁי יי : 7
- 8 אֶלְהִים | דְּבַר בְּהַרְשֵׁוֹ אֶעֱלֶה אֶחְלָקָה שָׁכֵם וְעַמְּךָ כְבוֹד : 8
- 9 לִי גִלְעָד | לִי מְנַשֶׁה וְאֶפְרַיִם כְּעֵז רֹאשִׁי יִדְעָה חֶסֶדְךָ : 9
- 10 מִזְּמַר | יִסֹּר רִמְסֵה עַל־אֶדוֹם אֲשִׁלְּךָ בְּגַלְעָד עַל־פְּלִשְׁתִּים : 10
- 11 כִּי יִבְלִי כִּי יִבְלִי עֵד מִבְּצָר כִּי תִגְמֵי עַד־אֶדוֹם : 11
- 12 הֲלֹא־אֶלְהִים נִתְחַנְּנוּ וְלֹא־תִצַּח אֶלְהִים בְּעִבְרַתְנוּ : 12
- 13 הַבְּהִלְטֵה שְׁמֹת מִצָּר יִשְׁמָה הַשְׁמַעַת אֲדָם : 13
- 14 בְּאֶלְהִים גַּעֲשׂוּדְחֶלְלָהּ וְהֵאָה יָבוֹם צָרֵנוּ : 14

spółku Chaldei niezależność swoją, toczył ciągle wojny z Izraelitami. Ob. objaśnienia do wymienionych psalmów.
 2. Wyrazy כְּסוּדוֹר w ps. 57, 9. zapożyczony nie znajdujący się w ps. 57, 8.

Ps. 108. Zestawiony z dwóch fragmentów mianowicie z ps. 57, 8—12 i ps. 60, 7—14 i odnosi się zapewne do podobnej co ps. 60 sytuacji hist. mianowicie do wojny z Edomem. Lód ten bowiem odyskany po

Ps. 109.

1. Przewodnikowi, chóru Dawida pieśń. Panie chwaly mojej nie zamknij.

2. Bo usta niegodziwe i usta zdradzieckie przeciw mnie rozwarły, przemawiają do mnie językiem fałszu.

3. I słowami nienawiści oplątali mnie, i zwalezają mnie bez przyczyny.

4. Za miłość moją oskarżają mnie; a ja modłę się.

5. Zesłali na mnie zle za dobre, a nienawidę za miłość moją.

6. Ustanów nad nim niegodziwca, a oskarżyciel niech stanie u prawicy jego.

7. Gdy sądzonym będzie niech wyjdzie potępiony, a niech modlitwa jego stanie się grzechem.

8. Niech będą dni jego nieliczne, spuścizną jego niech zabierze obcy.

9. Niech będą dzieci jego sierotami, a żona jego wdową.

10. Niechaj tańają się synowie jego, i żebrzą, i proszą zdala od ruin swoich.

11. Niech zastawi sidła lichwiarz na wszystko, co doń należy, i niech zagarną obcy pracę jego.

12. Niech mu nikt nie dochowa łaski, i niech nikt się nie lituje nad sierotami jego.

7. רצו por. Num. 35, 31. Niech prośba jego o ulaskawienie uważaną będzie za nowy występki. Zdaniem innych, jego modlitwa.

8. Oby potępiający wyrok szybko wykonany został. ורפו por. Jez. 15, 7. Inni: urząd jego. Por. Num. 4, 16.

10. Inni צמחיהו w pobliżu pałaców swoich, które obcy zabrali. Por. Hieb. 3, 14. Ezech. 38, 12. i 33, 27.

11. נזק wł. wierzyciel, tu lichwiarz.

12. רפו por. Ps. 56, 11. 65, 6.

קם

1 לַמַּנְצֵחַ לְדָוִד טוֹמָר אֵלֹהֵי תְהִלָּתִי אֶל־תַּחֲרֹשׁ :

2 כִּי פִי רָשָׁע וַיִּפְרֹסֶנּוּ עָלַי פִּתְרוֹ דְבָרֵי אֱלֹהֵי לְשׁוֹן :

3 וְדַבְרֵי שִׂנְאָה סָבְבוּ וַיִּזְחַמְנֵי תַנּוּם :

4 תַּחַת אֲרֻכְתִּי יִשְׁמְעֵנִי וְאֵנִי תַּחֲלָה :

5 וַיִּשְׁטַע עָלַי רַעַה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי :

6 הַפְקֵד עָלַי רָשָׁע וְשָׂוֶן יַעֲשֶׂה עָלַיִמֵנוּ :

7 בְּהַשְׁמֵנוּ יֵצֵא רָשָׁע וְרַפְּהֵנוּ תוֹרַת לַחֲמָה :

8 יִהְיוּ יָמָיו מַעֲטִים סְפָרוֹתָיו יָקָה אַחַד :

9 יִהְיוּ בָנָיו יְתוּסִים וְאִשְׁמוֹ אֲלֻמָּה :

10 וַיִּנְעַע יָשׁוּ בָנָיו וְשָׂאוּ וְדָרְשׁוּ מַחֲבוֹתֵיהֶם :

11 וַיִּקְשַׁט נַשְׂיָהּ לְקַל־אֲשֵׁרֶלְוֹ וַיָּבֹאוּ זָרִים וַיִּנְעֻוּ :

12 אֶל־יְהוֹרֵלְוֹ מִשְׁהַר חֶסֶד וְאֶל־יֵרֵךְ אֲחִינוּ לְיוֹמָיו :

Ps. 109: Większość kom. stosuje ten psalm do Saula, który prawdopodobnie ustanowił sąd na Dawida; inni do Doega, Achitofela lub Szymea.

4. Modlitwa jest jedylną moją ochroną. Inni: a ja modliłem się za nich.

6. Oskarżyciel (tu zapewne Doeg) zajmował miejsce po prawej stronie oskarżonego. Por. Zach. 3, 1. Aby uwolnić wieszczkę od zarzutu, że nieprzyjaciół swoich przeklina, uważają *Michaelis*, *Neudela*, i inni następujące wiersze, aż do 20-go za słowa nieprzyjaciół, w. 16. i 17. nie przemawiają jednak za podobnym przypuszczeniem.

13. Niech potomstwo jego skazanem będzie na wytępienie, w pokolenia drugiem niech wygaśnie imię ich.

14. Pamiętną niech będzie wina ojców jego Bogu, a grzech jego matki niech zatartym nie zostanie.

15. Obecni niech będą Bogu ustawicznie, i niech zglądzi z ziemi wspomnienie ich.

16. Przeto że nie pamiętał czynów miłosierdzia, a przesładował człowieka uciesnionego i biednego i utraconego w sercu, by mu śmierć zgotował.

17. Umilował przekleństwo, więc niech spadnie na niego, nie pragnął błogosławieństwa, więc niech się oddali od niego.

18. Niech się obłoczy przekleństwem jak szatą swoją, niech wsiąknie jak woda we wnętrze jego, i jak olej w koci jego.

19. Niech mu będzie jak płaszcz którym się odziewa, i pasem którymby się zawsze opasywał.

20. Taką niech będzie zapłata przeciwników moich od Boga, którzy zmagają się przeciw duszy mojej.

21. A Ty Boże, Panie mój, uczynź zemną gwoli imieniu Twojemu, bo błoga łaska Twoja, ocal mnie.

22. Bom uciesniony i biedny, a serce moje zranione we wnętrzu mojem.

23. Jak cień ustępujący znikam, tulam się jak szarańcza.

24. Kolana moje gną się od postu, a ciało moje zanikło z tłuszczu.

25. I stałem się pośmiewiskiem dla nich, widząc mnie potrzęsają głową.

26. Dopomóż mi Boże, Panie mój, wybaw mnie łaską Twoją.

27. A niech poznają, że to ręka Twoja, żeś to Ty Boże uczynił.

13 יהי אחריתו להקרות בדור אחר ימח שםם :

14 וזכר ו עון אבותיו אליהוה ו תפאת אמו אליהקה :

15 יהיו נגד יהוה תמיד ו זכרת טארון ו זכרם :

16 יגון אשר ו לא זכר עשות תוסד ו ירדה איש עני ו אביו :

ו נכאה ללב לטותת :

17 ו יאהב קוללה ו תבוארת ו לא יחפון בכרכה ו החרתה :

טמנו :

18 ו ילקש קוללה במו ו תכא כמים בתרבו ו כשמן :

ב עשמתיו :

19 תהרילו בבגד עשה ו לטוח תמיד יהנהה :

20 זאת ו פעלת שמי טאת יהוה ו החרבים רע על נפש :

21 ואתה ו יהוה ארלי עשה יאמי לקטן שמה כ ירוב חסדך :

תעלמי :

22 כירעו ו אביו אנכי ו למי חלל בתרבי :

23 כצל כנטותו נהלכתי נגמתי בארבה :

24 כרבי כשלו טמון ו כשני כחש טמון :

25 ו יאני ו יהימי חרפה להם יראוני יגיעון ראשם :

26 עזוני יהוה אלהי הו שעי כחסדה :

27 ו ירש ב יינה זאת אתה יהוה עשיתיה :

16. Człowiek uciesniony, wieszcz.

23. Por. Ps. 102, 12. Jak szarańcza zewsząd odpędzana.

25. Ps. 22, 8.

13. wiersz por. Amos 4, 2.

15. Obecni niech będą grzeszcy. Przez śmierć potomków niech zglądzi pamięć ojców.

7. Ze strumienia po drodze pił, dla tego że podniósł głowę.

Ps. 111.

1. Halleluja. Sławię Boga całym sercem w zborze prawych i w zgromadzeniu.

2. Wielkie dzieła Boga, odpowiednio wszystkim swym przeznaczeniom.

3. Świetnóm i okazałóm dzieło Jego, a sprawiedliwość Jego ostoi się na wieki.

4. Pamiętkę ustanowił cudom Swoim; litościwym i miłosiernym Bóg.

5. Pożywienie dał czcicielom Swoim; pamięta wieczne przymierze Swoje.

6. Potęgę czynów Swoich wyjawil ludowi Swemu, oddawszy im dziedzictwo ludów.

7. Sprawy rak Jego prawda i sprawiedliwość; nieomylnie wszystkie przykazania Jego.

8. Utwierdzone na zawsze, na wieki, spełnione w prawdzie i godziwości.

9. Wyzwolenie zesłał ludowi Swojemu, ustanowił na wieki przymierze Swoje; święte i wspaniałe imię Jego.

10. Początkiem mądrości bogobojność, myśl dobra u wszystkich, co je spełniają. Chwała Jego ostoi się na wieki.

Ps. 112.

1. Halleluja. Szczęsny mąż który boi się Boga, w Jego przykazaniach podobał sobie wielce.

5. W pustyni. *Kocci* rozumie pod wyrazem *עמו* Inj, Ex. 12, 35.

6. Oddawczy im Palestynę.

7. Prowadzą nieomylnie do szczęścia.

9. Wyzwolenie z Egiptu, przymierze na Synaju.

10. *עוף* w *נתיב* odnosi się do *רשע*.

Ps. 112. Jak poprzedzający porządkiem alfabetycznym, prawdopodobnie jednak nie przez tego samego autora ułożony, opiewa szczęście bogobojnych i dobroczyńnych.

7 *עָתָל בְּרַחַק יִשְׁתָּה עַל־פָּנֶיךָ יָרִים רֹאשׁ :*

קיא

1 *הַלְלוּהָ | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל־לֵבָב כִּסֹּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה :*

2 *גְּדֹלִים בְּעֵשׂוּ יִתְהַלַּךְ רֹדְפוֹתֵם כְּכֹל־חַפְצֵיהֶם :*

3 *וְהַדְוִהֶנּוּ בְּעַלְוֵי וְזִדְתָּו עֲמַתָּה לְעַד :*

4 *וְכֹר אֶשְׁתֵּי לְנַפְלָאוֹתָיו חֲסֵן וְרַחֵם יִתְהַלַּךְ :*

5 *בְּרַחַק חֲסֵן לִירְאוֹ וְזֹכֵר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ :*

6 *כֹּחַ בְּמַשְׁפְּחוֹ הַעִיר לְעַמּוֹ כֹּחַת לְתוֹם נְחִלַת נוֹתָם :*

7 *בְּמַשְׁפַּח יִרְוֵי אֱמֶת וּמִשְׁפַּח נְאֻמָּנִים כֹּל־פִּקְדוֹתָיו :*

8 *סֹבְבִים לְעַד לְעוֹלָם בְּאֵמֶת וְיִשְׁרָאֵל :*

9 *פְּרוֹת | יִשְׁלַח לְעַמּוֹ אֶת־לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא :*

שָׁבוּ :

10 *הָאֵשֶׁת חֲכָמָה | יִרְאֵת יְהוָה שֶׁכֵּל טוֹב לְכֹל־עֲשֵׂיהֶם :*

וְתִהְיֶה עֲמַתָּה לְעַד :

קיב

1 *הַלְלוּהָ | אֱשֵׁרֵי־אֵשׁ וְכֹחַ אֲתִירְתָּה בְּמַצּוֹתָיו חֲסֵן כֹּאֵד :*

7. Nie mając czasu do zacerpanięcia wody pił w ucieczce ze strumienia, dla tego że w dumie swojej śmiał uragać posłom Dawida.

Ps. 111. Pieśń ułożona porządkiem alfabetycznym, a jak naczelną napis Halleluja wskazuje, na użytek liturgiczny przeznaczona.

2. *עוף* w *נתיב* jak *עוף* w *נתיב* Jez. 65, 1. Hylem przychylił, sprzyjałem. Imni: upragnione tym którzy je miłują, zam. *עוֹשֵׂה*, albo: odpowiednie swoim celom. (*Met.*)

4. *Rassi* myśli tu o ustanowionych świętach i obrzędach.

2. Potężnym na ziemi będzie ród jego, pokolenie zacnych błogosławione będzie.

3. Dostatek i bogactwo w domu jego, a zasługa jego ostoi się na wieki.

4. Świecić będzie w ciemności światło zacnym, litościwemu, miłosiernemu i sprawiedliwemu.

5. Szczęsny mąż miłosierny i uczynny, zarządzający sprawy swoje wedle prawa.

6. Albowiem nigdy się nie potknie, w pamięci wiecznej będzie cnotliwy.

7. Przed wieścią złą się nie zatrwoży, spokojnym jego serce, ufne w Boga.

8. Niewzruszone serce jego, nie zna obawy, dopóki się nie napoi widokiem ciemności swoich.

9. Szechródze daje ubogim, cnota jego ostoi się na wieki, róg jego rośnie w sławę.

10. Niegodziwy to widzi i złości się, zębami zgrzyta i ginie; pragnienie niegodziwych omyli.

Ps. 113.

1. Halleluja. Chwalcie służy Boga, chwalcie imię Boże.

2. Niech będzie imię Boże błogosławione, od dziś aż na wieki.

3. Od wschodu słońca aż do zachodu chwalone jest imię Boga.

Ps. 113. Wraz z następującymi psalmami Ps. 113. stanowi tak nazwaną w liturgii pieśń pochwalną (Hallel), która pierwotkowo ułożoną została na uroczystość poświęcenia nowo wzniesionych przez Salomona i Nehemiasza murów Jeruzolimy. Należą bowiem po całym charakterze i pojedynczych wyrażeniach tych psalmów, napisane zostały po powrocie z niewoli Babilońskiej, w czasie, gdy lud Izraelski i jego kult na nowo zakwitły.

- 1. Służy Boga, a nie Putsów. (Slooney)
- 2. Por. Mal. 1, 11.

2 נָבוֹר בְּאֵרֶץ חַיִּה וְיִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ :

3 הַיּוֹדוּשֶׁה בְּיָמָיו וְזָכְרוּ עֲמָתָה לְעַד :

4 אֱלֹהֵי בְרִשָׁה אֹד לְיִשְׂרָאֵל תָּנוּ וְנִדְחֵם וְצָרִיק :

5 מִזִּבְיָאֵשׁ חַיָּו וְסִלְוָה וְלִבְלָה דְבִרְוֵי בְּמִשְׁפָּחָם :

6 בְּיִשְׂרָאֵלָם לֹא יִשְׁמֹעַ לְבָר לְעֵלִים יְהוָה צְדִיק :

7 מִשְׁמֹעַה רָעִה לֹא יִירָא נֶקֶו לְבוֹ בְּהֵא בְיָדָה :

8 מִסֻּד לְבוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה בְּעֵינָיו :

9 פֶּה וּלְבָן לֹא יִבְזֵוּם צִדְקָתוֹ עֲמָתָה לְעַד בְּרָגְלוֹ תְרוֹם בְּקִבּוֹד :

10 רִשָׁע יִדְאֶה וּבָשָׂם יִצְוֵו יִתְלַק וְתַמָּם תִּהְיֶה רַעֲשֵׁים תֹאבֵר :

קִנ

1 הַלְלֵנָהּ וּלְהַלְלוּ עֲבָדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֱמִתָּם יְהוָה :

2 וְהִי אִם יְהוָה מְבָרַךְ מִנְעֵמָה וְעֵדוּקָם :

3 מִכְּנִדְרֵי־מִשְׁפָּחָם עַד מִטְבֹּאֵי קֹהֲלֵל אִם יְהוָה :

3. Wraz z następującymi psalmami Ps. 113. stanowi tak nazwaną w liturgii pieśń pochwalną w. 3. pokazuje, że autor samego nadsładował.

4. Imię odnosi się tu do Boga, który będzie światłem zacnych, Por. ps. poprzedni w. 4. *Later i Gair* II, od litoteicznego.

5. Por. Ps. 37, 31. *לבו* od *ל* oblicza, miarkuje sprawy swoje tak, aby drugiego nie skrzywdził.

8. Wyraz *מסוד* zapożyczony z wiersza 8. poprzed. psalmu

10. Przecistawienie do w. 2.

4. Wywyższony między wszystkimi ludami Bóg, na niebiosach chwala Jego.

5. Któż jak Bóg, Pan nasz—zasiadający wysoko,

6. Zniżający się, by spojrzeć—na niebie i na ziemi?

7. Podnosi z prochu biednego, ze śmiecia dąwiga ubożego.

8. By go posadzić obok możnych, obok możnych narodu Swego.

9. Sądowi nieplodną domu, jako matkę dziećmi ucieszoną. Halleluja.

Ps. 114.

1. Gdy wychodził Izrael z Mizraim, dom Jakóba z pośród narodu obcego.

2. Stał się Jehuda poświęconym Jego, Izrael władztwem Jego.

3. Morze to wziętało i uciekło, Jordan cofnął się wstecz.

4. Góry podskakiwały jak barany, pagórki jak jagnięta.

5. Co ci to morze, że uciekasz? Jordanie, że się cofasz wstecz?

6. Góry, że podskakujecie jak barany? pagórki niby jagnięta.

4 הָם עֲלֵיבָרֵטִים | וְיִזְנֶה אֶל הַשָּׁמַיִם כְּבֹדוֹ :

5 הֲיִ בְיִזְנֶה אֱלֹהֵינוּ הַמְקַבְּרֵי לְשָׁקֶת :

6 הַמְשַׁפְּלֵי לְרֵאשִׁית בְּשָׂרָם וּבְאָרֶץ :

7 מֵהַיִּטּוּ מֵאֶפֶס הַלְּמַשְׁפָּחָה יָרִים אֶתְּנוֹ :

8 לְהַשִּׁיבֵנו עֲמִידֵנוּבָרִים אֶלֶם יָרִבְנוּ אִישׁוֹ :

9 מִיִּשְׁבֵּי | אֶמְלֶכֶת הַבַּיִת אִם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה תִּלְלֶנָּה :

קד

1 כְּבָרַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בַּיִת יִעֲלֶבֶת מַעַם לָנוּ :

2 הַיַּזְנֶה יִזְנֶה לְהַרְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִשְׁמֹלַחְתּוֹ :

3 הָעַם רָאָה וַיִּגַּם תִּדְרֹךְ יִסֹּב לְאַחֲרָיו :

4 הַיַּרְדִּים הִסְרֹו כְּאֵילִים לְבָעִת כְּבַגְרִיזָאן :

5 מִהִלְקֶת הָעַם כִּי הָעַם תִּדְרֹךְ תִּסֹּב לְאַחֲרָיו :

6 הַיַּרְדִּים תִּרְקֹבֵנו כְּאֵילִים לְבָעִת כְּבַגְרִיזָאן :

1. *לפי jakal się, ps. 114, 115, 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.*

2. Suff. odnoszące się do 'n w poprzed. psalmie, świadczą o ściślejsz tych dwóch ps. łączności. Nazwa river w konstrukcji z fem. oznacza nie kraj, lecz lud, o którym autor prawdop. dla tego tu wspomina, że wielką część Izraelitów z Bab. wysłał do pokolenia Jehudy należala. *נחמנו* użyte w pl. dla rozmaitych pokoleń.

3. Ezech. 11. Jer. 3.

4. Ezech. 17. 18. Sęd. 5. 4. Ps. 68. 9. Nahum 1. 5.

4. *By często między.*

5. Któż jak Pan nasz na niebie i na ziemi. Por. Deut. 3. 24. Ps. 73. 25.

9. Nieplodną domu, Jeruzolimę, która stała się znowu matką licznych dzieci. *עמו* *אף*. od *עמו*—*קמץ* st. const. a zatem *עמו* gen. nie acc. Por. 1 Sam. 2. 5.

Ps. 114. Żywy i prawdziwie liryczny obraz wyjścia Izraelitów z Egiptu. Autor stawia ową wielką epokę w życiu ludu współczesnym swoim, wyzłym z niewoli Babilońskiej, za przykład, aby ufali Bogu, którego opatrzenie nad nimi czuwa.

7. Przed obliczem Pana drżysz ziemię, przed obliczem Pana Jakóbowego.

8. Który przemienia skalę w jezioro, krzemień w źródło wód.

Ps. 115.

1. Nie nam, o Boże, nie nam, a imieniu Twojemu daj chwałę, gwoli łasce Twojej i gwoli prawdzie Twojej.

2. Czemuż mówić mają ludy: Gdzież ich Pan?

3. A Pan nasz w niebiosach, wszystko co zechciał uczynił.

4. Posągi ich, srebro i złoto, dzieło rąk ludzkich.

5. Usta mają, a nie mówią, oczy, a nie widzą,

6. Uszy mają, a nie słyszą, nozdrza, a nie weszają.

7. Ręce ich nie dotykają, nogi ich nie stają, nie odzywają się gardłem swoim.

8. Takimi niech będą wytwórcy ich, wszyscy którzy ufają im.

9. Izraelu, ufaj Bogu; pomocą ich i tarczą On.

10. Domu Aarona, ufajcie Bogu; pomocą ich i tarczą On.

11. Bogobojni, ufajcie Bogu; pomocą ich i tarczą On.

równie dołnitnie całą nicosć bałwanów przelotawia, które jakkolwiek symbolami tylko były wyższych idei, jednak a masy ludu za rzeczywiste uchodzily lóstwa.

7. Zmiana konstrukcyi zam. *עמו*—*עמו* pokr. z *עמו* i *עמו* wł. poruszać się z miejsca, por. Jez. 45, 7. tu w *אף* dotykać.

8. Iani: Takimi są, tak bezrozumnymi.

11. *Eli Eli*: Po werwaniu Izraela zwraca się do kapłanów i do bogobojnych wszystkich ludów w ogóle.

7 *מִלֶּמְעַת אֵרוֹן תִּילִי אֶרֶץ כְּלֹאֵי אֱלֹהִים יִעָבְדוּ :*

8 *הַדֹּבֵר הַזֶּה אֶמְרֵם חֲלֹטֵי־שׁוֹשׁ לְמַעַן יִשְׁמְעוּם :*

קמו

1 *לֹא לָנוּ | יְהוָה לֹא־לָנוּ כִּי־לַשְׁמָדָה בְּנוּ כְבוֹד־עַל־מִסְכָּהְךָ :*

על־מִסְכָּהְךָ :

2 *לָמָּה | אֶמְרוּ נַעֲמִים אֱלֹהֵי־אֲבוֹתֵינוּ :*

3 *וְהֵאֵלֵינוּ בְּשִׁמְיֵם כָּל־אֲשֶׁר־הָפִיץ עֵשָׂה :*

4 *עֲצֻבֵינוּ בְּכַף וְזִהְבַּ כְּעֵשָׂה יַד אָדָם :*

5 *פְּהִילָתָם וְלֹא יִבְרְרוּ עֵינֵי־לֵבָם וְלֹא יֵרְאוּ :*

6 *אֲנִי־לֵבָם וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶף־לֵבָם וְלֹא יִרְחִיבוּ :*

7 *יְרִיבֵם | וְלֹא יִשְׁמְעוּ רִגְלֵי־כֶסֶף וְלֹא יִחַלְּבוּ לֹא־יֵרְאוּ :*

כֶּסֶף־רַגְלָם :

8 *כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשֵׂיהֶם כָּל־אֲשֶׁר־בְּכַף כָּתֹב :*

9 *יִשְׂרָאֵל בְּכַף כִּי־הִנֵּה עֲזָרָם וּמַגֵּנָם הוּא :*

10 *כִּי־תִּתֵּן אֶרֶץ כְּמוֹתֵהּ כִּי־הִנֵּה עֲזָרָם וּמַגֵּנָם הוּא :*

11 *יִרְאֵה יְהוָה כְּמוֹתֵהּ כִּי־הִנֵּה עֲזָרָם וּמַגֵּנָם הוּא :*

7. *ליל* zam. *ליל* *ליל* zam. *ליל*.

8. Exod. 17, 6. Num. 20, 8.

Ps. 115. Prośba do Boga o nicyczenie epicki i pomocy gromadzą "czym się na nowo w Palestynie ludowi, ale gwoli zasługom i cnotom jego, ale dla utwierdzenia własnej Swojej chwały. *Psalm* przypomnie ten ps. arcykapłanowi Jeznemu.

2. Ps. 42, 4, 76, 10 Joel 2, 17.

4. Ale czemuż są lóstwa ich? Por. Dent. 4, 28. gdzie Mojżesz

7. Wróć duszo moja do spokoju swojego, albowiem Bóg ulitował się nad tobą.

8. Do wybawień duszę moję od śmierci, oko moje od łez, nogę moję od upadku.

9. Postępować będę wobec Boga, w krainach życia.

10. Wierzyłem, gdym wołał: jakżem biedny bardzo.

11. Rzekłem w trwodze mojej: wszyscy ludzie wodni.

12. Czém wywdzięczę się Bogu za wszystkie dobrodziejstwa Jego względem mnie.

13. Czary wybawienia podniosę, i w imię Boże wołam.

14. Śluby moje Bogu spełnię, wobec całego narodu Jego.

15. Droga w oczach Boga śmierć cnotliwych Jego.

16. O Boże, wszak ja sługa Twój, syn służebnicy Twojej, rozwiązałeś pęta moje.

17. Tobie składam ofiarę dziękczynną, i w imię Boże wołam.

18. Śluby Moje Bogu spełniam wobec całego narodu Jego.

12. wólanie forma aramejska.

13. Czara wyławienia, ret. fig. jak czara podocy, nadziei, gniewu i t. p. Wzywam Go zarówno w szczęściu jak i w niedoli.

14. Okrzyk radości że mu danem było dożyć tej chwili, że nie zginał na obczyźnie, i że wolno mu teraz śluby swoje spełnić. *עשו לי הוֹדוֹת*, wyraża szczerą nadzieję.

15. Ps. 72, 14.

16. *מִי* nie prosiła łez wykrzyknik przepelnionego wdzięcznością serca.

17. Wysławiam imię Twoje.

18. Zwrotka. Por. wiersz 14.

7 שׁוּבוּ נַפְשִׁי לְסִטְחוֹתַי כִּי־יְהוָה נָסַח עֲלָיָהּ :

8 בְּיַד הַמָּוֶת נִפְשִׁי בְּיַד הַמָּוֶת אֶת־עֵינַי טָרַדְתִּיםֶנָּה אֶת־רַגְלִי :

טוֹדוֹת :

9 אֶת־הַלֹּהֶךְ עַל יְהוָה כְּבָרִים וְתַחֲמוֹת וְתַחֲמוֹת :

10 וְהַמְנַתְנִי אֶת־כָּף אֵי אֵי עֵתָהּ טָהֵר :

11 אֲנִי אֲנִי כִתְפֵנִי כִלְיֵהֶם כֹּבֵב :

12 טָהֵר אֶם לִיְהוָה כִּלְיֵהֶם עָלָי :

13 כֹּסֵדִישׁתִּי אֲנִי וּבָשָׂם יְהוָה אֶת־קָרְאִי :

14 נִדְרֵי לִיְהוָה אֲשַׁלֵּם נְנַדְהֶנָּה לְכָל־עַשׂוֹ :

15 הֵשִׁיבֵנִי בְּיַד יְהוָה לְמִתְנַתִּי לְחַסְדֵּיךָ :

16 אֲנִי יְהוָה כִּי־אֲנִי עֲבַדְךָ אֲנִי עֲבַדְךָ כִּי־אֲמַתְךָ פְּתִיחָה :

טוֹדוֹת :

17 לִיְהוָה אֲכַזְבֹּתָ תוֹדָה וּבָשָׂם יְהוָה אֶת־קָרְאִי :

18 נִדְרֵי לִיְהוָה אֲשַׁלֵּם נְנַדְהֶנָּה לְכָל־עַשׂוֹ :

7. Ps. 13, 6. Oddaj się zupełnie odzyskanemu życiu.
8. Ps. 66, 14.
9. W Palestynie. Zdaniem innych w ogóle sędni. *Jez.* 39, 11.
10. *עשו לי הוֹדוֹת* dop. *לך* wiara moja nie zachwiała; i wtedy, gdy wołał musiałem i t. d.
11. Nawet w chwili najwyższego niebezpieczeństwa nie ogłupiałem się na pomoc ludzka, przekonany, że tylko pomoc łą poważ jest i niezawodną *Sternberg*; wierzę gdy powiedziałem, kous się „okonał” silnie, wyrzekłem to w trwodze; wszyscy ludzie bliżni—i, wszyscy, którzy utrzymują, że Opatrzność Boga czuwa. Podobieństwo *Egyptus. Kendeic* Wierzę, przeto wołam, wołam to głośno, *עשו לי הוֹדוֹת* por. Ps. 23.

19. W przedświatach domu Bożego, we wnętrzu Two-
jém Jerozolimie. Halleluja.

Ps. 117.

1. Chwalcie Boga wszystkie ludy, sławcie Go wszy-
stkie plemiona.

2. Bo przemożna nad nami łaska Jego, a prawda Bo-
ża na wieki. Halleluja.

Ps. 118.

1. Dziękujcie Bogu, bo dobry, bo na wieki łaska
Jego.

2. Niechaj głosi Izrael, że na wieki łaska Jego.

3. Niechaj głosi dom Aarona, że na wieki łaska
Jego.

4. Niechaj głoszą bogobojni, że na wieki łaska Jego.

5. Z nieszku wzywałem Pana, odpowiedział mi w wol-
ności Pan.

6. Bóg ze mną, nie ulękny się; cóż uczyni mi czło-
wiek?

7. Bóg ze mną, ku pomocy mojej, a ja spojierać będę
na nieprzyjaciół moich.

8. Lepiej ufać Bogu, niż polegać na człowieku.

9. Lepiej ufać Bogu, niż polegać na możnych.

10. Wszystkie ludy otoczyły mnie; w imię Boże znio-
słem je.

4. Bogobojni, znanieci *Goyim* i *Ew.* prozelici. Por. 115, 13.

5. Por. Ps. 18, 20, 31, 9.

7. Por. Ps. 54, 6.

9. Aluzja do możnych perskich, którzy zapewne danych Izraeli-
tom przyrzeczeń nie dotrzymali.

10. Odnosi się prawdopodobnie do Samaritanów, Amonitów i innych
plemion z którymi młoda kolonja ciężkie walki staczała. Por.
Neh. 4. *אֵלֵינוּ אֵל*, od *אֵל* ścinąć zam. *אֵלֵינוּ*. „W imię Boże szedłem do
walki, a bo wiedziałem że ją zwyciężę” (*Philipp*).

בְּחַצְרוֹת | בְּיַהּ בְּתֹכֵי יְרוּשָׁלַיִם הַלְלוּהָ : 19

קו

הַלְלוּ אֶת יְהוָה בְּלִישׁוֹם שְׁבָחוּהוּ בְּלִדְמוֹתָם : 1

כִּי יִבְרַח עָלֵינוּ | חַסְדּוֹ וְאַמְּתוּתוֹ לְעוֹלָם הַלְלוּהָ : 2

קח

הֲדַר לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : 1

וְאִשְׁרֵי אֵי־יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : 2

וְאִשְׁרֵי אֵם בֵּית־אֲהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : 3

וְאִשְׁרֵי אֵם יִצְחָק יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : 4

כִּי־בִמְצֵיט הִרְאִינוּ הוּא עֵשֶׂי בְּמִדְבַר יְהוָה : 5

יִשְׂרָאֵל לֵי לֹא אִתָּא סִדְרֵי־נִשְׁפָּה לֵי אֲדָם : 6

יִשְׂרָאֵל לֵי הִתְקַדַּח אֵלָיו אֲרָאָה בְּנִשְׁפָּה : 7

טוֹב הַחֶסֶד בְּיִתְהָה טִבְעָה בְּאֲדָם : 8

טוֹב הַחֶסֶד בְּיִתְהָה טִבְעָה בְּנִיבְיָם : 9

בְּלִישׁוֹם סִבְבוּי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אִמְלֵם : 10

Ps. 117. Powiata z niewoli Babil. uważany był przez Izraelitów za-
czna Mesjasza i początek królestwa Bożego, stąd wzywano do wszystkich
ludów, aby we wspólnej czci Jego się połączyli.

Ps. 118. Hymn śpiewany prawdopodobnie przy poświęceniu dru-
giej świątyni. Wieszca wzywa lud, aby wynurzył Bogu wdzięczność za
wszystkie doznane łaski, opiewa ciężkie walki które Izrael staczał, stras-
zono niebezpieczeństw, które mu zewsząd zagrozały, i jak udało mu się
zarazić przy pomocy Boga wszystkie burze przeciwe, wszystkie go-
dzisz na był jego napady zwycięsko odprzedał. Por. Ezra 3, 11.

11. Obległy mnie i otoczyły; w imię Boże zniosłem je.
12. Obległy mnie jak pszczoły, wspanęły płomieniem czerni; w imię Boże zniosłem je.
13. Nacierateś, nacierateś na mnie, by mnie powalić; ale Bóg mi dopomógł.
14. Sława i piosnią moją Bóg; On był mi pomocą.
15. Głos radości i zwycięstwa w namiotach cnotliwych; prawica Boga okazała potęgę.
16. Prawica Boga góra, prawica Boga okazała potęgę.
17. Nie umrę, a będę żył i głosił czyny Pana.
18. Karcieć, karcieć mnie Pan, ale śmierci nie podał mnie.
19. Otwórzcie mi wrota cnoty, wniknę w nie, podziękuję Pann.
20. Oto wrota Boże, cnotliwi niech wejdą w nie.
21. Dzięk Ci żeś mnie wysłuchał i był mi pomocą.
22. Kamień porzucony przez budowniczych, stał się kamieniem węgielnym.
23. Od Boga wyszło to, co tak cndownóm w oczach naszych.
24. Ten to dzień sprawił Bóg, radujmy się i cieszymy nim.

21. Inni: וְשִׁירָהּ כִּי זֶה מִנִּי טָרַחַת: bo utrapienia miały jedynie prawę i szczęście moje na celu.

22. Piosnę przez narody wzgardzone stało się kamieniem węgielnym na którym budowa moralnego porządku świata się wzniesie. Tak już *Rasi* i *Kinchi*.

23. Że ten porzucony kamień tak wielkiego dostąpił znaczenia.

- 11 סְכוּנֵי נִסְתַּכְכְּבוּ בְּקֶסֶם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם :
- 12 סְכוּנֵי בְּרִבְרִים הָעֵטוּ הָאֵת קִצְעִים בְּקֶסֶם יְהוָה כִּי אֲמִילֶם :
- 13 יְהוָה דְּחִמְתִּי לִקְבֹּל יְהוָה עֲזָרְתִּי :
- 14 עַז וְחִמְתִּי יְהוָה יִשְׂרָאֵל לִי־עֲשֵׂה :
- 15 הָאֵל וְהוּא יִשְׂאֵלֶה בְּאֲזָנָי צְדִיקִים וְעַן יְהוָה שָׂשׂוֹה :
- 16 וְעַן יְהוָה דִּסְכַּח וְעַן יְהוָה שָׂשׂוֹה הָאֵל :
- 17 לֹא־אֲכַסֹּת בִּרְאֻחָהּ וְאֶסְפֹּר מִשְׁעָהּ הָהָה :
- 18 יִפֹּר יִסְכְּנֵי הָהָה וְלִלְכֹת לֹא יִסְכְּנֵי :
- 19 פִּתְחוּ־לִי אֲשֶׁר־עָשִׂיתֶם אֲבֹתֵיכֶם אֲדָהּ הָהָה :
- 20 וְהִי־הָעֵשֶׂה לְיְהוָה צְדִיקִים וְכֹא כֹה :
- 21 אֲדָהּ כִּי עֲשִׂיתִי וְתִשְׂרָאֵל לִי־עֲשֵׂה :
- 22 אֲכֹן בְּאֵפִי בְּכֹנִים תְּהִיֶה לְרֹאשׁ פְּנֵה :
- 23 כֹּאֵת יְהוָה תִּקְחָה וְאֵת הָאֵל תִּפְלֹאֵת בְּעֵינַי :
- 24 וְהִי־הָיִים עֲשֵׂה יְהוָה נְטִילָה וְנִסְתַּכְּבוּ כֹה :

12. Jak pszczoły rojnie, zawzięcie i technąć mciwością. For. Dent. 1, 44. *psol* od *psol* יָרַח = *psol* ugale wspanął jak suchy ciera, i gasnął.

14. *Exod.* 15, 2. *Jer.* 12, 2.

19. Stanąwszy u bram świątyni, orszak w uroczystym pochodzie swoim się zatrzymuje i wzywa zgromadzonych wewnątrz kapłanów, aby otworzyli podwoje. Wrota cnoty, w które cnotliwi wstępują.

- 25 Racz Boże, dopomóż, racz Boże, poszczęść.
 26. Błogosławiony kto przychodzi w imię Boże; błogosławimy wam z domu Bożego.
 27. Wszelomocy Bóg zajaśniał nam, przywiążcie ofiarę nitami do węglów ołtarza.
 28. Moim Panem Ty i dzięki Ci składam, Panem moim ii wynuszę Cię.
 29. Dziękujcie Bogu bo dobry, bo na wieki łaska Jego.

Ps. 119.

1. Szczęśni, których droga nieskazitelna, postępujący wcale nauki Bożej.
2. Szczęśni strzegący świadectw Jego, całém sercem dążą do Niego.
3. I nie czynią krzywdy; drogami Jego chodzą.
4. Tyś ustanowił przepisy Twoje, by przestrzegane były ścisłe.
5. Oby skierowane były drogi moje, ku przestrzeganiu ustaw Twoich.
6. Tedy nie powstydzę się, gdy laczęd będę na wszystkie przykazania Twoje.
7. Sławid Cię będę szczerém sercem, ucząc się wyroków sprawiedliwości Twojej.
8. Ustaw Twoich strzedz będę, nie opuszczaj mnie złośliwego.

i jedy. Ps. ten alfabetyczny, składający się z 22 strof ósmiowerszowych, utworom późniejszym, powstałym, prawdopodob. w czasie przesłania religijnych za Hammoneów. Inni odnoszą go do czasu pobytu w Babilonii, kiedy w braku świątyni, sama nauka Judaizmu na pierwszy plan wyszła i w życiu narodu przeważać zaczęła.

1. שוה אלבו שוה 2 Król. 6, 5. interj. słozono z רחם o i i ח = ח „głębok” „מחל, ח.”

1. Głównem Słow. rozumień należy do ספר חנוכה, roz. w. 43.

- 25 אָנא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא אָנא יְהוָה הַצְלִיחֵה נָא :
 26 בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם יְהוָה הַבְּרִכְתֶּם סִבְיַת יְהוָה :
 27 אֵל יְהוָה וְנָאֵר לֵט אֲפֻרֹתַי בְּעֵבְרַיִם שְׂרָפְרוֹת :
 28 אֵל אֱמֶה וְעֶמֶד אֱלֹהֵי אֲרָמוֹתָי :
 29 הַדָּוָד לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ :

קט

- 1 אֲשֶׁר הַמִּשְׁפָּחָה הַהִלְלִים סִבְיַת יְהוָה :
 2 אֲשֶׁר נִצְרָי עֲרַוֵי בְּכִלְכֵם יִדְרָשׁוּהוּ :
 3 אֵיךְ לֹא־תִפְּלֹעַ עֲלֵיהֶם בְּדַרְכֵי הַלְבוֹ :
 4 אֲשֶׁר אֵינְהָ סִפְרוּ לְשֹׁמֵר טָהוֹר :
 5 אֲחֵלִי יִכְטֵ דַרְכֵי לְשֹׁמֵר הַתּוֹרָה :
 6 אֵיךְ לֹא־תִבְרָחַם סִבְיַתֵי אֶל־בְּרִיבְעוֹתָי :
 7 אִידוּךְ בְּשֵׁם לַבָּב בְּלִבֵּי טִישָׁתָם אֲהַקֵּךְ :
 8 אֵי־תִהְיוּ אֲשֶׁר־יִלְבֹּשׁוּ אֶל־תַּעֲרָבֵנו שְׂרָפָד :

25. Użyjz nam i nadeł pomocy Twojej.

26. Słowa kapłanów.

27. שוה חל, od שוה חל „rozjaśnić” nam noc nieszczęścia. Inni spojrzal przychylném okiem. Por. Num. 6, 25. 27 ofara w dni świąteczne składana. Por. Exod. 23, 18. Mal. 2, 3. „Mirtami” tak Later i Masor. inni „azurami” Por. Sep. 15, 13. Knecht. 3, 25. wy zam. z Por. Hieb. 39, 19.

Ps. 119. Stanowi zbiór ludyk i powtarzających się jednoznacznie myśli o wartości i znaczeniu nauki objawionej, z którejmi były się skargi

9. Czem oczyści młodzian ścieżkę swoją? przestrzeganiem słowa Twojego.

10. Ciałem sercem pragnę Cię, nie daj mi zboczyć od przepisów Twoich.

11. W sercu mojem zawarłem słowo Twoje, bym nie zgrzeszył Tobie.

12. Błogosławionyś Boże, naucz mnie ustaw Twoich.

13. Ustami mojami wygłaszam wszystkie wyroki ust Twoich.

14. Drogą świadectw Twoich cieszę się ponad wszystkie skarby.

15. O przepisach Twoich rozmyślałam i baczę na tory Twoje.

16. Ustawami Twojemi się zachwycałam, nie zapominam słowa Twojego.

17. Złóż łaskę na sługę Twą, bym żył i zachował słowo Twoje.

18. Odsłoń oczy moje, bym ujrzał cuda w nauce Twojej.

19. Przychodźcież jam na zieleń, nie ukrywaj przedemną przepisów Twoich.

20. Złamana dusza moja tę-knotą za prawami Twojemi w każdej dobie.

21. Gromisz dumnych, przeklętych, którzy zbaczają od przepisów Twoich.

22. Zrzuc ze mnie szyderstwo i wzgardę, bo świadectw Twoich strzegę.

23. Nawet gdy zasiadają księżęta i zniżają się na mnie, sługa Twój rozmyśla o ustawach Twoich.

24. Nawet wtoby świadectwa Twoje rozkoszą moją, do radcami mojemu.

20. Treść 9, 16. może sam. mure.

22. Joz. 5, 9.

23. Luni: zasiadają też księżęta.

במה יזכירך אלהים לְשֵׁם דְבָרֶיךָ :

כָּדָל לִבִּי וְדַשְׁתָּהוּ אֵלֵי־מִשְׁפָּחִי טַעֲמֹתֶיךָ :

בְּלִבִּי זָפַנְתִּי אִמְרֹתֶיךָ לְמַעַן לֹא אֲחַבֵּאֲלֶיךָ :

דְּרוֹר אֶפְתֶּה יְהוָה לִפְנֵי תַחֲנוּן :

בְּשִׁשְׁתֵּי סִפְרֵי כֹל טַעֲמֵי־סִיף :

דְּבַר־עֲרֻבֶיךָ לִשְׂמֵי קַעַל קְלִידֶיךָ :

בְּשִׁמְרוֹךְ אִמְרֹתֶיךָ וְאֵלֶיךָ אֲדַחֲוֶיךָ :

דְּחַסְדֶיךָ אֲשַׁמְעֶנּוּ לֹא אֲשַׁכַּח דְּבָרֶיךָ :

נִמְלַל עַל־עֲבֹדֶךָ אֲחִיהַ וְאֲשַׁמְרֶה דְּבָרֶיךָ :

וְלִשְׁמֵי וְאֵלֶיךָ לְפָלֵאוֹת טַחֲנוֹתֶיךָ :

עַד אֲבִי בְּאֶרֶץ אֵלֵי־תִשְׁמַח לִשְׂמֵי טַחֲנוֹתֶיךָ :

גִּרְסַת נַפְשִׁי לְחַבְּתֶיךָ אֵלֵי־מִשְׁפָּחֶיךָ כְּבָלֵי־עַת :

גִּשְׁתֵּי זָרִים אֲרוּרִים לְשֵׁנִים טַעֲמֹתֶיךָ :

גַּל טַעַל תִּרְפֶּה וְכוּ כִּי עֲרֻבֶיךָ נִצְרָתִי :

גַּם יִשְׁכּוּ אֲרָם כִּי נִדְבָרוּ עֲבֹדֶיךָ יְהוָה בְּחַחֲוֶיךָ :

גַּם־עֲרֻבֶיךָ לְשִׁשְׁתֵּי אֲנִי־עֲצָתִי :

19. Ty, błogosławiony Boże.

16. וְאֵלֶיךָ אֲדַחֲוֶיךָ lit. od rzy wpatrywał się z miłością, zachwycał się.

19. W niemieckiej pielgrzymującej kralnie potrzebują przewodnika.

25. Przyglęła do prochu dusza moja, ożywisz mnie według słowa Twojego.

26. Postępkę moje gdy wyznam, wysłuchasz mnie; naucz mnie ustaw Twoich.

27. Drogę przepisów Twoich daj mi zrozumieć, a rozważać będę cuda Twoje.

28. Rozpłynęła się dusza moja w smutku; podźwignij mnie według słowa Twojego.

29. Drogę fałszu oddal odemnie, a nauką Twoją udaruj mnie.

30. Drogę prawdy obrałem; prawdy Twoje stawiam przed siebie.

31. Przygnałem do świadectw Twoich; Boże, nie daj mi się powstydzić.

32. Drogą przykazań Twoich pobiegnę, bo rozwierają serce moje.

33. Ukaz mi Boże, Drogę ustaw Twoich, bym jej strzegł do końca.

34. Daj mi rozum, a strzedz będę nauki Twojej, a zachowam ją całym sercem.

35. Prowadź mnie torem przykazań Twoich, bo w nim upodobałem sobie.

36. Skłoń serce moje do świadectw Twoich, nie zaś ku chciwości.

37. Odwróć oczy moje, aby nie spoglądały za marnem; na drogach Twoich daj mi żyć.

38. Stwierdź słudze Twojemu słowo Twoje, co się oddał bogobejności.

39. Odwróć poniżenie odemnie, którego się obawiam, bo prawa Twoje dobre są.

40. Oto pragnę przepisów Twoich; w sprawiedliwości Twojej daj mi żyć.

25. הַבִּקְחָה לְעוֹפָר גִּפְסֵי חַיֵּי כִדְבָרְךָ :

26. דְרֹכֵי מִסְפְּרֵי וּתְמַנְנֵי לִמְרָנִי הַחַיָּה :

27. דְרֹךְ־חֻסְדֶּיךָ הַבְּנִינֵנִי וְאִשְׁרֵיהָ בְּנִסְפֵּי־אֱמוּנָתְךָ :

28. הִלַּפְתָּ גִפְסֵי כִסְיִי בְּתַגְּלָה לְאִמִּי כִדְבָרְךָ :

29. הַרְדֵּי־שִׂשְׁרֵי דַפְרֵי כִסְיִי וְתִוְרָתְךָ תַנְנֵי :

30. הֲרֹךְ אֲמִנְתָּ כְּהַרְתִּי מִשִּׁפְטֶיךָ שְׂמֵחִי :

31. הִבְהַרְתִּי בְּעֵדוּתֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי־בִישָׁעִי :

32. הַרְדֵּי־מִצְוֹתֶיךָ אֶרְצוּ בִּי הַרְתִּיב לִבִּי :

33. הִנְנֵנִי יְהוָה הֲרֹךְ תִּסְדֹּךְ וְאַצְרַנְתָּ אֵלַיִךְ :

34. הַבְּנִינֵנִי וְאַצְרַנְתָּ תִוְרָתְךָ וְאַשְׁמְרַנְתָּ בְּכָל־לֵב :

35. הַרְדֵּינֵנִי בְּתִיבֵי מִצְוֹתֶיךָ כִּי־בִי חֲסָדֶיךָ :

36. הַטִּלְנֵנִי אֱלֹהֵי־עֲדוּתֶיךָ וְאַל אֶל־בְּצֵעַ :

37. הַעֲבֵר עֵינֵי מִרְאֵית שָׁמַי כִדְבָרְךָ מִנִּי :

38. תִּבְרַח לְעֵבְרֶךָ אִמְרָתְךָ אִשְׁרֵי לְיִרְאַתְךָ :

39. תִּעֲבֹר חֲרַפְתִּי אֲשֶׁר יִגְדַּלְתִּי כִּי כִסְפִּי־סֶטֶר מִבְּרִיִּים :

40. זֶה־נִּי תִאֲבִי לְפָסְדֶיךָ בְּהַחֲזִיקֶךָ חַיֵּי :

32. Bo kazała z nich napelnić mnie otuchą. De Wette: bo czynisz mnie rozumiejszym. Inni odwołują się do Ps. 119.

33. Do ścieżki. Inni: a gdy strzeżę jej będę czekać na nagrodę.

25. Bliski jestem śmierci. Ps. 44, 26.

26. Inni: smutną rolę moją gdy opowiem.

30. Ps. 119 dep. 169. Por. Ps. 16, 8.

41. Niech przyjdą na mnie łaski Twoje Boże, pomóż
Twoje wedle słowa Twojego.

42. I dam urągającemu mi odpowiedź, bo ufam słownu
Twojemu.

43. A nie pozbawiaj ust moich słowa prawdy zbyt dłu-
go, bo wyroków Twoich wyglądam.

44. Abym strzegł nauki Twojej zawsze, na wieki wie-
ków.

45. Abym postępował w przestrzeni, bo przepisów Two-
ich pragnę.

46. Abym mawiał o świadectwach Twoich wobec kró-
łów, i nie powstydzili się.

47. I lubowałem się przykazaniami Twojemi, które umilo-
wałem.

48. I wzniosłem dłonie moje do przykazań Twoich, które
umilowałem, i rozważałem ustawy Twoje.

49. Pamiętaj słowo sędzie Twojemu, którego wyglądać
mi kazałeś.

50. To pociecha moja w niedoli mojej, że słowo Twoje
da mi żyć.

51. Zachwali wyszydząją mnie bardzo; od nauki Twojej
nie odstąpiłem.

52. Wspominam wyroki Twoje odwieczne, o Boże, i po-
cieszam się.

53. Żar ogarnia mnie wobec niegodziwych, porzucają-
cych naukę Twoją.

54. Pieśniami są mi ustawy Twoje, w domu pielgrzym-
ki mojej.

55. Wspominam nocą imię Twoje Boże, i zachowuję
naukę Twoją.

41 וְיָבֹאוּ חַסְדֶיךָ יְיָהוָה תְּשַׁמְּרֵנִי כְּאֵמֶתֶךָ :

42 וְאָנֹכִי חָרַפְי נִדְבָר כִּי־לִטְוֹתַי בְּדַבְרֶךָ :

43 וְאַל־תִּמְצֵל מִפִּי וְכִרְאֲמַת עַד־טֶאֱדָב כִּי לִשְׁפֹטֶךָ יִחְלָתִי :

44 וְאַשְׁמְרָה תּוֹרָתְךָ חֲסִיד לְעוֹלָם וְעַד :

45 וְאַחֲזִיקָה בְּרַחֲמֶיךָ כִּי פִקְדוֹתֶיךָ דִּרְשָׁתִי :

46 וְאֶדְבַרְתָּ בְּעֵדוּתֶיךָ נֶגֶד טֹלְכִים וְלֹא אֶכְזָב :

47 וְאַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּכַסְיוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אֶהְיֶה :

48 וְאַטָּא כְּפִי אֶל־מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אֶהְיֶה וְאַשְׁרִיהַ בְּחַסְדֶיךָ :

49 וְכִרְדִּיקְךָ לְעֵבֶרֶךָ עַל אֲשֶׁר תִּחְלָתִי :

50 וְאַתָּה נַחֲמֵנִי כִּי אֶפְרַחֲתֶךָ חַיָּתִי :

51 וְדִים תִּלְצַנֵּי עַד־טֶאֱדָב כִּי־מִוֹתְרֶךָ לֹא נָסִיתִי :

52 יִבְרָתִי טִשְׁפֹּטֶךָ מִשֹּׁלֶם וְיִהְיֶה וְאַחֲזִיקָם :

53 וְלִעֲשֵׂה אֲחוֹתִי בְּרַשָּׁעִים עֲלֹבֵי תּוֹרָתֶךָ :

54 וְטוֹת הַיּוֹרֵל תִּחַדֵךְ בְּבֵית מִטְרִי :

55 יִבְרָתִי בְּלִילָה שִׁקֹּת יְיָהוָה וְאַשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ :

49. Niekt. *ישׁוּ עַל* „da tego“ por. Deut. 29, 24.

53. Którzy z przeladowcami religii mojej się łączą.

55. Nocą, kiedy świadomość smutnego mojego położenia w całej
grozie mi się przedstawia.

43. Nie dozwalaj, abym zbyt długo czekał na sprawdzenie się Two-
jego słowa. *ישׁוּ מִכּ*; od *ישׁוּ*.

45. Swobodnie, bez troski.

48. Abym wznosił dłonie dla polecenia ich.

56. Oto wszystko co mi pozostało, że przepisów Twoich przestrzegam.

57. To udział mój Boże, rzekłem, abym zachował słowa Twoje.

58. Modłę się przed obliczem Twojem całym sercem, zmiłuj się nademną wedle słowa Twego.

59. Rozważam drogi moje, i zwracam kroki ku świadectwom Twoim.

60. Spieszę, a nie zwlekam, przestrzegać przykazań Twoich.

61. Więzy niegodziwych oplotty mnie, nauki Twojej nie zapomniałem.

62. O północy wstawam, aby Ci podziękować za wyroki Twoje sprawiedliwe.

63. Towarzyszem jestem dla wszystkich, którzy boją się Ciebie i zachowują przepisy Twoje.

64. Łaski Twojej Boże pełna ziemia, ustaw Twoich naucz mnie.

65. Dobro wyświadczyłeś służbę Twojemu, Boże, według słowa Twego.

66. Dobrego smaku i wiedzy naucz mnie, bo przykazaniom Twoim zawierzyłem.

67. Zanur upokorzony byłem, błędziłem, a teraz słowa Twego strzegę.

68. Dobryś Ty i dobroczynny, naucz mnie ustaw Twoich.

69. Knują przeciw mnie fałsz zachwalcy, a ja całym sercem strzegę przepisów Twoich.

70. Zatyło jak tuk ich serce; ja nauką Twoją się rozkoszuję.

71. Błogo mi żem był ponizony, bom się nauczył ustaw Twoich.

56 זאת היתה לי כי שָׁמַרְתָּ נַצְרָתִי :

57 חָלָּהּ וְהָיָה אִמְרֵי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ :

58 חָלָּהּ פִּנְהוּ בְּבִלְבָב חֲנֹנִי בְּאִמְרֵיךָ :

59 חֲשַׁבְתִּי דְרָבִי אֲחִישָׁבָה לִנְלִי אֲלֵי אֲדֹמְתֶיךָ :

60 חָשַׁתִּי וְלֹא הִתְחַמְמַמְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ :

61 חֲבָלֵי רָשָׁעִים עָנְנֵנִי הִתְחַמְמַתִּי לֹא שָׁחַחְתִּי :

62 הַעֲשֵׂה לִי יְהוָה אֲדָאִים לְדַרְדֵּרֹת לָךְ אֵל טִשְׁמַע צְדָקָה :

63 דָּבָר אֵי לְבִלְבָבִי גִדְּוִי וְלִשְׁמֹרֵי פִסְדִּיךָ :

64 חֲסִדֹת רַחֲמֵי כְלֵמֶת הַלְלוּךָ הַשִּׁיר לְבָבֵנִי :

65 טִיב עֲשִׂיתָ גִּשְׁמֵךְ רַחֲמֵי יְהוָה כִּדְבָרֶךָ :

66 טִיב טַעַם וְרַעַת לְבָבֵנִי כִי בְּמִצְוֹתֶיךָ הִיאֲחִזְקֵנִי :

67 טַעַם אֲנִי אֲנִי אֲנִי טַעַם אֲחִישָׁבָה אֲחִישָׁבָה שְׁמֹרֵי :

68 טִיב אֲחִישָׁבָה וְכִסִּיב לְבָבֵנִי הַשִּׁיר :

69 טַעַם אֵל אֲשֶׁר בְּרַחֲמֵי בְּבִלְבָבִי אֲנִי פִסְדִּיךָ :

70 טִיב כְּלֵמֶת לְבָבִי אֲחִישָׁבָה אֲחִישָׁבָה :

71 טִיב לִי בְּרַחֲמֵי לְבָבֵנִי אֲחִישָׁבָה :

61. 425 według innych: *raeae*, 277 *poł.* od *ty* silnie obejmował.

67. Ciępienia poprawił mnie.

69. Obrona moja przeciw oszczerstwom było wytrwanie w dobrem.

70. Duszę ich nieprzyjacielską dla wyższej myśli. Por. Jer. 6, 10.

56. Inni: To wszystko mnie spotkało, albo to było jedyną moją obroną.

58. 425 *poł.* od *rae*.

60. 425 od *wa*, *raeaeaeae* lit. *raeaeae*, od *rae*.

72. Lepszą mi nauka ust Twoich, niż tysiące złota i srebra.

73. Ręce Twoje stworzyły mnie i umościły, oświeć mnie, abym się nauczył przykazań Twoich.

74. Czciście Twoi widzą mnie i cieszą się, bo słowa Twego wyglądałem.

75. Wiedziałem Boże, że sprawiedliwe Twe wyroki, żes słusznie mnie upokorzył.

76. Niech będzie łaska Twoja, by mnie pocieszyć, podług słowa danego słudze Twemu.

77. Niech przyjdzie na mnie miłosierdzie Twoje, abym żył; bo nauka Twoja rozkoszą moja.

78. Niech zawstydzą się zuchwalecy, bo niewinnie mnie gnębią; ja rozmyślałem o przepisach Twoich.

79. Niech zwróca się do mnie czciście Twoi, i którzy znają świadectwa Twoje.

80. Niech będzie serce moje całe w ustawach Twoich, bym się nie powstydził.

81. Spragniona pomocy Twojej dusza moja, słown Twojemu ufam.

82. Spragnione oczy moje słowa Twojego, bym rzekł: kiedyż mnie pocieszysz?

83. Bo byłem jak miech w dymie, a ustaw Twoich nie zapomniałem.

84. Ileż jeszcze dni sługi Twojego? kiedyż wydasz na przesładowców moich wyrok?

85. Wykopali mi zuchwalecy doły, ci, którzy nie postępują wedle nauki Twojej.

86. Wszystkie przykazania Twoje prawdą; niewinnie mnie ścigają, dopomóż mi.

87. Ontemal zglądziłem mnie z ziemi, a nie porzuciłem przepisów Twoich.

lanie dymu, by w ten sposób przedź nabralo własności starego. (Kosm.).

84. Aby ten osatek dai moich wpoierł przesładować nie upłynął.

72 טובלך הורה צדק שאלי וקב ובהם :

73 הנה גשמי חסונני ובלגוי האלטה סחתיך :

74 גראדך יראני וישמחי כי לרבות יחלתי :

75 גשמי רוחי כירצתה סחונתך ואשנה ענתני :

76 וירגא חסדך לנחמי כאמתה לעבדך :

77 וכלני בחסדך ואמתה כירחוקה מעשמי :

78 ובש רום כירשע ענתני אלא אשים כפסדך :

79 וישבו לי וירגא ודלש ידי כי עתהך :

80 וירלבי הפים חסדך למען לא אבוש :

81 כלתה להישעתה נפשי לרבות יחלתי :

82 כל אצי לאמתה ואשר סתי הנחמי :

83 כירחייתו כנאר כחישד חסדך לא שחתי :

84 כסחונתך עבדך סמי תעשה כרדפי סחונת :

85 כרדלי רום שחתי אשר לא כירחוקה :

86 כרסונתך אמנה אשר רדפני ענתני :

87 כקשט כלני כארון ואני לא ענתתי פסדך :

72. Dep. אקל, poz. Gen. 50, 16, 2 Num. 10, 12, Sap. 6, 20.

78. מנחם פול od תול.

83. Młode wino wystawiane było w skórzanych wiekach na dzia-

- 88. Wedle Inski Twojój daj mi żyć, bym zachował świadectwo ust Twoich.
- 89. Na wieki, o Boże, słowo Twoje ustanowione na niebiosach.
- 90. Od pokolenia do pokolenia prawda Twoja, otwierdziles ziemię i stol.
- 91. Wedle praw Twoich stoją po dziś dzień, bo wszystko sługi Twoje.
- 92. Gdyby nie nauka Twoja rozkoszą moją; zgiąłbym w niedoli mojej.
- 93. Nigdy nie zapomnę przepisów Twoich, bo przez nie dajesz mi żyć.
- 94. Tobiem oddany, dopomóż mi, bo przepisy Twoje ładam.
- 95. Na mnie czekali niegodziwi, aby mnie zgubić; świadectwa Twoje rozważam.
- 96. Wszelkiej znikomości widziałem kres; rozległe przykazania Twoje wielce.
- 97. Jakżem umiłował naukę Twoję, cały dzień ona myślą moją.
- 98. Od nieprzyjaciół mędrszym czynią mnie przykazania Twoje, bo zawsze są przy mnie.
- 99. Od wszystkich nauczycieli moich stałem się rozumniejszym, bo świadectwo Twoje myślą moją.
- 100. Od starców stałem się roztropniejszym, bo przepisów Twoich strzegę.
- 101. Od wszelkiej drogi złej wstrzymują nogi moje, bym zachował słowo Twoje.
- 102. Od praw Twoich nie odstępuję, bo Ty mnie prowadzisz.
- 103. Jak słodkie są podniebieniu memu słowa Twoje, bardziej niż miód ustom moim.

mie nauka Twoja.

103. *וְכַדְוֵהוּ* *וְכַדְוֵהוּ* od *כָּדוּ* być gładkim, śliskim, przyjemnym, słodkim. *נָשַׁח* do *חֶסֶד* 6, 25. od *פָּרַח* przenikać (do serca).

- 88 כַּחֲסֵדְךָ תִּנְגַּן וְאִשְׁמְרֶה עֲדוּת פִּיךָ :
- 89 לְעוֹלָם יִדְבַּח דְּבָרְךָ נֶגֶד שָׁמַיִם :
- 90 לְדָר וָדָר אִמְנֹתֶךָ בִּינְיָה אֶרֶץ וְתַמְסֵד :
- 91 לְשִׁפְטֶיךָ עֲמִדוּ הַיָּם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ :
- 92 לֹאֵל יִרְחַק אֶשְׁלַח אִי אֶבְרָתִי בְּעֵינַי :
- 93 לְעוֹלָם לֹאֲשַׁכַּח פְּתוּחָה כִּי־לִּי הָיְתָה :
- 94 הֵאֱמַן הִשְׁעֵנִי כִּי פִתְחוֹךָ דִּרְשֵׁנִי :
- 95 לִי יָקוּ רִשְׁעִים לְאֶבְרָתִי גְּיֹרִית אֶבְרָתִי :
- 96 לְבַל־רְבֹלֶה רַעֲיָתִי הִזוּ רַחֲמֶיךָ מִצְוֹתֶיךָ מָאָר :
- 97 מִי־אֶבְרָתִי יִרְחַק כִּי־לִי־אִם תִּיא שִׁדְוִתִּי :
- 98 מֵאִבִּי תִּחַבְּנֵנִי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הֵיאֵלִי :
- 99 מִכָּל־מְלַמְדֵי הַשָּׂמַיִם כִּי עֲזָרְתִּיךָ שִׁדְוִתִּי לִי :
- 100 מִזְקֵנִים אֶבְרָתִי כִּי פִתְחוֹךָ נִגְרַתִּי :
- 101 מִכָּל־אַרְצָה רַע כִּלְאֵתִי רִנְנָה לְפָנַי אֲשֶׁמֶךָ דְּבָרְךָ :
- 102 מִשִּׁפְטֶיךָ לֹאֲשַׁכַּחְתִּי כִּי־אֵלֶּה יִרְחַנֵּנִי :
- 103 מִדְּמִיָּתִי לֹאֲחִי אֶמְרָתְךָ מִרְבָּב לִּי :

96. Słowo Twoje nie mając w zadanii i celach swoich granic, nie należy do rzędz rzeczy przemijających. Inni: doskonałość, skoczność.

99. Większym rozumem niż wszyscy nauczyciele moi, wyposażyła

104. Przez przepisy Twoje nabieram mądrości, dla tego nienawidzę wszelką drogę fałszu.

105. Pochodnią nodze mojej słowo Twoje, i światłem na ścieżce mojej.

106. Przyniętem i dotrzymam, strzedz wyroków sprawiedliwych Twoich.

107. Żeńkanym bardzo, Boże, daj mi żyć wedle słowa Twojego.

108. Ofiary ust moich upodobać racz Boże, a praw Twoich nanez mnie.

109. Życie moje na dłoni mojej zawsze; a nauki Twojej nie zapomniałem.

110. Zastawili niegodziwi sidła na mnie, alem od przepisów Twoich nie zbroczył.

111. Odziedziczyłem świadectwa Twoje na zawsze, bo radością serca mego one.

112. Skłoniłem serce moje, aby wykonywać ustawy Twoje, na zawsze, do ostatka.

113. Dwuznacznych nienawidzę, a naukę Twoję umiłowalem.

114. Obroną i tarczą moją Ty, słowu Twojemu ufam.

115. Odstąpcie odemnie złoćczyńcy, a przestrzegać będę przykazań Pana mego.

116. Wspieraj mnie wedle słowa Twojego, a żyć będę, i nie zawstydzaj mnie w nadziei mojej.

117. Pokrzepiaj mnie, abym ocalał, i abym baczył na przykazania Twoje zawsze.

118. Zdeptałeś wszystkich, którzy zbaczają od ustaw Twoich, bo daremną obłudą ich.

119. Żuże odrzucasz, wszystkich niegodziwców ziemi, przeto umiłowalem świadectwa Twoje.

104. מספרך ארבונו עלי לא אצא, וכל אדם שקר :

105. גריליני דברך לאור לתוכתי :

106. לקשתי ואחבטת לקטור מספתי צדקה :

107. געניתי עד צדקת דלתה חגי כדברך :

108. נדבות פי רצה נא יהוה ויסדקתה למדני :

109. נפשי בפי המיד ותורהך לא שכחתי :

110. נתתי ראעים פח ל ומוסרתיך לא תעיתי :

111. נתתי עדותך לעולם כדודו לבי תפתי :

112. געתי לבי בעשות תורה לעולם אהב :

113. סעפים אצתי ותורהך אהבתי :

114. סתרי ותני אהי לך ברך יהוהי :

115. סודו ספני סרעים ואצלה סעתי אצתי :

116. ספני כאמרתה ואצתי ואל תכילני סתברי :

117. סעני ואצעה ואצעה בתורה המיד :

118. סלתי כל יאענים סתפתי כד שער הרמיותם :

119. סלתי השבת כל ראשי אצתי לכו אהבתי עדותך :

112. Inni: wicznie trwa nagroda.
113. Por. 1 Król. 18, 21.
119. שררן פרוידיסוך ניעגולדיוויך. Por. Ezech. 22, 19. Inni: zam.

108. Modlitwy moje.
109. Wystawiam życie na ustawiczne niebezpieczeństwa. Por. Sęd. 13, 3. 1 Sam. 28, 21. 19, 5. IIub 13, 14.
111. Stanowią drogę mi działalności.

120. Drętwieje z obawy przed Tobą ciało moje, i wyroków Twoich się lękam.

121. Spełniałem prawo i sprawiedliwość, nie zostaw mnie ciemności moim.

122. Poręcz służce Twojemu szczęście, by nie ciemniły mi nie zachwalcy.

123. Oczy moje spragnione pomocy Twojej, i słowa Twego sprawiedliwego.

124. Czyż ze sługą Twoim wedle łaski Twojej i słowa Twego sprawiedliwego.

125. Sługą Twoim ja, oświeć mnie, abym poznał świadectwa Twoje.

126. Czas działać Bogu, naruszyli naukę Twoją.

127. Przeto umiłowalem przykazania Twoje nad złoto i szezere-złoto.

128. Przeto wszystkie przepisy, wszystkie uznając; wszelkiej drogi fałszu nienawidząc.

129. Cudowne są świadectwa Twoje, przeto strzeże ich dusza moja.

130. Objaw słów Twoich oświeca, rozumnymi czyni nieroztropnych.

131. Usta otwieram i pochlaniam, albowiem przykazań Twoich pożadam.

132. Zwróć się do mnie i zmiłuj się nademną, jak przynależy miłującym imię Twoje.

133. Kroki moje utwierdź w wyrzeczeniu Twojem, i nie daj mną zawładnąć wszelkiej nieprawości.

134. Wybaw mnie od uciemniczenia ludzkiego, abym zachował przepisy Twoje.

135. Oblicze Twoje rozświeć nad sługą Twoim, i naucz mnie ustaw Twoich.

120 קָסַר מִפְּחַדְךָ בְּשֵׁרִי וּמִשִּׁפְּטֶיךָ יִרְאַתִּי :

121 אֲשֵׁרִי כִּשְׁפָט וְצֶדֶק בְּלִבִּי וְלֹא לְעֵינָי :

122 עֲזֵב עֲבֹדְךָ לְטוֹב אֲלֵמֵצְעָתִי הָיִים :

123 עֵינַי כָּלוּ לְיִשְׁעֶיךָ וְלֵאמָרְתָּ צֶדֶקְךָ :

124 אֲשֶׁר אֵם עֲבֹדְךָ כְּחֶסֶדְךָ וְחַסְדְּךָ לְבָרְכִי :

125 עֲבֹדְךָ אֵלֵי הַבְּמִנִּי אֲרַשֶׁה עֲבֹדְךָ :

126 עַתָּה לְקִשְׁוֹת לִי הַיְהִי תִפְרוֹ הַחַסְדָּה :

127 עֲלִיבֵנִי אֶתְכֵתִי מִצִּוְוֹתֶיךָ טוֹב וּמִסָּו :

128 עֲלִיבֵנִי בְּכִלְפֵיֶיךָ כֹּל יִשְׁרָתִי בְּלִיאַת עֲשָׂרָה שְׁנָאוֹתֵי :

129 פְּלִאוֹת עֲוֹנֹתֶיךָ עֲלֵיבֵנִי וְעֵתֵכֶם נִפְשָׁא :

130 פִּתְחוּ בְרִיחַ אֲזִיר בְּקִוֵּי פִתְחֵיכֶם :

131 פִּי מִגְדֵּתִי וְאִשְׁמָעֵהָ כִּי לְבִינְתֶיךָ יִאֲכֹלִי :

132 פְּהִיחֵאלֵי וְהִגֵּד כְּסִיפֶיךָ לְאֶבְרֵי שִׁפְךָ :

133 פִּעֲשֵׂה נִבְוֵן בְּאִשְׁמֹתֶיךָ וְאֵלֵי־תִשְׁלַטְכֵּנִי בְּלִיאַתֵּנִי :

134 פְּהִי כִמְשֵׁה אֲנִים וְאִשְׁמֹתֶיךָ פִּתְחוּךָ :

135 פְּהִי הַיְהִי בְּהַגִּדְךָ וְלִבִּי אֶתְחַדְּךָ :

127. Trzykrotnie je to odnosi się do zwłoc.
133. Aby nieprawość ludzka mnie gnębiła. Inni: abym nie ślecił grzechowi.

122. Daj mi rękojmię szczęścia, zam. עֵבֶר לְבָרְכִי . Por. Jez. 38, 14.
126. Czas, aby Bóg wystąpił przeciw niegodziwym.

136. Strumieniami wód zaszyły oczy moje, że nie przestrzegają nauki Twojej.

137. Sprawiedliwym jesteś Boże, i prawe wyroki Twoje.

138. Ustanowiliś sprawiedliwość świadectw Twoich, i prawdę zupełną.

139. Gubi mnie gorliwość moja, bo zapomniałem słowa Twoje wrogi moje.

140. Lite słowo Twoje bardzo, a sługa Twój miłuje je.

141. Poniżony jestem i wzgardzony, przykazań Twoich nie zapomniałem.

142. Sprawiedliwość Twoja, sprawiedliwa na wieki, a nauka Twoja prawdziwa.

143. Niedola i uciśk naszyły mnie, przykazania Twoje rozkosząją moją.

144. Sprawiedliwe świadectwa Twoje na wieki, oświeć mnie, abym żył.

145. Wołam z całego serca, wysłuchaj mnie Boże, ustaw Twoich przestrzegam.

146. Wzywam Cię, dopomóż mi, i niech przestrzegam świadectw Twoich.

147. Wstawam o świącie i błagam, słowa Twojego wyglądam.

148. Orzy moje wyprzedzają strażę nocną, abym rozważał wyroki Twoje.

149. Głos mój wysłuchaj wedle łaski Twojej, Boże, wedle prawa Twojego daj mi żyć.

150. Zbliżają się do mnie, którzy dają za podstępem, a od nauki Twojej oddalili się.

151. Bliżkim Ty Boże, i wszystkie przykazania Twoje prawdą.

136 פְּלִיטִים יָרְדוּ עַיִן מִלֵּא אֲשֶׁר הִתְחַתָּה :

137 צַדִּיק אַתָּה דְּתֵה וְדָע לִי יְיָ מִשְׁפָּטֶיךָ :

138 צִוִּית עֲדָה עֲדוֹתֶיךָ וְאִמְנַתָּה כָּאֵד :

139 צִמְתִּי הִנֵּה אֵינִי כִּי־יִשְׁכַּח וְדַבְּרֶךָ עִיר :

140 צִדְקָתְךָ אִתְּךָ כִּי־אֲבָרֶךָ אֲהַבָּה :

141 אֲשֶׁר אֲבִי וְגִבּוֹת פְּקֻדֶיךָ לֹא יִשְׁכַּחֵנִי :

142 יִתְחַתָּה עֲדָה לְעוֹלָם וְתִתְחַתָּה אִמְנַת :

143 עֲרִידוֹתֶיךָ כִּצְאֵנִי מִשְׁמִינֶיךָ שִׁמְשֵׁנִי :

144 עָזַב עֲדוֹתֶיךָ לְשִׁלְמִי הִבְעִי וְאִתִּי :

145 הִרְאִיתִי בְּהַרְלֹב עֲנִי יְיָהּ הִתֵּן אֲעִירָה :

146 הִרְאִיתִךָ הִרְאֵנִי וְאֲדַבְּרֶנִּי עֲדוֹתֶיךָ :

147 הִרְאִיתִי גִבּוֹת וְאִמְנַת לְדַבְּרֹת יְיָ הִתֵּנִי :

148 הִרְאֵנִי עֲנִי אֲשֶׁר־נֹתֵן לְשִׁיחַ בְּאִתְּךָ :

149 הִרְאֵנִי שִׁמְשֵׁנִי בְּחֶסֶדְךָ יְיָהּ בְּמִשְׁפָּטֶיךָ חֲנִי :

150 הִרְאֵנִי דַבְּרֵנִי וְתֵה מִתְחַתָּה דִּתֵּנִי :

151 הִרְאֵנִי אִתָּה דִּתֵּנִי וְכִלְיֵי־עֲדוֹתֶיךָ אִמְנַת :

141. Por. w. 138.
147. וְאִתִּי jak וְאִתִּי יְיָהּ Jon. 4, 2. Inai: zam. קִסְפוֹךָ Por. Pa. 88,
14. Micha 6, 6.
148. Wyprzedzają konie strażę nocną.

136. Że nie przestrzegają niegodziwi. Inai odmasz דַּבְּרֵנִי .
137. וְאִתִּי zam. וְאִתִּי .
138. Wszystkie zaslane na łód mój, a przepowiedziane przez proroków próby są słuszne, i sprawdziły się zupełnie. Por. Pa. 93, 5.

152. Oddawna znam ustawy Twoje, że na wieki utwierdziłeś je.

153. Spójrz na nędzę moją, i wyswobódz mnie, bo nauki Twojej nie zapomniałem.

154. Broń sprawy mojej i oswobódz mnie, podług słowa Twego daj mi żyć.

155. Daleką od niegodziwych pomoc, bo ustaw Twoich nie pragną.

156. Miłosierdzie Twoje wielkie, Boże, wedle wyroków Twoich daj mi żyć!

157. Liczni prześladowcy i wrogowie moi, a od świadectw Twoich nie zбочyłem.

158. Widziałem odstępców i oburzyłem się, którzy słowa Twojego nie przestrzegają.

159. Patrz że przykazania Twoje umiłowalem, Boże, wedle łaski Twojej daj mi żyć.

160. Szczytem słowa Twojego prawda, i na wieki wszelkie prawo sprawiedliwości Twojej.

161. Książęta ścigają mnie niewinnie, a przed słowem Twojem drży serce moje.

162. Cieszę się słowem Twojem, jak ten co znalazł zdobycz wielką.

163. Kłamstwa nienawidzę i brzydzę się niemi, naukę Twoją umiłowalem.

164. Siedmkroć dziennie sławię Cię, dla praw Twoich sprawiedliwych.

165. Pokój wielki miłującym naukę Twoją, a nie ma dla nich zawady.

166. Wyglądam pomocy Twojej, Boże, a przykazania Twoje spełniam.

167. Strzeże dusza moja świadectw Twoich, i umiłowalem je bardzo.

168. Strzegę przykazań i świadectw Twoich, bo wszystkie drogi moje przed Tobą.

152. כָּדָם יָדַעְתִּי בְּעֵתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יִסְדָּרְתָּם :

153. רִאֲיִי אֲנִי חֹלְעֵי בְּיִרְאוֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי :

154. רִבְיָה רִיבִי וְיִאֲמָנִי לְאַהֲבָתְךָ חַנּוּן :

155. רַחֵם מִרְחָמֶיךָ יִשְׁעֵיךָ בְּיִרְאוֹתֶיךָ לֹא הִרְשָׁה :

156. רַחֲמֶיךָ רַבִּים וְיִרְאָה בְּמִשְׁפַּחְתְּךָ חַנּוּן :

157. רַבִּים רַחֲמֵי וְעֵצָה בְּמִשְׁפַּחְתְּךָ לֹא נִשְׁחִיתָ :

158. רִאֲיִי בְּלִבִּים וְאַחֲזִיקֶנְתָּ אֶשְׁרֵךְ אֶהְרֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי :

159. רִאֲיָה בְּמִשְׁפַּחְתְּךָ אֲהַבְתִּי יִרְאָה בְּמִשְׁפַּחְתְּךָ חַנּוּן :

160. רִאֲשֵׁי דְרֹכֶיךָ אִמְתָּ וְלִשְׁלֹם בְּלִי מִשְׁפָּס זַחֲמֶיךָ :

161. אֲנִים רַחֲמֵי חַנּוּן וְיִסְדָּרְתֶּךָ יְיָ פֶתַח לִבִּי :

162. אֵשׁ אֲנִי גַלְאַהֲבָתְךָ כְּמֵזֶה שָׁלַל רַב :

163. אֲשֶׁר אֲנִי וְאַהֲבָתְךָ תִּירָתְךָ אֶהְרֹתִי :

164. אֲכַנֵּה בַיּוֹם הַזֶּה לְעַמֶּיךָ לֵאלֹהֵי מִשְׁפַּחְתִּי זַחֲמֶיךָ :

165. שְׁלֹם רַב לְאַהֲבֵי תִירָתְךָ וְאֵן לִמֵּן מִקְשָׁל :

166. שְׁמַרְתִּי לְיִשְׁעֵיךָ יִרְאָה וּמִצִּוֹתֶיךָ אֲשִׁיתִי :

167. שְׁמַרְתִּי גַּפְשִׁי עִלְמוֹתֶיךָ וְאַהֲבָתְךָ סֵאֵר :

168. שְׁמַרְתִּי מִצְוֹתֶיךָ וְעִלְמוֹתֶיךָ כִּי כִלְדִרְכִּי נִגְזַרְתִּי :

169. Według innych zw. summa, wartość. Por. Lev. 5, 24.

169. Oby doszło wołanie przed Ciebie, Boże, wedle słowa Twojego oświeć mnie.

170. Oby doszła modlitwa moja przed Ciebie, wedle słowa Twojego ocal mnie.

171. Wylewać będą usta moje chwałę, gdy mnie nauczysz nstaw Twoich.

172. Śpiewa język mój słowo Twoje, bo wszystkie przykazania Twoje sprawiedliwa.

173. Niech będzie ręka Twoja ku pomocy mojej, bo przepisy Twoje wybrałem.

174. Tęsknię do pomocy Twojej, Boże, a nauka Twoja rozkoszą moją.

175. Niech żyje dusza moja, aby Cię sławiła, a wyroki Twoje wspomogać mnie.

176. Tulam się jak owca zblakana, odszukaj sługi Twojego, bo przykazań Twoich nie zapomniałem.

Ps. 120.

1. Pieśń pielgrzymia. Do Boga w niedoli mojej wołałem, a wysłuchał mnie.
2. Boże, ocal duszę moją od ust kłamliwych, od języka podstępного.
3. Cóż ci da, i co przysporzy ci, języku podstępny?
4. Jako strzały bohatera wyostrzone, i jako węgle jałowca.
5. Bieda mi, żem zamieszkał w Meszech, żem przebywał w namiotach Kedaru.

4. Pwlling Hieron. węgle jałowca żarzą się k. długo pod popiołem.
5. Meszech plemię pochodząco od Jafeta (Gen. 10, 2) zamieszkałe na Kaukazie między morzem Czarnym a Kaspijskimi, znane z barbarzyństwa. (Ezech. 27, 13, 38, 2.) Kedar, herda beduinów arabskich, wiodąca ród swój od Izmaela, a kocząca na pustyni między Kamienistą Arabią a Babilonją, nazwana Kedar dla ciemnej swojej cery. O dwóch tych plemionach wspomina tu autor nie w ścisłym, lecz w przenośnym znaczeniu z północy i z południa otaczają mnie dzięki herdy.

169 תִּקְרַב רִעִי לִפְנֵי יְהוָה פִּדְרָתָהּ הִבְאִינִי :

170 הִבֵּא חַנּוּנִי לִפְנֵיךָ כְּאִמְתִּיחֶךָ הַצִּילֵנִי :

171 תִּבְשֹׁעַ שִׁפְתֵי הַתְּהִלָּה בִּי הַלְמִנֵנִי חֶסֶדֶךָ :

172 מִשֵׁן לְשׁוֹנֵי אִמְרָתֶךָ בִּי כִלְמִינֵיךָ אֶרְקָא :

173 תִּהְיֶה־רַחֵם לְעֹבְדֵיךָ בִּי פִסְיֹתֶיךָ בְּחַרְחִי :

174 תִּאֲבִי לִישׁוּעָתֶךָ וְיִהְיֶה יְרוּחֶךָ שֶׁשֶׁשֶׁי :

175 תִּחְיֶה־נַפְשִׁי וְתִהְיֶה־לִּי וּמִשְׁפָּטֶיךָ עֲזָרִי :

176 חֲשִׁינִי כְשֶׁלֶא אֲבִיר בְּקֶשֶׁת עֲבָרָה בִּי מִצְדִּיקֶיךָ לֹא שִׁבְחָתִי :

קב

1 שִׁיר תְּהַמְלִיחַ אֶל־יְהוָה בְּצָרָתִי לֵאמֹר אֵיךְ וְעֲזָרִי :

2 יְהוָה הַצִּילֵה גִבּוֹר מִשִּׁפְּתֵי־שֹׁשֶׁר מִלְשׁוֹן רִמְיָה :

3 מִהֲיִמְנוּ לָךְ וּמִהֲיִסְפוּ לָךְ לְשׁוֹן רִמְיָה :

4 חֲצֵי נִבְרָו שְׁנוּנִים עִם נִחְלֵי רִמְיָה :

5 אֲוִיחֵלִי כִּי־רַחֵם מִשֵׁן לְשׁוֹנֵי עַם־אֲהָלֵי קֶדָר :

171. מִשֵׁן אֵיךְ עֲזָרִי.

170. Błądząc bo mnie śledzą. (ib. w. 161.)

Ps. 120. Ułożony prawdopodobnie w chwili gdy Kara z upowładnieniem Artakserksesa Longimana wyruszył z Babilonu do Jerozolimy, aby dokonać przerwaną i powoda oczernień nieprzyjaciół ludowy świątyni.

2. Cóż ci zam. [ישן] por. Ps. 60, 5.

3. Cóż ci oszczerstwa twoje, choćby najstraszniejsze pomoga?

6. Długo przychywała dusza moja razem z wrogiem pokoju.
7. Ja za pokojem, ale cokolwiekbym mówił, oni za wojną.

Ps. 121.

1. Pieśń pielgrzymia. Wznoszę oczy moje ku górom skąd nadejdzie pomoc moja,
2. Pomoc moja od Boga, stwórcy nieba i ziemi?
3. Nie da zachwiać się nodze twojej, nie drżmieć stróż twój.
4. Oto nie drżmie, nie śpi stróż Izraela.
5. Bóg stróżem twoim, Bóg cieniem twoim, po prawicy twojej.
6. Dniem słońce nie porazi cię, ani księżyc nocą.
7. Bóg ustrzeże cię od wszelkiego zła, ustrzeże duszę twoją.
8. Bóg ustrzeże wyjście twoje i wejście twoje odtąd i na wieki.

Ps. 122.

1. Pieśń pielgrzymia Dawida.—Rad byłem mówiącym mi: do domu Bożego pójdzieny.
2. Stały nogi nasze w bramach twoich Jeruzolimo.

6. Po zwyciężonych dźwiękach następują na Wschodzie dotkliwie zimne noc, co wpływowi księżycy się przypisuje. Per. Gen. 31, 40. Jer. 36, 30, 8. Per. Dent. 28, 6.

Ps. 122. Starcy pozostający na wygnaniu, ścigają karawanę wyruszających do odbudowanej na nowo Jeruzolimy Izraelitów, przypominając sobie z tęsknotą pierwszą swoją młodość, kiedy wspólnie z ojcami swoimi pielgrzymowali do owej wspaniałej stolicy, będącej centralnym punktem religijnym i politycznym życia narodu. *סוף*, nie mają napisu: Dawida.

- 6 רַבַּת שִׁכְנָתִי יְהוָה גַּפְסֵי אִם שָׁנָא יְהוָה
7 אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲרַבֵּךְ הִמָּה לְמִתְחַבֵּה :

קבא

- 1 שִׁיר לַבְּנֵי־לֵוִי אֲשֶׁרָה עִי אֶל־הַרְרִים מֵאֵן יָבֹא עֲזָרִי
2 עֲזָרִי מִנֶּסֶם יְהוָה לִשְׁמָה שָׁמָּה וְאֶרֶן :
3 אֶל־יְהוָה לְמִטָּה רַגְלֵךְ אֶל־יְהוָה שְׁמֵךְךָ :
4 הִנֵּה לֹא־עָנִים וְלֹא יִהְיֶה שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל :
5 יְהוָה שְׁמֵךְךָ יְהוָה לְעֹלְךָ עֲלֵיךְ וְיִסְגֶּה :
6 יִסְמֶם הַשָּׁמַיִם לֹא־יִסְבֹּה וְיִרַח בְּלֵילָה :
7 יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל־יָדָי אֲשֶׁר־אֵתְנֶנְפְּסֶךָ :
8 יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ־בְּאֶתְנֶן וּבִנְיָה לְמִטָּה וְגִדְעוּלָהם :

קבב

- 1 שִׁיר הַבְּנֵי־לֵוִי לְדָוִד אֲמַתָּי בְּאִמְרַם לֵךְ בַּיַּת יְהוָה נֶגְדְךָ
2 עֲמֻדֹת הָיָו רַגְלֵיךְ בְּשִׁעְבֹּךָ יִרְאֶשְׁלֶךָ :

6. *רחב* per. Ps. 65, 10.

7. Wszelkie przeobrażenia są daremne.

Ps. 121. Pieśń podległa pielgrzymów wybierających się z Babilonu w podróż do Jeruzolimy, a wyrażająca przekonanie, że Bóg najpewniejszą obroną ludu Swojego. Śpiewana naprzemiennie przez dwa chóry.

1. Ku Górcom Jeruzolimy, albo które w kierunku Palestyny horyzont pielgrzymów zamykają.

3. Głos drugiego chóru.

5. Po prawicy, per. Ps. 16, 8. 109, 31.

6. Długo przebywała dusza moja razem z wrogiem pokoju.
7. Ja za pokojem, ale cokolwiekbym mówił, oni za wojną.

Ps. 121.

1. Pieśń pielgrzymia. Wznoszę oczy moje ku górąm skąd nadejdzie pomoc moja,
2. Pomoc moja od Boga, stwórcy nieba i ziemi?
3. Nie da zachwiać się nodzo twojej, nie drżemic stróż twój.
4. Oto nie drżemie, nie śpi stróż Izraela.
5. Bóg stróżem twoim, Bóg cieniem twoim, po prawicy twojej.
6. Dniem słońce nie porazi cię, ani księżyc nocą.
7. Bóg ustrzeże cię od wszelkiego zła, ustrzeże duszę twoją.
8. Bóg ustrzeże wyjście twoje i wejście twoje odtąd i na wieki.

Ps. 122.

1. Pieśń pielgrzymia Dawida.—Rad byłem mówiącym mi: do domn Bożego pójdzieny.
2. Stały nogi nasze w bramach twoich Jerozolino.

6. Po znanych daniach następują na Wschodzie dotkliwie zimoce, co wpływowi księżycowi się przypisuje. Por. Gen. 31, 40. Jer. 36, 30.
8. Por. Deut. 28, 6.

Ps. 122. Starcy pozostający na wygnaniu, żegnają karawanę wyruszających do odbudowanej na nowo Jerozolimy Izraelitów, przypominając sobie z tęsknotą pierwszą swoją młodość, kiedy wspólnie z ojcami swoimi pielgrzymowali do swej wspaniałej stolicy, będącej centralnym punktem religijnego i politycznego życia narodu. *ספר*, nie mają napisu: Dawida.

- 6 רבת שכנתה לה גפתי עם שונא שלום
7 אני שלום וכי אדרב הויה לפלחקה :

קבא

- 1 שיר לפעלות אשא גני אלההים מאן יבוא עזרי
2 עזרי פעם יהיה עליה שקום ואמן
3 אלהינו לבוס רגלה אליהם שמנה
4 הנה לאינם ולא יושן שיר ויראל
5 יהיה שמנה יהיה צלה עליה ושמנה
6 יוקם העמק לאיבה ויהי בלהה
7 יהיה ישמנה בבלהה ישמר את נפשנה
8 יהיה ישמר צאתה ובואה מלכה וערשלה :

קבב

- 1 שיר הפעלות לרוד השמתי באמרים לי בית יהיה גלה
2 עמדות הו רגלינו בשמנה ירושלם :

6. *רב* por. Ps. 65, 10.

7. Wszelkie przedłożenia są daremne.

Ps. 121. Pieśń polegnalna pielgrzymów wybierających się z Babilonu w podróż do Jerozolimy, a wyrażającą przekonanie, że Bóg najpewniejszą obroną ludu Swojego. Śpiewana naprzemiennie przez dwa chóry.

1. Ku Górą Jerozolimy, albo które w kierunku Palestyny horzont pielgrzymów zamykają.
3. Głs. drągiego chóru.
5. Po prawicy, por. Ps. 16, 8. 109, 31.

Ps. 124.

1. Pieśń pielgrzymia Dawida. Gdyby nie Bóg, który był z nami, niechaj że powiód Izrael.
2. Gdyby nie Bóg, który był z nami, gdy powstał na nas ludźcie.
3. Wtedyby żywceem pochłonęli nas, gdy wspaniał gniew ich na nas.
4. Wtedyby wody zalaly nas, strumień wezbrał by ponad duszę naszą.
5. Wtedy wezbrały by ponad duszę naszą wody burzliwe.
6. Błogosławiony Bóg, który nie posadził nas na lup złobom ich.
7. Dusza nasza jak ptak uszła z siodeł ptaszników; siadła się porwały, a myślny uszli.
8. Pomoc nasza w imieniu Boga, stwórcy nieba i ziemi.

Ps. 125.

1. Pieśń pielgrzymia. Ufający Bogu są jako góra Cyon, niewzruszona, wiecznotrwała.
2. Jerozolima, góry w okolo niej, a Bóg w okolo ludu swego, ocalał i na wieki.
3. Bo nie spocznie berło niegodziwości na udziale cnotliwych, by nie wyciągali cnotliwi ku nieprawości rąk swoich.

Ps. 125. Ułożony po wzniesieniu drugiej świątyni, kiedy wszystkie wrocie ułłowienia Samarytanów na nieziem spełzły, a Jerozolima w dawnej piękności swojej z ruin się dźwignęła. Włószcz prosi Boga, aby prawych i wiernych wynagrodził, a odszczepieńców błądzących się a nieprzyjaciół ukarał.

1. *עַי* por. Zach. 14, 10.
 3. Panowanie pogani nad Palestyną ustać musi, a to już dla tego, aby Izraelici do pogaństwa się nie zwrócili.

קבר

- 1 *שֵׁיר הַמַּעֲלֹת לְדָוִד לֹאֵל יְהוָה שְׁתָּה לָּנוּ יִשְׂרָאֵל*
- 2 *לֹאֵל יְהוָה שְׁתָּה לָּנוּ בְּהֵמָּה עָלֵינוּ אָדָם* : יִשְׂרָאֵל
- 3 *אֲנִי הָיִים בְּלָעֵשׂוּ בְּחָרֹת אֲפָם בָּנוּ* :
- 4 *אֲנִי הַמָּיִם שִׁסְפָּמוּ לְהָרָה עֵבֶר עַל־נַפְשָׁנוּ* :
- 5 *אֲנִי עֵבֶר עַל־נַפְשָׁנוּ הַמָּיִם הַיּוֹדִינִים* :
- 6 *כִּרְוֹחַ יְהוָה שָׁמָּה נִהְיָנוּ מִרְּהָ לְשֹׁנֵיהֶם* :
- 7 *נִפְשָׁנוּ כַּצִּמּוֹר נִבְלָטָה מִפֶּה יְהוָה לְשָׁפָר וְאֲנָנוּ* : נִבְלָטָנוּ
- 8 *עָזָרוּ בְּשֵׁם יְהוָה לְעֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ* :

קבה

- 1 *שֵׁיר הַמַּעֲלֹת הַבְּמִתָּיִם בְּיַהֲוָה בְּרִצְיֹון לֹא־יִטָּוֵל*
- 2 *יְהוָהֲלֹם הָרִים סָבִיב לָהּ וְיַהֲוָה סָבִיב לְעַמּוֹ מִשְׁתָּה* : יְגַד־עוֹלָם
- 3 *כִּי לֹא יִטָּוֵל שִׁבְתָּם תְּרַשֵׁעַ עַל טַרְלַת הַצְּדִיקִים לְטַעַן לֹא־* יִשְׁלַחוּ הַצְּדִיקִים | בְּעֻלְתָּהּ יִדְבָּקָם :

Ps. 124. Śpiewany prawdopodobnie, po przebyciu wielkiem niebezpieczeństwem przez pielgrzymów wybierających się do Jerozolimy. Autorstwo Dawida jest wątpliwem.

4. Symbol nieszczerca. por. 2 Sam. 22, 17. Ps. 69, 2 *לֹא* z dośladanem z zam. *לֹא* odróżnił od *לֹא* działość i *לֹא* z akcentem na ostatniej literze *לֹא* od *לֹא* niebezpieczna.

5. Zam. *עָזָרוּ* od *עָזַר* — *עָזָרוּ* przymiotnik utworzony od *עָזַר* kłopot, wrześć.

4. Poszczęście Boże dobrym i prawym w sereach swoich.

5. A którzy zbaczają na manowce ich, oby zagubił ich Bóg wraz ze złoczyńcami; pokój Izraelowi.

Ps. 126.

1. Pieśń pielgrzymia. Gdy wrócił Bóg wygnańców Cyonu, byliśmy jak senni.

2. Wtedy napelnily się weselem usta nasze, a język nasz śpiewem, wtędy mawiano między ludami, wielkich rzeczy Bóg dokonał z nimi.

3. Wielkich rzeczy Bóg dokonał z nami; byliśmy rozdrowani.

4. Powróć Boże wygnańców naszych, jak strumienie na spiekłą ziemię.

5. Zasierający we łzach, w radości żąd będą.

6. Isć idzie płacząc, niosąc garść zasiewu, wracać wraca ze śpiewem, niosąc snopy swoje.

nie przyszło wysubodzenie. Targ. *עוֹרְבָה* jak *עָדָל* na nowo po ciężkiej niemocy. Por. Jez. 38, 16. Hiob 39, 4.

3. Por. Joel 2, 21.

4. Powróć tych którzy jeszcze po obcej ziemi rozproszeni. *קָמָה* por. Ps. 42, 2. 222 osiedla ziemia. Por. Sęd. 1, 15. Joz. 15, 19. Tak jak wody w wysłach łosyńskich w porze deszczowej wzbierają i spiekłą głolę niszczą, tak niechaj wrócić pozostali jeszcze na obczyźnie wygnańcy, i do rozkwitu spustoszonej Palestyny się przyczynią.

6. *עָרַב* to co można zachwyć ręką, od *עָרַב* wlec, ciągnąć, ująć. Por. Amos 9, 13. Zdaniem *Zka* *עָרַב* naczynie w którym ziarno zasiewu się mieści. Inni wedle Targ. Lev. 13, 7. miech skórzany.

4 הַיְהוָה יְהוָה לְטוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם :

6 וְהַטְּמֵס עַקְלֹתֵיהֶם וְלִבָּם יְהוָה אֶת־פְּעָלֵי הָאָדָם שְׁלֹם עַל־יִשְׂרָאֵל :

קבו

1 שִׁיר הַמַּעֲלֹת בְּשֹׁב יְהוָה אֶת־שִׁבְתָּ עֵין הָיִים בְּחַקִּים :

2 אִו יִמְלֵא שְׂדֵיךָ פִּנֵּה וְלִטְנֵנוּ רַנָּה אִו יִמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יְהוָה לְנַפְשֹׁתַי עִמָּהָה :

3 הַגְּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִים שְׂמֵחִים :

4 שִׁבְתָּ יְהוָה אֶת־שִׁבּוֹתֵינוּ שִׂיחָה כִּי בְּאֶמְצָאִים בְּנֹנֵב :

6 הַיּוֹרְעִים בְּדַמְעָה בְּרַנָּה יִקְצְרוּ :

6 הָיִינוּ יָדָה וּכְבֵה נִשְׂא סִשְׂה־הַיְהוָה בְּאֵיכָה בְּרַנָּה נִשְׂא אֶלְטָנוּ :

5. *קָבֵל* tu subst. kręta droga, zam. *עֵין עֵקְלֹתָי* por. Ps. 78, 59 i 98, 3. *עַרְבָה* por. Esod. 1, 1.

Ps. 126. Pieśń dziękczynna za wysubodzenie z niewoli Babilonu. Wpiszcie błaga o dalszy powrót wygnańców i spodziewa się, że dla zabitego wrota muzułmanów i lux państwa pędna przyzwołości zawita. Zdaniem *Philips*, psalm ten uboższy został przed powrotem z niewoli i stosownie do tego tl. wszystko w trybie warunkowym.

1. *עָרַב* powrót od *עָרַב* coll. wracający, jak *עָרַב* od *עָרַב* zastający w niewoli, ma tu jednakże samo znaczenie co w wierszu 4. Inni tl. „przywrać do pierwotnego stanu”. Por. Ps. 14, 7. Byliśmy jak marzacy, tak nagle i niespodziewa-

Ps. 127.

1. Pieśń pielgrzymia Salomona.—Jeżeli Bóg nie buduje domu, napróżno trzują się budowniczymi nim; jeżeli Bóg nie strzeże grodu, napróżno czuwa straż.

2. Na marne wam, którzy wcześniej wstajecie, dopózna przesiadujecie, pożywający chleb znoju; to samo daje ulbieńcowi Swemu przez sen.

3. Oto darem Boga dzieci, nagrodą plód żywota.

4. Jak strzały w ręku bohatera, tak dzieci młodości.

5. Szczęsny mąż, który napelniał swój kołczan niemi; nie powstydzą się, gdy się rozprawia z nieprzyjacielem w bramie.

Ps. 128.

1. Pieśń pielgrzymia. Szczęsny każdy bogobojny, który postępuje drogami Jego.

2. Pracy rąk twoich gdy pożywasz, szczęśliwy jesteś i błogo ci.

3. Żona twoja jak winorośl bujna w obrębie domu twojego, syny twoje jak różeczki oliwne dokola stołu twojego.

4. Oto że tak błogosławiony mąż bogobojny.

5. Niech błogosławi ci Bóg z Cyonu, obyś oglądał szczęście Jerozolimy po wszystkie dni życia twojego.

Jer. 31, 6. od których rodzin prawdziwej pociechy doczekać się już nie mogą.

5. Gdy poprzę sprawę ojca w sądzie; w bramach odbywały się bowiem publiczne posiedzenia sądowne. *Ben Jachja*: יצאו, gdy zwalczą nieprzyjaciela w bramie (obłężonego miasta) Por. 2 Kron. 22, 10. „Rozprawił się” łączę jedno i drugie znaczenie.

Ps. 128. Cicho szczęście bogobojnego. Czas słońca ps. bliżej oznaczył się nie daje. Zdaniem *Jellissa* wystosowany do prozelitów.

3. „W obrębie” jest tu wyrazem domowego, skromnego życia niewiasty.

קנה

1 שֵׁר הַמַּעֲלֹת לְשֹׁמֵרֵי אֵם וְדָוִד. לֹא יִבְנֶה בַּיִת לַיהוָה וְעָמְלוֹ בְּעָמְלוֹ
בְּעָמְלוֹ בְּעָמְלוֹ לֹא יִבְנֶה בַּיִת לַיהוָה וְעָמְלוֹ בְּעָמְלוֹ :

2 יֵשׁ לְכֹסֶם וְלִמְסָנִים לֵים שֶׁאֵין יָשֵׁב אֶת־לֵבָם וְהַעֲבִיב
בָּהּ וְהָיָה לְדִירוֹ שֵׁמָּה :

3 וְהָיָה נִשְׁמָתָהּ וְהָיָה נִשְׁמָתָהּ אֶת־פִּי הַבַּחַן :

4 כְּהַיִּים בְּרִיבְרוֹדָהּ בְּגַן הָעֵדֵן :

5 אֲשֶׁר הִלְכָה אֶת־נַפְשָׁהּ אֶל־אֲשֶׁרֶתָּהּ בְּעָמְלוֹ לֹא יִבְנֶה בַּיִת
וְיִתְרוֹ אֶבְרָאִיִּים בְּשֵׁמָּה :

קנה

1 שֵׁר הַמַּעֲלֹת אֲשֶׁר בְּלִיבָה וְהָיָה לְדִירוֹ בְּרִבְרוֹ :

2 וְהָיָה בְּפִי הָאֵלֶּה אֲשֶׁרֶתָּהּ וְהָיָה לְךָ :

3 אֲשֶׁרֶתָּהּ וְהָיָה בְּרִבְרוֹתָּהּ בְּעָמְלוֹ בְּרִבְרוֹתָּהּ וְהָיָה לְךָ
לְדִירוֹתָּהּ :

4 וְהָיָה בְּרִבְרוֹ וְהָיָה לְךָ וְהָיָה :

5 וְהָיָה בְּרִבְרוֹ וְהָיָה לְךָ וְהָיָה לְךָ וְהָיָה :

Ps. 127. Psalm ten stworzonym był dla pielgrzymów, którzy opuszczając dom, porzucali cały dobytek swój opieczce Opatrzności. Przeciw autorstwa Salomona, za którego czasów wielki ruch handlowy się wzmógł, nie ma przemawia.

1. Przyp. 10, 22.

2. *אם* acc. absol. por. 27 Exod. 16, 6. *כִּיבְדִי* upatruje w wyrazie *לִיבָה* aluzję do imienia Salomona Jedydja, por. 2 Sam. 12, 25.

3. Ale choćby kto nagromadził bogactwa, cóż mu po tem, jeżeli go Bóg potomstwem nie pobłogosławi. *אם* por. Gen. 30, 18.

4. Dajcie młodości w przeciwnieństwie do dzieci starości. Gen. 37, 3.

6. Obyś oglądał dzieci dzieci twoich, pokój w Izraelu.

Ps. 129.

1. Pieśń pielgrzymia. Wielce gnębili mnie od młodości mojej; niech rzecze Izrael.

2. Wielce gnębili mnie od młodości mojej, lecz nie zmogli mnie.

3. Po grzbiecie moim orali oracze, wydłużali bruzdy swoje.

4. Bóg sprawiedliwy rozciął więzy niegodziwych.

5. Zawstydzą się i pierzchną wszystkie wrogi Cyonu.

6. Będą jak porost dachów, który zanim odrośnie, zasycha.

7. Którym nie napelnią garści swojej żeniec, ani polę swojej wiążący snopy.

8. A nie mówią przechodnie: „błogosławieństwo Boga z wami, błogosławim was w imię Boże”.

Ps. 130.

1. Pieśń pielgrzymia. Z głębin wzywam Cię Boże.

2. Panie wysłuchaj głos mój, oby były uszy Twoje akłonne na głos błagania mego.

3. Jeżeli winy zapamiętasz Boże, Panie, któż się ostoi?

וְדָאֵה בָנִים לְבָנָיךָ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל :

קבט

1 שִׁיר הַמַּעֲלֹת רַב־צְרוּרֵי מְנוּעָה יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל :

2 רַב־צְרוּרֵי מְנוּעָה אִם לֹא יָבֹא לִי :

3 עַל־גְּבִי תִדְבֹר חֲרֹסִים אֲרִיכֹו לְמַעַן תִּסְמַחַם יְיָ :

4 יִדְבֹר צְדִיק לְפָנֶיךָ עֲבוֹת רַשָׁעִים :

5 יִבְשׂוּ יַמֵּט אֲדָמָה כֹּל שָׂמַן צִיּוֹן :

6 אֲהִי כְחַצְצֵר עֲנֹת שְׂמֵרַת שְׁלֹחַ בְּרַשׁ :

7 שִׁמְרָא סִלְרָא כְפוֹ קִצְרֵי וְחֻצְעֵי מְנוּעָה :

8 וְלֹא אֲסַרְוּ הַיְעָרִים בְּרַב־צְרוּרֵי אֱלֹהֵיכֶם :

בְּשֵׁם יְיָ :

ק

1 שִׁיר הַמַּעֲלֹת סַמְעֹנָאִים קְרֵאֲתִיהּ יְיָ :

2 אֲדִיבִי סַמְעֹנָה בְּדִלְיָ הַתְּרֵנָה אֲנֹנֶה נְשָׁבוֹת לְקוֹל תְּרֻמָּי :

3 אִם־עֲנֹת תִּשְׁמָרְתִּיהּ אֲרִיבִי מִן־יְיָ :

cił. 47. odrasta, zakwita, tak *Targ.* i *Levid.* Inni: zanim zerwaną zostaje.

7. Trawa ta jest tak wężlną, że nikt jej kosić nie chce, podobną wagę mają i nieprzyjaciele, każdy nimi gardzi. *תן* od *תן* pola.

8. Na widok takiego żniwa nie wola żaden przechodzić zwykłego szczyt Bożel *Por. Rut 2, 4.*

Ps. 130. Ułożony prawdopodobnie przez Zachariasza. *Por. Zach. 5.* Wedle innych na dzień postu i skruchy za czasów *Ezry. Por. Ez. 9, 5.*

1. Z głębin siedzi. Wedle innych z Babilonii położonej niżej niż Pałestyna, i nazwanej „głębiną”. *Por. Jer. 44, 27.*

Ps. 129. Ułożony prawdopodobnie po powrocie z Babilonii i odparciu wrogów godzących na byt młodej kolonii Izraelićców.

1. *רצו* st. *אלו*. *por. Ps. 65, 10.*

3. *פּוּמְפִיּוֹתֵי* *דְּבַלְתָּי* *וְזִי* za górę Cyon, którą zwyciężono po zbiorzeniu świątyni zwyczajem starożytnym *por. Jer. 26, 18. Micha 3, 12. וּמְנוּעָה* konstr. jak *לְמַעַן* *ורב 2 Sam. 3, 30.*

6. Na płaskich dachach budynków wschodnich, pokrytych cienką warstwą ziemi, wyrasta trawa, która nie mając głębiej zapuszczonego korzenia prędko zasycha. Tak szybko przemija powodzenie nieprzyja-

4. Nie życzę snu oczom moim a powiekom moim drżemania.

5. Półki nie znajdą miejsca dla Boga, siedziby dla Mocarza Jakóbowego.

6. Oto słyszeliśmy o niej w Efrata, znaleźliśmy ją na błoniach Jaar.

7. Wnijdźmyż do przybytków Jego, ukorzymy się u podnóżka stóp Jego.

8. Zstąp Boże do miejsca spoczynku Twego, Ty i arka Majestatu Twego.

9. Kapłani Twoi obloką się cnotą, a pobożni Twoi się uradują.

10. Gwoli Dawidowi służde Twojemu, nie odtrącaj oblicza pomazańca Twego.

11. Zaprzysiągł Bóg Dawidowi w prawdzie, nie cofnie się od niej; z płodu żywota twego wyniosę na tron twój.

12. Jeżeli przestrzegać będą synowie twoi przymierza Mojego i świadectwa tego, którego ich nauczam, i synowie ich na wieki zasiadać będą na tronie twoim.

13. Albowiem wybrał Bóg Cyon, upodobał sobie na siedzibę Swoją.

14. To spoczynek Mój na wieki, tu zasiądę, bo upodobałem go Sobie.

15. Płodom jego pobłogosławię, biednych jego nasycę chlebem.

16. I kapłanów jego oblokę pomocą, a pobożni jego radować się będą.

17. Tam dam wzrosnąć potężde Dawida, przygotują pochodnię pomazańcowi Mojemu.

4 אֵינִי אֶחָד מֵעֵינַי לְשֵׁנִי וְלִפְתָּחַי לְרָדָה

5 שֵׂרֵפֵי אֵלֹהִים לֹא יִמְצְאוּ מָקוֹם לְבֵית יַעֲקֹב

6 הִנֵּה שָׁמְעִים בְּעֵפְרַתָּה מְצָאנוּהָ בְּבִלְעֵזֶר

7 וְנִבְאָה לְמִשְׁכְּנֵינוּ לְשֵׂמֶתָהּ לְהָרִם רֵגְלוֹ

8 יִשְׁבֶּה יְהוָה לְמִנְחֹתָהּ אֵלֶיהָ וְאֵרֶן אֶנְךָ

9 כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צִדִיק וְחַסִּדֶיךָ יִרְגֹּזוּ

10 בְּעֵבֶר דָּוִד עֲבָדְךָ אֵילֵּלֶנּוּ פִּי שִׁשְׁיָה

11 וְשִׁבְעִיזְרוּהָ | לְהָרִם אֶתֶּךָ לְאַיִשׁוֹב מִמֶּנָּה סִפְרֵי כִסֵּף

אֵשֶׁת לְכֹסֵּאֶיךָ :

12 אִם-יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךָ | בְּרִיתִי וְעָרְוִי 11 אֶלְמִסְרֵם נִסְכֵּינֶיכֶם

עֲדִיעֶר אֲשֶׁבוּ לְכֹסֵּאֶיךָ :

13 כִּי-בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אֵלֶיהָ לְיִשְׁבֵּב לָהּ :

14 וְאֶת-מִנְחֹתַי עֲדִיעֶר פִּה אֲשֶׁב בְּךָ אֶתִּיקָה :

15 צִדִיק בְּרַךְ אֶבְרָהָם אֲבִינִי אֲשֶׁבֶע לְחַם :

16 וְכֹהֲנֵיהָ אֲלַבֵּשׁ צִדִיק וְחַסִּדֵיהָ בְּנֵי יִרְגֹּזוּ :

17 שָׁם | אֶעֱמִיד סָרוּ לְהָרִם עֲבָדַי לְרֵי לְשִׁשִּׁי :

mu zapożyczono zostały, o czym świadczy obliczenie, że w wymienionej modlitwie podanej w 1 Król 8. wiersze te są opuszczone.

11. Ok. 2 Sam. 7, 12.
13. Słowa Salomona.
14. Słowa Boże.
17. Por. 1 Król. 11, 36, 15, 4.

6. *שֵׂרֵפֵי אֵלֹהִים* odnosi się do *שֵׂרֵפֵי מַרְכָּסֵי* w *שֵׂרֵפֵי מַרְכָּסֵי* albo *שֵׂרֵפֵי מַרְכָּסֵי* — *שֵׂרֵפֵי* prawdopodobnie nazwa góry Moria znajdującej się w południowej skłocy Jerozolimy.

8. Ten i dwa następujące wiersze wyrzeczono tu w chwili przeniesienia arki podane są w 2 Kron. 6, 41, 42. gdzie jednak z tego psal-

18. Wrogi jego okryję sromotą, a na nim błyszcząć będą korona jego.

Ps. 133.

1. Pieśń pielgrzymia Dawida. O jak pięknie i wdzięcznie, gdy przebywają bracia zgodnie.

2. Jak olej przedni na głowie, spływający na brodę, na brodę Aarona, spływający na kraj szat jego.

3. Jak rosa Hermonu, spadająca na góry Cyonu; bo tam ustanawia Bóg błogosławieństwo i życie na wieki.

Ps. 134.

1. Pieśń pielgrzymia. Otóż wysławiajcie Boga, wszyscy słudzy Boga, stawający w domu Bożym po nocach.

2. Wzniesicie ręce wasze ku świątyni, i sławcie Boga.

3. Niech pobłogosławi ci Bóg z Cyonu, Twórca nieba i ziemi.

Ps. 135.

1. Halleluja. Chwalcie imię Boga, chwalcie słudzy Boga.

18 אִיבֵי אֱלֹהִים בְּשֵׁת אֲנִלְוֹ וְצִיֹן נִגְדָה :

קלג

1 שֵׁר הַמַּעֲלֹת הֵנָּה לְיָד הַנְּה מִהַטֹּב וּמִהַיָּעִים שֶׁבַת אֵתִים גַּם יִתְד :

2 בְּשֶׁמֶן הַטֹּבֹב | עַל-הַיָּאֵשׁ יָרַד עַל-הַתֶּקֶן וְקָרָא אֲנִלְוֹ שִׁירֵד עַל-פִּי מִדֹּתָיו :

3 כִּסֵּף חֲרוֹטֵן שִׁירֵד עַל-הַדָּרָה צִיֹן כִּי אֵשׁ | צִוֶּה יְהוָה אֶת הַבְּרָכָה הַיּוֹם עַד-הַיָּעִים :

קלד

1 שֵׁר הַמַּעֲלֹת הֵנָּה | בָּרְנו אֶת-יְהוָה קִל-עֲבָרָה יְהוָה הַעֲלֵמִים קִבְּרֵת-יְהוָה בְּלֵילֹת :

2 שְׁאֵרֵיכֶם קָרָשׁ וּבְרִכוּ אֶת-יְהוָה :

3 וְכִרְבֵּן יְהוָה מִצִּיֹן עֲלֵשָׁה שְׁמֵים תִּחְרֹן :

קלה

1 הַלְלוּהָ | הַלְלוּ אֶת-יְהוָה הַלְלוּ עֲבָרָה יְהוָה :

lewa się na cały lud, jednoznacznie wszystkich, w wodle Kincó otwór u szyi, koluiera.

Ps. 134. Wedle niektórych pieśń przybywających do bram świątyni pielgrzymów, którą wzywali odbywających tam stałą straż Lewitów, aby dziękowali Bogu za pomyslenie odbytą podróż, i zanosili modły za szczęśliwy ich w miście pobyt. Zdaniem Stroupsky są to słowa Dawida, którego zwykli byli witać kapłanów ile razy w przybytku się ukazywał. Domnieśnianie to opiera na wyrażeniu którym i poprzedni ps. się rozpoczyna.

3. Odpowiedź Lewitów.

Ps. 135. Pieśń skomponowana w celu liturgicznym, prawdopodobnie przez Ezrę.

1. Ps. 112, 1.

18. צד = צו kwintad, błyszcząć. Wedle innych: wzniesieć.

Ps. 133. Zdaniem niektórych złożony przez Dawida z okoliczności połączenia się pod jego berłem wszystkich pokoleń Izraelickich. Wedle innych j. t. pieśń, którą witano przybywających tłumnie do Jeruzolimy pielgrzymów na wspólny obchód trzech głównych uroczystości roku. Widok tak licznie zgromadzonego kapłaństwa i ludu poświęconego obywateli w Jeruzolimie i całej okolicy, przejawiaje wieczna radość, i porównywa on jednych do oleju wspanego, którym namaszczano kapłanów, drugich do obfitości rosy, będącej symbolem spływającego z nieba błogosławieństwa. Sep. nie mają najdnie .

1. Bracia, Izraelici.

2. Olej którym namaszczano króla spłynął na stan kapłański i prze-

2. Którzy stoicie w domu Bożym, w przedsieniach domu Pana naszego.

3. Halleluja, bo dobrym Bóg, śpiewajcie imieniu Jego, bo miłe ono.

4. Bo Jakóba wybrał sobie Pan, Izraela na własność Swą.

5. Zauście wiem ja, że wielkim Bóg, a Pan nasz nade wszystkie Bogi.

6. Wszystko co pożąda Bóg, czyni na niebie i na ziemi, w morzach i we wszystkich głębinach.

7. Wznosi obłoki z krawca ziemi, błyskawice dla deszczu tworzy, wywołuje wiatr ze skarbnic Swoich.

8. Który poraził pierworołne w Micraim, od człowieka do bydła.

9. Został zjawiska i cniła wpród siebie Micraim, na Faraona i na wszystkie sługi jego.

10. Który poraził ludy mnogie, i pobili królów potężnych.

11. Sychona króla Amorei, i Oga króla Baszanu, i wszystkie królestwa Kanaanu.

12. I oddał kraj ich na dziedzictwo, na dziedzictwo Izraelowi, ludowi Swojemu.

13. Boże, imię Twe na wieki; Boże, pamięć Twoja od pokolenia do pokolenia.

14. Bo sprawiedliwość wymierza Bóg narodowi Swojemu, a nad sługami Swojemi lituje się.

2 אֲנֹכֶם בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ :

3 הַלְלוּהוּ כִּי טוֹב יְהוָה וְחַסְדּוֹ לֹא יָסֵף כִּי נֶגְמִים :

4 כִּי בָחַר יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל לְעַמּוּלָּהּ :

5 כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִכָּל-אֱלֹהִים :

6 כִּי אֵין אֲשֶׁר-יִשְׁמַח יְהוָה לְגַת בְּיַמִּים וּבְאֲרָז בְּיָשִׁים וְכָל-

הַדְּבָרִים :

7 מַעֲלֵה עָנָנִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לְפָנֶיךָ יְהוָה מִצַּד

דָּת מִתְּחִלָּתָם :

8 אֲהַבָה כְּבוֹד מַעֲרִים מֵאֵלִים עַד-בְּהֵמָה :

9 שָׁלַח אֶת-יָדוֹ וְנִסְפָּהּ בְּחֹזְקֵי מַעֲרִים בְּפָרְסָה

וּבְקִלְעֹבָיו :

10 אֲהַבָה נִים רַבִּים וְהִנֵּה סֹלֶכִים עֲצוּמִים :

11 לִסְדוֹם וּמִלֵּךְ הָאֲמֹרִי וְהָעַב מִלֵּךְ הַכְּנַעֲנִי וְכָל-

מִמְלְכוֹת כְּנָעַן :

12 וְנָתַן אֶרֶצָם גִּזְלוֹתָ לְיִשְׂרָאֵל עַם :

13 יְהוָה שָׁמַע לְשֹׁמְרֵי יְהוָה וְהָרַח וְהִרְחִיב :

14 כִּי-רָצוּ יְהוָה עַם וְגִלְעָדָיו וְיַנְחֵם :

7. Jer. 10, 12, 51, 16.

8. Ps. 136, 10.

10. Ps. 136, 17—22.

12. Exod. 3, 15, Ps. 102, 13.

14. Deut. 32, 36.

2. Ps. 134, 1, 2.

3. Inzi: bo miłym On.

4. Por. Exod. 19, 5. כּוֹלֵל = כל, droga własności, od כל = trzy-mać pod zamkiem.

6. Ps. 115, 3.

Pa. 143.

1. Pieśń Dawida.—Boże, wysłuchaj modlitwę moją, skłoń ucho ku błaganiu mojemu, w prawdzie Twojej odpowiedz mi, w sprawiedliwości Twojej.

2. Nie chodź na sąd ze sługą Twoim, bo nie usprawiedliwi się przed Tobą nikt żywy.

3. Bo ściga wróg duszę moją, przygniata do ziemi życie moje, wtrącił mnie w ciemnice, niby umarłych od wieku.

4. I zwątpił we mnie duch mój, we wnętrzu mojem osłupiało serce moje.

5. Wspominam dni dawne, rozważam wszystkie czyny Twoje, o dziele rąk Twoich rozpamiętywałam.

6. Wyciągam ręce moje do Ciebie, dusza moja jako ziemia spragniona (zwraca się) ku Tobie.—Sela.

7. Pospiesz, wysłuchaj mnie Boże, zanika duch mój; nie ukrywaj oblicza Twojego przedemną, bom podobny do zstępujących do grobu.

8. Zwiastuj mi zawczasu łaskę Twoją, bom Tobie zaufałam; oznajm mi drogę, którą mam iść, bo do Ciebie wznoszę duszę moją.

9. Ocal mnie od wrogów moich, Boże, do Ciebie się chronię.

10. Naucz mnie spełniać wolę Twoją, boś Ty Pan mój; duch Twój dobry niech mnie prowadzi po ziemi urównanej.

6. Dawid znajdował się wówczas w pustyni Juszkiej, 2 Sam. 15, 23. 16, 2. Pa. 63, 2.

7. Pa. 27, 9, 28, 1.

8. Porankiem, rycząc. Zresztą być może, że pa. wypowiedziany został w noc po ucieczce.

9. Sept. czyt. ורנן.

10. Uważając obecne nieszczęście swoje za skutek popełnionych grzechów, wieszczka prosi o lepsze poznanie powinności swojej na przyszłość. Por. Pa. 51, 13, 5, 9, 27, 11.

קנג

1 מוסר לדור יהיה | שבע הפלתי האנינה אלהתענג
באמתך עני בצדקתך :

2 ואלתקוב במשפט איתעברה כי לאיתערה לפניך ברחי :

3 כי רבה אלה נפשי ודבא לארץ חתה הישבני כמחשבים
במתי עולם :

4 והתעפרה עלי רוחי כחתי ישתקם לבי :

5 אכרתי יום | סגרים היתה בבליפעלך במעשה גרתי
אשרה :

6 פרשתי גבי אלה נפשי | בארצעפיה לת סלה :

7 סבר עני | יהיה בלתי רוחי אלתסתור פגתי כמני
אנשלתה עסירי כור :

8 הישעני כבקר | סתרה ברכה כמתי יהושע הרדיו
אלך בראלתי נשאתי נפשי :

9 הנילתי מאבן | יהיה אלה כמתי :

10 למני | לגשמת רעננה בראתה אלתה רוחה טובה
תגתי בארץ מישור :

Pa. 143. Ułożony prawdopodobnie w czasie powstania Absalona, na co podobieństwo niektórych wyrazów w pa. 63, wskazywał się zdaje. Inni odnoszą go do epoki Saula. Rasi i De Wette uważają go za pieśń żalobną narodu.

1. Sept. i Vulg. łączą ורנן z חתה.

3. W udocech przed Absalomem ukrywał się Dawid w jaskiniach. Ob. 2 Sam. 17, 9. Por. Trosny 3, 6. Pa. 68, 4—7.

4. Pa. 142, 4.

5. Pa. 77, 6, 7.

11. Gwoli imieniu Twojemu, Boże, zachowasz mi życie; w sprawiedliwości Twojej wywiediesz z niedoli duszę moją.

12. I w łasce Twojej wytracisz wrogi moje, zagubisz wszystkich ciemiężców duszy mojej, bo jam sługa Twój.

Ps. 144.

1. Dawida pieśń. Błogosławiony Bóg, opoka moja, który wprawia ręce moje do walki, pierścień moje do boju.

2. Dobroczynca mój i warownia moja, obrona moja i zbawca mój, tarcza moja, i Nim się oslaniam; który podał naród mój podemnie.

3. Boże, czemże człowiek, że baczysz nań, a syn człowieka, że go cenisz.

4. Człowiek do tchnienia podobny, dni jego jako cień przemijający.

5. Boże, skłoń niebiosa Twoje i zstąp, dotknij gór, a niech zadymią.

6. Zabłyśnij błyskawicą i rozprosz je, spuść strzały Twoje, a poraż je.

7. Spuść rękę Twą z wysokości, wybaw i ocal mnie z powodzi wielkich, z ręki synów obczyzny.

8. Których usta mówią fałsz, których prawica, prawicą zawodną.

9. Panie, pieśń nową zaśpiewam Ci, na lutni dziesięciostrunnej zanucę Ci.

4. Ps. 30, 6. 7. 12.

5. Ps. 18, 10.

6. Ps. 18, 45. 46. *Yastóper* stosuje te słowa do Samarytanów i innych nieprzyjaciół.

8. *Iani*: którzy łamią zawarte ugody.

9. Nową pieśń po zwycięstwie którą właśnie był późniejszy ps. 18. *Wsy* *hau* por. Ps. 92, 4.

11. לְמַנְיֵי שְׁמוֹת יְהוָה תִּתְעַזְּבֵנִי בְּצַדִּיקוֹתָיִךְ וְתוֹצִיאַת מִצָּרָיִךְ נַפְשִׁי 11

12. וּבְחַסְדְּךָ תִּפְצֵת אֹיְבֵי תְּהַאֲבֹתָ כִּלְיָרֵב נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדְּךָ :

קמח

1 לְלוֹדוֹ וְכִרְיֹו יְהוָה וְטוֹר הַתְּלַמֵּד נָתַן לְהַרְבֵּ אֲצַבְעוֹתַי לְמִלְחָמָה :

2 חֲסוֹדֵי יְהוָה וְיִשְׁעוֹתָיו טוֹשָׁבֵי וּמַפְלִיטֵי לִי הִגִּי וְכִן חֲסִינִי הִרְדֵּי עַשְׂרֵי תַחְתֵּי :

3 יְהוָה סֵה אֲדָם וְתַרְעִיטוֹ כְּרֹאֲשֵׁי וְתַחֲשִׁבְהוּ :

4 אֲדָם לְהַבֵּל דָּמָה יִטְוֵי כְּצֵל עֵינָי :

5 יְהוָה הִשְׁמַח וְתַבֵּר גַּע בְּהַרִים וְהִשְׁעֵנִי :

6 בְּרוּחַ בְּרַק וְתַפְצֵם שִׁלְחֵי חַיִּיךָ וְתַהַרְסֵם :

7 שִׁלְחֵי יְהוָה סִתְּרוּם פָּצְנֵי וְהַצִּילֵנִי מִמֵּם רַבִּים לִי כִּי בָנֵי גֹבֵר :

8 אֲשֶׁר פִּיהֶם וְכִרְשָׁאֵם יִטְוֵינִם יָמֵן שֹׁמֵר :

9 אֱלֹהִים שִׁיר תְּהִי אֲשֶׁרֶה לָּךְ בְּנִבְלֵי יָגְוֹת אֲשֶׁרֶה לָּךְ :

Ps. 144. Ułożony przez Dawida po ostatecznym pokonaniu stronniactwa Sana i objęciu władzy nad całym Izraelem w Jerozolimie. Psalm ten jest pierwowzorem, z którego Dawid późnziej przy układowiu ps. 18, czerpał. *Wsy*, przypisuje go Zerahabelowi. *De Wene* i inni dzielą go na dwie odrębne pieśni.

1. Ps. 18, 35.

2. Jen. 2, 9. Ps. 18, 3. 2 Sam. 22, 44. *Iani* czytają *Wsy*.

3. Ps. 8, 5. Czemże jestem, że mi tyle hańb wyświadczaasz.

10. Który dajesz zwycięstwo królom, których wybrał Dawida, sługę Twego, od miecza srogiego.

11. Wybaw i ocal mnie z ręki synów obczyzny, których usta mówią fałsz, których prawica, prawicą zawodną.

12. Aby synowie nasi byli jako latorośle, pielęgnowane w młodości; nasze córki jako rzeźby wyciosane na przy-czółku pałacu.

13. Nasze stodoły pełne, aby starczyły od zbioru do zbioru, trzody nasze w tysiącach i krocjach na błoniach naszych.

14. Woly nasze objęczone, ani szkoda, ani strata, ani skarga na ulicach naszych.

15. Szczęsny naród, któremu się tak dzieje; szczęsny naród któremu Bóg Panem.

Ps. 145.

1. Hymn Dawida. Wynoszę Cię Panie mój, królu, błogosławię imię Twoje na wieki wieków.

2. Każdego dnia błogosławię Cię i wysławiam imię Twoje na wieki wieków.

3. Wielki Bóg i sławiony wielce, a wielkości Jego nie-ma granic.

4. Pokoleniu pokoleniu niech wychwala dzieła Twoje, i wszechmoc Twoją niech rozprowadają.

1a. *ruw* wł. krzyk. Inni: Ohy nie było ani wtargnięcia (nieprzyjaciela), ani porwania (jeńców), ani narzekania.

15. Por. Ps. 33, 12.

Ps. 145. Hymn porządkiem alfabetycznym ułożony. Napisał go prawdopodobnie Dawid, wspominając z umieszczeniem i wdzięcznością o drodze, którą go Bóg prowadził, jak go wyniósł i bronił, i w każdej potrzebie wspomagał.

1. Jez. 25, 1.

3. Ps. 48, 2.

10 הַתּוֹן תְּשׁוּעָה לְמַלְכֵימָּהּ הַפֹּעֶה אֶת־דָּוִד עַבְדְּךָ מֶלֶךְ
הַעַד :

11 פָּעַנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּגֵיזְמֹרֶת אִשֶׁר פִּיהֶם דֶּרֶשׁ שָׂוֵא וְיִמְיָנֶם
יָמֵן לְפָנֶיךָ :

12 אִשֶׁר בָּגִישׁוּ | בְּנִסְתֵּימָּהּ הָרָלִים בְּנִשְׁעֵרֵיהֶם בְּנִתְּנֵי כֹוֹת
קִשְׁמֹת הַבְּגִינָה וְהִקַּל :

13 מִוֹתֵי קִלְאִים קִפְקִים מִן אֲרִיגֹן צִנְעֹת יִי רַב הַבְּאִלְמוֹת
קִרְבָּמֹת בְּרִחוֹתֵיךָ :

14 אֲחֻשִׁי מִסְּבָלִים אֵין פֶּרוֹן וְאֵין יִצְאָת וְאֵין צִוְיָה
בְּרִחוֹתֵיךָ :

15 אֲשֶׁר הָעַם שִׁבְחָה לֹו אֲשֶׁר הָעַם שִׁוְחָה אֱלֹהֵי :

קב

1 תְּהִיָה לְדֹר אֲדֹמְקָה אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאֲבָרְכָה שִׁמְךָ
לְעֹלָם וָעֶד :

2 בְּדִלְיִים אֲבָרְכָה וְאֶחֱלֶה שִׁמְךָ לְעֹלָם הָעַד :

3 גִּדּוֹל יִצְחָק וְהַזֶּלֶל כֹּאֲד וְלִגְדָלוֹ אֵין חֶדֶר :

4 דֹר לְדֹר יִשְׂבַח מַעֲשֵׂיךָ וְיִבְרַחֲתָה יְצִירֹו :

12. *ruw* zam. *ruw* od *ru* w Syr. su ster-czyć, wystawać. *ruwr* od *ruw* główny czasy budowl, zwłaszcza jęj ciewa-cya. Inni: Jako słopy węglane (*ruw* jak *ru*) wyciosane na froncie pałacu.

13. *ruw* wł. kąt, komora. *ru-waw* domow. od *ruw* w *ru* wydające ty-siące. p. podl. innych z *Chald* rodzaj, rozmaitego rodzaju zboża. Por. 2 Kron. 16, 14. *ruw* -*ruw* -*ruw*.

14. *ruw* (z *Chald*, *ruw* łączyć się) być przywiązany, stąd przyja-ciel. i zwierzę domowe—w szczególności wół. Por. Gen. 7, 13. *ruw* uszko-dzanie, wyłom w murze, tu w stadzie. *ruwr* por. f. od *ru* slytek, stra-

5. Blask chwały majestatu Twojego, i sprawy cudów Twoich rozpamiętywam.

6. I potęgę wspaniałych czynów Twoich opiewać będą, a o wielkości Twojej rozpowiem.

7. Sławę wielkiej dobroci Twojej wygłoszą, a sprawiedliwość Twoją opiewać będą.

8. Litościwy i miłosierny Bóg, nieskory do gniewu i wielki łaską.

9. Dobry Bóg dla wszystkich, i miłosierdzie Jego nad wszystkimi tworamii Jego.

10. Sławią Cię, Boże, wszystkie twory Twoje, i cnotliwi Twoi błogosławią Cię.

11. Chwałę królestwa Twego opowiadają, a potęgę Twoją wygłaszają.

12. Aby zwiastować synom ludzkim Jego potęgę, i chwałę blasku Jego królestwa.

13. Królestwo Twoje królestwem wszech światów, a panowanie Twoje od pokolenia do pokolenia.

14. Wspiera Bóg wszystkich upadających, a podnosi wszystkich zgnębionych.

15. Oczy wszystkich Ciebie wyglądają, a Ty dajesz im pokywienie ich w swoim czasie.

16. Otwierasz rękę Twoją, i nasycasz wszystko co żyje do woli.

17. Sprawiedliwy Bóg na wszystkich drogach Swoich, i łaskawy we wszystkich czynach Swoich.

18. Bliżki Bóg wszystkim, którzy Go wzywają, każdemu kto wzywa Go szczerze.

19. Życzenie bogobojnych Swoich spełnia, a wołania ich słucha, i pomaga im.

6 וְהַר כְּבוֹד וְהַגָּד וְהַכְרִי גִּפְּלֹאתֶיךָ אֱשִׁיתָה :

6 וְעָשׂוּ נִרְאִיאוֹתֶיךָ יִאֲמָרוּ וְנִרְלֹוֹתֶיךָ וְיִחַלְלוּךָ אֲסַפְרֶנָּה :

7 זָכַר רַב־שִׁיבָה יִבְיֶשׁ וְזִכְרֶתְךָ יִרְגָּעוּ :

8 מַעַן וְיִרְעֶם יִרְעָה אֶתְּךָ אֱלֹהִים וְנִדְוִל יִיְהוָה חָסֵד :

9 מִכֹּבֶדְךָ לְכֹל אֲרַחֲמֵי עַל־בְּרִיָּעֵשׂוּי :

10 יִדְוֶה יִדְוֶה כְּלִי־מַעֲשֶׂה וְחִסְדֶּיךָ וְכִרְכֻּבָּה :

11 כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יִאֲמָרוּ וְנִבְרַחְתָּ וְרָבִירוּ :

12 לְיִרְעֵי וְלִבְנֵי הָאָדָם נִבְרַחְתָּי וְכָבוֹד וְהַר מַלְכוּתֵךְ :

13 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת בְּלִעֻלָּם וְטָשְׁשָׁתְּךָ בְּבִלְדֹוֹר נָדָר :

14 סִמְךָ יִדְוֶה לְכֹל־תַּנְּפָלִים וְיִזְכְּרֶה לְכֹל־תַּבְּפֹּסִים :

15 עֵשִׂי כָל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה נִתְקַוֶּה אֶת־אֲבֹתָם בְּעָתוֹ :

16 פִּתְחָה אֶת־יָדְךָ וּמְשַׁבֵּשׁ לְכֹל־תִּי רִצּוֹן :

17 צַדִּיק יִדְוֶה בְּבִלְדֹוֹרְכֵי וְחִסֵּד בְּכֹל־מַעֲשֵׂיךָ :

18 תִּרְוֹב יִדְוֶה לְכֹל־תַּקְרָאוֹ לְכֹל אִשׁ יִקְרָאוּהוּ כִּאֲמַת :

19 רִצּוֹן יִרְאוּי גְּעֻשָׁה וְאַתִּישְׁעָתֶם יִשְׁמַע וְיִשְׁמַע :

przeło wyraża stanowią jednak w 17 nin. ps. gdy wyraz stanowiący z Ps. 111, 7.

15. Per. Ps. 104, 27.

16. Nie laska Boża, lecz życzenie stworzenia. Deut. 33, 25. i w 19. nin. ps.

18. Ps. 34, 19.

7. Wł. pamięć 27 adj. Per. Ps. 31, 20. Jez. 63, 7. Zdanie Kimchi jest to subst.

8. Łączy się z poprzedz. Per. Exod. 34, 6. Ps. 66, 16. 103, 8. 111, 4.

14. Brakuje zdanie rozpoczynające się o. i Sept. i Vulg. dopełnia

20. Strzeże Bóg wszystkich, którzy Go milują, a wszystkich niegodziwych tępi.

21. Chwałę Boga niech głoszą usta moje, a niech błogostawi wszelkie ciało imię święte Jego na wieki wieków.

Ps. 146.

1. Halleluja. Chwał duszo moja Boga.
2. Chwalić będę Boga pókim żyw, wysławiać Go póki mnie stanie.
3. Nie polegajcie na możnych, na synu człowieka, u którego nie ma pomocy.
4. Ujdzie duch jego, wróci do prochu swojego; w on dzień znikną zamysły jego.
5. Szczęsny, czyją Pan Jakóba pomocą, czyja nadzieja w Bogu, Panu jego.
6. Który stworzył niebo i ziemię, morza i wszystko co w nich; strzegący prawdy na wieki.
7. Wymierza sprawiedliwość pokrzywdzonym, daje chleb laknącym, Bóg, który oswobadza uwieczonych.
8. Bóg, który otwiera oczy ciemnych, Bóg, który podnosi poniżonych, Bóg, który milują prawych.
9. Bóg, obrońca przybyszów, sierotę i wdowę wspiera, a drogę niegodziwych gubi.

20 שֹׁמֵר יְהוָה אֶת כָּל־הַיְהוֹדֵי וְאֵת כָּל־הַרְשָׁעִים יַסִּיר :
 21 וְהַמְלֵאת יְהוָה הַבְּרָכָה וְהַגְּדוּלָה בְּכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר יִקְרָא
 שְׁמֵךָ יְהוָה :

קָבוּ

1 הַלְלוּהָ הַיָּמִים כָּל־יְמֵי חַיְוֵיכֶם :
 2 אֲשֶׁר־לֹא יָמוּת וְלֹא יִסָּפֵד אֲשֶׁר־לֹא יִשְׁכַּח :
 3 אֲשֶׁר־תִּבְרָא בְּהַרְבֵּי כְבוֹדָאֵם | שָׁאוֹן לֹא יִשְׁעָה :
 4 הַמַּצֵּה רִוְחַ יְרוּשָׁה וְהַבֵּן לְאַרְצָהּ כִּי־מֵיִם אֲבָרוּ עֵינֵיהֶם :
 5 אֲשֶׁר־יִשְׁאַל יַעֲקֹב בְּשֶׁמֶר שְׂבָרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו :
 6 עֲשֵׂה | יִשְׁעוּ אַרְצוֹן אֲתֵימָם וְאֲחִיבֵל־אֲשֶׁר־בָּם הַשֶּׁמֶר
 אֲמַם לְעַמָּם :
 7 לֵבָה כִּסְפָּט | לְיִשְׁרָאֵל כִּי־לֹא אֲרַבְכֶם יְהוָה סִתִּיר
 אֲסוּרִים :
 8 יְהוָה | שֶׁפָּתַח עֵינַיִם יְהוָה נִקְהַ כְּפֹאֵסִים יְהוָה אֲתֵב
 עֲרִיקִים :
 9 יְהוָה | שֶׁמֶר אֶת־יְהוֹדִים וְיָטַם וְאֲלֻמָּה יַעֲרֵךְ וְהַרְהוּ
 לְרַשָּׁעִים יִמָּט :

3. Ps. 118, 8, 9.
 4. Ps. 101, 20, *remuz* od *reze* myśliciel. Por. Hiob 12, 5 *remuz* .
 7. Wywodzący sprawiedliwość Izraelitom przez Cyrusa, który Babilon zburzył—Żył w tułajkach się bez chleba w niewoli.
 8. Który otwierał oczy ciemnych, aby ujrzeli światło swobody.
 9. Obróca tych, którzy jako obcy i sieroty do *owdowiałej* ziemi swojej wrócił, a intrzygi niegodziwych Samarytanów zniweczył, *reze* wł. krzywił, w *piet* wykazywał, niweczył. Tu: zamilenił ją na drogę wiedzącą do zaguby.

Ps. 146. Rozpoczyna szereg hymnów ubłogich po powrocie Izr. z niewoli Babilońskiej, a przeznaczonych do liturgicznego użytku w nowo zbudowanej świątyni. Wieszcz, *wolle* *Sep. Haggaj* albo Zacharjusz, *wolle* *innych* Nehemjusz, napomina Izr. wówczas politycznie zależny od Persyj aby nie pokładał nadziei w ludziach, ale ufał jedynie Bogu, wielkiemu obrońcy opuszczonych i nieszczęśliwych, który, winny swej obłędności, wyudził sprawiedliwość pokrzywdzonym, podniósł upadłych a stołecę swoją na nowo w Jerozolimie otworzył.
 2. Ps. 101, 33.

10. Królujcie Bóg na wieki, Pan Twój, Cyonie, z pokolenia na pokolenie—Halleluja.

Ps. 147.

1. Chwalcie Pana, bo dobry, śpiewajcie Panu naszemu, bo miły, przystoi Mu chwala.
2. Budoje Jerozolimę Bóg, rozproszonych Izraela zgromadza.
3. Uzdrawia skruszone serca, i opatruje rany ich.
4. Oznacza liczbę gwiazdom, wszystkim imiona nadaje.
5. Wielki Pan nasz i wszechmocny, mądrości Jego bez liku.
6. Pokrzepia upokorzonych Bóg, poniża niegodziwych ku ziemi.
7. Zawtórujcie Bogu dziękczynieniem, zaśpiewajcie Panu naszemu na cytrze.
8. Który pokrywa niebo chmurami, przygotowuje dla ziemi deszcz, rozplecia po górach trawę.
9. Daje bydłu karm, rodowi kruków o co wola.
10. Nie siły Kenia pożąda, ani w biodrach węzła ma spodobanie.

4. Stwórcą niezliczonego zastępu gwiazd, który każdą się opiekuje, państwa i o ludzie rozproszonym nieprzyjacieli, i znowu go zgromadzi i dawną świetnością otoczy. Per. Jez. 40, 26.

8. Bóg, który stworzył świat i wszystkie stworzenia swoje żywi, stworzył i niedostatki, który w wielkiej kolebce jeszcze państwo. Per. Ps. 104, 13.

9. Kruk wyrzuci piórkę swoje z gniazda zanim jeszcze zdolne pokarm sobie znaleźć. Hieb. 38, 41.

10. Tęże górnicy Bóg obroni, ten chyteczną siła konia i dzielność wojownika, czyli jędza i pieszczota. Per. Ps. 33, 16, 17.

10 יְהַלֵּל יְהוָה וְיִתְּן : וְשֵׁלֵם אֲתֵנָה צִיּוֹן לַיהוָה תְּהִלָּתָהּ :

קמו

- 1 הַלְלוּהוּ | בְּרִישׁוֹב וְיִטְרֹב אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל נִגְוָה תְהִלָּה :
- 2 בִּנְתֵי יְהוּדָה וְיִתֵּן נְדָוָה יִשְׂרָאֵל וְיִבְנֶה :
- 3 הָרֹפֵא לְשִׁכְרוֹרֵי לֵב וְשֹׁכֵחַ לְעֹצְמוֹתָם :
- 4 טוֹנֵה טִפְפֵּר לְטוֹבִים לְכֹסֵם שִׁמְחֵה יִשְׂרָאֵל :
- 5 נְדוּל אֲדוֹנָי וְיִבְרַךְ אֶתְהַבְרָה אֶת סִסְתָּר :
- 6 מְשַׁדֵּר עֲנָוִים וְיִתֵּן מִסְפָּרֵי יְשׁוּעִים עֲבִירָרָן :
- 7 יִשֶׁן לַיְהוָה בְּתוֹרָה וְיִטְרֹב לְאַלְעָזַר בְּבִגְדוֹ :
- 8 הַמְבַרְכָה שָׁמַיִם | בְּעֵנִים הַמְכֹן לְאַרְצוֹ סִסְתָּר הַמְבַרְכָה הַיָּם תִּצְרֹךְ :
- 9 עֲתֵן לְבַתְּמָה לְהִקְחָה לְבָנִי עֲלֵיב אֲשֶׁר יִקְרָא :
- 10 לֹא תִבְכְּרֶתה שֵׁמוֹס הַיָּמִין לְאַדְבָּרָאָה הַיָּמִין וְיִצְחָק :

Ps. 147. Ułożony w tej samej co ps. poprzedni sytuacji historycznej. Wiosna wystąpiła dośrodek Boga, który porwali skruszone mary Jerozolimę na nowo wznieśli, a rozproszonym Izraelitom do kraju wrócił, i wyszedł do ufności w dalszą pomoc Tego, który zwyciężyło serca ukoił i lud swój znowu jak gwiazdy nieba rozmnożył, który poukładał wywyższona, niegodziwych poniża, głodnych żywi, bezbronnych wspomaga, a strętwiałych i obumarłych do nowego życia i rozkwitu rozbudza.

1. Per. Jez. 40, 26.
2. Zgromadza coraz więcej, z początku bowiem wróciła szczątki tylko garków.
3. Jez. 61, 1. Ps. 34, 19. nazywają. per. Koh. 10, 9.

11. Upodobał Bóg czcicieli Swoich, którzy ufają miłosierdziu Jego.

12. Wystawiaj, Jerozolimie, Boga, chwal Pana twójego, Cyonie.

13. On utwierdza zawory bram twoich, błogosławi synom twoim w tobie.

14. Ustanawia w granicach twoich pokój, obfitością ziarna nasycę cię.

15. Zayła słowo Swoje na ziemię, szylko mknie' rozkaz Jego.

16. Spuszcza śnieg jak wełnę, szron jak popiół rozsypuje.

17. Rzucił lód Swoj bryłami, przed mrozem Jego któż się ostoi.

18. Posyła słowo Swoje i roztopia je, wionie wiatrem Swoim, leją się wody.

19. Objawił słowo Swoje Jakóbowi, ustawy i prawa Swoje Izraelowi.

20. Nie uczynił tak wszystkim ludom, i praw nie poznały.—Halleluja.

Ps. 148.

1. Halleluja. Chwalcie Boga na niebiosach, chwalcie Go na wysokościach.

2. Chwalcie Go wszyscy posłannicy Jego, chwalcie Go wszystkie zastępy Jego.

3. Chwalcie Go słońce i księżycy, chwalcie Go wszystkie gwiazdy światła.

4. Chwalcie Go niebiosa niebios, i wody nad niebiosami.

5. Niechaj chwałą imię Boga, bo On rozkazał i stworzone są.

Ps. 148. Hymn, w tych samych okolicznościach co dwa poprzed. ulokany.

4. Pur. Dent. 10. 14. Gen. 1. 7. Wody nad niebiosami, czyli chmury tak nazwane dla tego, że nagle na jasnym błękitie nieba się zjawiają, jak gdyby z poza stropu jego się wynurzyły.

11 רועה יתה את־ראוי את־המחלים לחסדו :

12 שבעת יודישם את־דעה הללו את־הנזן ציון :

13 בירחם בריתו שעברו ברה גגד התקבר :

14 השלם־נבונה שלום תלב אחים ישיבנוך :

15 השלם אהרנו ארזן שר־מלה גרזן דברו :

16 העזו שלג בצמר קפור כאשר יפור :

17 כשלהו קרחו כפנים לפני קרוי מי יצמד :

18 ישלם דברו הנססם תלב רוחו יחזקום :

19 בעד דברו יחי יי להעבד השוי ומשפסו לישראל :

20 הא־עשה לו | לקרטי ומשפנים בל־ינשם הללויה :

קמה

1 הללויה | הללו את־דעה מן־השמים הללוהו כבודים :

2 הללוהו כבוד־אביו הללוהו כבוד־אבא יצא יי :

3 הללוהו ששט ורחם הללוהו כבוד־קבו אור :

4 הללוהו ששן השמים יתום אשר | שלל השמים :

5 הללו את־שם יתה כי הוא צנה ונבראו :

15. W jednej chwili zmienił Bóg polarnicę lodu.
16. Był on zdziwiałym i skostniałym, jakby olumarym, nagle wionę światło, orosdziające takżnie wionny w jego życiu.
17. Lód bryłami = grad. re, rre od rre kawałek, okruszyna.

6. I ustanowił je na wieki wieków, prawo nadał i nie zmieni.
7. Chwalcie Boga na ziemi, cudotwory i wszystkie głębie.
8. Ogień i grad, śnieg i mgła, wicher gwałtowny, wykonawca Jego rozkazu.
9. Góry i wsze pagórki, drzewa owocowe, i wszystkie cedry.
10. Zwierzęta i wszelkie bydło, gady i ptactwo skrzydlate.
11. Królowie ziemi i wsze narody, książęta i wszyscy sędziowie ziemi.
12. Młodzieńcy i dziewice, starcy i młodzień.
13. Niech chwalą imię Boga, bo wzniosłem imię Jego jedynie; wspaniałość Jego nad ziemią i niebem.
14. Podniósł potęgę narodu Swego, sławę wszystkich cnotliwych Swoich, synów Izraela, ludu Mu blizkiego.—Halleluja.

Ps. 149.

1. Halleluja. Śpiewajcie Bogu pieśń nową, chwałę Jego w zgromadzeniu pobożnych.
2. Niech cieszy się Izrael Twórcą swoim, niech synowie Cyona radują się królem swoim.
3. Niech chwalą imię Jego fletem, bębmem i cytrą, niech grają Mu.
4. Bo upodobał Bóg lud Swoj, uwieńcza pokornych wybawieniem.

mu prądowni się oprą i na gruncie Izraelskim do walki wystąpią. Por. Ezech. 38. i 39. Zach. 14. Powróć do Palestyny i oświeślenie świątyni rozszerzisz w wiecznym nadzieje.

2. וְשָׂרָא pluz. majest.

- 6 וְיִשְׁמְרֵם לְעַד לְעוֹלָם חֻקֵּיךָ וְלֹא יִשְׁכַּח
- 7 הַלְלוּ אֱתֵיךָ יְיָ מִן הָאָרֶץ מִן הַיַּיִן וּכְלֵי הַרְקוֹת
- 8 אֵשׁ וְקֶדֶד וְשֶׁלֶג וְחֹמֶט רוּחַ סְעוּדָה יְעֹשֶׂה דְבָרוֹ
- 9 הַרְרִים וּכְלֵי בְנֵי עֵדֶיךָ וּכְלֵי אֲרָוִים
- 10 הַחַיָּה וּכְלֵי בְהֵמַת רֶמֶשׂ וּצְפוּד בְּהָאָרֶץ
- 11 מַלְכוּתֵי אֲרָוִן וּכְלֵי לְאֻמִּים שְׂרִים וּכְלֵי שְׂמֵי אֲרָוִן
- 12 בְּחַיִּים וְגַם בְּתוֹלָה אֲבָנִים עֲסִינְעִים
- 13 וְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ כִּי־יִשְׁבַּע שְׁמֵי לְבָבָא חַדוֹ עַל־
- 14 אֲרָוִן וְשָׂרָא
- 15 וְיִשְׂרָאֵל לְבַעַי יִשְׂרָאֵל עִם
- 16 יְיָ הַלְלוּהָ

קטמ

- 1 הַלְלוּהָ יְיָ שִׁירוֹ לְיִשְׂרָאֵל שִׁיר תְּהִי לְיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּקַל הַסִּדִּים
- 2 יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשֵׂי בְּרִיתוֹ יַעֲזֹב בְּסוֹלֵמֹן
- 3 וְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְּסֹחַל בְּתֶרֶם וּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל
- 4 כִּירוּצָה יְרוּצָה בְּעֵמֶק יִפְאֵר אֲנָשִׁים בְּיִשְׂרָאֵל

8. Ps. 104, 4.

14. חֲסִיחַ sec. do עַרְוֵי Deut. 4, 34.

Ps. 149. Odnosi się prawdopodobnie do przyszłości mesjanicznej. Kiedy wedle przepowiedni proroków, wszystkie ludy przed jedynym Bogiem się ukorzą, a tylko zastępy Boga i Jego sprzymierzeńców ogłoszą

5. Cieszą się pobożni sławą, śpiewają na swych łożach.
6. Chwała Pana w głosie ich, a miecz obosieczny w ręku ich.
7. Aby spełnić pomstę na poganach, karę na plemionach.
8. Aby wiązać królów ich pętami, a dostojników ich okowami żelaznemi.
9. Aby postąpić z nimi według prawa zapisanego; wspaniały On dla wszystkich cnotliwych Swoich.—Halleluja.

Ps. 150.

1. Halleluja.—Chwalcie Pana w świątyni Jego, chwalcie Go na przestworze potęgi Jego.
2. Chwalcie go we wszechmocy Jego, chwalcie Go wedle ogromu wielkości Jego.
3. Chwalcie Go głosem trąb, chwalcie Go na lutni i cytrze.
4. Chwalcie go bębmem i fletem, chwalcie Go na skrzypcach i piszczałkach.
5. Chwalcie Go na cymbałach głoynych, chwalcie Go na cymbałach brzmiących.
6. Wszelki duch niech chwali Pana.—Halleluja.

---

4. שמו של. od שם z Syr. חמו włos, struna. 237 piszczałki o różnych tonach razem złączone, od 237 przyczepić się, przywiązywać.
5. כלל. roln. od כלל szum, dźwięk.

5. יְהַלְלוּ חַסִידִים בְּבָהוּד יְדִבְּרוּ עַל-מִשְׁבְּחוֹתָם :
6. וְרַמְסוּת אֶל בְּרוֹנָם וְהָרִב פִּישִׁוֹת בְּהֵם :
7. לַעֲשׂוֹת נֶקְמָה בְּנֵפִים לְהוֹבִיחַת כָּל-אֲמִים :
8. לְאַסֹּר מַלְכֵיהֶם בְּקָהִים וְלִקְבֹּרֵיהֶם בְּכַבְלֵי כֶרֶם :
9. לַעֲשׂוֹת בְּהֵם ׀ מִשְׁפָּט כְּרוֹב הַיָּר הַזֶּה לְכָל-חַסִידָיו הַלְלוּיה :

ק

1. הַלְלוּהוּ ׀ הַלְלוּהוּ בְּקֹדֶשׁ הַלְלוּהוּ בְּתִקְוֵת עֵינָי :
2. הַלְלוּהוּ בְּנִבְחֹתָיו הַלְלוּהוּ בְּרַב גִּדְלוֹ :
3. הַלְלוּהוּ בְּתִקְוֵת שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֶגְבַל וְבַזָּר :
4. הַלְלוּהוּ בְּתֵף וּבְחֹל הַלְלוּהוּ בְּמִטְסָם וְעַגְבִּי :
5. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְרֵי-שִׁמְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְרֵי תְרוּמָה :
6. כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל יְהוָה הַלְלוּיה :

---

9. Zapisanego w Deut. 32, 41.
Ps. 150. Wezwanie świata całego, aby zadziwiał wielkie Halleluja na cześć Boga, odpowiednio Jego potęgę i wielkość.